18 Kasım 2026 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.05
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın kıymetli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yetersayımız vardır, Komisyonumuzun 17'nci birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Millî Savunma Bakanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Akaryakıt İkmal ve NATO Pol Tesisleri İşletme Başkanlığının Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Sayın Bakana söz vermeden önce, Komisyonumuza katılan bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Bakana konuşmaları için otuz dakika süre vereceğim.

Sayın Bakanım, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun sayın üyeleri, değerli basın mensupları; sizleri şahsım ve Bakanlığımız adına saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, Komisyonumuzun siz kıymetli üyelerine Bakanlığımızın çalışmalarına sunacağınız katkılar için şimdiden teşekkürlerimi sunuyorum.

Sunduğumuz bütçe teklifimiz, kahraman ordumuzun vazifelerini en etkin şekilde yerine getirmesini sağlamak, daha güçlü ve sürdürülebilir bir savunma kapasitesine sahip olmak amacıyla hazırlanmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye, stratejik konumu itibarıyla bölgesel ve küresel güvenliği doğrudan etkileyen gelişmelerin yaşandığı kritik bir coğrafyanın merkezinde bulunmaktadır. Nitekim Rusya-Ukrayna savaşıyla derinleşen gerginlikler, İsrail'in komşu ülkelere yönelik saldırıları ve ABD ile İsrail'in İran'a saldırılarıyla ortaya çıkan savaş, güvenlik risklerinin giderek arttığını ve çatışmaların çok daha geniş alanlara yayıldığını göstermiştir.

Bütün bu gelişmeler, ülkemizin savunma ve güvenlik politikalarını önleyici, çok yönlü ve değişen şartlara süratle uyum sağlayan bir anlayışla yürütmemizi zorunlu kılmaktadır. Bu çerçevede, Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyoner liderliğinde etkin diplomasimizi güçlü askerî caydırıcılığımızla destekliyor; bir yandan ülkemizin hak ve menfaatlerini kararlılıkla korurken diğer yandan krizlerin çözümüne, uluslararası barış ve güvenliğin sağlanmasına önemli katkılar sunuyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hudutlarımızı düzensiz göç, kaçakçılık, terör örgütlerinin sızma girişimleri ile sınırdaki tehditlere karşı ileri teknolojiye dayalı keşif, gözetleme, tespit ve müdahale imkânlarıyla desteklenen çok katmanlı bir güvenlik sistemiyle koruyoruz. Bu tedbirlerin etkinliği ve zorlu şartlarda büyük fedakârlıkla görev yapan kahraman Mehmetçik'imizin üstün gayretleri sayesinde hudutlarımızdaki faaliyetlerimizi başarıyla sürdürüyoruz. Bundan sonra da ilgili kurumlarımızla koordinasyon içerisinde hudut güvenliğimizi daha da güçlendirmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ülkemizin uzun yıllardır mücadele ettiği terör tehdidinin ortadan kaldırılması, millî güvenliğimizin yanı sıra toplumsal huzurumuz, birlik ve beraberliğimiz ve gelecek nesillerimizin refahı açısından tarihî bir önem taşımaktadır. Kahraman güvenlik güçlerimizin kararlı mücadelesiyle elde edilen kazanımlar, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ve Milliyetçi Hareket Partisi Sayın Genel Başkanının güçlü destekleriyle yürütülen terörsüz Türkiye sürecine kapı aralamıştır. Bu süreçte temel amacımız, terörün ülkemizin gündeminden kalıcı biçimde çıkarılması, milletimizin kardeşlik bağlarının daha da güçlendirilmesi ve güvenlik alanında sağlanan kazanımların ekonomik kalkınma ve toplumsal refaha daha fazla yansıtılmasıdır. Gazi Meclisimizin bu doğrultuda üstlendiği sorumluluk ve büyük bir çoğunlukla kabul ettiği ilgili kanun da bir dönüm noktası teşkil etmiştir.

Bu çerçevede oluşturulan Millî Dayanışma ve Bütünleşme Koordinasyon Kurulumuz ve ilgili alt kurullarımız da çalışmalarını büyük bir eşgüdüm içerisinde ve kararlılıkla sürdürmektedir. Ancak önümüzdeki dönemin en kritik hususu ortaya konulan iradenin sahada somut bir karşılık bulmasıdır. Başta PKK/KCK olmak üzere terör örgütüyle bağlantılı tüm yapı ve oluşumların silahlarını bırakarak tamamen tasfiye edilmesi ve sürecin gerektirdiği yükümlülüklerin hızlıca yerine getirilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede Suriye'deki silahlı terör yapılarının da merkezî devlet kurumlarına entegrasyonu, ülkenin toprak bütünlüğünün korunması ve terör örgütlerinin farklı adlar altında varlık göstermesinin önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Konuyla

ilgili gelişmeleri Suriye Hükûmeti'yle yakın koordinasyon içerisinde dikkatle takip ediyoruz. Aynı şekilde, komşumuz Irak'ın Merkezi Hükûmeti ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi ile de ortak güvenlik çıkarlarımızın korunması doğrultusunda iş birliği içerisindeyiz.

Nihai hedefimiz hem ülkemizde hem de yakın çevremizde terör örgütlerinin varlığının tamamen ortadan kalktığı, sınırların emniyet içinde bulunduğu ve bölgede insanların huzur içerisinde yaşadığı bir güvenlik ortamının oluşturulmasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bugün bu hedefleri konuşabiliyorsak bunun arkasında terörle mücadelede canlarını ortaya koyan aziz şehitlerimizin, kahraman gazilerimizin ve büyük fedakârlıkla görev yapan bütün kahraman güvenlik güçlerimizin eşsiz gayretleri bulunmaktadır. Aynı şekilde, yıllarca sabır ve metanet gösteren, evlatlarının, eşlerinin ve yakınlarının fedakârlıklarını yüreklerinde taşıyan şehit ve gazi ailelerimizin milletimizin gönlünde müstesna bir yeri vardır.

Bu anlayışla, kıymetli şehit gazi ailelerimiz ile gazilerimizin ve vazife malullerimizin sosyal ve özlük haklarının daha da geliştirmek, hayatın her alanında karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek ve ailelerimizinrefahını artırmak için devletimizin imkânları ölçüsünde, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın koordinesinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Nitekim, geçtiğimiz ağustos ayında Gazi Meclisimiz tarafından kabul edilen ilgili kanunla bu konuda önemli bir adım daha atılmıştır. Devletimiz her zaman kıymetli gazilerimiz ile başımızın tacı olan şehit ve gazi ailelerimizin yanındadır ve yanlarında olmaya da devam edecektir.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; mavi ve gök vatanımızda da ülkemizin hak ve menfaatlerini korumaya yönelik faaliyetlerimizi uluslararası hukuk ve millî çıkarlarımız doğrultusunda sürdürüyoruz. Komşumuz Yunanistan'la ilişkilerimizde mevcut sorunların diyalog yoluyla ele alınmasını, karşılıklı güvenin geliştirilmesini ve Ege Denizi'nin bir barış ve iş birliği alanı hâline gelmesini arzu ediyoruz. Bununla birlikte, Yunanistan tarafından Ege ve Doğu Akdeniz'deki tek taraflı girişimlere, ülkemizin meşru haklarını yok saymaya yönelik teşebbüslere karşı gerekli diplomatik ve askerî tedbirleri de alıyoruz. Nitekim, geçtiğimiz yıl içerisinde deniz yetki alanlarımızda izinsiz şekilde faaliyet gösteren gemilere karşı engelleme, sorgulama ve ikazları içerecek şekilde Doğu Akdeniz'de 20, Ege Denizi'nde 25 devlet uygulaması yürütülmüştür. Kıbrıs meselesinde ise Kıbrıs Türklerinin egemen eşitliği, eşit, uluslararası statüsü ve meşru haklarının korunması temel önceliğimizdir. Bu doğrultuda, Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin dış desteklerle etkinliğini artırma ve Kıbrıs Türklerinin çıkarlarını yok sayan faaliyetlerine karşı ülkemizin ve soydaşlarımızın haklarını kararlılıkla savunuyor ve oldubittilere müsaade etmiyoruz. Türkiye olarak uluslararası hukuktan doğan garantörlük haklarımız ve tarihî sorumluluklarımız gereği Kıbrıs Türkünün güvenliğini, egemenliğini ve meşru hak ve menfaatlerini korumaya ve Doğu Akdeniz'deki millî çıkarlarımızı savunmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; Türkiye'nin savunma ve güvenlik politikası kendi sınırlarının korunmasına odaklanan bir anlayışın ötesinde geniş bir coğrafyaya uzanan büyük bir sorumluluk alanını kapsamaktadır. Bugün Türk Silahlı Kuvvetlerimiz ikili askerî iş birliği faaliyetlerinin yanı sıra NATO, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı kapsamındaki görevleriyle barışın korunmasına, krizlerin önlenmesine ve istikrarın güçlendirilmesine müstesna katkılar sağlamaktadır. Bu kapsamda, can kardeşimiz Azerbaycan'la karşılıklı güven temelinde başta müşterek eğitim ve tatbikatlar ile savunma sanayi olmak üzere askerî iş birliğimizi güçlendiriyoruz. Diğer yandan, Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki barış sürecini yakından takip ediyor, kalıcı barışın Güney Kafkasya'da istikrarı, ulaşım ve ticaret bağlantılarını ve ekonomik iş birliğini geliştireceğine inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; güney komşumuz Suriye'nin güvenliği ve istikrarı da ülkemizin millî güvenliğiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu anlayışla, Suriye'yle imzaladığımız Ortak Eğitim ve Danışmanlık Mutabakat Muhtırası kapsamında başta terörle mücadele olmak üzere Suriye ordusunun savunma ve güvenlik kapasitesinin geliştirilmesi ve personelinin eğitilmesine yönelik katkıları sunuyoruz. Nihai hedefimiz Suriye'nin kendi güvenliğini sağlayabilen, terör örgütlerinin faaliyetlerine izin vermeyen, bütün vatandaşların huzur içerisinde yaşayabildiği ve uluslararası toplumla bütünleştiği istikrarlı bir yapıya kavuşmasıdır. Bununla birlikte, İsrail'in Suriye'ye yönelik saldırılarını kabul edilemez buluyoruz. Türkiye olarak bundan sonra da Suriye'nin egemenliğine, toprak bütünlüğüne, siyasi birliğine ve istikrarına desteğimizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Akdeniz'deki önemli ortaklarımızdan Libya'da ise ülkenin siyasi birliğinin, toprak bütünlüğünün ve güvenliğinin güçlendirilmesine yönelik faaliyetlerimiz başarıyla devam etmektedir. Nitekim, son yıllarda üstlendiğimiz inisiyatif ve taraflar arasında tesis ettiğimiz iş birliği neticesinde sahada büyük ölçüde sükûnete ulaşılmıştır. Bu çabalarımız kapsamında, askerî ve siyasi kurumları birleşmiş tek Libya hedefimize yönelik ilerlemelerin kaydedildiğini de memnuniyetle ifade etmek istiyorum.

Öte yandan Türkiye-Libya arasında Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarının sınırlandırmayı amaçlayan 2019 tarihli Mutabakat muhtırasının geçtiğimiz ay Temsilciler Meclisinde oy birliğiyle onaylanmasıyla ülkemiz aleyhindeki diğer siyasi kararların iptal edilmesi de bu çabalarımızın en somut karşılığı olmuştur.

Afrika'daki stratejik ortaklarımızdan dost ve kardeş Somali'nin toprak bütünlüğü, egemenliği ve terörle mücadele kapasitesinin güçlendirilmesine çok yönlü destek sağlıyoruz. Bu kapsamda Somali Silahlı Kuvvetlerinin imkân ve kabiliyetlerinin geliştirilmesi için askerî eğitim ve danışmanlık faaliyetleri yürütüyoruz. Ayrıca, yakın zamanda Somali'de Hava Görev Komutanlığımızı teşkil ettiğimizi de belirtmek isterim. Deniz güvenliği alanındaki iş birliğimizle de Somali'nin caydırıcı bir güvenlik kapasitesine kavuşmasına katkıda bulunuyoruz.

Afrika'daki diğer ortaklarımızla da karşılıklı kazan-kazan anlayışı temelinde savunma güvenlik ve savunma sanayi alanındaki iş birliğimizi geliştiriyoruz. Bu kapsamda dost ülkeler Sudan, Nijer Mali, Nijerya, Senegal ve Gambiya'nın askerî kapasitelerinin artırılması ve savunma kabiliyetlerinin geliştirilmesi için bu ülkelere eğitim ve danışmanlık desteği veriyoruz.

Körfez bölgesindeki stratejik ortaklarımızdan Katar'la da askerî eğitim, savunma sanayisi ve güvenlik alanlarındaki iş birliğimizi çeşitlendirerek güçlendirmeye devam ediyoruz. Bu çerçevede Türk Katar Birleşik Müşterek Kuvvet Komutanlığımız başarıyla sürdürdüğü çok yönlü faaliyetleriyle ikili askerî ilişkilerimizin geliştirilmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Balkanlarda ise 2004'ten bu yana dost ve kardeş ülke Bosna Hersek'in istikrarı için EUFOR Althea harekâtına iştirak ediyoruz. Nitekim Ocak 2027'den itibaren bir Motorlu Piyade Bölüğümüz komutanlık görevini bir buçuk yıl süreyle İtalya'dan devralacaktır.

Kosova'da da 2025-2026 döneminde başarıyla yerine getirdiğimiz NATO Kosova Gücü (KFOR) Komutanlığı görevini 14 Ekimde İtalya'ya devrettik. KFOR Komutan Yardımcılığı görevini ise 27 Ekimde İtalya'dan bir yıllığına bir kez daha devraldık.

Ayrıca kardeş ülke Özbekistan makamlarının talebiyle Özbekistan Silahlı Kuvvetlerinin kapasitesinin geliştirilmesini desteklemeye yönelik danışmanlık faaliyetleri yürütülmeye başlanmış olup askerî eğitim iş birliğimizi daha da geliştirmeyi hedefliyoruz.

Bu görevlerimizin yanı sıra, dünyanın farklı bölgelerindeki dost, kardeş ve müttefik ülkelerle askerî eğitim ve yardım anlaşmaları, müşterek tatbikatlar, personel değişimi ve danışmanlık faaliyetleri yoluyla askerî ilişkilerimizi ve savunma iş birliğimizi güçlendirmeye devam ediyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün Türkiye uluslararası müzakere masalarında görüşüne başvurulan, güvenlik meselelerinde katkısı aranan, krizlerinin çözümünde etkin roller üstlenen ve ortaklarıyla güçlü ilişkiler geliştiren ana aktörlerden biri olmuştur. Bu çok yönlü iş birliği anlayışımızın uluslararası güvenlik ve istikrar bakımından somut örneklerinden biri de Orta Doğu'da attığımız stratejik adımdır. En son Pakistan ve Suudi Arabistan'la imzaladığımız Mekke Ortak Savunma Anlaşması bölgede barışın, istikrarın ve karşılıklı güvenin güçlendirilmesine yönelik önemli bir tarihî adım olmuştur. Bu anlaşmayla dost ve kardeş üç ülke arasındaki tarihî ilişkilerin savunma ve güvenlik alanlarında daha kurumsal bir yapıya kavuşturulması, müşterek caydırıcılığın güçlendirilmesi ve uluslararası barış ve istikrara katkı sağlaması hedeflenmektedir. Bu iş birliğinin herhangi bir ülkeyi hedef almayan, karşılıklı güvenliğe, savunmaya ve barışın korunmasına hizmet eden niteliği bölgesel sahiplenme anlayışımızla da örtüşmektedir. Söz konusu anlaşmanın aynı ideali paylaşan diğer bölgesel aktörlerin katılımına ve katkılarına açık olduğunu da bir kez daha ifade etmek istiyorum. Bu çerçevede yüce Meclisimizin anlaşmayı kabul etmesini bölgesel barış ve güvenliğe yönelik çalışmalarımızın etkin bir şekilde yürütülmesine imkân tanıması bakımından da çok kıymetli görüyoruz. Mekke savunma ittifakı çerçevesinde dostlarımızla dayanışmamızı güçlendirerek bölgesel barış ve istikrarakatkı sağlamayı sürdüreceğiz.

Bu vesileyle, Yemen'deki guruplar tarafından Suudi Arabistan'ın kritik enerji altyapısına, havaalanlarına ve kutsal Mekke şehrine yönelik gerçekleştirilen saldırıları şiddetle kınadığımızı, Suudi Arabistan'ın güvenliğine ve toprak bütünlüğüne desteğimizi bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Öte yandan, 21 Ekimde dost ve müttefik ülkeler Pakistan, Endonezya ve Katar'la imzaladığımız savunma sanayi iş birliği mutabakat zaptı, bir diğer adıyla Bedir Mutabakatı'yla da savunma sanayi alanında çok yönlü iş birliklerimizi geliştirerek ortak güvenlik kapasitemizi güçlendirmeyi hedefliyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerimizin personel gücü, operasyonel tecrübesi ve müşterek harekât kabiliyetleri NATO'nun etkinliğinde de önemli yer tutmaktadır. Avrupa'da savunma harcamalarının arttığı ve askerî hazırlık seviyelerinin öne çıktığı günümüzde Türkiye'nin sahip olduğu çok yönlü kabiliyetler sayesinde merkezî müttefik konumuna yükselmesi ittifak açısından daha da değerli hâle gelmiştir. Nitekim temmuz ayında ev sahipliğini yaptığımız NATO Liderler Zirvesi uluslararası güvenlikteki konumumuzu ve diplomatik etkinliğimizi teyit etmiştir. Türkiye olarak bundan sonra da NATO'nun dönüşümüne katkılar sağlamaya ve müttefiklerimizle yakın işbirliğine devam edeceğiz.

NATO savunma harcamalarının 2035 yılına kadar gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5'inin savunma ihtiyaçlarına ayrılması hedefine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Bahse konu hedefin yüzde 3,5 oranındaki kısmının askerî kabiliyetler, ana savunma ihtiyaçları ve güvenlikle ilgili harcamalara, yüzde 1,5 oranındaki kısmının ise kritik altyapılar, sivil hazırlık ve dayanıklılığın sağlanması ile savunma sanayi altyapısının güçlendirilmesine ayrılması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda dikkat çekmek isterim ki 2025 yılında savunma harcamalarımızın içinde ana silah sistemlerine yönelik harcamaların oranı yüzde 35,80 olarak gerçekleşmiştir.

Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri; Karadeniz'de 2022 yılından bu yana devam eden Rusya-Ukrayna savaşı bölgemizi ve dünyayı etkilemeyi sürdürmektedir. Ülkemiz barışa yönelik ara buluculuk girişimlerinin yanı sıra savaşın yol açtığı tehditlere karşı da önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Bu kapsamda, sürüklenen mayın tehdidine karşı 2024 yılından bu yana, Bulgaristan ve Romanya'yla birlikte kurduğumuz MCM Black Sea Görev Grubu bünyesinde mayın karşı tedbirler harekâtı icra ediyor, harekâtın kapsamının kritik su altı yapılarını da içerecek şekilde genişletilmesi konusunda müttefiklerimizle yakın eş güdüm içerisinde çalışıyoruz.

Ayrıca, ticari gemilere ve deniz ulaştırmasına yönelik artan tehditler karşısında seyir, can ve çevre emniyetini sağlamak üzere deniz yetki alanlarımızdaki tedbirleri artırıyor, deniz ve hava unsurlarımızla keşif, gözetleme ve güvenlik faaliyetlerimizi kesintisiz icraya devam ediyoruz. Karadeniz'de de en uzun kıyıya sahip NATO müttefiki olarak Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nden kaynaklanan sorumluluklarımızı bölgesel sahiplik prensibimiz doğrultusunda kararlılıkla yerine getirmeye devam edeceğiz.

İsrail ve ABD tarafından İran'a yönelik saldırılarla başlayan ve İran'ın üçüncü ülkeleri hedef almasıyla genişleyen çatışmanın bölgesel ve küresel istikrar bakımından ciddi riskler doğurduğunu değerlendiriyoruz. Önceliğimiz, bölgede gerilimin daha fazla tırmanmasının önlenmesi ve sorunların askerî yöntemler yerine diplomasi ve diyalog yoluyla çözülmesidir.

Bir süredir ABD ile İran arasında devam eden diplomatik temasları kalıcı ateşkesin sağlanması ve çatışmanın tamamen sonlandırılması bakımından da kıymetli buluyoruz. Bununla beraber, taraflar arasındaki güven bunalımının ve özellikle de Hürmüz Boğazı'nın statüsü ile İran'ın nükleer programına ilişkin görüş ayrılıklarının devam ettiği görülmektedir. Çatışmaların sona erdirilmesi kadar Hürmüz Boğazı'nda deniz ticaretinin güvenliği ve serbest seyrüseferin uluslararası hukuk ve karşılıklı güven temelinde kesintisiz şekilde sağlanmasıküresel enerji arzının devamı açısından da büyük önem taşımaktadır. Türkiye olarak taraflar arasında sürdürülebilir bir müzakere zemininin yeniden oluşturulmasını destekliyor, bölgenin yeni bir çatışma sürecine sürüklenmesini istemiyoruz. Öte yandan, Orta Doğu'da yaşanan gelişmeler de bölgesel güvenliğin ne kadar kırılgan olduğunu ve çatışmaların kısa sürede geniş coğrafyaları etkileyebildiğini bir kez daha göstermiştir. Özellikle İsrail'in soykırım ve yayılmacı politikası ile vahşet boyutundaki saldırganlığı bölgeyi kaosa sürüklemektedir. Maalesef, şu ana kadar Gazze'deki çatışmaların sonlandırılması için atılan çeşitli adımlar İsrail'in hukuk tanımaz şekilde saldırılarına devam etmesi nedeniyle istenilen seviyede sonuç vermemiştir. Bu yüzden uluslararası mekanizmalar tarafından daha etkin ve caydırıcı tedbirlerin süratle uygulanması büyük önem arz etmektedir. Bölgede kalıcı barış ve istikrarın sağlanabilmesi için İsrail'in Lübnan'a yönelik saldırılarına da bir an önce son vermesi, Lübnan'ın egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı göstermesi gerekmektedir. Türkiye olarak uluslararası hukuka ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına uygun şekilde kapsamlı bir ateşkesin tesis edilmesini gerekli görüyor, Lübnan'ın bağımsızlığını ve toprak bütünlüğünü destekliyoruz. Diğer yandan, Lübnan'da Birleşmiş Milletler Lübnan Geçici Görev Gücünün (UNIFIL) görev sürecinin sona ermesinin ardından oluşacak yeni güvenlik yapılanmasının Lübnan egemenliği ile güvenlik ve istikrarın tesis edilmesini destekleyecek şekilde teşkil edilmesi önem arz etmektedir. UNIFIL sonrası Lübnan'da yürütülebilecek herhangi bir görevde aktif rol almaya hazır olduğumuzu da özellikle belirtmek isterim.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; askerî faaliyetlerimizin başarıyla yerine getirilmesinde kritik öneme sahip eğitim ve tatbikatlarımız ise değişen güvenlik ortamının ihtiyaçlarına göre icra edilerek personelimizin yeni harp tekniklerine ve gelişen teknolojilere uyum sağlamasıyla harekât kabiliyetlerimizi ve göreve hazırlık seviyemizi sürekli geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu noktada özellikle vurgulamak isterim ki günümüzde savunma teknolojileri, harp doktrinleri ve askerî sistemler hızla gelişirken yetişmiş insan kaynağı ve nitelikli personel ihtiyacı da giderek artmaktadır. Bu nedenle, personel politikalarımızı ve teşkilat yapımızı değişen savunma ihtiyaçlarına uygun şekilde güncelliyor, personel temin ve eğitim süreçlerimizi de titizlikle ve ilgili mevzuat çerçevesinde yürütüyoruz. Bu kapsamda Millî Savunma Üniversitemiz de eğitim öğretim görevlilerini üstün bir azimle yerine getirmektedir. Personel faaliyetlerimiz kapsamında personelimizin yaşam şartlarının iyileştirilmesine ve özlük haklarının geliştirilmesine yönelik gerekli teklifleri ilgili makamlara iletiyor ve devletimizin imkânları ölçüsünde iyileştirmeleri yapmaya gayret ediyoruz.

FETÖ'yle mücadelemiz de hukuk çerçevesinde ve ilgili kurumlarımızla yakın bir koordinasyon hâlinde elde edilen bilgi ve belgelere göre kararlılıkla yürütülmeye devam edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savunma ve güvenlik alanında yaşanan gelişmeler güçlü bir savunma sanayisine sahip olmayı da zorunlu kılmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde savunma sanayimizde gerçekleştirilen atılımlar sayesinde ülkemiz bugün güçlü bir sanayi ekosistemine kavuşmuş, kahraman ordumuz da etkinliğini ve gücünü artırmıştır. Özellikle, KAAN, HÜRJET, KIZILELMA, ALTAY, Çelik Kubbe ve modern deniz platformlarımız gibi devam eden, aynı zamanda müttefiklerimizin de ilgiyle takip ve talep ettiği projelerimiz harekât ihtiyaçlarımızı karşılamaya yönelik bütüncül modernizasyon anlayışımızın parçalarıdır. Savunma sanayisinde ulaştığımız bu mümtaz seviyeyi en yukarılara taşımak için millî teknolojilerimizi sürdürülebilir üretim ağı, güçlü lojistik ve altyapıyla desteklemeye devam edeceğiz. Bu anlayışla Bakanlığımız bünyesindeki askerî fabrikalarımızda harbe hazırlık seviyelerimizi en üst düzeyde tutmak için ihtiyaç duyulan bakım, onarım, imalat ve yenileştirme faaliyetlerini yürütüyor, temininde güçlük çekilen malzeme ve sistemleri millî imkânlarımızla üretiyoruz. Tersanelerimizde ise başta tepe sınıfa hava savunma harbi muhribi olmak üzere stratejik önemdeki millî gemi ve denizaltılarımızın inşa, bakım, onarım ve modernizasyon faaliyetlerini başarıyla sürdürüyoruz. Aynı şekilde, Bakanlığımız bağlısı MKE mühimmat, silah ve kritik savunma ürünlerinin geliştirilmesi ve üretimiyle Türk Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçlarına ve millî üretim kapasitemize katkı sağlamaktadır. ASFAT ise askerî fabrika ve tersanelerimizin birikimini proje yönetimi, modernizasyon, bakım, onarım ve uluslararası işbirlikleriyle bütünleştirerek savunma sanayimizin etkinliğini artırmaktadır.

Öte yandan, Eurofighter uçağı tedarikine yönelik çalışmalarımız kapsamında Birleşik Krallık'la yürütülen uçak üretimi ve bakım, idame altyapısının oluşturulmasına yönelik süreç planlı bir şekilde devam etmektedir. F-16 modernizasyonu ve tedarik faaliyetlerimiz ile F-35 alımı konusundaki girişimlerimizi de ülkemizin millî güvenlik ihtiyaçları ve ilgili uluslararası süreçler çerçevesinde sürdürüyoruz.

Sayın Başkan, sayın Komisyon üyeleri; ordumuzun bina, tesis, yol ve ulaştırma başta olmak üzere lojistik destek kapasitesini de sürekli geliştiriyoruz. Özellikle, operasyonel birliklerimizin yapı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Askerî Fabrikalar Genel Müdürlüğümüz bünyesinde maliyet etkin hafif çelik yapı sistemi projelerini hayata geçiriyoruz. Öte yandan, Bakanlığımızla birlikte Genelkurmay Başkanlığımız ve kuvvet komutanlıklarımızı tek çatı altında toplayarak müşterek harekât kabiliyetimizi en üst seviyeye çıkarmayı hedefleyen Ay Yıldız Projesi de tüm hızıyla devam etmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerimiz millî güvenliğe ilişkin kuvvetlerinin yanı sıra afet ve acil durumlarda da devletimizin ve milletimizin hizmetindedir. Deprem, sel, yangın ve benzeri afetlerde arama, kurtarma, ulaştırma, sağlık, barınma ve lojistik destek imkânlarımızı ilgili kurumlarımızla koordinasyon içerisinde etkin şekilde kullanıyoruz.

Bakanlığımızın faaliyetlerinde çevrenin korunmasına, doğal kaynakların verimli kullanılmasına ve enerji tasarrufuna da büyük önem veriyoruz. Bu konudaki hassasiyetimiz çerçevesinde askerî tesislerimizde enerji verimliliğinin artırılması, başta güneş enerjisi panelleri olmak üzere yenilenebilir enerji imkânlarından yararlanılması, çevre kirliliğinin önlenmesi, atık yönetiminin geliştirilmesi ve ağaçlandırma faaliyetlerimizi başarıyla yürütüyoruz.

Sayın Başkan, kıymetli Komisyon üyeleri; mayın temizleme faaliyetlerimiz millî güvenlik önceliklerimiz, vatandaşlarımızın can güvenliğinin korunması ve mayınlı alanların yeniden kullanıma kazandırılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, öncelikli olarak sınır hattında yürüttüğümüz insani amaçlı mayın temizliği çalışmalarıyla modern ve etkin sınır güvenlik sistemlerinin kurulmasına, sınır kapılarının kapasitelerinin artırılmasına, tarım ve hayvancılık alanlarının kullanıma açılmasına ve uluslararası ticaretin geliştirilmesine katkı sağlıyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; askerî harekâtların planlanması ve icrasında doğru, güncel ve güvenilir coğrafi bilginin önemi her geçen gün artmaktadır. Bu doğrultuda, Harita Genel Müdürlüğümüz bünyesinde haritacılık ve coğrafi bilgi sistemleri, sayısal arazi modelleri ve konumsal veri altyapısına yönelik çalışmalarımız teknolojik gelişmelerle uyumlu biçimde yürütülmektedir. Aynı şekilde, muhabere elektronik ve bilgi sistemlerimizi modernize ederek siber güvenlik, elektronik harp ve güvenli haberleşme alanlarındaki çalışmalarımızla bilgi üstünlüğümüzü ve siber caydırıcılığımızı güçlendiriyoruz. Türk Silahlı Kuvvetleri Bulut Bilişim Projesi kapsamında dijital altyapı ve bilişim kabiliyetlerimizi geliştiriyor, millî teknoloji hamlemiz doğrultusunda harekât, istihbarat ve eğitim alanlarında yapay zekâ kullanımını yaygınlaştırarak siber vatanımızın ve kritik askeri bilgi altyapımızın güvenliğini, ordumuzun dijital tehditlere karşı hazırlık seviyesini ve harekât etkinliğini artırıyoruz.

Diğer taraftan, askere alma faaliyetlerimizi de ilgili mevzuat ve ordumuzun ihtiyaçları çerçevesinde etkin biçimde yürütüyoruz.

Türk Silahlı Kuvvetlerimizin harekât etkinliğinin korunmasında askerî sağlık hizmetleri de vazgeçilmez bir yere sahiptir. Bu çerçevede yurt içi ve sınır ötesinde icra edilen harekâtların sağlık hizmet desteği, sınır ötesi ve muharebe hattında askerî sağlık personeli marifetiyle, geri bölgede ise Sağlık Bakanlığı personeliyle başarılı bir şekilde icra edilmektedir.

Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer savunma alanında da çalışmalarımızı titizlikle icra ediyor, bu kapsamda yerli ve millî KBRN savunma ürünlerinin geliştirilmesi için AR-GE ve altyapı projeleriyle bu alanda uzmanlarımızın yetiştirilmesine büyük önem veriyoruz.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; İç Denetim Birimi Başkanlığımızca tüm faaliyetlerimizin etkili, ekonomik, verimli ve mevzuata uygun şekilde gerçekleştirilmesine yönelik denetim ve danışmanlık görevleri de icra edilmektedir. Sayıştay Başkanlığı ise Meclisimize sunduğu Millî Savunma Bakanlığı 2025 Yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda herhangi bir bulguya yer vermemiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün küresel güç dengeleri yeniden şekillenirken başta Avrupa olmak üzere birçok ülke savunma bütçelerini artırmakta, askerî kapasitelerini güçlendirmeye yönelik kapsamlı adımlar atmaktadır. Ancak savunmaya ayrılan kaynakların gerçek bir askerî güce dönüşmesi yalnızca modern silah ve sistemlerin teminiyle değil nitelikli insan kaynağı, kurumsal tecrübe, güçlü savunma sanayisinin yanı sıra etkin ve caydırıcı harekât kabiliyetiyle mümkündür. Nitekim, birçok ülkenin imkânlarını geliştirmeye çalıştığı bu alanlarda Türkiye, bulunduğu coğrafyanın güvenlik şartları, yüksek askerî tecrübesi ve zamanında gerçekleştirdiği vizyoner yatırımlar sayesinde önemli bir birikime ve kapasiteye de ulaşmıştır.

Bundan sonra da hedefimiz Türkiye Yüzyılı vizyonumuz doğrultusunda, başta savunma ve güvenlik olmak üzere her alanda daha güçlü ve daha büyük Türkiye'yi hep birlikte inşa etmektir. Bu kapsamda, Bakanlığımıza tahsis edilecek kaynaklar, personel ihtiyaçlarımızın karşılanması, envanterimizin modernizasyonu lojistik altyapımızın güçlendirilmesi ve uluslararası görevlerimizin etkinliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bütçemizi savunma önceliklerimiz doğrultusunda kamu kaynaklarını etkin ve verimli kullanarak milletimizin güvenliği için en uygun şekilde değerlendirmeye kararlıyız. Bu çerçevede her türlü tasarruf tedbirleri ve verimli kullanım esasları gözetilerek hazırladığımız, Bakanlığımızın 1 trilyon 532 milyar 647 milyon 499 bin TL tutarındaki 2027 yılı bütçe teklifi ile 2025 yılı kesin hesabı takdirlerinize sunulmuştur. Ayrıca vurgulamak isterim ki Bakanlığımıza tahsis edilen bütçe kullanımında tasarruf tedbirlerine gösterilen azami riayet sonucunda 2024 yılından bugüne kadar yaklaşık yüzde 40'ı mühimmat geri dönüşümlerinden, yüzde 39'u ise yerli ve millî üretimden kaynaklı olmak üzere toplam 15 milyar lira tasarruf da sağlanmıştır.

Sonuç olarak, bütçemize vereceğiniz destek yarınlara daha güvenle bakacak ülkemizin savunma iradesinin de tezahürü olacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken Metehan'dan Sultan Alparslan'a, Fatih Sultan Mehmet'ten Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e ve bugüne kadarki tüm devlet büyüklerimizi ve komutanlarımızı saygıyla anıyor, aziz şehitlerimizi ve ebediyete irtihal eden kahraman gazilerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyor, gazilerimize, şehit ve gazilerimizin kıymetli ailelerine saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ilginiz, dikkatiniz, sabrınız ve de Bakanlığımız bütçesine vereceğiniz destek için sizlere bir kez daha teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Bakanımıza.

Değerli milletvekilleri, şimdi, partilerimizden milletvekilleri konuşmalarını yapacaklar.

İlk olarak Sayın Uğur Bayraktutan'a, sonrasında Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul'a söz vereceğim.

Süreniz on dakika, buyurun.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın Komisyon üyelerimiz, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu vatan uğruna hayatlarını kaybeden başta devletimizin kurucusu büyük Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere şehitlerimize, ahirete göçmüş gazilerimiz ve şehit yakınlarına Allah'tan rahmet, hayatta olan gazilerimiz ve şehit ailelerine uzun ve sağlıklı ömürler diliyorum.

Bugün, yüce Meclise ve milletimize karşı sorumluluklarımızı yerine getirmek maksadıyla Komisyonda toplanmış bulunmaktayız. Millî Savunma Bakanlığı Türkiye'de çok önemli bir yeri olan ve yurt savunması gibi çok önemli görev ve sorumluluklara sahip olan, bu görev ve sorumluluklarını sadece yüce Meclise karşı değil milletimize karşı da getirmek durumunda olan bir Bakanlıktır. Bugün, burada sizlerle birlikteyken Millî Savunma Bakanlığının sorumluluk alanındaki konulara başlıklar hâlinde değineceğim. Sorunlara çözüm isteğinde bulunacağım.

Sözlerimin başında bir teşekkürü söylemek istiyorum: Geçtiğimiz Komisyonlarda -ben de Millî Savunma Komisyonunda uzun yıllardır varım, hem burada Cavit Arı'nın hakkını verelim hem de Genel Kurulda yaptığımız konuşmalarda- daha önce Anıtkabir'de karşılaştığımız üzücü olaylar bu sene 29 Ekimde ve 10 Kasımda tekrarlanmadı Sayın Bakan. Bu konuda kimin talimatları varsa, sizin de katkınız varsa teşekkür ediyorum. Büyük Atatürk'ün huzurundaki o saygısız görüntülere -ben hem 10 Kasımda oradaydım hem 29 Ekimde- rastlamadık; demek ki oluyormuş. O anlamda da Atatürk'ün huzuruna saygıyla çıktık. O anlamda da kimin takdiri varsa, sizin talimatınız varsa ben bir kere daha teşekkür ediyorum. Bunun bir başlangıç olmasını temenni ediyorum. Diyanet İşleri Başkanına da eğer görürseniz söyleyin ki: Mustafa Kemal Atatürk'ün yani bu ülkenin, bu toprakların gördüğü en büyük devrimcinin "Size savaşmayı değil ölmeyi emrediyorum." diyen bir Komutanın huzurunda saygı duruşunda bulunmak utanmak değildir, bir onurdur. Ona da söyleyin, arada gitsin o da saygı duruşunda bulunsun eğer oluyorsa diye. Ya sizin yaptığınız doğrudur, ya Sayın Cumhurbaşkanının yaptığı doğrudur, ya bizlerin yaptığı doğrudur ya da o beyefendi bizden daha akıllıdır, onu da sözlerimin başında buradan kınıyorum.

Değerli arkadaşlarım, sayın Komisyon üyelerimiz; Türk Silahlı Kuvvetleri varoluşundan bugüne kadar devletimizin bekasının ve milletimizin güvenliğinin sağlanması için çok fedakârlıklar yapmış, çok kahramanlıklar yaşatmış destan yazan bir ordudur. Ordunun subay, astsubay, uzman erbaş, erbaş ve erleri çok değerlidir, yaşadıkları her an can riskiyle karşı karşıyadırlar. Biz, bugün bu salonda otururken bu kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları Hakkâri'nin dağlarında, Van'ın dağlarında, Şırnak'ın dağlarında, sınırlarımızın her yerinde denizde ve havada, ayağının bastığı her yerde canla başla, fedakârlıkla görev yapmaktadırlar. Bu fedakâr insanların son yıllardaki maaş politikaları sebebiyle özlük haklarında gerilemeler oluşmuş, maaşları daha az risk taşıyan meslek gruplarının maaşlarının altında kalmıştır. Emekli Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin durumu da geçtiğimiz yıllardaki SGK düzenlemeleriyle bozulmuştur. Hele emekli astsubaylarımızın durumu daha da kötüdür. Uzman erbaşlarımızın, sözleşmeli erlerimizin durumları ve özlük hakları ivedilikle olumlu yönde düzeltilmelidir. Hayata pamuk ipliğiyle bağlı bu meslek grubunun ivedilikle buna ihtiyacı vardır. Ömürlerini vatana hizmete adayan askerlerimizin maddi durumlarının düzeltilmesi, onların çalışma azmini artıracağı gibi moral ve motivasyonlarına da büyük katkı sağlayacaktır. Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımıza -özellikle doğu illerimizde görev yapanlara- ailelerinden uzakta manevi olarak özlem çekerken ayrılık yaşarken bir de maddi olarak sıkıntı çektirilmesi büyük bir ayıptır. Bu hususların bir an önce düzeltilmesini talep ediyoruz.

Konuşmamın başında şehitlerimizi rahmetle andık Sayın Bakan. Gün geçmiyor ki bir şehit haberi almayalım. Daha geçen hafta bir helikopterimiz düştü, 4 yetişmiş askerimiz şehadet şerbetini içti, onları ebediyete yolcu ettik. Bu olaydan üç hafta önce bir albayımız trafik kazasında şehit oldu. Yine Suriye'de kalp krizi ve hastalıklar sebebiyle görev başında şehit düşen Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımız var. Yine, hudutta kimlerin ateş açtığı belli olmayan bir sözleşmeli erimiz Hakkâri Hastanesinde kurtarılamayarak şehit oldu. Bu şehidimize kimler tarafından ateş açıldığı bilgisini kamuoyu henüz alamadı. Son zamanlarda askerî personelin şehadetinde üstü kapalı şekilde, net bilgi verilmeden çok az bir bilgilendirmeyle kamuoyuna açıklamalar yapılıyor. Milletin göz bebeği olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin yaşadığı olaylarda milletimiz doğru zamanda açık bilgilendirme istiyor, bunu sizden bekliyoruz.

Sayın Bakan, geçen hafta Aydın'da o şehidimizin evine gittim, babasıyla bizzat görüştüm, kendisine başsağlığı diledim ve gördüm ki gerçekten babası da bana söyledi ve Millî Savunma Komisyonu üyesiyim "Benim çocuğumu kim vurdu, bu ateş nereden geldi? Bir serseri mermi miydi, kurşun muydu?" bunu baba soruyor. Bu konuda bir açıklama yaparsanız... Çok teşekkür ediyoruz.

Bunun dışında, er gazilere ilişkin de sorunlar var. Sayın Bakan, er şehit aileleri ve er gaziler Güvenpark'ta kırk sekiz gün bir eylem yaptılar, kırk sekiz gün. Kırk sekiz günün sonunda da kalktılar, bir polis müdahalesiyle karşılaşıldı. Ya, bizim pamuklara sarmamız gereken er gazilere kalkıp güvenlik güçlerine kim verdiyse bu talimatı, oradan zorla çıkarıldılar, daha sonra rehabilitasyon merkezine gittiler, sonra da oradan onları götürdüler Güvenpark'a. Güvenpark'ta Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Oktay Saral'ın bir sözüyle, bir telefonuyla "Sizlere gerekli yardımı yapacağız." denildi, eylemlerine son verdiler; unutuldular Sayın Bakan. Bakın, geçen gün bunlar Anıtkabir'e gittiler "Biz artık güzel cümleler duymak istemiyoruz. Biz şehit mezarlarının başına gelip çiçek bırakmanın -

tabii ki doğrudur ama- dışında da icraat istiyoruz, eşitlik istiyoruz; biz merhamet istemiyoruz, adalet istiyoruz." diyorlar. Sayın Bakan, bu konuda şehit erlerin ailelerine, er gazilere bir iyileştirme için daha ne bekliyoruz. Bunlara ilişkin, düzeltmelere ilişkin neler yapılması gerekiyor? Şehit aileleri ve gaziler sizden bir an önce adım atmanızı talep ediyorlar.

Bakın, ısrarla talep ettiğimiz, her bir araya geldiğimiz zaman... Biraz önce sizin sunumunuzda da askerî hastane ve sağlık sistemi ve tababetle alakalı düzenlemelerin yapılacağına ilişkin birtakım beyanlarda bulundunuz. Ben sizin bu konudaki iyi niyetinizi biliyorum, her konuşmanızda da özellikle askerî hastanelerin açılması konusundaki sözlerinizi de biliyorum. Ya, bu askerî hastaneleri kim açmıyor Sayın Bakan? Adalet ve Kalkınma Partisi istiyor, bizler istiyoruz, burada istemeyen kimse yok; kim bunu engelliyor, merak ediyorum; kimdir arkadaşlar, bu askerî hastaneleri açmayan kimdir? Sayın Bakanım, bu konudaki buna direnç gösteren, bariyer gösteren siyasi irade kimse lütfen konuşmanızda buna değinirseniz bizler çok seviniriz.

Değerli arkadaşlarım, bakın, biraz önce Mekke Sözleşmesi'ne ilişkin 21'inci sayfada bir şeyden bahsettiniz. Bizler Millî Savunma Komisyonu üyeleriyiz, Mekke Savunma Anlaşması nedir arkadaşlar? Bir savunma anlaşmasıdır. Sayın Bakan, bu Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşüldüğü zaman bunun konuşulacağı yer neresi olmalıydı? Millî Savunma Komisyonu olmalıydı ama ne yaptık biz? Dışişleri Komisyonunda görüştük, Millî Savunma Komisyonuna bu anlaşma gelmedi. Kim talimat verdi, kim emir verdi? Millî Savunma Komisyonundaki arkadaşlarımızın, bizim herhangi bir şekilde haberimiz yok bu işten. Mekke gibi çok önemli bir anlaşmada -bir savunma anlaşması olduğundan bahsediliyor- Millî Savunma Komisyonunda buna ilişkin herhangi bir görüşme yapılmadı. Ben o anlaşmanın tarafı olsam... Bakın, ben Sayın Erdoğan'ın Washington Post'ta yayınlanmış olan bir makalesini getirdim, orada bir söz var değerli arkadaşlar... Ben eğer o masada olsam Sayın Bakan, şunu sorarım... Bakın, Cemal Kaşıkçı diye birisi vardı 2018'de, asit kazanına attılar ve diplomatik misyonda yok ettiler ya katiller. Bu katillere bu talimatı kim verdi? Devlet arkada olmadan... 18 kişi kalıyor da diplomatlar bunu yok ettiler. Ben o masada oturuyor olsam, Sayın Erdoğan'ın yerinde olsam muhatabıma sorarım ki "Şu talimatı kim verdi?" diye. Bakın, böyle bir tabloyla karşı karşıyayız. Bunu enine boyuna tartışabilirdik, kim nerede hata yapmış, yanlış yapmış konuşabilirdik, buna ilişkin düzenlemelerde bulunabilirdik; ne yazık ki bunları yapmadık.

Sayın Bakan, sürem az olduğu için bunların gerisini Genel Kurulda konuşacağım.

Bakın, yüksek disiplin kurulu kararlarıyla geri dönen askerlere ilişkin olarak -ben de partide Yüksek Disiplin Kurulu Başkanlığı yaptım, hukukçuyum- buna ilişkin kararlarla dönseler bile mahkeme kararlarıyla bunları ortadan kaldırabilecek yeni düzenlemeler yapıyorlar. Bir anlamda diyor ki şey... YDK'yle meslekten çıkarılmış, mahkeme kararıyla geri dönmüş, mesleğe dönmüş olan subaylarla, astsubaylarla bunlar ilişkin olarak yeniden toplanıyor kurullar, mahkeme kararlarını göz ardı ediyorlar, kalkıyorlar, yeniden düzenleme yapıyorlar. Bu olabilir mi? Bunun olması mümkün değil yani bu şekilde bir şeyin olması mümkün değil Sayın Bakan. O nedenle, burada hukuki haklarının düzenlenmesi açısından, hukuki güvencenin sağlanması açısından YDK kararları mahkeme kararına rağmen, iade kararlarına rağmen yüksek disiplin kurulu kararıyla ihraçlar kabul edilemez, hukukun temel ilkelerine aykırıdır. Bu konuda değerlendirme yapmanızı istirham ediyorum, bu konuda bir yanlış varsa bunun düzeltilmesini istirham ediyorum.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde.... Burada yaptığımız uyarılar, eleştiriler yapıcı eleştirilerdir. Bakın, er gaziler, iyileştirmeler, hastaneler, askerî okullara ilişkin düzenlemeler -biraz sonra arkadaşlarımız ayrıntıya girecek- bunlara ilişkin yapılacak şeyler bizim için de gurur kaynağıdır. Savunma sanayisine -biraz sonra arkadaşım da bahsedecek- o konudaki gelişmelere doğruya doğru, yanlışa yanlış diyeceğiz. Biraz önce, sözümün başında da söyledim; Türk Silahlı Kuvvetlerimiz göz bebeğimizdir. Türk Silahlı Kuvvetleri; Mustafa Kemal'in ordusudur, Cumhuriyetin ordusudur; onun biz farkındayız.

Ayağınıza taş, gözünüze yaş, yüreğinize telaş değmesin diyoruz. Silahlı Kuvvetlerimize engin başarı diliyoruz. Bu konudaki eksiklerin, yanlışların bir an önce düzeltilmesi için, özellikle er gazilere ilişkin hususların düzeltilmesi için Bakanlık nezdinde gerekli girişimlerin yapılması, Türk Silahlı Kuvvetlerinin özlük haklarını iyileştirme konusunda da gerekli talimatların verilmesini diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Bayraktutan.

Şimdi de söz sırası Sayın Eylem Ertuğrul.

Buyurunuz lütfen.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bizim Millî savunma bütçesine yaklaşımımız açık; Türkiye'nin barışta caydıran, savaşta da kazanan bir orduya ihtiyacı var. Mevcut durumda savunma harcaması bizim için bir tartışma konusu değil ama şunu unutmayalım ki mali kaynağın büyüklüğü asla tek başına bir başarı kriteri veya caydırıcılık gücü olamaz.

Sayın Bakan, Türkiye'de savunma harcaması bir yılda yüzde 86 artıyor. Önümüze getirilen bütçe rakamlarının arka planı nedir? Millî Savunma Komisyonu üyeleri olarak biz bunlardan bihaberiz, bununla ilgili ne bir görüşmemiz oluyor ne bir iletişimimiz oluyor ancak dosya olarak önümüze geldiğinde bunu görebiliyoruz, hiçbir şekilde tartışmıyoruz. Mesela, NATO'ya 2026 için 2 trilyon 362 milyar liralık savunma harcaması bildirilmiş ancak Meclisin onayladığı bütçede savunma başlığı 1 trilyon 179 milyar lira. Bu aradaki fark nereden geliyor, nasıl ortaya çıkıyor? Bunu bilmiyoruz örneğin.

Savunma harcamalarında teknolojiye yüksek pay artırılması makuldür ancak bu artışın personel özlük haklarına da benzer şekilde yansıtılmamasını kabul etmiyoruz. Ne kadar ileri seviyede bir silah da alsak mühimmat da alsak bunu kullanacak olan nitelikli personel ihtiyacı ve bu personeli motive edecek mali kaynak ayrılması bir şarttır. Bu nedenle de personel özlük hakları ödeneklerini

enflasyona ve reel durumdaki refah kaybına karşı personelini koruyan düzenlemeler mutlaka yapılmalıdır. Örneğin, görevdeki subay, astsubay ve uzman erbaşlarımız son yıllarda derinleşen ekonomik kriz ve kontrolsüz konut fiyat artışları nedeniyle ağır bir barınma ve geçim kıskacına girmiş durumdadır. Askerî lojman imkânlarının son derece yetersiz kalması, personelin motivasyonunu da olumsuz yönde etkilemektedir. Barınma krizi yaşanırken bir yandan da askerî alanlar alışveriş merkezleri ve gayrimenkul projelerine peşkeş çekilmektedir. Bu satışlardan elde edilen gelirlerle neden personele bir lojman planlaması, ekstra lojman planlaması yapılmaz? Bu ilgili Bakanlıkla koordine edilerek çözülebilir çünkü burada bariz bir rant oluşuyor. Birileri bundan para kazanıyor ama Silahlı Kuvvetler personeli lojman anlamında bu gelirden mahrum kalıyor ve sıkıntıya düşüyorlar, bu giderilebilir.

Emekli astsubaylarımız, emekli binbaşılarımız, uzman erbaşlarımız ve sivil memurlarımız bugün açlık ve yoksulluk sınırı arasındaki bir gelir seviyesine mahkûm olmuş durumda. Emekli astsubaylarımız yıllardır tazminat istiyor. Kendi derneklerinin hesabına göre emekli maaşları aktif görevdeki maaşlarının yüzde 43'ü Sayın Bakan. Bu sorun söz verildiği hâlde giderilmemiştir, yıllardır söz veriliyor ancak giderilmiyor. Öte yandan, her ne kadar ağustos ayında bir kanun çıkarılmış olsa da gene beklentiler boşa çıkmıştır, şehit ailelerimizin ve gazilerimizin sorunlarına sadece pansuman niteliğinde basit çözümler gelmiştir, ağır sorunlar hâlâ devam etmektedir ve bu sorunu çözebilecek olan 17 tane kanun teklifimiz hâlâ Komisyonda görüşülmeyi beklemektedir.

Sayın Bakanım, atanamayan uzman çavuşlarımızın ve resen emekliye ayrılan vazife malulü personelimiz sorunları da aynı şekilde devam etmektedir. Ayrıca, 1971'den 2011'e kadar yargı denetimine açık işlemler nedeniyle Silahlı Kuvvetlerden ihraç edilmiş olan personeli -biliyorsunuz, bir yasa çıkarıldı YAŞ kararları yargıya kapalı olduğu için- kapsamadığından, bunlar emeklilik ve özlük haklarından mahrum kalmış durumdadır. Bu konuda da bir ilerleme kaydetmek lazım, bununla ilgili gerekli kanununu çıkartarak bu kişilerin de bu haklarına kavuşmalarını sağlamak gerekmektedir. Bunu burada ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, savunma sanayisinde bütün bilgilerin tamamen kamuoyuyla paylaşılmamasını normal karşılıyoruz, hepsini karşılamak mümkün değildir, bunun bilincindeyiz. Ancak bir projenin toplam bedeli operasyonel bir sır değildir. Sayıştayın savunma harcamaları üzerindeki denetim yetkisi artırılmalı, genişletilmeli, performans göstergeleri denetlenmeli, sözleşme yönetimi ve mali saydamlık mutlaka artırılmalıdır. Örneğin, KAAN'ın ilk 20 uçaklık sözleşmesi mayısta imzalandı. Bedeli nedir? Bilmiyoruz. Çelik Kubbe'nin toplam maliyeti nedir? Bunu bilmiyoruz.

Sayın Bakanım, Rusya'dan alınan S-400 hava savunma sistemleri depolarda atıl bir şekilde bekliyor. Üretici olduğumuz F-35 programından 1,4 milyar dolar ödeme yaptığımız hâlde hem uçakları alamadık hem projeden çıkarıldık. S-400'e 2,5 milyar dolara yakın bir ödeme yaptık, depolarda duruyor. F-16 Block 70; 40 adet yeni uçak alımı için ön ödeme yapıldı, buradaki süreç ne âlemde bilmiyoruz, teslimat takvimini belirsiz olarak görüyoruz. 2018 yılında 250 adet ALTAY tankı için imzalanan ana sözleşmenin üzerinden tam sekiz yıl geçti, 2026 yılının sonundayız ancak hâlâ ALTAY için yerli ve millî motorumuz yok. Kore motoruyla birkaç tankın teslim edildiği bilgisi var ama yerli motor yine maalesef ötelenmiş durumda.

Sayın Bakan, savunma sanayimizin başarısını hep birlikte sahipleniyoruz ancak geciken projeyi sormak ve incelemek bu başarıyı görmezden gelmek demek değil, bunu da burada belirtmek istiyorum. Savunma harcamasındaki gizlilik ilkesi kamu kaynağının denetimsiz harcanmasının kılıf olmamalı. Size bunu soru önergesiyle sordum: Bu fon krizindeki Tera Holdingin savunma sanayisi yükleyicisi olan BEST Grup ve Özata Denizcilik yetkilileri hakkındaki SPK suç duyuruları... Bu Özata tersaneciliğin yürüttüğü HİSAR tipi özellikle askerî gemi projelerine olası etkileri, mali ve kurumsal güvenilirliğinin sorgulanması gerekir. Siz topu Cumhurbaşkanı Yardımcılığına attınız ancak burada da muallakta olan bir durum var.

Yine, Silahlı Kuvvetlerinin personelinin yıllarca birikimleriyle oluşturulan OYAK'ın kaynaklarının nasıl korunduğu ve denetlendiği hususunda açıklanmayan bir konu daha var. Enflasyon oranının altında giderek azalan bir şekilde kâr payı dağıtılıyor. Neden eskisinin altına düştü bu oranlar? Ama şunu da öğreniyoruz: OYAK Libya'da aylık yaklaşık 6 milyon varile ulaşan bir petrol ticareti içerisinde görünüyor. TPAO iştirakiyle petrolün temin edildiği ve Nakkaş Holdingin de bu zincirde yer aldığı ortaya çıkıyor ve bu ölçekteki bir ticaretin de mutlaka aydınlatılması ve rakamların net bir şekilde ortaya konulması zorunludur.

Sayın Bakanım, biliyorsunuz askerlik bir meslek değildir, askerlik bir hayat tarzıdır. Sıradan bir memurla askeri ayıran en önemli fark stratejik anlarda hızlı ve doğru kararı verebilmek ve gerektiğinde ölümle veya yaralanmayla sonuçlanabilecek olan görevlere cesaretle atılabilmektir. Bu hayat tarzına uygun kişilerin çekirdekten yetişmeleri için askerî liselerin açılmasını kritik bir nokta değerlendiriyoruz. Sizin bu konudaki düşünceniz nedir Millî Savunma Bakanı olarak? Neden açılmıyor? Engelleyen kurum, engelleyen mekanizma nedir? Bunu merak ediyoruz. Ayrıca, nitelikli personel konusuna değinmişken Bakanlığınızca yürütülen -dış kaynak- subay ve astsubay teminlerinde lisans mezunları için 27, lisansüstü mezunları için 32 yaş haddi var dışarıdan alımlar için ancak Millî Savunma Üniversitesine bağlı okullarda yetiştirilecek adaylarda bu yaştan daha genç olmaları bekleniyor. Onlar için de yaş sınırının 23'e esnetilmesini istiyoruz. Bu da hem mesleki hem psikolojik olgunluğa erişmiş personelin teminini kolaylaştıracak diye düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, askerî sağlık sisteminin yeniden kurulmasında gösterilen direncin sebebini de anlamıyoruz. Siz Millî Savunma Bakanı olarak askerî sağlık sisteminin kurulmasından yana mısınız, değil misiniz? Yoksa Sağlık Bakanlığı bürokratlarına mı yeniliyoruz? Burada neden bu süreç ilerlemiyor? Eski askerî sağlık sistemi en baştan timden başlayarak Gülhane Askeri Tıp Akademisine kadar ne gibi hizmette bir eksiklik vardı? Neden bunu kaldırdık? Hadi FETÖ bahanesiyle bunu lağvettik, neden bu sistemi tekrar kurmuyoruz? Somali'ye yardımda bulunuyoruz ama Somali'de geliyorlar yanı başımızda birliğin yanında askerî hastane kuruyorlar. Neden bizim bu kadar büyük bir ordumuz olmasına rağmen bu kadar net, gelişmiş bir askerî sağlık sisteminden bu

personeli mahrum bırakıyoruz? Bunu anlamak mümkün değil. Lütfen, buna da cevap verirseniz gerçekten sevineceğiz. Sizce bu kadar büyük bir ordunun çekirdekten yetişmiş olan askerî sağlıkçılarının olmayışı ciddi bir zafiyet değil mi? Bunu bir zafiyet olarak değerlendirmiyor musunuz? Herhangi bir muharebe anında gerçekleşecek olan uzuv kayıpları, yaralanmalar var veya ölümlerde, personel zayiatında sorumluluğu kim alacak? Bu hastanenin açılmaması konusunda ısrar eden siyasi irade midir yoksa talepleri yeterince güçlü yerine getirmeyen Silahlı Kuvvetler yönetimi mi? Onu bilmiyorum ancak bunun mutlaka ve mutlaka giderilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Son dönemlerde, özellikle genç yaşlardaki silah altına alınmış genç astsubaylarımızın, erlerin bakıyoruz ani sağlık sorunları nedeniyle hayatını kaybettiğini görüyoruz. Bu personelin silah altına alımındaki heyet işlemlerinde bir eksiklik olduğunu, bir zafiyet olduğunu düşünüyor musunuz? Ki bunu da gene askerî sağlık sisteminin bir zafiyeti olarak değerlendirmek mümkün.

Bir konu daha var Sayın Bakanım: Suudi Arabistan'da Hava Kuvvetlerimize ait tanker ve erken uyarı uçaklarıyla personelimizin haftalardır kritik tesislerin hava savunmasında görev yaptığı iddiası doğru mu? Buradaki askerî iş birliği anlaşması eğitim ve teknik iş birliğini kapsıyordu. Suudi Arabistan'ın kritik tesislerinin Silahlı Kuvvetlerimiz tarafından fiilen savunulmasını kapsamıyordu. Bu konuyla ilgili verdiğimiz soru önergesine de -genelde soru önergelerimizi cevaplıyorsunuz teşekkür ediyorum ama- net bir cevap almadığımızı ifade etmek istiyorum.

Denizlerimizin durumunu da konuşmamız gerekiyor. Karadeniz'deki ticari gemilerimize saldırılıyor. Son altı ayda 300'ün üzerinde saldırı oldu, denizcilerimiz öldü. Bununla ilgili önlemler konusunda Dışişleriyle nasıl koordineli bir çalışma yapıyorsunuz? Sahada çünkü hiçbir şey görmüyoruz. Aynı şey, Yunanistan'ın Ege ve Doğu Akdeniz'deki tahrik edici açıklamaları ve tacizleri için de geçerli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Lütfen bu konuda daha etkin, sahada, somut, kamuoyunu da rahatlatacak girişimleri görmek istiyoruz diyorum.

Teşekkür ediyorum

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Beştaş, buyurun

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli hazırun; ben de hepinize saygı sunuyorum.

Evet, bir bütçe, devletin aynaya bakmak biçimidir, toplumu görme biçimidir aynı zamanda. Rakamlar süslü cümlelerden daha dürüsttür çünkü gerçektir. Bu bütçede dile getirilen rakamlarda bir annenin çocuğuna alamadığı ayakkabıyı, bir babanın evladına veremediği harçlığı, bir öğrencinin ödeyemediği yurt parasını, bir ilkokul çocuğunun yiyemediği öğle yemeğini görüyoruz ve ötesinde "bütçe" denilen o aynaya baktığımızda, karşımızda bir barış bütçesi değil, bir silah bütçesi var. Silahların gölgesinde yapıyoruz bütçe görüşmelerini ama tabii ki aynı zamanda barıştan söz ettiğimiz, barış ve demokratik toplum sürecinin devam ettiği bir iklimde yapıyoruz.

Biz soruyoruz Sayın Bakan: Türkiye'nin güvenliği nedir gerçekten? Güvenliği daha fazla silah, daha fazla askerî kapasite, daha fazla askerî üs ve daha büyük savunma sanayi yatırımlarıyla mı sağlayacağız? Yoksa güvenliği demokrasiyle, hukukla, toplumsal barışla, ekonomik refahla ve komşularımızla geliştirilecek barışçıl ilişkilerle mi inşa edeceğiz?

Rakamlarla başlayalım: 2026'da savunma ve güvenliğe ayrılan kaynak 2 trilyon 155 milyar liraydı. 2027 için önümüzdeki rakam 3 trilyon 454 milyar lira, yüzde 60'lık bir artış var. Toplam bütçe aynı sürede yüzde 44 büyüyor. Hükûmetin, iktidarın kendi enflasyon hedefi yüzde 21 yani savunma ve güvenlik, hedeflenen enflasyonun 3 katı oranında büyüyor Sayın Bakan.

Sadece savunma kalemine baktığımızda tablo daha da çarpıcı hâle geliyor. 1 trilyon 202 milyar lira ödenek, 2 trilyon 206 milyar liraya çıkıyor. Millî Savunma Bakanlığının bütçesi 823 milyardan 1 trilyon 533 milyara yükseliyor. Asıl kalem, silah, mühimmat, silah sistemleri ve diğer savunma araçlarının alımına ayrılan ödenekte yüzde 229 artış. Bunu bakanlar değil, Cumhurbaşkanı Yardımcısı bizzat kendisi övünerek açıkladı zaten.

Yüzde 229 savunma bütçesi sadece Bakanlığın bütçesi mi? Hayır. Bir de Cumhurbaşkanlığına bağlı Savunma Sanayii Başkanlığı, Siber Güvenlik Başkanlığı gibi kurumlara ayrılan bütçeler de var. İHA'lar, SİHA'lar son hız devam. Biz hangi dönemdeyiz şu anda? Şubat 2025'te yapılan barış ve demokratik toplum çağrısıyla başlayan çok değerli bir sürecin içindeyiz. PKK kendini feshettiğini ilan etti, silah bırakma kararı aldı. Sahadan çekilmeler başladığı teyit ediliyor ve MGK'nin kararını beklediğimiz bir zaman dilimindeyiz. Kürt sorununun, onlarca yıllık çatışmanın ilk kez gerçekten kapanma ihtimali var ve bu ülkenin, hepimizin en büyük fırsatı ve değeri. Silahlı çatışma dönemi sona ererken silah alımını yüzde 229 artırarak, barış yaklaşırken savaşın bütçesini büyüterek ne yapıyoruz? Bunu soruyorum.

Buradan iki sonuç çıkıyor Sayın Bakan: Ya iktidar bu sürece kendisi inanmıyor yani masada barıştan söz edip devletin kasasında savaşa hazırlanıyor ya da bu harcamaların gerekçesi çözüm süreci değil, başka bir şey. Muhtemelen bunu söyleyeceksiniz. Hangisi doğruysa vatandaşa açıklayın. Çünkü barışın bir bedeli olur, doğru ama barışın bir dekazancı olur. Barış kazancı silaha giden paranın ekmeğe, okula, hastaneye dönmesidir. Bugün bu bütçede o kazancın tek bir izi yok. Hükûmet, sizler bize tabii ki NATO'yu hatırlatacaksınız, Lahey'de verilen yüzde 5 sözünü hatırlatacaksınız ama o hedefin 2035'e kadar kademeli bir yol olduğunu, hiçbir ülkeden tek bir yılda bir sıçrama beklenmediğini de biliyoruz; bizzat siz de bunu açıklamıştınız geçen haftalarda.

Üstelik ittifakın gerekçesi Rusya'yken Türkiye'nin bu yarışta hızla koşması zorunlu değil bu, bir tercihtir, tercihlerin de tabii ki hesabı verilir. Dünya geneli SIPRI verilerine göre, dünya askerî harcaması 2 trilyon 887 milyar dolara ulaşmış durumda. Türkiye 30 milyar dolarla dünyanın en çok harcama yapan 18'inci ülkesi ve son on yılda artış yüzde 94. Silahlanma yarışında Türkiye hızlanmayı seçmiş demek ki. Dolar bazında bakıldığında Millî Savunma Bakanlığının payı beş yılda 3 katına çıkmış durumda; bu, istikrarlı bir artış değil bu, bir fırlamadır. Yaptığımız füzelere çok özendiğiniz demek ki Sayın Bakan, bir anda uçuyorsunuz gerçekten. Peki bunun faturasını kim ödüyor? Aynı bütçede faiz ödemelerine 3 trilyon 975 milyar lira ayrılıyor, savunma ve güvenliğin toplamından fazla. Bütçe açığı 3 trilyon 868 milyar lira yani her tank, her mühimmat, her sistem ya yeni bir vergiyle ya da yeni bir borçla finanse ediliyor, asgari ücretlinin, emeklinin, esnafın sofrasından geçiyor ve bu çocukların geleceğine yazılan bir borç olarak devrediliyor.

Bir de denetim meselesi var; bu, çok enteresan, Savunma Sanayii Destekleme Fonu milyarlarca liranın aktığı, kamuoyunun gözü önünde tartışılmayan tek bir kaynak. Sayıştay raporlarında 2024-2025 yılı için Millî Savunma Bakanlığı hakkında hiçbir bilgi yer almıyor. Bunu iyiye yormakta mümkün tabii ki ama bu kadar büyük bir harcama kaleminde denetimin nasıl ve hangi derinlikte yapıldığını sormak zorundayız çünkü bilmiyoruz, çünkü bu bir muamma. "Millî güvenlik" ibaresi hesap sormanın önünde bir perde olamaz. Madem verilere bu kadar güveniliyor o zaman neden şeffaflık yok, neyin güvenliği, neyin tehdidi, yeni bir savaşa mı giriyoruz? Bunu açıklamanızı rica edeceğim. "Yerli ve millî söylemi" kamu kaynaklarının hesabını vermemenin gerekçesi olamaz. Üstelik ortada ciddi çelişkiler de var; bir taraftan yerli savunma sanayi hamaseti, diğer taraftan milyarlarca sterlinlik uçak alımları gerçekleştiriliyor. Milyarlarca dolar ödenerek alınan S-400 sistemlerinin akıbeti hâlâ tartışılıyor. F-35 programından çıkarılmanın ve yeniden programa dönme arayışlarının ekonomik ve siyasi faturası bu ülkenin yurttaşlarına tüm açıklığıyla anlatılmıyor. Yurttaşlar kendi vergileriyle finanse edilen bu harcamaların hesabını sorma hakkına sahiptir. Operasyon tezkeresi 2028'e kadar uzatıldı, milyarlarca dolar verilip alınan S-400'ler atıl durumda; bunlar savunmadan çok bölgesel nüfuz mücadelesinin masrafları. Yurt savunması ile nüfuz mücadelesi arasındaki farkı açıklayın lütfen. Boğazımızdan geçecek ekmek emperyal hedeflerle silaha muadil mi oluyor? Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan'la imzalanan Mekke Savunma Anlaşması gibi yeni askerî ittifaklarla kendisini daha geniş yükümlülükler altına sokuyor. Uluslararası alan çok geniş, arkadaşlarım anlatacak.

Biz, bizler güvenliği silahların sayısıyla değil insanların yaşam hakkının korunmasıyla değerlendiriyoruz, komşularımızla düşmanlık değil diplomasi, askerî müdahale değil diyalog, silahlanma yarışı değil bölgesel barış istiyoruz. Savunma bütçesinin büyüklüğünü bir güç gösterisi olarak değil toplumun ihtiyaçları karşısında üstlendiği ekonomik ve siyasal sorumluluk üzerinden tartışıyoruz ve bu konudaki askerî ittifaklar Mecliste tüm yönleriyle tartışılmalı, savunma sanayisi fonları ve tedarik süreçleri etkili kamu denetimine açılmalı ve en önemlisi Sayın Bakan, barış ve demokratik toplum sürecinin gerektirdiği demokratikleşme adımları atılmalı, çatışmalı dönemin kaynak ve kurum öncelikleri yerine barışın, toplumsal refahın ve demokratik yaşamın ihtiyaçları esas alınmalıdır çünkü en büyük savunma yurttaşların kendilerini eşit, özgür ve güvende hissetmesidir. Bir ülkenin en büyük gücü sadece ne kadar silaha sahip olduğuyla değil kaç insanına, yurt dışına insanca yaşam sunmasıyla ölçülür. Biz bu ülkenin kaynaklarının savaşa değil barışa, silaha değil yaşama, militarizme değil demokrasiye ayrılmasını istiyoruz.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Bütün bu soruların yanıtını iktidar ve sizler vermek durumundasınız. Bunun kime ne faydası var? Bizim yanıtımızı söyleyeyim: Türkiye'nin ihtiyacı daha fazla silah değil daha fazla barış, daha fazla askerî harcama değil daha fazla demokrasi ve toplumsal refahtır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Biz silahın değil, hayatın bütçesini istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çiçek...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Son bir cümle: Sayın Bakan, konuşmamda da söylemiştim üye olarak Millî Dayanışma Komisyonunda. Millî Savunma Bakanının dilini barışın diline evirmesini çok önemsiyoruz çünkü bizler toplumu ikna etmek ve bunu hatırlatmak gibi bir sorumluluğa sahibiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Çiçek, buyurun.

CENGİZ ÇİÇEK (İstanbul) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında dünya, sadece ülkemiz değil, Orta Doğu değil dünya bir krizin içinde, bunun farkındayız. Doğal olarak hani en son söyleyeceğimiz şeyi baştan söyleyelim: Devletlerin kendi güvenliğine dair aldığı tedbirlere kategorik olarak karşıt değiliz ama gerçekten gerçek güvenlik, gerçek savunma ne, bunu tartışmak istiyoruz ve kendi görüşümüzü iletmek istiyoruz. Hepimizin kabul etmesi gereken bir gerçek var: İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan uluslararası nizam yavaş yavaş -sadece askeri açıdan değil, ekonomik açıdan değil, hukuki açıdan da- aşınıyor. Aslında bütün dünya yeni bir düzenin, yeni bir dizaynın arayışı içerisinde ve bu kaotik ortamda çağı biz belirsizlik çağı olarak değerlendiriyoruz; evet, belirsizlik çağı. Bu belirsizlik çağı içerisinde iki kutuplu dünyadan farklı olarak ideolojik olarak tek kutuplu ama çok merkezli bir dünya gerçeğiyle de karşı karşıya olduğumuzu biliyoruz. Sovyetler Birliğinden sonra yani Sovyetlerin çöküşünden sonra dünyada "terörizmle mücadele" adı altında ABD'nin başını çektiği blok, devletler ve devlet dışı aktörlerle çatışmayı merkezine aldı, uluslararası düzen böyle kuruldu. Bir tarafta devletler vardı, diğer tarafta -tırnak içerisinde, terörist hareketler- terörizmle mücadele adı altında kapitalist, emperyalist sistem kendisini, kendi sistemini kurdu. Nereye kadar? 7 Ekime kadar. Aksa Tufanı'yla birlikte İsrail'in Filistin'e saldırısıyla birlikte hem ülkemiz hem bütün dünyadaki devletler şunu fark etti: Kapitalist üretim ilişkileri, sınırsız sermaye birikim rejimi artık gelinen aşamada devlet dışı aktörlerle mücadeleyle kendisini

ayakta tutamıyor. Pasta daralıyor, yeni enerji yolları, yeni ticaret yolları, IMEC, Kalkınma Yolu ama bütün bunların hepsi toplamda kapitalist krizin bu krize bir çözüm arayışı. Ta artı üründen beri Sayın Bakan, ihtiyaç fazlası ekonominin bulunmasından sonra, artı üründen beri asker, zor yolu sermayenin korunmasına dönüktür ve bugün bizim tam da sorguladığımız, belki de sizden farklı düşündüğümüz boyut o. Yani ortaya çıkan savaş gerçeği, ortaya çıkan güvenlik gerçeği kimin güvenliğini alıyor? Bakın, bu kadar ticaret yolu, enerji yolu tartışması ve bunun üzerinden ortaya çıkan Filistin soykırımı yani yeni enerji ve ticaret yolları arayışı olmasaydı İsrail devleti sadece kutsal kitabında yazdığı için, Siyonist olduğu için mi Filistin ülkesine soykırımı dayattı? Hayır, burada yeni bir ekonomik hegemonya arayışı var. Doğal olarak, şimdi bizim çözüm reçetemiz ne olacak Türkiye olarak? Şu andaki durum devletlerin devletlerle çatışma durumu artık. Mekke Anlaşması'nın da bu okuma üzerinden gerçekleştiğini düşünüyoruz biz, birçok örnek verilebilir ama gözden kaçırmamamız gereken başka bir şey var, sadece ülkemize değil; silahlanmaya, askerî yatırımlara bu kadar çok bütçenin ayrıldığı dünyamızda 2 tane çoğalan nüfus var, kesim var; zenginler çoğalıyor dünyada da Türkiye'de de. Artık devletlerin politikasını toplum düşmanlığı üzerinden gelişen bu zenginler belirlemeye başladı Sayın Bakan ama öbür taraftan başka bir toplumsal kesim büyüyor; yoksullar, yoksullar büyüyor, orta sınıf gidiyor. Zenginleri ve yoksulları çoğaltan bir küresel nizamla karşı karşıyayız. Hâliyle şu soruyu sormadan edemiyoruz: Bakın, Türkiye'de savunma sanayi çok önemli bir yekûn artık, bunun farkındayız. Önemli bir üretim var, önemli bir ihracat var. Böylesi üretim kapasitesi artışına, ihracata rağmen Türkiye'deki yoksulluk neden her geçen gün derinleşir? O zaman şu soruyu soruyoruz: Savunma sanayisinde ortaya çıkan girdi, kâr kimler tarafından, nasıl paylaşılıyor, bu kâr topluma ne kadar akıtılıyor? Toplumsal adalet, eşitlik temeline ne kadar akıtılıyor? Toplumsal refahı ne kadar yükseltiyor? Şimdi, bu tablo üzerinden baktığımızda, gerçekten böylesine üretim kapasitesi dünyada... Çünkü her devletin övündüğü bir şey bu "Şunu üretiyorum, bunu üretiyorum." diyor ama halk yoksullaşıyor. Demek ki savunma sanayisinin üzerinden ortaya çıkan kâr da belli sermaye tekellerine gidiyor, topluma akıtılmıyor. Bakın, Ege ve Doğu Akdeniz'den bahsettiniz Sayın Bakan, sizi dinlerken tekrar aklıma geldi, söylemeden edemeyeceğim. Yani bir taraftan Ege'de On İki Ada meselesi, Yunanistan'la olan gerilim, buna dair niyetinizi de beyan ettiniz ama yani Türkiye Cumhuriyeti devleti bu kadar büyük oyun oynarken -sizin ifadenizle söylüyorum- Ege'yi bırakın, iç denizde, Marmara iç denizinde 8 mürettebat 2 Eylülden beri 720 metre derinlikte yatıyor. Bakanlığa, valiliğe sorduğumuzda "O derinlikte, o insanların cansız bedenini çıkaracak araç çok elimizde." diyor ama öbür taraftan da "Büyük Türkiye", "Türkiye Yüzyılı" söylemleri, her tarafta gerçekten kurucu aktör olan Türkiye söylemleri ama öbür taraftan 8 mürettebatını, işçisini, gemi emeklisini çıkaramayan Türkiye gerçeği. Demek ki ortaya çıkan bu söylemlerin hepsi, toplamda bir büyümeye, bir refaha, bir huzura bizi kavuşturmuyor. Buna benzer çok şey söyleyebilirim. Peki, çözüm önerimiz ne; bakın, artık sınırlar aşıldı, bunu kabul etmek zorundayız. Ulus devletçi söylemler üzerinden ortaya çıkan belagat ortadan kalktı. Hayatın gerçekleri, savaş gerçeği bu durumu ortadan kaldırdı. Ya, Çin, sadece Tacikistan'ı borçlandırarak toprak aldı, ABD Grönland'ın peşinde, Filistin'i söyledim zaten. Yani bütün bu sermaye birikim hırsı, hegemonya savaşı ulus devlet sınırlarını öylesine aşındırdık ki doğal olarak nüfus alanlarına dair bir hegemonya savaşı var. Peki, Türkiye Cumhuriyeti devleti imparatorluk geleneği olan bir devlet; bakın, bunun altını çizerek söylüyorum. İmparatorluk sürecinde onca kültüre, dile, farklı yaşam tarzına ev sahipliği yapmış, imparatorluk geleneğini öve öve bitiremeyenler, o zaman kendi tarihine dönüp kendi tarihinden dersler çıkarmalı; Suriye'de, Irak'ta, İran'da, Orta Doğu'da bir bütün olarak bu nüfuz savaşlarının olduğu yerde, sınırların anlamsızlaştığı yerde halkların eşitlik köprüsünü, halkların kardeşlik köprüsünü kuracak bir barış koridoru. Bakın, İsrail "Davut koridoru" diyor, biz de diyoruz ki yani Türkiye bir kere hiç yapmadığını, bir şekilde seçenek olarak masaya yatırmadığı bir şey yapsın, halkların barış köprüsünü, barış koridorunu kursun ve gerçekten sınırlarını anlamsızlaştırırken kendi gücünü bu barış diplomasisinde, barış kültüründe inşa etsin. Buna her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var. O yüzden, dilden tutalım, yaklaşımlarımıza kadar yeni bir sayfa açacaksak şunun farkındayız, gerçekten parti olarak farkındayız; dünyada çok tehlikeli bir oyun oynanıyor, muazzam birhegemonya savaşı var ama bizim de yapacağımız; Türkiye Cumhuriyeti devletine, Bakanlığa, siyaset kurumuna önereceğimiz tek şey var: Barış diplomasisi, barış politikası. Sınırları gerçekten anlamsızlaştıran bir şey ama sadece savaş üzerinden ortaya çıkan yatırımın ve aklın kendisi barıştan ziyade savaşı daha fazla örgütledi diye görüyoruz. Barut bulundu, insanlığa değil sermaye tekellerinin, devletlerin çıkarlarının hizmetine koşturuldu; atom bulundu, bilim diye bulundu, Japonya'ya bomba olarak atıldı. İşte, biz de diyoruz ki: "Bu askerî sanayide ortaya çıkan bilim ve teknolojideki ilerlemeler sivil alanda, barış alanında bir ilerlemeye dönecek mi?" Bu bizim için hayati soru.

Toparlarken, çözüm ne? Başta Kürt meselesi olmak üzere Orta Doğu'daki, ülkemizdeki birçok sorunu emperyalist ülkeler ve onların paylaşım savaşı, paylaşım çıkarları ortaya çıkardı. Orta Doğu'da asıl emperyalist mücadele -mesela, biz antiemperyalist mücadele... Siz de diyorsunuz, "Emperyalizm tehdidi var, yayılmacılık var."- Kürt meselesini yaratan emperyalizmin oyununu bozmaktan geçer. Gelin, hep birlikte halkların üstüne karabasan gibi çöken bu oyunu bozalım; barış koridorunu, barış politikasını Orta Doğu'nun temel direği hâline getirelim diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Becan, buyurun.

TAHSİN BECAN (Yalova) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, sayın vekillerim, değerli bürokratlar; öncelikle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Geçen hafta Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde görev uçuşu yapan S-70 tipi askerî helikopterin kaza kırıma uğraması sonucu 4 kahraman askerimiz maalesef yaşamını yitirdi. Şehitlerimize buradan rahmet, kederli ailelerine sabır, Türk Silahlı Kuvvetlerimize de başsağlığı diliyorum.

Sikorsky helikopter kazalarından sizlere birkaç örnek vermek istiyorum: 2012'de Hakkâri Yüksekova'da 5 asker şehit oldu, 7 asker yaralandı; Diyarbakır Lice'de 1 asker şehit oldu, 7 asker yaralandı; Siirt'in Pervari ilçesinde düşen helikopterde de 17 askerimiz şehit olmuştu. 2013'te Ankara Gölbaşı'nda 4 asker şehit oldu. 2014'te Kocaeli Kartepe'de 4 askerî personelimiz yine şehit oldu. 2016 Giresun Alucra'da 7 asker şehit oldu, 8 askerimiz yaralandı. 2017 Tunceli Pülümür'de 1 hâkim, 7 polis, 1 astsubay ve 3 mürettebat olmak üzere 12 şehidimiz oldu. Yine 2018'de İstanbul Sancaktepe'de 4 asker şehit oldu, 1 asker yaralandı ve tabii, bunun devamı da var. Sanki normal bir şeymiş gibi bu olaylar alışkanlık hâline gelmeye başladı.

Bütçemizde uçak gemisi gibi yüksek maliyetli ve işletme gideri fazla olan projeler yerine daha acil, ertelenemez gerekli bakım ve modernizasyon gibi projelere neden öncelik vermiyoruz? Son beş yılda bütçemizde bu amaçla ayrılan tutar ve pay ayrı ayrı ne kadardır? Ayrılan bu ödeneklere rağmen bu kazaların önlenmeme sebepleri nelerdir; Sayın Bakanım, sormak istiyorum.

Bütçe teklifinde faiz ödemeleri için ayrılan kaynağın ardından ikinci büyük blokun savunma ve güvenlik harcamaları olduğu öngörülüyor. Bu sene Millî Savunma Bakanlığının bütçesine 1,5 trilyon lira ayrıldı, geçen sene bu rakam 823 milyar liraydı ancak Sayın Şimşek ve Yılmaz'ın sunumlarında bu tutarın savunma ve iç güvenlik harcamalarıyla toplamda 3 trilyon 454 milyar liraya ulaşacağı ifade edilmişti. Bu tutarın 2 trilyon 206 milyar lirası da savunmaya, 1 trilyon 248 milyar lirası da iç güvenliğe ayrılmış.

Elbette millî güvenlik konularında Türkiye'nin hak ve menfaatlerini önceleyen duruşumuz bellidir ve nettir. Millî güvenlik, savunma sanayisi konularında atılan her doğru adımı destekliyor ama tespit ettiğimiz yalnız hususları da eleştirip desteklemeye de devam edeceğiz.

Peki, bu bütçelerin neden bir kısmını bazı şeylere aktarmıyoruz, bunları niye düşünemiyoruz? Öngörüsüz ve yanlış kararlar neticesinde de F-35 programından çıkarılmamız hem millî güvenlik sorunu yarattı hem de tedarik maliyetlerini yükseltmiştir, bütçemizi de zorlamıştır. Bu bakımdan, öneri olarak şu andan itibaren F-35 tedariki S-400 alımı nedeniyle kesintiye uğradı ama en azından ödemesini yaptığımız F-35'lerin tedariki için tüm imkânları kullanmak lazım Sayın Bakanım. Mutabakat zaptına rağmen Eurofighter sürecindeki belirsizlikleri de bir an önce gidermek gerekmektedir.

Şehit aileleri ve gazilerimiz hepimizin bildiği gibi siyasetüstü bir namus meselesidir. Ne kadar modern harpsilah ve araçlarına sahip olursanız olun bunlara can verecek olan, bu sistemleri etkin olarak kullanan, moral motivasyonu yüksek, eğitimli ve aidiyet duygusuna sahip askerî personellerimizdir. Kimden geldiğine bakmaksızın onların haklarını savunan her öneriyi de destekliyoruz. Bu siyasetüstü bir namus meselesidir. Ancak bunu yapabildik mi? Maalesef hayır. Haftalarca Ankara'da Meclisin yanı başında hak nöbeti tutan gazilerimiz komisyon kapılarında bekletildi. Bunu hepimiz gördük; kolu kesilmiş, bacağı kesilmiş arkadaşlarımız orada sadece özlük hakları için mücadele için oradaydılar. Fakat ben oradaki konuşmamda da söyledim Sayın Bakanım, bütün siyasi partilerin vekilleri olarak kendim de dâhil ben buna çok üzüldüm. Çünkü orda buçuklu maaşları, özlük haklarını saatlerce tartıştık. İş dünyasından gelen biri olarak vergilere 0,5 puan, 1 puan eklense hiç iş dünyasının temsilcilerinden buna hayır geleceğini de düşünmüyorum. Hiç olmazsa oralardan alıp gerçekten gazilerimize, şehit yakınlarımıza istediği maaşı vermemiz çok gerekli bir şey. Onlar bizim için kanlarını dökmüş, savaşmışlar. Bizim burada onların maaşlarını buçuklarıyla tartışmamız, bu bizim ayıbımız diye düşünüyorum Sayın Bakanım. Hatta üç gün önce de iki tane Yalova'da şehit ailesini ziyaret ettim. Evet, ziyaretlerden şehit aileleri çok mutlular ama artık "Çikolata, şeker getirerek bizleri ziyaret etmeyin." diyorlar. Esas istedikleri hepsinin gerçekten rahat bir yaşam hakkına kavuşması.

Askerî hastanelere gelince -biraz önce arkadaşlarımız da söyledi- oralar neden kapatılmıştır? Biz bunları anlayamıyoruz ya da gerçekten kapatılması gerekiyorsa bunları bize izah etmeniz gerekir. Sürekli gündeme getirdiğimiz askerî sağlık sisteminin tesisi konusunda önerilerimizi çeşitli defalarca açıkladık. Dünya çapında bu kadar yoğun harekât ve görev temposuna sahip olup askerî sağlık sistemi olmayan başka bir devlet yok. Yetkili makamlar tarafından sürekli olarak konu üzerinde çalıştığı da belirtilmektedir. Ancak somut çözüm yönünde hâlen bir adım atılmamaktadır. Bunun paralelinde askerî liselerimiz de aynı. Burada disiplinli, millî ruhu geliştirilmiş gençleri yetiştirdiğimizi hepimiz biliyoruz. O zaman bu okulları kapatmak niyedir?

Yine, Türk Silahlı Kuvvetlerinin afetlerde de destek yerine esas çözüm ortağı olması gerekmektedir. Yalova gibi denize kıyısı olan iller için liman ve marinalar güçlendirilmelidir. Sağlık Bakanlığı envanterine hastane gemisi dâhil edilmelidir. Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan uzman erbaş veya sözleşmeli erler tecrübe ve fiziki yeterliliklerinden yararlanmak üzere kadrolu orman işçisi veya orman muhafaza memurları olarak istihdam edilmelidir. Türk Hava Kurumu yeniden yapılandırılmalı, kayyum yönetimi sona erdirilmelidir. Türk Silahlı Kuvvetleri rezerv filosu yangınlarda da destek vermelidir.

Askerlik sistemi ve bedelli askerlik konusu ayrı bir tartışma konusudur. Bedelli askerlik uygulaması özellikle gençlerin eğitim ve çalışma hayatını sürdürmesi açısından önemli bir tercih hâline gelmiştir. Ancak bedelli askerlik ücretinin belirlenmesi, gelirlerin hangi amaçla kullanıldığı ve zorunlu askerlik hizmeti yapanlarla bedelli askerlik yapanlar arasındaki yükümlülük farkları kamuoyunda tartışılmaktadır. Bedelli askerlik ücretinin ekonomik erişilebilirliği, elde edilen gelirlerin kullanımı ve zorunlu askerlik hizmeti yapan yükümlülerin sosyal hakları birlikte değerlendirilmelidir.

Gelişen dünya teknolojileri karşısında geleneksel ordular ve silahların yanında siber ordu ve silahlar da devreye girmiştir. Devletler bu yeni konseptle savunma sistemlerini yapılandırmakta ve siber bir dünyada daha etkili olmak, olabilmek adına ordularını

bu çerçevede geliştirmektedir. Bu nedenle siber tehditlere karşı eğitim seviyesinin, koruyucu tedbirlerin ve farkındalığın artırılması modern savaşın vazgeçilmez bir gerekliliğidir.

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin Savunma Sanayii Başkanlığı olmadan ele alınmak durumunda kalınmış olması ciddi bir yanlışa işaret etmektedir. Genelkurmay Başkanlığı, Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlığının bağlı olduğu bir bakanlık bütçesi konuşulurken neredeyse Bakanlığın kamuoyuna mal edilen birçok projesini yürüten Savunma Sanayisi Başkanlığı bütçesi de birlikte ele alınmalıdır. Savunma sanayisinde dışa bağımlılık çok büyük bir önem taşımaktadır. Radar, sensör, elektronik sistemde dış tedarik ihtiyacı, kritik yazılım ve haberleşme sistemlerinde dış kaynak kullanımı, yedek parça ve bakım onarım süreçleri de dışa bağımlılık olarak öne geçmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerini siyasetin gölgesinden çıkarmak gerekmektedir. Savunma sanayisini şeffaf, planlı bir yapıya kavuşturmak gerekiyor. Caydırıcılığı 5 boyutta kara, deniz, hava ve kabiliyetlerine ek olarak uzay komutanlığı, siber komutanlığı kurarak güçlendirmek gerekmektedir. Üniversite sanayisi ile Türk Silahlı Kuvvetleri iş birliğini gerçek bir modele dönüştürmek gerekmektedir.

Son olarak birkaç soru soracağım Sayın Bakanım. Ülkemizin göz bebeği durumundaki Türk Silahlı Kuvvetleri nitelikli yönetici kazandırılması ve küçük yaşta kurum kültürü verilmesi bakımından önemli olan askerî liselerimiz neden kapalı tutulmaktadır? Ülkemizin millî hava savunma sistemi için önemli bir yetenek olan Siper Projesi konusunda yapılan çalışmalar ne aşamadadır? Yüksek rant gelirine sahip olan, çeşitli gerekçelerle sivil yerleşkeye açılan askerî arazilere karşılık lojman ve sosyal tesisler yapımı protokollere dâhil edilmekte midir?

Sorularım bu kadar Sayın Bakanım. Bizler dinlediğiniz için teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Hasan Öztürkmen, buyurun.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Mekke Anlaşması Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildi, biz de CHP olarak çekincelerimizi belirtmekle birlikte "evet" dedik. Anlaşmanın Millî Savunma Komisyonunda da ele alınmasında ısrar ettik ancak olmadı. Eğer olsaydı konunun askerî boyutu daha iyi anlaşılacak ve çekincelerimizi de paylaşma imkânımız olacaktı. Mekke Anlaşması'na "evet" dememizin nedenlerinin başında bölgemizi Amerikan emperyalizminin saldırganlığından ve İsrail siyonizminin yıkıcılığından uzak tutarak bölge ülkelerinin kendi güvenlik mimarilerini kendilerinin inşa etmesini sağlama amaç ve beklentisi gelmektedir. CHP olarak yıllardır bölgemiz dışından sağlanan güvenlik garantilerinin, ithal güvenlik şemsiyelerinin sorunları çözmeyeceği gibi daha da derinleştireceğini söylüyoruz. Bu perspektifle sekiz yıl önce Ortadoğu Barış ve İş Birliği Teşkilatı OBİT'i kuralım önerisini gündeme getirdik. Şimdi farklı boyutta olmakla birlikte Mekke Anlaşması ortaya çıkmıştır. Ancak bu anlaşmaya koşulsuz destek vermiş değiliz. Birincisi, bu anlaşmanın gerçek anlamda bölge ittifakı olmasını savunuyoruz yani başta İran olmak üzere, Irak, Suriye, Libya ve hatta Mısır'ın da katılmasıyla anlaşma genişletilmelidir Ankara bu genişleme planına öncülük yapmalıdır. İkincisi, siyasi iktidarın zikzaklı tutumu, ABD merkezli bölge politikalarından kurtulamaması ve "Sevgili dostum Trump." çizgisi bizlere güven verilmektedir. Mekke Anlaşması'nın beklentilerimiz dışında gelişerek ABD ve İsrail'e alan açan, İran ve Yemen'le Türkiye'yi karşı karşıya getiren bir ortam yaratması kabul edilemez. İran da Yemen de düşmanımız değildir, aksine bölge güvenliğinde ortağımız olması gereken ülkelerdir. Üçüncüsü ve en temel kırmızı çizgimiz ise Mehmetçik'in bir damla kanının dahi Türkiye'nin güvenliğiyle ilgisi olmayan bir savaşta yabancı ülke toprağına akmasıdır. Zaten hiçbir uluslararası anlaşma Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayını ortadan kaldıramaz. Mehmetçik'i savaşması için başka bir ülkeye gönderecek hiçbir tezkereye "evet" demeyeceğiz.

Libya'yla yapılan Deniz Yetki Anlaşması son derece önemlidir. Mavi Vatan tezimizin kritik viraj başlığıdır ancak tek başına Doğu Akdeniz'de hak ve menfaatlerimizi korumaya yetmez. KKTC'yle birlikte Akdeniz'deki askerî plan ve konuşlanmalarımızı güncellemeye, sismik sondaj faaliyetlerine hızlıca yeniden başlamaya ihtiyaç vardır. Türkiye'nin milyar dolarlık arama gemilerinin hiçbiri yıllardır Akdeniz'de değil, 5'i Karadeniz'de 1'i de Somali'de. KKTC Mavi Vatan'ın vazgeçilmez jeopolitik dayanağıdır ancak iktidar yirmi beş yıldır KKTC'yi dünyaya tanıtmak için kapsamlı ve ciddi hiçbir adım atmamıştır, bu yönde bir planının olduğu da görülmemektedir. Mayıs ayından beri Mavi Vatan yasasını bekliyoruz. "Ha geldi, ha gelecek." derken 2 kez ertelendi. Türkiye'nin bölgedeki statükosunu ve Akdeniz'deki kararlılığını güçlendirecek adımlara ihtiyaç varken yasa için ayak süründürülmesi anlaşılır gibi değildir. Libya'yla çok önemli bir anlaşma imzalamışken ABD destekli İsrail-Yunanistan ittifakının Doğu Akdeniz planları işlemeye devam ederken neyi bekliyoruz? Hızlıca yeni duruma göre stratejik ve politik durum geliştirilmesi gerekmektedir. Mavi vatan lafla savunulamaz. Ege'de uçak, Akdeniz'de donanma sesi duyulmadan bu nasıl olacak? Ege'de burnumuzun dibindeki gayriaskerî statüdeki adalar Yunanistan tarafından silah deposuna çevrilmiş durumda. Askerî pistleri ve hava savunma sistemleri dahi kurdular. Önleyemediğimiz gibi, proaktif bir yanıt da veremedik maalesef. TSK'nin sürat, baskın ve sürpriz vuruş gücü en yüksek unsuru hava kuvvetleridir. Dolayısıyla hava gücünün kontrolü yalnızca askerî değil aynı zamanda jeopolitik bir hedeftir. Türk hava gücünün millî çıkarlar yerine NATO ve ABD stratejik önceliklerine kayıtsız şartsız bağlanması çok ciddi bir tehlikedir. Türkiye'nin kendi savaş uçağına, millî silah ve cephanesine, radarına, elektronik harp sistemlerine ve motoruna sahip olması stratejik özerkliğin vazgeçilmez şartıdır. Bu nedenle F35 programına yeniden katılma arayışı dışında plan geliştirmemek ciddi riskler taşımaktadır. Hedef sadece uçak satın almak değil, harekât serbestisi kazanmak, yazılım ve bakımda dışa bağımlılıktan kurtulmak olmalıdır. Türkiye'nin hava

gücünün geleceği yabancı başkentlerin siyasi iradesine ve teknolojik onayına bağımlı olamaz. Amaç yalnızca beşinci nesil savaş uçağına sahip olmak da değildir, mesele o uçağı millî irademize, dış müdahale ve kısıtlamalara bağımlı olmadan kullanabilmektir. Bugün Avrupa'da dahi bu bağımlılık sorgulanmaktadır. İspanya'da askerî çevrelerde "Hava kuvvetlerimize F35 alırsak en önemli dezavantajımız ABD'ye bağımlılık olur." yorumları yapılmaktadır. O açıdan hiçbir gerekçe milli uçak projelerinin ötelenmesine neden olmamalıdır.

Sayın Bakan, S400'lere ne olacak? Trump'ın Ankara ziyaretinin ardından iktidar "ABD istemiyor." diye S400'leri verecek ülke aramaya başladı. S400'leri ne yapacağız, satacak mıyız; Rusya'ya geri mi vereceğiz, yoksa toprağa mı gömeceğiz? "ABD istemiyor." diye dünyanın en etkili hava savunma sisteminden vaz mı geçiyoruz? Satmak için anlaştığımız bir ülke var mı? Üstelik karşılığında F35'leri alabileceğimizin garantisi de nedir? Diğer yandan Eurofighter alımında da bir gelişme yoktur. Özetle F35 belirsiz, Eurofighter belirsiz, S400 belirsiz. Türkiye Montrö Antlaşması'nın 19'uncu maddesi çerçevesinde Rusya-Ukrayna savaşı boyunca Karadeniz'de tarafsızlık esasına dayalı bir denge politikası izliyordu. ABD-NATO merkezli baskılara rağmen yıllarca bu dengeyi öyle yada böyle koruyabildik ancak hava kuvvetlerimizin NATO-Baltık hava polisliği görevine katılması, NATO şemsiyesi altında Romanya'nın hava savunmasına F16 uçaklarımızla zaman zaman sağlanan destek tarafsızlık esasına dayalı denge politikamıza zarar vermiyor mu? Ukrayna ile Rusya arasında karşılıklı İHA ve liman saldırıları, sivil ticaret gemilerine yönelik sabotajlar Karadeniz'i ısıtmaktadır, çok sayıda ticaret gemisi saldırılara hedef olmaktadır. Türkiye ticaret gemileri ve deniz sahasının güvenliğini sağlamakla birlikte Montrö'nün sağladığı hukuki ve stratejik zemini tavizsiz korumalıdır. Karadeniz'i kıyıdaş devletlerin sorumluluk alanı olarak tutmak ve hiçbir şekilde Rusya ile NATO arasında doğrudan askerî sürtüşmenin parçası olmamak önemlidir. ABD merkezli dünya düzeninin güç kaybettiği, bölgesel savaşların yayıldığı ve büyük güçler arasında doğrudan çatışma riskinin arttığı bir dönemde elbette savunma sanayisi, millî silahlanma ve vurucu unsurlar önemlidir ancak ne olursa olsun belirleyici gücümüz Türk ordusudur, Mehmetçik'tir. Mehmetçik ruhunun temelini ise Atatürk oluşturmaktadır. O ruh tüm tartışmaların üstünde tutulmalı, siyasi gayelerle yıpratılmasına izin verilmemelidir.

İki yıldır yemin töreni sonrası geleneksel kılıç çatma gösterisi yaparak "Mustafa Kemal'in askerleriyiz!" dedikleri için TSK'den ihraç edilen teğmenleri tartışıyoruz. Geçen yıl yine bu salonlarda saatlerce konuştuk. Durum gösteriyor ki Millî Savunma Bakanlığı bu süreci iyi yönetememiş, krizin büyümesine, Türk subayının siyasi tartışmalara çekilmesine neden olmuştur. Disiplin gerekçesiyle ihraçlarda ısrar eden yetkililer geriye dönüp baktıklarında bu sürecin Türk Silahlı Kuvvetlerinin disiplin durumuna bir katkısının olmadığını görmüş olmaları gerekiyor. Her fırsatta iç cepheyi tahkim etmekten, birliği muhafazadan bahsedenler bunun standardını bir türlü tutturamamışlardır.Bunları ders çıkaralım diye söylüyorum. Bu arada, arkadaşlarımız dile getirdiler, Millî Savunma Bakanlığının ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin öncelikle ve özellikle GATA'nın açılmasına ihtiyacı olduğu açık bir gerçektir ve bugün Türkiye, çerçeve yasayı, PKK'lıların affını, onların topluma nasıl kazandırılacağını, Öcalan'a hangi komisyonda görev verileceğini konuşurken, "Mustafa Kemal'in askerleriyiz." diyen teğmenlerin bunlardan daha ağır affedilme suçları mı vardır, daha mı fazla günah sahibidirler? Sizleri tekrar sağduyuya davet ediyorum.

Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Medeni Yılmaz, buyurun.

MEDENİ YILMAZ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin çok kıymetli mensupları, basınımızın değerli temsilcileri; sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesinin ülkemiz, milletimiz ve kahraman ordumuz için hayırlara vesile olmasını diliyorum. Bu vesileyle, geçen hafta helikopter kazasında şehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına ve tüm milletimize başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Teklifi'nin makro büyüklüklerine baktığımızda toplam bütçe giderlerinin 27 trilyon 276 milyar lira olarak öngörüldüğü, savunma ve güvenlik harcamalarına ise toplam 3 trilyon 454 milyar lira kaynak ayrıldığı görülmektedir. Bu rakam merkezî yönetim bütçesinin yaklaşık yüzde 12,7'sine karşılık gelmektedir, sadece Millî Savunma Bakanlığımızın ödenek tavanının 1 trilyon 530 milyar lira seviyesinde planlandığını, özellikle silah, mühimmat ve savunma sistemleri alımlarına ayrılan ödeneklerde ciddi bir artışa gidildiğini görüyoruz. Savunma harcamalarındaki bu devasa artışın Sayıştay denetimi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi gözetimi açısından eksiksiz bir şeffaflıkla yürütülmesi şarttır. Millî güvenlik kavramı hiçbir zaman mali disiplinden uzaklaşmanın ya da denetim dışına çıkmanın gerekçesi hâline getirilmemelidir. 2027 yılında savunma sanayisinde yüzde 84 yerlilik oranı ve 11,5 milyar dolarlık ihracat hedeflenmekte. Bu başarıda emeği geçen tüm mühendislerimizi, teknisyenlerimizi, emekçilerimizi yürekten kutluyorum ancak savunma sanayimizin sürdürülebilirliği için bu ekosistemin yalnızca birkaç büyük vakıf şirketinin etrafında kümelenmemesi gerekir. İstanbul başta olmak üzere Anadolu'nun dört bir yanındaki nitelikli KOBİ'lerimizin, yan sanayi üreticilerimizin ve özel sektör girişimcilerimizin tedarik zincirine adil koşullarla dâhil edilmesi, finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması büyük önem taşımaktadır. En gelişmiş savunma teknolojilerini üretmenin yolu o teknolojiyi geliştirecek mühendisi ve bilim insanını ülkede tutmaktan geçer. Savunma sanayi şirketlerimizde çalışan genç mühendislerimizin yurt dışına gidişini durduracak ekonomik ve sosyal iyileştirmeler en az yeni bir silah sistemi kadar stratejik bir savunma yatırımdır. Eurofighter, F-35, KAAN gibi önemli konulara kısaca değinirsek, "tam bağımsız savunma sanayisi" söyleminin teknik gerçeklikle hâlâ

örtüşmediğini göstermektedir; motor, radar, elektronik sistemler ve kritik yazılımlarda dışa bağımlılık devam ettikçe her büyük platform kararı Washington, Berlin ya da Londra'nın siyasi onayına bağlı kalacaktır; daha önemlisi, bu milyarlarca dolarlık tedarik programlarının hemen hiçbiri Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde kalem olarak görünmemektedir. Büyük ölçüde Savunma Sanayii Başkanlığı ve Savunma Sanayii Destekleme Fonu üzerinden yürütülen bu projelerin maliyeti, takvimi ve sözleşme koşulları Meclisin bütçe görüşmelerinden denetlenememektedir Meclis, ülkenin en büyük kamu alımlarını bütçe kanunundan değil, basın açıklamalarından öğrenmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2016 yılında gerçekleştirilen düzenlemeyle Gülhane Askerî Tıp Akademisi ve askerî hastanelerimiz Sağlık Bakanlığına devredilmiş ancak aradan geçen on yılda Türk Silahlı Kuvvetlerimizin sahadaki ihtiyaçları bakımından ciddi boşluklar doğurduğu görülmüştür. Askerî hekimlik ve harp cerrahisi sivil sağlık sistemlerinden tamamen farklı bir uzmanlık, disiplin ve kurumsal hafıza gerektirir. Sınır ötesi operasyonlarda, çatışma bölgelerinde, zorlu arazi ve iklim koşullarında görev yapan Mehmetçik'imizin ilk müdahalesinden tahliyesine, rehabilitasyonundan psikolojik desteğine kadar kesintisiz bir askerî sağlık zincirine ihtiyaç vardır. 2027 yılı bütçe imkânları çerçevesinde Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kendi bünyesinde güçlü, bütüncül ve modern bir askerî sağlık yapılanmasına kavuşması için somut adımlar atılmasını bekliyoruz.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; savunma gücümüzün asıl belkemiği, yüksek teknolojili silahlardan önce o silahları kullanan insan unsurudur. Asker Hakları İnisiyatifi ve baro raporlarına göre son on yılda kışlada intihar eden asker sayısı 934, terörle mücadelede şehit olan asker sayısı 818 olarak geçmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde bu kadar yüksek oranda intihar olayının meydana gelmesinin sebepleri araştırılıyor mu? Vatan savunması için Peygamber ocağı olan bu nadide kurumumuza emanet ettiğimiz evlatlarımıza sahip çıkmak her türlü konunun üzerinde olmalıdır diye düşünüyorum. Uzman erbaşların sözleşmelerinin kanaat veya soyut istihbari bilgi gibi gerekçelerle feshedilmesi ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarının kesinleşmiş mahkûmiyet gibi değerlendirilerek sözleşme feshine dayanak yapılması, Anayasa Mahkemesi kararlarıyla masumiyet karinesine ve ölçülülük ilkesine aykırı bulunmuştur. Buna rağmen mahkeme kararlarıyla göreve iade edilen personelin farklı illere atanarak ya da kadrosuzluk gerekçesiyle fiilen istifaya zorlandığı yönündeki şikâyetler devam etmektedir. Yargı kararlarının özüne uygun biçimde uygulanması hukuk devletinin gereğidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mekke Anlaşması, iktidarın dış politikadaki savrulmasının yeni bir örneğidir. Mesele, Türkiye'nin dost ve kardeş ülkelerle iş birliği yapması değildir; asıl mesele, bu ittifakın kime karşı kurulduğu ve kimin güvenliğine hizmet edeceğidir. Filistin'deki zulüm karşısında etkili adımlar atamayan, İsrail'e doğrudan ve dolaylı ticaretin gerçek boyutlarını kamuoyuna şeffaf biçimde açıklamayan bir iktidarın şimdi Körfez'in güvenliği için askerî taahhütlere girmesi ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. Gazze'ye bir çuval unun ulaştırılmasına dahi müsaade edemeyen iradelerin Körfez'e asker gönderilmesine destek vermesi düşündürücü değil midir? Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan arasında kurulan bir savunma ittifakının bölgesel barışı sağlayabilmesi için İran ve Mısır başta olmak üzere bölgenin diğer önemli ülkelerini de kapsaması gerekir. İran'ı dışlayan, bölge ülkelerini karşı karşıya getiren ve ABD ile İsrail'in güvenlik politikalarına hizmet etme riski taşıyan bir oluşum, barışı değil yeni kutuplaşmaları beraberinde getirebilir. Böyle bir ittifak, bölgesel barışın teminatı olmak yerine yeni gerilimlerin, hatta bölgesel bir savaşın zeminine dönüşebilir, Allah korusun. Türkiye'nin görevi, büyük güçlerin bölgesel hesaplarına Körfez'in güvenlik yükünü üstlenen bir taşeron olmak değil, bölge ülkelerini ortak bir barış ve güvenlik anlayışı etrafında buluşturmaktır. Üstelik ağır borç yükü altında bulunan, emeklisine ve çalışanına hak ettiği refahı sağlayamayan bir ekonominin, maliyeti ve sonuçları yeterince açıklanmamış uzun vadeli askerî yükümlülükler üstlenmesi de kabul edilemez. Bizim savunduğumuz, ülkeleri birbirine karşı konumlandıran askerî bloklar değil, başta D-8 olmak üzere bölgesel iş birliğini güçlendiren, adaleti ve barışı esas alan bağımsız bir dış politikadır. Türkiye'nin ihtiyacı, küresel güçlerin çizdiği sınırlar içerisinde yeni ittifaklar aramak değil, bölge ülkeleriyle birlikte kendi geleceğine yön vermektir. Mekke'nin adıyla meşrulaştırılmaya çalışılan her girişim, önce Mekke'nin temsil ettiği adalet ve kardeşlik anlayışına hizmet etmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin en büyük metropolü olan İstanbul'un bir milletvekili olarak olası bir büyük İstanbul depremi senaryosunda Türk Silahlı Kuvvetlerimizin lojistik, arama kurtarma, seyyar hastane, haberleşme ve ulaştırma kapasitelerinin afet planlamalarının merkezinde yer alması gerektiğini hatırlatmak isterim. Türk Silahlı Kuvvetlerinin disiplinli organizasyon kabiliyeti afet anlarında milletimizin en büyük güvencesidir. 2027 bütçesinde, askerî birliklerimizin afet müdahale ve sivil-asker iş birliği kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik ödeneklerinin artırılması büyük önem taşımaktadır. Sözlerimi tamamlarken şunu bir kez daha vurgulamak isterim: Millî savunma meselesi, günlük siyasi polemiklerin ve parti ayrışmalarının üzerinde milletimizin ortak bekası meselesidir. Bizler muhalefet milletvekilleri olarak doğru yapılan her işin yanında durmaya, eksiklikleri ve aksaklıkları ise yapıcı bir günde dile getirmeye devam edeceğiz. Bu duygu ve düşüncelerle 2027 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, başta Sayın Bakan olmak üzere bütçenin hazırlanmasında emeği geçen tüm bürokratlarımıza, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin komuta kademesine ve vatan nöbetinde tüm kahramanlarımıza üstün başarılar diliyorum. Komisyonunuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaya...

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Saygıdeğer Sayın Bakan, saygıdeğer bürokratlar, Bakan Yardımcıları; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

2027 yılı Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesinin şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum. Birkaç konuda kanaatlerimi arz ederek sözlerimi tamamlayacağım.

Dünya aslında 20'nci yüzyılın başında yaşanan kaosun aynısını yaşıyor. 1929 Ekonomik Buhran, sonrasında İkinci Dünya Savaşı gibi alt yapının tamamen ona doğru yöneldiği bir ortamdan geçiyoruz. Gazze'deki soykırım, ABD-İsrail'in İran saldırıları, Hürmüz'de yaşananlar, Babülmendep'teki gerilimler, Doğu Akdeniz ve Akdeniz'deki gelişmeler, Rusya Ukrayna Savaşı'nın oluşturduğu ortam tamamen şu anda bizi de etrafımızı saran bir noktaya doğru taşıdı. Tabii, biz, bugün bu çerçevede yapmamız gereken şey millî savunmamızın daha da ileri noktalara nasıl taşınabilir bunun araştırmalarını, bunun görüşmelerini yapmaktır. Savunma sanayisi noktasında son zamanlarda bazı adımlar atıldığını, son yıllarda önemli adımlar atıldığını kabul etmekle beraber aynı zamanda savunma sanayisinde dışa bağımlılığın daha da azaltılması ve ana kritik noktalarda da bağımlılığın azaltılması noktasında bazı adımlar atılması gerektiğini düşünüyorum. Son fon meselesinde bazı savunma sanayisine iş yapan şirketlerin de fona adının karışmış olmasını çok tehlikeli bir süreç olduğunu düşünüyorum. Aynı zamanda bu, bizim savunma sanayisindeki bundan sonraki vizyonumuzu ufkumuzu da olumsuz etkileyecek diye endişe ettiğimi de ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, yaptığınız konuşmada muharebe elektronik bilgi sistemleri başlığı altındaki konuşmanızda siber güvenliğe olması gerektiği şekilde bir vurgu yapılamadığını üzülerek gördüğümü ifade etmek istiyorum. Yani siber ordu hakkında 8 Ocak 2025 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile Siber Güvenlik Başkanlığı kuruldu. Cumhurbaşkanlığına doğrudan bağlı olan bu kurum teşkilat yapısı ve personel alımıyla kurumsal yapıyı şu anda halihazırda oturtmaya çalışıyor. Hatta BTK gibi çok önemli kurumlar da Siber Güvenlik Başkanlığına bağlandı ve çalışmalar devam ediyor. Bu doğrultuda Siber Güvenlik Başkanlığından beklenen çok güçlü bir kadro ve işlevselliktir. Siber orduya ihtiyacımız olduğu gerçeğini yirmi üç yıl sonra fark etmiş olsak da bunun kurulmuş olmasını değerli bulduğumu ifade etmek istiyorum. Asıl işimizin bundan sonra başladığını çünkü bölgemizde ve dünyada meydana gelen siber saldırılar, suikastlar, devlet destekli espiyonaj operasyonları gittikçe fazlalaşıyor ve bunun için çok güçlü siber ordular devreye giriyor. Bu siber ordular yani devlet destekli saldırganlar sıradan kişiler değil, bilakis devletlerin özel olarak yetiştirdiği ya da piyasadaki yetenekli siber güvenlik uzmanlarını bünyesine kattığı üniformalı askerlerdir. Örneğin İran, Lübnan, Gazze'deki suikastlerin yer tespitleri ve konum bilgisi İsrail'in siber ordusunun dahil olduğu kurum yani Ünite 8200 tarafından sağlanmıştır. Yine, 3 Kasım 2026'da işlem hacmi bakımından dünyanın en büyük küresel kripto para borsası olan Binance Kuzey Kore'de devlet destekli hackerlar tarafından soyuldu ve 6,3 milyar dolar değerinde kripto cüzdan çalındı. Hani derler ya şu anda bizim un, maya, tuz var; bir ekmek üretelim, bunun için bizim Siber Güvenlik Başkanlığımızın daha profesyonel personel alımı yapması, yetenekli kişi ve uzmanları bu kuruma katarak siber ordumuzu güçlendirmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca, şunu da ifade etmek istiyorum: Bazı kritik altyapılar yerli ve millî teknolojilerin de tehdit altında siberden dolayı tehdit altında olduğunu düşünüyorum. Ülkemizde petrol rafinerileri, finans, nükleer tesisler, kurumların veri merkezleri, elektrik üretim santralleri, enerji iletim ve dağıtım hatları ve tesisleri, petrol ve gaz boru hatları, deniz aşırı sistemler, fabrikalar, savunma sanayisi ürünleri, maden sahaları, su ve atık su tesisleri gibi binlerce kritik altyapı ve tesis var ve çok stratejik olan bu altyapılar göz ardı edilmeden bütün siber güvenlik çalışmalarının ve Siber Güvenlik Başkanlığının savunma yani ürün bazlı ve ofansif ve saldırı düzeyinde olgunlaşmış bir sistem geliştirmesi gerektiğini buradan ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bu arada, sadece enerji kritik altyapı değildir. Örneğin, savunma sanayisi alanında da buna ihtiyaç olduğunu zaten hep beraber biliyoruz. Finans için de bu durum geçerlidir çünkü finansta güçlü algoritmalar ve güvenlik seviyeleri olsaydı, şeffaf olmak kaydıyla, belki de bu fon krizinin önüne geçilecekti, hatta usulsüz girişimlerde bulunanlar anında fark edilip cezaya tabi tutulacaktı. Ayrıca, yukarıda bahsettiğimiz gibi her kritik altyapıda yerli siber güvenlik ürünleri ve yetişmiş kalifiye insana ihtiyaç var. Bunun için savunma bütçesinde bu kalemler yer almalı ama bütçe boşa harcanmamalıdır. Yıllar önce yapılan "1 milyon yazılımcı yetiştireceğiz." sözü önce umut vermiş ama maalesef sonuçları itibarıyla olması gereken noktaya taşınmamıştır.

Yerli ve millî siber güvenlik ürünlerinin ve siber ordunun ne kadar önemli olduğunu bir örnekle ifade etmek isterim: 2010 yılında İran'ın en önemli nükleer santralleri olan Natanz ve Buşehr'e "Stuxnet" olarak adlandırılan bir siber saldırı oldu ve bu saldırı sonucunda uranyum zenginleştirme çubukları olan ve çok hassas çalışan santrifüjlerin hemen çoğu kırıldı ve devre dışı kaldı, 1 milyar dolar zarara uğradı.

Şimdi, Sayın Bakanım, şunu ifade ederek sözlerimi toparlayacağım yavaş yavaş: NATO'nun en son gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5'ini savunma sanayisine harcanması meselesi, sizin de konuşmanızda geçtiği şekliyle yüzde 3,5 ürün alımına ayrılması meselesi. Türkiye'ye sanki bizim tarafımızdan bir tuzak olabilir diye endişe ediyorum. Savunma sanayisi şirketlerimizin, başarılı savunma sanayisi şirketlerimizin daha fazla ürün satması adına onları buraya davet etmek, hatta sonradan yalanlandı, bu da memnuniyet verici, özelleştirme falan gibi konuların başlığı altına girilmiş olması bu şekilde bizim sadece ürün satmaya dönük, stratejik açıdan olması gereken değeri vermeden ürün satmaya dönük altyapımızın da bir tuzağa dönüşme ihtimali olduğunu görüyorum. Şu noktada da bir kanaatimi ifade etmek isterim: 2023 yılında Ukrayna'nın Dostları Koalisyonu'nda Anadolu Kavağı'na yerleştirilmiş olan yabancı unsurların böyle bir dönemde, Çin, Rusya ve ABD'nin hem de yarın bir araya geleceği bir dönemde, herkesin arkabahçe paylaşımı yapmaya çalıştığı bir dönemde Türkiye'nin kendisini, tam da sizin ifade ettiğiniz gibi, ara bulucu olma vasfını sürdürme kabiliyeti varken tam olarak bir taraf şekline dönüşmesi ve "Avrupa Birliğiyle Ukrayna'nın yanında yer alıyoruz." diyerek bu ara buluculuk vasfına zarar verme ihtimalini maalesef gördüğümü ifade etmek isterim.

Yine, yıllar önce Montrö Boğazlar Sözleşmesi tartışmaya açıldı kimi yetkililer tarafından. Siz burada Montrö'ye atıf yaptınız, onu çok değerli buluyorum. İran'ın bugün yapmaya çalıştığı şey aslında Hürmüz Boğazı'nda Montrö gibi bir anlaşmayı imzalamaktır. Onun ne kadar zor olduğunu, sistemin, dünyanın buna ne kadar izin vermediğini de net olarak görüyoruz dolayısıyla Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni olabildiğince iyi kullanmaya devam etmeliyiz diye ifade etmek istiyorum.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle alakalı da -şu anda ifade edildi benden önce de- tanınması ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 2004 Annan Referandumu'ndan sonra karşı karşıya kaldığı uluslararası tehditlere karşı da bizim tarafımızdan daha da ileri derecede korunmasına ihtiyaç var. NAVTEX ilan etmiyoruz uzun zamandan beri, arama yapmıyoruz uzun zamandan beri. Bunun gerekçelerini de ben aslında merak ettiğimi ifade etmek istiyorum.

Mekke Anlaşması'yla ilgili; buna bu bölgedeki barışı sağlayabilmek adına belki buraya öncelikle Mısır'ın, sonra İran'ın dâhil edilmesi bölgedeki hem Çin-ABD rekabetine karşı hem de diğer gelişmelere karşı, Avrupa'yla olan ilişkilerimize karşı bir denge unsuru olabilir diye düşünüyorum. Aksi takdirde, bu durum bölgede zaten etnik ve mezhepsel fay hatları üzerinden oluşturulan maalesef risklere karşı Türkiye'yi korunmasız hâle getirebilir diye endişe ediyorum.

Sayın Bakanım, daha önce size arz etmiştim Genel Kurulda bütçe görüşmeleri esnasında; Avrupa'daki gençlerimizin çifte vatandaşlıkla ilgili, bedelli askerlik mevzusuyla alakalı hâlen arzu edilen noktada başvurunun olmadığını sizler de takip ediyorsunuz. Fransa'daki gençlerin hareketliliğini, Sırbistan'daki gençlerin hareketliliğini, Belçika'daki, Almanya'daki hareketliliği düşündüğünüzde, artık gençlerin bulundukları topraklara aidiyet hislerini sorgulayan başladığı dönemde Türkiye Avrupa'daki kendi gençlerine sahip çıkacak, en azından bedelli askerlikle ilgili böyle bir adım atmasının çok faydalı olabileceğini düşünüyorum. Oradaki gençlerimizin bu topraklara bağlı olarak yaşamlarına devam etmesini temin etmeliyiz. Bu, mali kıyaslamaların da ötesinde çok önemli bir şeydir; bunu mutlaka tekrar gözden geçirmenizi istirham ediyorum.

Askerî hastanelerle ilgili benden önce yapılan değerlendirmelere aynı şekilde katılıyorum. Askerî hastanelerin bir an önce aktif hâle getirilmesi, bir an önce hem de bu dönemde, tam da zamanında aktif hâle getirilmesi gerektiğini ifade ediyorum.

Tekrar, bütçenin hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Konur Alp Koçak, buyurun.

Süreniz yirmi dakikadır.

KONUR ALP KOÇAK (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 2027 yılı bütçesi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanım, size ve şahsınızda tüm Bakanlık çalışanlarına hoş geldiniz demek isterim. Özverili çalışmalarından dolayı bütün Bakanlık personeline şükranlarımızı sunuyor, üstün başarılarının devamını diliyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan uluslararası sistemin kökten sarsıldığı, uluslararası hukukun örselendiği, güç mücadelesinin sertleştiği ve silahlı çatışmaların yayıldığı kaotik bir dönemden geçmekteyiz. Karadeniz'i istikrarsızlığa sürükleyen Rusya-Ukrayna savaşından İsrail'in saldırganlığı yüzünden ardı arkası kesilmeyen Orta Doğu'daki çatışmalara, Rum-Yunan ikilisinin ihtiraslarıyla şekillenen Doğu Akdeniz'deki jeopolitik gerginlikten Hürmüz Boğazı'na kadar uzanan geniş bir coğrafyada devam eden istikrarsızlık sarmalı bölgesel ve küresel barışı ciddi şekilde tehdit etmektedir. Konvansiyonel risk ve tehditlerle eş zamanlı olarak yapay zekâ, insansız sistemler, siber harp ve uzay teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda rekabetin, çatışmaların ve savaşların mahiyeti değişmekte, askerî ve siyasi dengeler altüst olmaktadır. Bu yeni şartlar doğrultusunda çağımızın savunma ve güvenlik politikası, teknolojik üstünlük, ekonomik dayanıklılık, lojistik derinlik ve siyasi istikrarın aynı anda temin edilmesini gerekli kılmaktadır. Böylesine bir ortamda ülkemizin güvenliğinin sınır hattının müdafaasından ibaret olamayacağı çok açıktır. Bize göre Türkiye'nin güvenliği Karadeniz'in, Kafkasya'nın, Balkanların barış ve huzuruyla, komşularımız İran, Irak ve Suriye'nin siyasal egemenliklerinin ve toprak bütünlüklerinin tesisiyle ve Doğu Akdeniz'deki hak ve menfaatlerimizin korunmasıyla mümkün olabilecektir. Mevcut şartlar, güçlü bir savunma kapasitesini ülkemiz için bir zorunluluk hâline getirmekte, caydırıcı, etkin ve saygın bir orduya sahip olmamızı ve ordumuzun sürekli teyakkuz hâlinde bulundurmamızı gerektirmektedir. Dolayısıyla, çatışma alanlarının yanı başında, zorlu bir coğrafyada bulunan Türkiye'nin savunma için ciddi miktarda kaynak ayırması kaçınılmaz olmaktadır. Nitekim, 2027 bütçesinde savunma ve güvenlik harcamaları için toplam 3 trilyon 454 milyar liralık kaynak tahsis edilmesi, Bakanlığımız için 1 trilyon 533 milyar liralık bütçe öngörülmesi bize göre isabetli bir karar olmuştur. Bu kaynağın hem savunma sanayisinde yerlilik oranının daha da yükseltilmesi hem de Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurt içinde ve yurt dışında üstlendiği kritik görevleri etkin şekilde yerine getirebilmesi açısından gerekli olduğu kanaatindeyiz. Bakanlığımızın ve ordumuzun artan risk ve tehditler karşısında her açıdan hazırlıklı olduğundan şüphe etmiyoruz. Dünyanın en gelişmiş, en güçlü ve itibarlı ordularından biri olan Türk Silahlı Kuvvetlerinin kaynağı ve niteliği ne olursa olsun her türlü tehlikeyi bertaraf etme iradesine ve kudretine sahip olduğuna inanıyoruz. Terör örgütleri karşısında sahada sergilenen başarıların, askerî tatbikatlarda ortaya konan performansın ve uluslararası misyonlar kapsamında icra edilen faaliyetlerin, ordumuzun üstün yeteneklerini ve artan kapasitesini gözler önüne serdiğini düşünüyoruz. Bununla birlikte, savunmaya ayrılan bütçe değerlendirilirken savunma harcamalarının tüm dünyada hızla arttığı gerçeği de görmezden gelinmemelidir. Özellikle Avrupa ülkeleri uzun yıllardır ihmal ettikleri savunma kapasitelerini geliştirmek için kapsamlı yatırım ve silahlanma programlarını başlatmış durumdadır. NATO'nun Lahey Zirvesi'nde kabul edilen hedef

doğrultusunda müttefikler 2035 yılına kadar gayrisafi yurt içi hasılalarının yüzde 5'ini savunma ve güvenlikle bağlantılı alanlara ayırmayı taahhüt etmişlerdir. Ankara Zirvesi'nde ise 50 milyar avroyu aşan savunma tedarik anlaşmalarının açıklanması, İHA'lara karşı savunma kabiliyetinin geliştirilmesi amacıyla önümüzdeki beş yıllık dönem için 40 milyar doların üzerinde yatırım yapılmasının kararlaştırılması, NATO'nun savunma ve caydırıcılık anlayışında ciddi bir dönüşüm yaşandığını ortaya koymuştur.

Değerli milletvekilleri, güvenliğimiz bakımından son derece önemli bir diğer husus, terörsüz Türkiye hedefimiz doğrultusunda yaşanan gelişmelerdir. Kırk yıldan uzun bir süre boyunca terörle mücadele etmek durumunda kalan Türkiye, binlerce evladını şehit vermiş, çok ağır ekonomik ve toplumsal bedeller ödemiştir. Kararlılıkla yürütülen mücadele neticesinde terör örgütünün ülkemiz içerisindeki hareket alanı bertaraf edilmiş, sınırlarımızın ötesindeki uzantılarına karşı da sahada önemli başarılar kazanılmıştır. Terörsüz Türkiye hedefi, işte, bu mücadelenin kazanımlarını kalıcı hâle getirme, terörün insan, toplum ve devlet hayatında oluşturduğu tahribatı ortadan kaldırma ve geleceğimizi terörün gölgesinden kurtarma iradesidir. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin ortaya koyduğu bu irade, millî birlik ve kardeşliğimizin tahkim edilmesi bakımından yeni bir dönemin kapısını aralamıştır. Terör örgütünün silahlı varlığının sona erdirilmesi, bütün uzantılarıyla tasfiye edilmesi ve hiçbir isim adı altında yeniden yapılanmasına imkân tanınmaması bu vizyonun ayrılmaz parçasıdır. Bununla beraber, terörsüz Türkiye'nin kalıcı olabilmesi için terörizmi besleyen siyasi, sosyal ve ekonomik zeminlerin de ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bizim için mesele, silahlı unsurlarının tasfiyesiyle sınırlı olmayan çok katmanlı bir millî güvenlik meselesidir. Terörsüz Türkiye hedefinin terörsüz bölge anlayışıyla tamamlanması da büyük önem taşımaktadır. Nitekim, Irak ve Suriye'de yaşanan gelişmeler terörsüz bölge hedefinin stratejik önemini gözler önüne sermiştir. Irak'ta merkezî hükûmetin ülkenin tamamında devlet otoritesini tesis etme yönündeki iradesi hem Irak hem de bölgemiz için önemli bir kazanım olmuştur. Diğer taraftan, Suriye'de münfesih terör örgütü PKK'ya iltisaklı silahla yapıların tasfiyesi yönündeki gelişmeler, ülkenin toprak bütünlüğünün ve siyasi birliğinin güçlenmesini sağlamış, sınır güvenliğimizi tahkim etmiştir.

Millî güvenliğimizin bir diğer önemli boyutunu ise Doğu Akdeniz ve Kıbrıs teşkil etmektedir. Mavi vatanda Türkiye'nin ve Kıbrıs Türk Devleti'nin deniz yetki alanlarını ve egemenlik haklarını savunmak bizim için bir beka meselesidir. Ege'de haklarımızı sınırlandırmaya, Akdeniz'de ülkemizi Antalya Körfezi'ne hapsetmeye, Kıbrıs'ta Türklerin egemenliğini yok saymaya yönelik girişimleri kabul etmemiz asla söz konusu değildir. Türkiye-Libya Deniz Yetki Alanları Mutabakatı bu bakımdan stratejik bir hamle olmuştur. Anlaşmadan rahatsızlık duyan Yunanistan ve Rum yönetimi ile onlara koşulsuz destek veren Avrupa Birliğinin uzlaşmaz tutumu bölgede istikrarı tehdit etmektedir. Türkiye ise ihtilafların hukuk ve hakkaniyet temelinde, diplomasi yoluyla çözülmesinden yana yapıcı bir tavır sergilemektedir. Türkiye'nin denizlerdeki haklarını koruyacak siyasi iradeye de askerî imkânlara da fazlasıyla sahip olduğu unutulmamalı, mavi vatanda Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin çıkarları hilafına hiçbir projeye izin vermeyeceğimiz bilinmelidir.

Ülkemizin son yıllarda savunma sanayisinde ulaştığı seviye cumhuriyet tarihimizin en önemli teknolojik atılım hamlelerinden biri olmuştur. Geçmişte temel savunma ihtiyaçlarını dahi dışarıdan temin etmek zorunda kalan Türkiye, bugün artık kendi millî imkânlarıyla 5'inci nesil savaş uçağı geliştiren, askerî tersanelerinde savaş gemileri inşa eden, insansız hava araçlarıyla dünyada adından söz ettiren, roket ve füzeleriyle hava savunma sistemleri üreten bir ülke konumuna yükselmiştir. KAAN, AKINCI, TCG ANADOLU ve ALTAY gibi platformlar ve devam eden savunma projeleri bu alanda ortaya konan başarının somut tezahürleri olmuştur. Bu projeler aynı zamanda Türk mühendisliğinin ulaştığı ileri seviyeyi ve Türk sanayisinin artan üretim gücünü ortaya koymuştur. Savunma sanayisinde gelinen bu noktayı yeterli görmek ise vahim bir hata olacaktır. Motor teknolojilerinden yarı iletkenlere, sensörlerden enerjetik malzemelere, yapay zekâdan elektronik harp sistemlerine kadar uzanan geniş bir yelpazede kritik teknoloji ve alt bileşenlerde az da olsa devam eden dışa bağımlılığımızı tümüyle ortadan kaldırmamız gerekmektedir.

Diğer yandan, hava kuvvetlerimizin modernizasyonunun tamamlanması, uzay ve siber güvenlik kabiliyetlerimizin artırılması da savunma politikamızın öncelikleri arasında yer almalıdır.

Unutmamak gerekir ki Ukrayna ve Orta Doğu'da yaşanan son çatışmalar, insansız hava araçlarının, seyir füzelerinin, balistik füzelerin ve hassas güdümlü mühimmatların modern harp ortamındaki belirleyici rolünü göstermiştir. Bu çerçevede, TAYFUN Blok-4 balistik füzesi, İHA-300 seyir füzesi, kapsüllü ATMACA gibi hassas vuruş kabiliyeti ve yüksek tahrip gücüne sahip sistemlerin Türkiye'nin caydırıcılığını çok daha ileri bir seviyeye taşıdığı kanaatindeyiz. Çelik Kubbe hava savunma sisteminin, uzun menzilli balistik füzelerin radar, erken ihbar, elektronik harp ve önleme sistemlerinin tamamen yerli ve millî imkânlarla geliştirilmesi, bu stratejik unsurların süratle TSK envanterine kazandırılması ve seri üretim kapasitelerinin hızla artırılmasının önemli bir ihtiyaç olduğu kanaatindeyiz.

Sektörde yakalanan ivmenin devamı ve bu başarının sürdürülebilir olması için ilave adımlar atılması gerektiğini değerlendiriyoruz. Bu kapsamda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin tedarik zincirlerine daha güçlü biçimde dâhil edilmesi ve alt yüklenici ekosisteminin korunması, KOBİ'lere uygun şartlarda kredi finansman imkânı sunulması, üniversite-sanayi iş birliğinin derinleştirilmesi, Bakanlığımızın Teknik Hizmetler Genel Müdürlüğünce yürütülen üretim, ithalat ve ihracat izinlerine ilişkin belgelendirme işlemlerinin hızlandırılması ve hatta mümkünse bu sürecin makul bir süre zarfında tamamlanmasını öngören bir standardın getirilmesinin gerektiği kanaatindeyiz.

Ayrıca, firmalarımızın yaptıkları izin başvurularının hangi aşamada olduğunu takip edebilmelerini sağlayacak Jandarma Silah Bilgi Sistemi (JASBİS) benzeri bir elektronik sistemin hayata geçirilmesi, kontrole tabi liste kapsamındaki yarı mamul parçaların

kaplama, boyama ya da benzeri işlemleri için işletmeler arasındaki sevkinin kolaylaştırılması, sevk ve izin başvurularının elektronik ortamdan yürütülmesi, yedek parça ihracatında seri numarası yerine ürün kodu veya parti numarasıyla izlenebilirlik sağlanması, üretim izin belgesinde yer alan parçaların ihtiyaç hâlinde yetkili tedarikçilerden temin edilebilmesi ve firmalara üretim kapasiteleriyle orantılı, sipariş şartlarına bağlı olmayan, makul bir stok kotası tanımlanması hususları değerlendirilmelidir.

Şüphesiz ki sektördeki nitelikli insan kaynağının desteklenmesi ve sektör çalışanlarının istihdam sürekliliğinin sağlanması da büyük önem arz etmektedir. Savunma sanayisi çalışanlarından sektörde on beş yılını dolduranlara yeşil pasaport verilmesinin yetişmiş insan kaynağının teşvik edilmesi açısından faydalı olacağı kanaatindeyiz. Bu düşünceden hareketle bir kanun teklifi vermiş olduğumuzu bu vesileyle hatırlatırken Bakanlığınıza bağlı ASFAT ve Makine Kimya Endüstrisinin yanı sıra vakıf şirketleri ve belli bir yetenek seviyesini aşmış alt yüklenici şirketlerde çalışan personeli kapsayacak bu düzenlemeye Bakanlığınızdan da destek beklediğimizi belirtmek istiyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; asker olsun sivil olsun tüm Bakanlık mensuplarının mümkün olan en yüksek mali ve sosyal imkânlardan yararlanması gerektiğine inanıyoruz. Millî Savunma Bakanlığı personelinin özlük haklarının iyileştirilmesi, ağır çalışma ve hayat şartlarının hafifletilmesi, tayin sisteminin aile birliği esasında yeniden düzenlenmesi, mesleki yetkinliklerinin artırılması ve aileleriyle birlikte geleceğe güvenle bakmasını sağlayacak refah seviyesine çıkarılması Bakanlığımızın öncelikleri arasında yer almalıdır. Rütbesi ünvanı ve görevi ne olursa olsun tüm TSK mensupları ve emeklilerinin mali ve sosyal haklara ilişkin ilave düzenlemelerin hayata geçirilebileceği kanaatindeyiz. Bu çerçevede, binbaşı ve astsubaylarımızın tazminat taleplerinin karşılanması, astsubaylarımızın emekli maaşı bağlanma oranının yükseltilmesi ve ordudan ayrılmış olan uzman erbaşların kamuda yeniden istihdamının kolaylaştırılması için mevzuat değişikliklerinin yapılabileceğini düşünüyoruz. Diğer yandan, Bakanlığınızda çalışan devlet memurlarının da haklı ve makul talepleri olduğunu görüyoruz. 657 sayılı Kanun'da değişiklik yapılması suretiyle savunma hizmetleri sınıfının ihdas edilmesi ve savunma hizmetleri uzmanlığı kurum içi özel sınavının açılması, 2012'de kaldırılan hizmet tazminatı ödemesine yeniden başlanması, lojman ve sosyal tesislerden devlet memurlarının da yararlanması, kariyer uzmanlarının sayısının artırılması ve askerî personel ile devlet memurları arasındaki protokol münasebetlerinin düzenlenmesi gibi hususlarda bazı düzenlemeler yapılabileceğini değerlendiriyoruz. Ayrıca Bakanlık personelinin görevde yükselme ve unvan değişikliği sınavı açılması yönünde bir beklentisi olduğunu da hatırlatmak istiyoruz. TSK'nin insan kaynağı yetiştiren ve aynı zamanda 50 farklı ülkenin öğrencisine eğitim veren Millî Savunma Üniversitesine yapılan öğrenci alımlarının kahraman ordumuzun nitelikli personel temini açısından büyük önem arz ettiğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, MSÜ'nün akademik olarak daha başarılı öğrenciler tarafından tercih edilmesini teşvik etmek üzere askerî öğrencilere verilen ve günümüz şartlarında düşük kalan maaşın artırılması ve asgari ücret seviyesine çıkarılması gündeminizde olmalıdır. Ayrıca yabancı dil bilen asker ihtiyacının arttığı dikkate alınarak subay ve astsubay adaylarının yabancı dil öğrenimini teşvik etmek amacıyla YDS veya muadili bir sınavdan 70 ve üzeri puan alan askerî öğrencilere dil tazminatı ödenmesi yerinde olacaktır. Maaş, çalışma şartları, tayinler ve emeklilik sonrası haklar gibi kriterlerin askerî okulların tercihinde dikkate alınan hususlar olduğu ve askerî personelin özlük haklarında yapılacak iyileştirmenin daha nitelikli öğrencilerin MSÜ'ye kazandırılmasına katkı sağlayacağı da unutulmamalıdır.

Son olarak şehitlerimizin aziz hatırasına ve gazilerimizin fedakârlığına gösterilecek vefanın sosyal ve ekonomik düzenlemelerle desteklenmesi gerektiğini vurgulamak istiyoruz. 7594 sayılı Kanun'la bazı önemli düzenlemelerin hayata geçirilmiş olmasından memnuniyet duymakla birlikte şehit ve gaziler hakkında kapsamlı bir kod kanun çıkarılması, şehit ana ve babalarının aylıklarının iyileştirilmesi, bakıma muhtaç gazilerimize verilen desteklerin artırılması ve vazife malul personelin haklarının genişletilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, şehit yetimlerinin tamamına kamuda istihdam hakkı verilmesi, gazilerimizin kendisi dışında bir yakınına daha istihdam hakkı tanınması, şehit yakınlarına sağlanan ÖTV'siz araç alma hakkının gazilerimizi de kapsayacak şekilde genişletilmesi, şehit ve gazi çocuklarının tüm eğitim masraflarının devletimiz tarafından karşılanması ve yardımcı hizmetler sınıfında çalışan şehit yakını ve gazilerin genel idari hizmetler kadrolarına atanması gerektiğini savunuyoruz.

Bu düşüncelerle, Sayın Bakanımız başta olmak üzere Bakanlığımızın ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin bütün mensuplarına, geliştirdikleri ürünlerle ordumuzun gücüne güç katan, savunma sanayimiz için ter döken tüm mühendisler, teknisyenler ve işçilerimize üstün gayretlerinden dolayı şükranlarımızı sunuyorum. Kutsal vatan görevlerini ifa ederken şehadet şerbeti içen aziz şehitlerimizi rahmetle yâd ediyor, kahraman gazilerimize esenlik dolu hayırlı uzun ömürler diliyorum.

Millî Savunma Bakanlığımızın 2027 bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Açıkkapı'ya söz vereceğiz.

Sayın Açıkkapı, buyurun, size de söz verelim.

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın, Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Sayın Bakan Yardımcılarım, değerli bürokratlar, kıymetli komutanlarımız; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Millî Savunma Bakanlığımızın 2027 yılı bütçe teklifinin ülkemize, milletimize ve kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimize hayırlı olmasını diliyorum.

Savunma elbette sadece sınırların korunması değildir. Savunma milletimizin huzurunu, devletimizin bağımsızlığını, ülkemizin hak ve menfaatlarını korumaktır. Bunun için güçlü bir orduya, nitelikli personele, etkili bir savunma sanayisine ve ihtiyaç anında kesintisiz işleyen bir lojistik yapıya kavuşmak gerekir.

Türkiye bugün çevresindeki güvenlik gelişmelerini yakından takip etmek ve ihtiyaç duyduğu tedbirleri zamanında almak zorundadır. Rusya-Ukrayna savaşı, bölgemizde yaşanan çatışmalar ve farklı coğrafyalarda artan gerilimler güvenlik risklerinin ne kadar hızlı değişebildiğini gösteriyor. Bu şartlarda savunma politikamızın önleyici, hazırlıklı ve caydırıcı olması oldukça önem taşıyor.

Değerli milletvekilleri, 2002'den günümüze savunma sanayimizin gelişimini en iyi, yıllar içerisinde somut değişimine bakarak görebiliriz. Savunma Sanayii Başkanlığının verilerine göre 2002 yılında savunma ve havacılık ihracatımız 248 milyon dolardı, bugün 2025 yılı itibarıyla 10 milyara ulaştı ve 11,5 milyarı şu anda geçmiş durumda. Aynı dönemde yürütülen savunma projelerinin sayısının bugün 62'den 1.400'lerin üzerine çıkması oldukça önemlidir. İhale süreci devam eden projeler de hesaba katıldığında proje hacmi 100 milyar dolarların üzerine geçecektir.

Bu gelişme yalnızca ihracat rakamlarında görülmüyor. 2025 yılında Çelik Kubbe kapsamında ilk etapta 47 parçadan oluşan hava savunma, radar ve elektronik harp sistemleri Türk Silahlı Kuvvetlerimize teslim edildi. ALTAY ana muharebe tankının ilk 2 adedi envantere girdi. MİLGEM Projesi'nin 6'ncı, 7'nci ve 8'inci gemileri denize indirildi. KIZILELMA, TB2, TB3, Akıncı ve ANKA uçuş ve atış testleri başarıyla gerçekleştirildi. Bu kapasite bugün uluslararası pazarda da karşılık buluyor. 2026 yılının Ekim ayında savunma ve havacılık ihracatımız geçen yılın aynı ayına göre az önce ifade ettiğimiz gibi yüzde 61 artarak sadece Ekim ayında 1 milyar 140 milyon dolara çıktı. Son on iki aylık ihracat da bu şekilde 11 milyar 357 milyon dolara ulaştı.

Elbette tamamlamamız gereken kritik teknolojiler ve azaltmamız gereken dışa bağımlılığımız var ancak 2002'den bugüne oluşan bu birikim Türkiye'nin kendi ihtiyaçlarını karşılama ve dost ülkelerle paylaşmak kapasitesinin de büyüdüğünü bize göstermektedir. Önümüzdeki hedef bu gelişmeyi sürdürülebilir kılmak, kritik bileşenlerle yerli üretimi elbette daha fazla geliştirmektir.

Değerli milletvekilleri, hudut güvenliği anlayışında en önemli parçalarımızdan biri elbette ki hudutlarımızın korunmasıdır. Bakanlığımızın sunumunda 14 hudut tugayında yaklaşık 60 bin personelimizin görev yaptığı belirtiliyor. 2026 yılı başından itibaren hudutlarımızda 63.657 kişinin geçişinin engellenmesi, yakalanan düzenli göçmenlerin yanı sıra 140 terör örgütü mensubu ve yaklaşık 4 ton uyuşturucu madde kolluk kuvvetlerimize teslim edilmiştir. Bu rakamların arkasında zor şartlarda görev yapan Mehmetçik'imizin emeği vardır, fedakârlığı vardır. Hudut güvenliği personelimizin dikkatli çalışması, ileri teknoloji sistemleri ve ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonla sağlanmaktadır. Bu çalışmaların değişen tehditlere göre sürdürülmesi vatandaşlarımızın güvenliği kadar ülkemizin genel güvenliği için de gereklidir.

Terörle mücadelede de aynı kararlılıkla devam edilmektedir. Terörsüz Türkiye hedefi milletimizin huzur ve güven içerisinde yaşama arzusunun bir ifadesidir. Bu hedefe ilerlerken şehitlerimizin aziz hatırasına, gazilerimizin onuruna sahip çıkmak hepimizin ortak sorumluluğudur. Terör örgütlerinin ve bağlantılı yapıların faaliyetlerini sonlandırması, silahların teslim edilmesi ve sürecin ilgili kurumlarca teyit edilmesi, tespit edilmesi, doğrulanması önemlidir. Devletimizin güvenlik birimleri ülkemizin güvenliğini koruma görevini kesintisiz bir şekilde yerine getirmektedir.

Bakanlığımızın sunuşunda, Sayın Bakanımızın sunumunda hain darbe girişiminden bu yana FETÖ iltisakı nedeniyle Türk Silahlı Kuvvetlerinden 24.009 kişinin ihraç edildiği, 2.152 kişinin rütbesinin geri alındığı bilgisi de yer alıyor. Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal yapısının güçlendirilmesi, disiplininin korunması ve her türlü yasa dışı yapılanmaya karşı tedbirlerin sürdürülmesi ordumuzun güvenirliliği açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Türkiye bulunduğu coğrafyada yalnızca kendi güvenliğini gözeten bir ülke değildir; ülkemiz krizlerin çözümüne katkı sunmaya ve barışın korunmasına yönelik sorumluluk almaya devam etmektedir. Azerbaycan başta olmak üzere dost ve kardeş ülkelerle yürütülen askerî eğitim ve iş birliği faaliyetleri, çok sayıda ülkeyle askerî çerçeve anlaşmaları, eğitim iş birliği ve askerî, mali iş birliği çalışmaları yürütülmektedir.

Kıymetli Bakanım, şimdi Elâzığ'mızla ilgili de ben birkaç konuya değinmek isterim. Elâzığ'daki 54'üncü Bakım Fabrika Müdürlüğümüz bünyesinde temeli atılan motor ve şanzıman yenileştirme tesisi üzerinde durmak isterim. ASFAT ana yükleniciliğinde başlatılan bu yatırım, askerî araçların, motor ve şanzımanların yenilenmesine katkı sunacak önemli bir kabiliyettir Elâzığ açısından da nitelikli istihdam, teknik bilgi birikimi ve savunma sanayisiyle bağlantılı yeni iş imkânları anlamına gelmektedir. Ben bundan dolayı başta size, ekibinize ve Şuay Alpay Bakanıma da buradan teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızdan tesisin mevcut fiziki ilerleme durumu, faaliyete geçiş takvimi ve Elâzığ'daki mesleki eğitim kurumlarıyla kurulabilecek iş birliği hakkında bizlere bilgi verilirse çok mutlu olacağız. Bu yatırımı yalnızca bir tesis olarak değil, şehrimizde yetişen gençlerin teknik beceriler kazanmasına ve savunma sanayisinde istihdam edilmesine katkı sağlayacak bir çalışma olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Bakanım, Elâzığ'yla ilgili bir diğer talebimiz, askerlik hizmeti için ilimizin mevcut imkânlarının araştırılmasını ve değerlendirilmesini istirham ediyoruz. Er ve erbaşlar için temel askerlik hizmeti altı ay uygulanmaktadır. Elâzığ'ın askerî altyapısı, mevcut stratejik konumunun önemi, mevcut birliklerin ihtiyaçları ve kapasite şartları dikkate alınarak bu hizmet kapsamında ilimizde celp ve eğitim imkânlarının değerlendirilmesini sizlerden istirham ediyoruz.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın 2027 yılı bütçe teklifi 1 trilyon 532 milyar 647 milyon 499 TL olarak Komisyonumuza sunulmuştur. Bu teklif, genel bütçe içerisinde yüzde 6,17'lik bir paya karşılık gelmektedir. Bakanlığın sunuşunda tasarruf tedbirleri ve

yerli üretim uygulamalarıyla 2024'ten bugüne yaklaşık 15 milyar TL tasarruf sağlandığı da ifade edilmiştir. Savunma bütçesinin büyüklüğü kadar kaynakların hangi ihtiyaçlara yöneltildiği ve nasıl sonuçlar da verdiği önemlidir. Harcamaların etkin, verimli ve denetlenebilir biçimde yapılması, personel ihtiyaçlarının karşılanması, envanterin modernizasyonu, lojistiğin güçlendirilmesi ve yerli üretim kapasitesinin artırılması bizlerin temel beklentisidir. Güçlü savunma, ülkemizin barış içinde yaşama iradesini ve gerektiğinde kendisini koruma kararlılığını destekliyoruz.

Bu düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığımızın 2027 yılı bütçe teklifinin ülkemize, aziz milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Aziz şehitlerimizi rahmetle, kahraman gazilerimizi minnetle anıyor, görev başındaki Mehmetçiklerimize başarılar diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biz de büyüyen, gelişen Elâzığ tebrik ediyoruz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Eyvallah Sayın Başkanım, destek bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 14.20'ye kadar görüşmelere ara veriyoruz.

Kapanma Saati:13.35

İKİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.23
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (SAMSUN)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İSTANBUL)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (KONYA)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 17'nci Birleşim İkinci Oturumu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Evet, buyurun Sayın Türkeş Taş.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2027 yılı bütçeniz hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Biz İYİ Parti olarak kurulduğumuz günden bu yana devlet yönetiminde çok net bir çizgi ortaya koyduk. Bizim siyaset anlayışımıza göre bazı kurumlar ve bazı konular günlük siyasi polemiklerin, parti çıkarlarının ve ideolojik kör dövüşlerin tamamen üzerindedir. Bu konuların en başında da millî güvenlik ve savunma gelir. Bu sebeple, ordumuzun caydırıcılığını artıracak, kahraman askerlerimizin teknolojik ve lojistik ihtiyaçlarını eksiksiz karşılayacak her bütçe kaleminin, atılacak her doğru stratejik adımın sonuna kadar arkasında olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Sayın Bakan, bu sene bütçeniz 1 trilyon 532 milyar 647 milyon olarak gözüküyor. Yaklaşık yüzde 86'lık bir artış var. Bu artış bizi pek heyecanlandırmadı çünkü biliyorsunuz, yüksek enflasyonist bir ortamda yüzde 86'lık artış neredeyse bütçeyi tamamen korumak anlamına geliyor ama buna rağmen millî savunma harcamalarımız kimilerine fazla geliyor. Rahatsız olanların nedeni de belli. Bir de savunma harcamalarının diğer gider kalemlerine yetmediği bahanesiyle azaltılmasını isteyenler var. Bunların hepsi bir havuzda toplandı. Karşımıza bir gerekçeyle çıkıyorlar, bu da terörün Türkiye'ye faturası. Neymiş efendim, 2,3 trilyon dolarmış (!) Bunu kim söylüyor, nasıl hesaplıyor, anlamak mümkün değil. Vatanın bölünmez bütünlüğünün bedeli midir acaba bu ya da bayrağımızın bu topraklar üzerinde özgürce dalgalanmasının bedeli mi? Ve hatta bu vatan uğruna canını siper etmiş şehitlerimizin, gazilerimizin ederi ne acaba bunları söyleyenler için? Biz merak ediyoruz.

Ayrıca, geçtiğimiz günlerde, Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı kendilerinin İran'a yönelik askerî operasyonlarının maliyetini açıkladı, "28 Şubat-16 Ekim arası toplam maliyet 47,1 milyar dolar." dedi. Bizim bölücü terör örgütüyle mücadelemiz kırk yılı geçti. Amerika'nın yaptığı bu harcamayı 40'la çarpsak yine bu söylenilen rakama ulaşılamıyor. Gerçekten akla zarar. Kim, nasıl hesaplamış? Bunun da burada anlaşılmasının imkânsız olduğunu vurgulamak istiyorum. Efendim, neymiş; bu harcanmasaymış Türkiye'deki ekonomik sıkıntı bu kadar büyük olmayacakmış (!) Neymiş, emekliye para veremiyormuşuz (!) Neymiş, asgari ücretliye zam yapamıyormuşuz (!) Bir de üzerine bir sürü bahaneler geliyor. Türkiye'nin ne kadar büyük bir devlet olduğunu ve bunu da tırnak içinde her zaman Sayın Cumhurbaşkanına borçlu olduğumuzu söyleyenlere ben buradan bir kez daha sormak istiyorum. Büyük ve güçlü bir devlet olmak, güçlü savunma ordusuna sahip olmak vatandaşlarını mağdur etmek anlamına mı geliyor? Bu da gerçekten çok acayip. Diyelim ki rakam doğru, 2,3 trilyon dolar harcandı. Biz Türk milleti olarak -burada açıkça söylüyorum- bu toprakları korumanın bedeli ve burada bağımsız, özgür yaşamanın bedeli olarak bu harcamalardan razıyız, hakkımız sonuna kadar helal olsun ve diyoruz ki bundan sonra da yine terörle mücadeleye, millî güvenliğimize, vatanımızın içeriden ve dışarıdan gelecek tehditlere karşı korunmasına ayrılacak bütçede pazarlık söz konusu yapılamaz, olamaz. Savunmanın maddi kısıtlaması olamaz, maliyet hesabı da tutulamaz ve en önemlisi, terörün nefes borusunu kesmeyen bir bütçeye biz bütçe demeyiz, diyemeyiz.

Sayın Bakan, terör örgütünün tüm unsurlarıyla önce kendisini feshedip getireceği silahları teslim etmesi talebiyle başlayan sözlü süreç hiç de söylendiği gibi gitmedi, bunu görüyoruz; teröristbaşının sözde silah bırakma ve fesih çağrısı daha ilk günden yüz yıllık cumhuriyet ve Lozan'la hesaplaşma olarak karşımıza çıktı. Maalesef Hükûmet de bu söylemlerin altında kaldı. Teröristbaşı

teröristinin suçunu ve sorumluluğunu devletin üstüne attı, Hükûmet ise âdeta bunu kabullendi. Türk milleti en azından bir özür beklerken bırakın bunların özür dilemesini, teröristler Türk devletinden özür talep eder hâle geldi. Terör ve af tanımlamasını kesinlikle kabul etmediler. Örgütün temsilcileri "Biz hiç suç işlemedik ki af dileyelim. Neden pişman olalım?" diye çarşaf çarşaf açıklamalar yaptılar. Hükûmet yine bunun altında kaldı ve çerçeve yasadan "af" tabirini çıkardı. Bunu da millete "Biz teröristi affetmiyoruz." diye yutturmaya kalkıştı. Silahlar ise teslim edilmedi. 30 silah yakıldı, bunun için de bir tören düzenlendi. PKK'nın kırk yılda yapamadığı reklamı da yapmasına müsaade edilmiş oldu. Örgütün diğer unsurlarının feshi de tamamen unutuldu gitti. Farkındaysanız ve bizim de kabul etmediğimiz bu süreç teröristbaşı Apo'nun kontrolünde gidiyor. Bu sebeple, Sayın Bakan, ben Sayın Cumhurbaşkanı ile bebek katilini bu süreç adı altında eşitlemeyi de kabul etmediğimi buradan bir kez daha söylemek istiyorum. İmralı canisi "Komisyon kurulsun." dedi, komisyon kuruldu; "Komisyon ayağıma gelsin." dedi, milletvekilleri gönderildi; "Villa isterim." dedi, bahçeli villa yapılmış; "Personel isterim." dedi, o da yapılmış; bir de statü istedi, o da maşallah yerine getirilmiş. Koca devlet bir teröristin karşısında aciz duruma düştü. Güvenlik güçlerimizin, istihbaratımızın yaptığı başarılı terörle mücadele ve kazandığı başarı nedense adi bir teröristbaşına mal edilmiş hâle geldi.

"Çözüm sürecinin Türkiye'yi getirdiği nokta ne?" diye baktığımızda PKK devlete şart koşuyor. Siyasi çevreler Millî Güvenlik Kuruluna karar tarihi vermesi için diretiyor. Türkiye'nin terörle mücadelesi ve iç düzeni Ankara'da Oxford bağlantılı bir konferansla "Yeni Bir Bölgesel Toplum Sözleşmesi" başlığı altında ele alınıyor. Üstelik konferansın sonuç açıklaması cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün vefat yıl dönümünde, 10 Kasımda yapılıyor. Buradan açıkça sormak istiyorum. PKK'nın lider kadrosundaki direnç sürüyor, silahsızlanma henüz hiç teyit edilmemiş; Ankara'da kiminle neyin yeni sözleşmesi konuşuluyor? Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter yapısı ve millî egemenliği hangi yetkiyle uluslararası bir konferansın siyasi gündemine taşınıyor? Bir İngiliz üniversitesinin ortak olduğu toplantıda Türkiye'nin iç güvenlik meselesi neden bölgesel bir sözleşme başlığı altında tartışılıyor? 10 Kasımın seçilmesi başlı başına ağır bir siyasi sorumsuzluktur.

Şimdi gelelim Millî Güvenlik Kurulunda bölücü terör örgütü Türkiye'ye tehdit olmaktan çıkarılması konusunda alınacak karara. Sayın Bakan, sizden Türk milleti daha önceki açıklamalarınızın arkasında durmanızı bekliyor. Yani bugün "Suriye'de bölücü örgüt ferdî değil yekpare tugaylar hâlinde, Irak'ta da aynı şekilde silahlarıyla merkezî hükûmete bağlanıyor." denilerek tasfiyenin bittiği açıklanıyor. Hâlbuki beklenen, tasfiyenin sizin de sözlerinizde belirttiğiniz gibi ferdî olmasıydı. Ayrıca PKK'nın sahip olduğu silahlar nerede? Başından beri söylüyoruz, PKK'nın silah ve mühimmat envanteri çıkarılmadan, örgüt mensupları isim isim tespit edilmeden ve teslim tutanakları bu kayıtlarla karşılaştırılmadan tam silahsızlanma teyit edilemez. Boşaltıldığı söylenen mağaralardaki silahlar nerede kime ne zaman teslim edildi? O silahları taşıyanlar nerede, silahlı faaliyetlerine son verdikleri nasıl belirlendi? Şimdi bu tespitin zor olduğu söyleniyor. İşin gerçekten suyu çıktı. Bütün silahlarını teslimi şartı "Doğrulanması zor." diye bir irade beyanına indirgemek isteniyor. Bunun üzerine MGK'ya bir takvim veriliyor. Bu, Millî Güvenlik Kuruluna ve sahadaki güvenlik değerlendirmesine katkı veren Millî Savunma Bakanlığına açıkça bir baskıdır; bunu da kabul etmiyoruz. Yıl sonuna kadar MGK kararı isteyenlere de buradan sormak istiyorum. Silahların envanteri nerede? Teröristlerin isim listesi nerede? Teslim tutanakları nerede? Biz tüm bu sebeplerden dolayı İYİ Parti olarak bu utanç döneminde tarihe "utananlar" olarak yazılmayı reddedip bedeli ne olursa olsun direnenler tarafında milletimizle beraber olacağız.

Buradan hudut güvenliğimize biraz geçmek istiyorum. Hudut güvenliği ülkemizin millî güvenliği açısından en önemli mesele. Hep diyoruz, hudut namustur ve bakıyoruz, hudut konusunda da bayağı işlemler yapılmış. İşte, sunumunuzda da söylediniz. Bu başarılarınızı da tebrik ediyoruz ancak sınırlarımızın korunması yalnızca fiziki duvar örmekle değil aynı zamanda teknolojik gözetleme, erken uyarı ve elektronik takip sistemlerinin de eksiksiz çalışmasıyla mümkün. Bunu siz de biliyorsunuz. Biz bu fiziki duvar örmek ile teknolojinin eş zamanlı olmasının önemini bir kez daha dile getirmek istiyoruz. Bu konuda, bu aradaki açığın da hızlıca kapatılmasının gerekliliğini söylemek istiyoruz.

Hudut deyince... Bir de "hudut geçiş olayı" diye duyurulan bir şehadet yaşadık yakın zamanda. 31 Ekimde Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde Türkiye-İran sınırında yasa dışı geçişe müdahale eden Piyade Sözleşmeli Er Yusuf Sait Ünlü açılan ateş sonucu şehit oldu. Millî Savunma Bakanlığı atışın İran tarafından geldiğinin değerlendirildiğini ve adli ve idari soruşturma başlatıldığını açıkladı. Hududunu koruyan Türk askerine ateş açılmıştır. O ateşi kim açtı? Yasa dışı geçişe teşebbüs edenler kimdi? Bu soruların cevabı kesinlikle ortaya çıkarılmalı ve soruşturmanın sonucu kamuoyuna açıklanmalıdır. Bir Türk askerinin şehadeti "hudut geçiş olayı" olarak tanımlanamaz ve geçiştirilemez. Aziz şehidimize Allah'tan rahmet, ailesine, Türk Silahlı Kuvvetlerine ve Türk milletine buradan tekrar başsağlığı diliyorum.

İran hududunda mayın temizliği sürüyor. Niçin temizliyorsunuz? Hudut güvenliğine bu ne kazandırıyor? Temizlenen kesimlerde yasa dışı geçişler arttı mı, azaldı mı? Temizliğe başlamadan önce gözetleme, fiziki engel ve devriye düzeni devreye giriyor mu? PKK'nın fesih ilanından sonra tehdidin azaldığı sonucuna vardıysanız sahada ne değişti? Önceki ateşkeslerden hangi dersi çıkardık? Bugün Irak ve Suriye'den İran'a geçen PKK mensuplarının örgütün İran kolu PJAK'a katıldığı ve orada hazırlık yaptığı yönünde bilgiler var. Bu geçişleri siz de doğruluyor musunuz? Kaç kişi geçti? Kimlikleri ve örgütteki görevleri biliniyor mu? Silahlarını götürdüler mi? İran'da eğitim, kamp veya mühimmat yığınağı tespit ettiniz mi? İmralı'dan iletilen mesajların Kandil, PJAK ve Suriye'deki kadrolar üzerinde hâlâ talimat etkisi var mı?

Sayın Bakan, Türkiye'nin hava savunması da bugün ne durumda merak ediyoruz. Bütün sınırlarımızı ve ülkemizin tamamını koruyacak kapasitemiz var mıdır? Hangi sistemler bugün fiilen görevde? Uçak, seyir füzesi, balistik füze ve insansız hava

aracı tehdidine karşı hangi kabiliyetlerimiz var? Aynı anda farklı yönlerden saldırı gelirse sistemlerimiz birlikte çalışabiliyor mu? Koruma uçağı bulunan bölgeler var mı? Bu açıklar hangi sistemlerle ve hangi takvimde kapatılacak eğer açık varsa?

Bakanlığın kendi içindeki askerî hiyerarşiyi de burada sormak istiyorum. Rütbe karşılığı görev yapan sivil personele emir subayı veya emir astsubayı görevlendirildi mi? Askerî personel bu kişilere selam durup tekmil veriyor mu? Kendilerine görev silahı tahsis edildi mi, varsa kimin imzasıyla hangi yetkiye dayanılarak? Cumhurbaşkanına ve Millî Savunma Bakanına makamları gereği yapılan görevlendirmeyi hangi hükümle sivil personele uyguluyorsunuz? NATO'da emsal gösterebileceğiniz bir uygulama var mı? Böyle bir uygulama varsa buna nasıl müsaade ediliyor? 30-40 yaşındaki sivilleri Bakanlıkta ve askerî fabrika ve tersanelerde general, amiral rütbe karşılığı görevlere atayıp altında general, amiral, albay, yarbay çalıştırıyor musunuz? Bu şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin disiplin, hiyerarşi ve liyakat sistemine nasıl katkı sunuyorsunuz?

Askerî hastanelerin açılacağını söylemiştiniz öncelikle GATA'nın. Acaba bu ne durumda? Askerî liseleri de yeniden açacak mısınız? İşte hangi hastaneyi, hangi okulu ne zaman açacaksınız? Harekâtta yaralanan askerlerimizin tahliyesinden ameliyatına kadar sağlık zincirini kim yönetecek? Askerî cerrahı ve saha sağlık personelini kim yetiştirecek? Askerî liselerin kapatılmasının harp okullarına etkisini hiç ölçtünüz mü? Biz disiplin mahkemeleri ve askerî mahkemelerin de yeniden kurulmasını önemsiyoruz. Bu konuda bir adım atmayı düşünüyor musunuz? Bir ast üstüne yumruk atıyor, dava açıyor, Askeri Ceza Kanunu uygulansa bile dava sürerken o ast yumruk attığı üstün emrinde aynı yerde göreve devam ediyorsa o üst ertesi sabah birliğinin karşısına çıkıp disiplini nasıl sağlayacak? Tutuklama kararı verilmediğinde görevden uzaklaştırma veya görev yeri değişikliği dâhil hangi idari tedbir uygulanıyor? Disiplin mahkemeleri için hangi somut girişimde bulundunuz? Barış döneminde askerî mahkemelerin yeniden kurulması için Anayasa değişikliği hazırlığınız var mıdır? Savaş hâlinde işleyecek askerî yargı düzenimiz hazır mıdır? Bunu da merak ediyoruz ve aynı zamanda biliyoruz ki bir ordunun gücü yalnızca silahından değil tabii ki personelinden de geliyor, ona verilen değerden de geliyor. Bugün subayımız, astsubayımız, uzman çavuşumuz tayin olduğu yerde lojman bulamıyor, maaşının önemli bir bölümünü kiraya veriyor. Vatanın güvenliğini emanet ettiğimiz askerimiz ailesinin barınma kaygısıyla maalesef baş başa bırakılıyor. Mehmetçiğe vatanı emanet ediyorsak ailesinin huzurunu da devlet güvence altına almak zorundadır diye düşünüyoruz. 2027 bütçesinde lojman yatırımlarının artırılmasını ve askerî personelin kira yükünün hafifletilmesini bekliyoruz sizden.

Bir diğer mesele de emekli astsubaylarımızın yıllardır çözülemeyen özlük haklarıdır. 2012'den bu yana Genelkurmay Başkanları, Bakanlar, Başbakanlar ve Cumhurbaşkanı tarafından defalarca söz verildi. Makam ve görev tazminatları, emekli maaşları ve ücret adaletsizliği konusunda hâlâ somut bir çözüm karşımızda yok. On dört yıldır verilen bu sözler kesinlikle tutulmalı diyoruz. Emekli astsubaylarımız da sizden gerçekten bu bütçede bir şey duymak istiyor, dört gözle bu bütçeyi takip ediyor Sayın Bakan. Devlet kendisine ömrünü adamış insanlara gerçekten borcunu icraatla ödemeli ve onları kesinlikle motive etmeli diyoruz.

Sayın Bakan, şimdi dikkatinizi bir de son zamanlarda, dört hafta önceye kadar dünyanın daha önce hiç görmediği, tarihî bir dönüm noktası niteliğinde yeni bir tehdide çekmek istiyorum. Siz de eminim takip ediyorsunuzdur. Yapay zekâ şu an sistematik olarak ve otonom bir şekilde tüm dünyanın kritik altyapılarına saldırı başlatmış durumdadır. Saldırının başlangıcı belli devletlerin sponsorluğuna dayandırılmak isteniyor ya da dayandırılıyor. Şu an ARTEX adı verilen yeni bir siber saldırı harekâtı tamamen yapay zekâ tarafından otonom bir şekilde yürütülmektedir. Bunu herhangi bir siber saldırı hareketi olarak ele almak hata olur çünkü bu, insanoğlunun kendi eliyle yarattığı yeni nesil bir tehdidin ilk adımıdır, dikkatle takip edilmeli ve incelenmelidir. Makine hızıyla anlık olarak değişen çok ciddi bir tehditle karşı karşıyayız. Sizden beklentimiz, yeni kurulan Siber Güvenlik Başkanlığı ya da Kurulunu beklemeden göz bebeğimiz Türk Silahlı Kuvvetlerinin ivedilikle hem doktrin hem de altyapı olarak bu yeni hibrit tehdit düzeyine hazırlanması ve cevap verebilir hâle getirilmesidir. Bununla ilgili de eminim kendi bünyenizde yaptıklarınız vardır; onunla ilgili de eğer bizi bilgilendirirseniz ya da işte, dünyanın bu yaşadığı şeyi siz nasıl görüyorsunuz, nasıl yorumluyorsunuz ya da ne bekliyorsunuz; onunla ilgili de detaylı bilgi verirseniz memnun oluruz. Biliyorsunuz, bazı ülkeler, işte, "Üç günlük stok yapın, beş günlük stok yapın." vesaire gibi açıklamalar da yaptı. Bunlarla ilgili de ne düşünüyorsunuz, gerçekten merak ediyoruz.

Aynı zamanda, sözlerime son vermeden önce, ben yine, bu, terörist başına verilen ve hiçbir kanunda tanımlanmayan, hiçbir şekilde, hiçbir devlet yetkilisi tarafından açıklanmayan ama DEM PARTİ'si Eş Başkanı tarafından duyurulan bu hakları nasıl, kim verdi, hangi kararla verdi, hangi kanuna dayanarak verdi? Bu, sürdürülen sürecin bir parçası mıydı? Neden, böyle, damdan düşer gibi oldu? Bundan ne murat ediliyor, gerçekten merak ediyorum. Bununla ilgili de sizden bir şey duymak istiyorum.

Ve en son, bu, Diyarbakır'da toplanan meclisi de ne... Tamam, hakkında soruşturma yapıldı, işte, gözaltılara alındı ama siz de biliyorsunuz ki bir şeyin ilk yapılması bunun daha sonra yapılmasının önünün açılmasıdır. Bunu sahiplenen açıklamalar da duyuyoruz. Biz artık bunların gerçekten yapılmasının önüne geçilmesini, bu, Türkiye Cumhuriyeti devletinin 7 bölgesiyle, 86 milyonuyla bir bütün olduğunun devlet tarafından da sıklıkla dile getirilmesi gerektiğini ve bu konuda ciddi yaptırımların yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Sizden de bu konuyla ilgili açıklamalar bekliyoruz.

Tekrar, bütçeniz hayırlı olsun diyoruz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Karabat, buyurun.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kıymetli komutanları; sözlerime 11 Kasım 2025'te Gürcistan'da şehit düşen, C130 uçağındaki 20 askerimizi ve görev başında hayatını kaybeden tüm şehitlerimizi rahmetle anarak başlıyorum.

Sayın Bakanım, şunu söylemek isterim: Yeni Parti olarak, güçlü bir orduyu, caydırıcı bir savunmayı ve yerli bir savunma sanayisini de kuvvetle destekliyoruz. Ben bugün, mesleğim gereği olarak, güçlü ordu ve denetim ilişkisini sizlerle paylaşmak istiyorum bütçe bağlamında.

Sayın Bakanım, çok önemli büyüklükteki bir bütçeyi yönetiyoruz. Bütçemiz her yıl artıyor ama ben artıştan öte bir noktaya dikkat çekmek isterim. 2025 yılı Sayıştay bulgularında, yaklaşık 624 milyar olan bütçemiz ek ödenekle 823 milyar civarına getirildi. Bunda hiçbir sorun yok ama sorun şurada Sayın Bakanım: 215 milyarlık ek ödenek aldık. Şimdi, dolayısıyla, ek ödenek aldıysak en azından bunun da bir kısmının harcanmış olması bize bütçe kullanımı hakkında ipuçları verir fakat bu ek ödenek harcanmadığı gibi, 224 milyarlık bir kullanılmayan bütçemiz oldu. Bunu niye söylüyorum? Demek ki mali anlamda, stratejik plan anlamında ya da performans değerlendirmesi anlamında bazı eksiklerimiz var ya da izaha muhtaç bir durum var. Elbette değerli ordumuzun bazı konuları risk anlamında gizli tutması gerekli. Buna bir şey diyemeyiz. Bu alanların denetime kapalı olması da zaten anlaşılır bir durum, buna da bir şey diyemeyiz. Fakat Türkiye son zamanlarda yaşanan fon skandalından kaynaklı olarak bir konuda daha hassas ki mesleki olarak da hassasım; o da şu: Önemli kurumların denetim eksiklerinden kaynaklı önemli problemler yaşıyoruz. Bugün de baktığımda, yine, Millî Savunma Bakanlığının iç denetçi kadrosu 60 olmasına rağmen 6'yla sınırlı olduğunu görüyorum. Dolayısıyla, Sayın Bakanım bunun tekrardan gözden geçirilmesi gerektiği bilgisini sizlerle paylaşmak isterim.

Bir başka konu Sayın Bakanım: Elbette gizlilik gereği bazı konular burada da konuşulmayabilir, açık da konuşulmayabilir ama mesela bir kantinin, bir orduevinin ya da bir sosyal tesisin hesaplarının gizli olması mümkün değil, şeffaf olması gerekir. 26 döner sermaye işletmemiz var, 306 kantinimiz var, 277 sosyal tesisimiz var. Dolayısıyla bu kaynakların bütçeyle ilişkisi nerede, kim tarafından denetlendiği konusu önemli diye düşünüyorum. Sayın Bakanım, tabii, diğer taraftan, bunların artı değerlerinin, kalan nakit finansal kaynakların hangi bankalarda ya da hangi finansal ürünlerde değerlendirildiği konusu da artık Türkiye açısından önem arz ediyor. Dolayısıyla buralardaki artı değerlerin nerelerde değerlendirildiği konusunda eğer Komisyonumuza bilgi verirseniz sevinirim.

Ayrıca, tabii, çok fazla sayıda personelimiz var Bakanlığımız ve komutanlıklarımız bünyesinde. Dolayısıyla 455 bin kişinin etkilendiği bir skandaldan bahsediyoruz, fon skandalından. Benim sormak istediğim daha çok şu: Etkilenen kadrolarımız yani bu fon skandalından mağdur edilen subay, astsubay, uzman çavuş, sivil memur sayısına dair bir araştırma yaptınız mı? Çünkü ağırlıklı olarak devlet memurlarında daha yaygın olduğuna dair bilgi geliyor. O açıdan bunu sizlere sormak isterim Değerli Bakanım.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Nereden geldi o bilgi?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Gizlilik gerekiyor bazen, biliyorsun, orduyla ilgili konuşuyoruz.

Sayın Bakanım, şimdi açık bir şey soruyorum: Tera Yatırım ve Best Grup diye 2 firma var. Tera Yatırım, Best Grup Savunma Sanayisinin yüzde 70'ini 3 Nisanda satın alıyor ve bu Best Grup savunma sanayisinde taahhütlü firmalar listesinde yer alıyor. Tosun ve Fedai gibi projelerde çalışıyor. Soruşturmanın merkezindeki bir yatırım grubunun savunma tedarik zincirine girmesi doğal olarak bazı soruları çıkartıyor. Satın almada güvenlik ve mülkiyet değişikliği incelemesi yapıldı mı? Yani mülkiyet değiştikten sonra bu konuda bir inceleme yaptınız mı? Tesis güvenlik belgesi yeniden değerlendirildi mi mülkiye ilişkisi değiştikten sonra? Devam eden projelerde bir risk görüyor musunuz?

Sayın Bakanım, sormak istediğim başka bir konu şu: Subay ve astsubayların zorunlu üyesi olduğu OYAK, krizden etkilenmediğini açıkladı. OYAK Portföy 43 fonla yaklaşık 95,2 milyar lirayı yönetiyor. Açıklama olumlu ancak bağımsız teyit için OYAK Portföy fonlarının soruşturma konusu hisselere ve ihraççılara kriz öncesi maruziyetinin dökümünü üyelere açıklayıp açıklamadığı önemli. OYAK denetimi Sayıştay dışında kaldığı için bence Millî Savunma Bakanlığı Komisyonu da olsa bu hassas süreçte bir bilgi verme gerekliliği var. Bu konuda ne düşünürsünüz?

Bir başka konu, bütçenin dışındaki Savunma Sanayii Destekleme Fonu. Fon Merkez bankasında ve bütçe dışında tutuluyor, harcamalarına Savunma Sanayii İcra Komitesi karar veriyor. Sayıştay raporuna göre fonun rakamları 374,5 milyar lira 2025 geliri. Bir yılda da önceki yıla göre gelirlerinde yüzde 73'lük artış var. Bunlar olumlu şeyler. Gideri de 278 milyar lira. 147 milyar lira gibi bir olumlu faaliyet sonucu var. Şimdi, bu rakam aynı yıldaki Bakanlık bütçesinin hemen hemen yarısı kadar, önemli bir rakam. Dolayısıyla bütçe dışı bir rakam. Burada dikkatinizi çekmek istediğim konu şu: Meclisin bütçe hakkının tamamının dışında kalıyor bu. Hangi projeye ne kadar gidiyor, hangi şirket ne alıyor? Yıl sonunda bekleyen 147 milyar nerede değerlendiriliyor? Komisyonumuzun bu konuda bilgisi yok. Milletin parasıyla kurulmuş bir fon, kıymetli bir fon. Dolayısıyla Millet Meclisinde bununla ilgili bir ayrıntılı bilgi, şeffaflık ilkemiz, başlangıçta bahsettiğim şeffaflık ilkemiz açısından önemli diye düşünüyorum. Hangi şirketin hangi ihaleyi aldığı, hangi rekabet koşullarında aldığı, yerlilik oranının nasıl hesaplandığı konularının hepsi önemli. Biz yerli savunma sanayimizin başarısıyla gurur duyuyoruz, daha da gurur duymak isteriz. Savunma sanayisi birkaç büyük...

Ama şunu söylemek isterim: Savunma sanayisinde büyük ve güçlü şirketler var. Bunlar da gerçekten kıymetli ve takdir edilmesi gereken şirketler. Ancak stratejik olarak şu noktayı değerlendirmemiz lazım: Millî savunmamızın geleceği birkaç büyük şirkette mi olmalı yoksa Anadolu'nun, KOBİ'nin, binlerce mühendisin, binlerce KOBİ'nin, mühendisin, işçinin ortak eseri olup bunun kurumsal ve millî değer olarak daha kurumsal ve birkaç firmanın dışına çıkan bir hikâyemiz mi olmalı? Bunu sizlerle paylaşmak isterim.

Değerli Bakanım, bir başka konumuz şu: Askerlerimiz var, bütçemizde dikkat çeken, ciddi sayıda mühimmat alımı var; bunu birazdan soracağım ama esas olan şu: Bedelli askerlik rakamları 243 bin liradan 472 bin 654 liraya çıkıyor, yüzde 94'lük bir artış var. Bu, bedelli artık hazineye bir gelir kalemi hâline geliyor, askerlik yükü ise ödeme gücü olmayan, dar gelirli ailelerin çocuklarına kalıyor. Dolayısıyla, şimdi birkaç şeyi gündeme getirmek istiyorum: Ordunun bel kemiği uzman çavuşlar, astsubaylar ve sözleşmeli erler; bunların kadro, özlük, yıpranma ve konut talepleri yıllardır karşılanamıyor. Bu bütçede buna ilişkin bir pay var mı? Komisyona bildirirseniz mutlu oluruz.

Bir de erlerimiz var Sayın Bakanım. Vatani görevini yapan gençlerimizin harçlığı asgari ücretin karşısında son derece küçük kalıyor. Dolayısıyla, birçok aile, özellikle dar gelirli ailelerin çocuklarının askere gittiğini düşünürsek askerdeki çocuğuna her ay para göndermek zorunda kalıyor. Dolayısıyla, bu konuyu, tekrardan erlerin harçlıkları konusunu dikkatinize sunmak isterim.

Bir başka nokta şu: NATO'nun en büyük 2'nci ordusuna sahibiz ama Avrupa Birliğinin 150 milyar avroluk SAFE Savunma Programı'nda Türkiye ne yazık ki Yunanistan'ın vetosuyla dışarıda bekliyor. Bu, yalnızca bir dış politika meselesi değil, savunma sanayimizin ihracatını, ortak üretimini, imkânlarını, finansal erişimini de doğrudan etkiliyor. Bakanlığın bu konudaki stratejisini ve Dışişleriyle ortak bir yol haritası olup olmadığını da öğrenmek isteriz.

Özetle, Sayın Bakan, biz Savunma Sanayii Destekleme Fonunun bütçe içine alınmasını ve en azından proje bazlı gelir-gider tablosunun her yıl kapalı oturumda da olsa Komisyona sunulmasını, millî savunma için gizlilik derecesi gözeten bir stratejik plan ve performans programının hazırlanıp iç denetim kadrolarının bir yıl içinde doldurulmasını, kantin, orduevi ve döner sermaye kaynaklarının yıllık dökümünün Sayıştay denetimine tam açılmasını, şüpheli asker ölümleri için aileleri de kapsayan bağımsız bir inceleme mekanizmasının kurulmasını, taşıma filosunun yaş-bakım durumunun rapor olarak, C130 kazasının nihai raporunun da kamuoyuyla paylaşılmasını istiyorum.

Faaliyetlerinizde başarılar diliyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Yaşar Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz, Çok Saygıdeğer Bakanım, kıymetli bakan yardımcılarımız, değerli komutanlarımız, değerli bürokratlar, basınımızın kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2027 yılı merkezî bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

Bugün burada istikrardan, kalkınmadan ve toplumsal huzurdan bahsediyorsak eğer bunun temelinde güvenliğimiz ve caydırıcılığımız yatmaktadır. Zira, etrafımıza baktığımızda da ne yazık ki tam bir ateş çemberiyle karşı karşıyayız. Hem kuzeyimizde yıllardır süren, Karadeniz güvenliğini doğrudan etkileyen Rusya Ukrayna savaşı devam ederken, yine, güneyimizde Orta Doğu sınırlarının ve dengelerinin sarsıldığı yıkıcı çatışmalar yaşanıyor. Yine, Gazze'den Lübnan'a, Suriye'den Yemen'e ve Kızıldeniz'e kadar geniş bir coğrafyada şehirler harabeye dönerken milyonlarca masum insan yerinden yurdundan ediliyor. Doğu Akdeniz'den Kafkasya'ya, Balkanlardan küreselticaret yollarına kadar her noktada belirsizlik, gerilimi giderek tırmandırıyor. Herkes şunu açıkça görmelidir ki güvenliğimiz yoksa huzurumuz yoktur. Huzurumuz yoksa geleceğimiz de yoktur. Savunma bütçesine ayrılan her kuruş aslında milletimizin birliğinin dirliğinin ve aynı zamanda huzurunun da teminatıdır. Bizim savunma sanayisi hamlemiz bölgemizde barışı, istikrarı ve güvenliği koruma iradesidir. Köklü savunma mirasımızı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ortaya koyduğumuz güçlü vizyonla birleştirerek 2002 yılında yüzde 20 seviyelerinden devraldığımız savunma sanayisi yerlilik oranımızı hamdolsun bugün yüzde 83'ler oranına çıkardık. 4 bini aşkın yerli firmadan oluşan dev üretim ekosistemimizle 185'ten fazla ülkeye ihracat gerçekleştiriyoruz. Son on iki aylık dönemde 11,3 milyar doları aşan ihracat performansımızla da dünyanın en büyük 11'inci savunma ihracatçısı konumuna gelmiş durumdayız. Tablo yalnızca ekonomik bir başarı değil, aynı zamanda, Türkiye'nin mühendislik aklının ve stratejik vizyonunun da bir tescili olarak ortaya çıkıyor.

Sayın Bakanım, 2027 yılı bütçesinde savunma ve güvenlik alanına ayırdığımız güçlü kaynak kahraman ordumuzun kara, deniz, hava ve siber vatandaki caydırıcılığını da en üst seviyeye taşıyacağına inanıyoruz. Test ve geliştirme süreçleri başarıyla süren 5'inci nesil Millî Muharip Uçağımız KAAN ve Kızıl Elmadan uzun menzilli bölge hava savunma sistemimiz Siper ve katmanlı hava savunma şemsiyemiz Çelik Kubbeye, Mavi Vatanın sarsılmaz kaleleri TCG Anadolu ve yeni nesil fırkateynlerimizden insansız kara ve deniz araçlarımıza kadar yürütülen her proje milletimizin göğsünü şerefle kabartmaktadır.

Bununla birlikte, Millî Savunma Bakanlığımızın yalnızca sahadaki harekât kabiliyeti değil, millî yazılım, siber güvenlik, uydu sistemleri ve kurumsal dijitalleşme alanlarında da attığı adımlarda çağın ötesinde bir dönüşüme imza attığını da memnuniyetle ve gururla görüyoruz.

Silahlı Kuvvetlerimizin modernizasyonu ve teknolojik yetkinliğinin artırılması noktasında ortaya koyduğunuz kararlı irade için, Sayın Bakanım, sizlere, komuta kademenize, mühendislerimize ve savunma sanayisi çalışanlarımıza gönülden teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, bir İzmir Milletvekili olarak seçim bölgem İzmir'imizin savunma ve güvenlik mimarisinde müstesna yerinin olduğunu da özellikle ifade etmek istiyorum. İzmir'imiz, Ege ve Akdeniz güvenliğinde kilit rol oynayan stratejik üsleri Güney Denizi Saha Komutanlığımız, Foça'daki amfibi ve deniz unsurlarımız geçtiğimiz günlerde yerli ve millî eğitim uçağımız Hürkuş-2'lerin

teslimatıyla gücü daha da artan Çiğli'deki Hava Eğitim Merkezimiz ve NATO Müttefik Kara Komutanlığı ile Türkiye'nin savunma vizyonuna en önemli merkezlerden birisi hâline gelmiştir.

Bu noktada, İzmir'imiz adına gurur verici bir gelişmeyi de özellikle vurgulamak istiyorum: Millî Savunma Bakanlığımızın vizyoner adımlarıyla İzmir Tersanesi Komutanlığımızın modernize edilerek yeniden savaş gemisi inşa edebilme kabiliyetine kavuşturulması bizleri ve İzmirlileri ziyadesiyle memnun etmiştir. Tersanemizin gemi inşa kızakları ve atölye altyapısının yenilenmesi, liman içi römorkör inşasıyla başlayan üretim sürecinin önümüzdeki dönemde açık deniz karakol gemisi ve hücumbot projeleriyle büyütülmesi İzmirlimizin denizcilik ve savunma sanayisi potansiyeline çok büyük bir ivme kazandıracaktır. Ayrıca, deniz kabul tesislerini başarıyla sürdüren ve şanlı donanmamızın gücüne güç katacak olan millî fırkateynimiz TCG Anadolu'nun da İzmir'in adını Mavi Vatanda gururla dalgalandıracak olması da tüm İzmirli hemşehrilerimiz için ayrı bir onur vesilesi olmuştur. İlimizdeki askerî tesislerin modernizasyonu ve tesislerimizin üretim kapasitesinin daha da güçlendirilmesine yönelik desteklerinizin artarak devam edeceğine canıgönülden inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin uyanık ve güçlü olması gereken bu tarihî süreçte bütün tehlikeleri bertaraf edebilecek en büyük gücümüz 86 milyon vatandaşımızın bir ve beraber olmasıdır. Terör tehdidinin kalıcı olarak ortadan kaldırılmasıyla istikrarını, güvenliğini ve kardeşliğini daha da pekiştirmiş bir Türkiye'nin önünde hiç kimse duramayacaktır. Terörsüz Türkiye menziline varıldığında İstanbul kadar Diyarbakır kazanacak, İzmir kadar Bitlis kazanacak, kazanan 86 milyonun her bir ferdi olacak.

Sözlerime son verirken, aziz vatanımızın bekası için yurt içinde, sınır ötesinde, mavi vatanda ve dünyanın farklı coğrafyalarında barış ve istikrar adına görev yapan kahraman Mehmetçik'imize üstün başarılar diliyorum. Bu toprakları bizlere vatan kılan aziz şehitlerimizi de rahmet ve minnetle yâd ediyorum. Kahraman gazilerimize sağlık ve huzurlu ömürler temenni ediyorum.

2027 yılı bütçemizin her bir kuruşunun hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kırkpınar, teşekkür ederim.

Sayın Adalet Kaya...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi selamlıyorum.

Savunma Bakanlığı bütçeden en büyük payı alan bakanlıklardan birisi; Hazine ve Maliye, Eğitim ve Sağlıktan sonra 4'üncü sırada yer alıyor. 2027 bütçesinin 1 trilyon 533 milyar liraya çıkarılması öngörülüyor. Silah, mühimmat, silah sistemleri ve diğer savunma araçlarının alımlarına ilişkin ödeneklerde yüzde 299'la rekor bir artış söz konusu.

Şimdi, savunma harcamalarındaki artışı NATO üyeliğiyle gerekçelendiriyorsunuz genelde. Sayın Bakan, NATO üyeleri arasında da savunma harcamalarımızın yükseldiğini, yine geçen sene bütçe görüşmelerinde burada kendiniz belirtmiştiniz. Türkiye'nin NATO askerî bütçesine katkıda 8'inci sıradan 7'nci sıraya yükseldiğini ifade etmiştiniz. Dünya genelinde silaha en çok harcama yapan 18'inci ülke konumuna gelindiğini de yine siz belirtmiştiniz.

Şimdi, tüm dünyada silahlanma konusunda bir yarış olduğu malum, hepimiz biliyoruz yani aşikâr bir durum ancak zaten savaş çemberi, ateş çemberi içerisinde bir bölgedeyken daha fazla silahlanarak caydırıcılık oluşturulacağı iddiası da tarih boyunca doğrulanmadı. Yani biz böyle bir politikayı sürdürüyoruz ancak bölgede kalıcı barışa hizmet edebilecek, hizmet edebilmek için hem iç politikada hem bölgesel politikalarda demokratik değerleri büyütmek gerekiyor.

Şimdi, bu bütçe, aynı zamanda yurt dışındaki askerî üslerin ve sınır ötesi operasyonların da sonucu. Bne IntelliNews'ın 2026 çalışmasına göre Türkiye 133 askerî üs ve tesisle dünyada ABD'den sonra 2'nci sırada yer alıyor. Suriye ve Irak'ta 100'ü aşan üssün yanı sıra bazı Balkan, Afrika ve Kafkasya ülkelerinde de askerî varlık bulunmakta. Meclise sürekli yeni tezkereler geliyor ya da mevcuttakilerin süresi uzatılıyor. 2015'ten bu yana Afrin ve Serekaniye başta olmak üzere, Suriye'nin kuzeybatısı ve Rojava'ya yönelik saldırılar, operasyonlar çok fazla can kaybına sebep oldu ne yazık ki ve yüz binlerce kişinin yerinden edilmesine ve süre giden, yıllara yayılan bir krize, insani krize yol açtı.

Güvenlikçi politikalar bölgemizde de yıkım üretmekte Sayın Bakan ve devam ediyor yıkım üretmeye. Şırnak'ın Cudi Dağı'ndaki Şah ve Hebler köyleri 92'den bu yana yaklaşık otuz iki yıldır güvenlik gerekçesiyle boşaltılmış ve yerleşime kapalı tutulmakta. Özel güvenlik bölgesi kararı, Mayıs 2025'te kaldırılmasına rağmen köylülerin dönüşü, ev inşası engellenmekte, saat on sekizden sonra bölgede kalınmasına izin verilmiyor ve köylüler tarımsal faaliyetlerini sürdüremiyorlar, üretim yapamıyorlar. Bir köylünün CİMER başvurusu sonucu ve avukatların bilgi edinme talepleriyle ortaya çıktığı üzere bu köyleri de kapsayan çok geniş bir alan 2009 yılında Tarım Orman Bakanlığı tarafından kırk dokuz yıllığına atış ve tatbikat alanı olarak Millî Savunma Bakanlığına kiralanmış. Kiralanan alanın sınırları belirsiz ve köylülerin bu alanın içerisinde özel mülkleri bulunuyor. Köylülerin basına verdiği bilgilerden aktarıyorum bunları: Kendi tapulu arazilerine atış talimi malzemeleri konulmuş.

Bölgedeki tarihî alanlara dair kararlar da yine güvenlikçi politikalara göre şekilleniyor. DSİ'nin 2007'den beri gündemde tuttuğu Nerdüş Güvenlik Barajı, HES, sulama, malzeme ocakları ve beton santralleri projesi Cizre ve Silopi'deki pek çok köyü, Asur dönemine uzanan 7 kaleyi, Nerdüş Kilisesi'ni, sarnıçları ve mağaraları sular altında bırakma tehdidi taşıyor. Bölge 24 Haziran 2024'te birinci derece arkeolojik sit alanı olarak tescillenmesine rağmen Koruma Kurulu Müdürlüğü önce kültür varlığı olmadığını ileri sürmüş, itirazlar üzerine Ağustos 2025'te alanda 6 adet birinci derece sit alanı, 1 adet de ikinci derece sit alanı bulunduğunu bildirmiş ancak DSİ'nin projenin Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı tarafından terörle mücadelede stratejik öneme sahip olduğunu

belirterek tescil sınırlarını baraja engel olmamasını istemesi üzerine sit haritası Savunma Bakanlığı ve Genelkurmayın belirlediği sınırlara göre düzenlenmiş. Ardından, 15 Aralık 2025'te "ÇED Olumlu" kararı verilmiş, davalı kurum görevlilerinin yer aldığı bilirkişi heyetine itirazlar reddedilmiş ve 24 Haziran 2026'daki keşfe hukuka aykırılık gerekçesiyle itiraz edilmişti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Biz bu politikaların son bulmasını istiyoruz Sayın Bakan yani güvenlik barajlarına gerek olmadığını düşünüyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Gülizar Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız, değerli basın emekçileri; ben de hepinizi saygıyla selamlayarak konuşmama başlıyorum.

Sayın Bakan, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nda çok ciddi bir bütçe gücüne sahip oluyorsunuz, yüzde 86,2 nominal bir artışınız var. Ben bu bütçe artışını ve bu güçlü bütçe yapısını Başkomutanımız ve Büyük Önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta barış dünyada barış" ülküsü çerçevesinde kullanılması dileğimle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, 2025 yılı kesin hesap bütçe uygulamalarında dikkat çekici bir rakam konusunda bilgi talep edeceğim sizden. Yıl sonunda toplam ödenekten 224,71 milyar lirası kullanılmamış ama asıl dikkatimi çeken nokta bu kullanılmayan ödeneğin 222,10 milyar lirası mal ve hizmet alımları kalemindedir. 2027 bütçesinin aynı kalemine baktığımızda, yüzde 158,22'lik bir artış var Sayın Bakan. 2025 yılında düşük gerçekleşmenin nedenlerini ve tedarik süreçlerinin etkinliğini ayrıntılı bir biçimde açıklamanızı sizden talep edeceğim.

Yine, savunma sanayisinde yerli üretim, hava saha kapasitesi, hava savunma kapasitesi, savaş uçağı projeleri, deniz platformları, insansız sistemler ve siber güvenlik alanlarında önemli hedefler sunuyorsunuz, ciddi bir hedef ancak bunu sadece proje açıklamalarıyla değil, sözleşme bedelleri, teslimat takvimleri, envantere giriş, operasyonel kullanılabilirlik ve kritik altyapı sistemlerindeki dışa bağımlılıktan bizi ne kadar kurtaracak, ne kadar dışa bağımlılıktan kurtulmuş olacağız; bu konuda da bir değerlendirme ve ölçülebilir veriler sizden talep edeceğim Sayın Bakan.

Sayın Bakan, bugün sunumumuzu gerçekten bir öğrenci gibi çalışarak geldim, önemli bir Bakanlık çünkü. F-35'lere değindiniz, Eurofighter'lara değindiniz ama S-400'ler konusunda bu açıklamalarınızda, bütçe sunumunuzda bir şey göremedim açıkçası. Oysa F-35'e 1,4 milyar dolar ödedik. 6 tane uçağımızın beklediği, teslim edilmediği biliniyor. Ardından, S-400'ler alındı ki S-400'lerin Türkiye'nin hava savunma sistemi için çok önemli olduğunun altını çizerek devam edeceğim.

Yine, 5,4 milyar sterline de Eurofighter'lar alınması gündeme geldi ancak Temmuz 2026 uzun süredir CAATSA yaptırımları sebebiyle biliyorsunuz F-35'ler konusundaki kriz devam ediyor ancak Temmuz ayında düzenlenen NATO Zirvesi'nde Amerikan Başkanı olumlu mesajlar verdi, hâlâ bir gelişme yok. Ardından, temmuz ayı kongresinde Amerikan Dışişleri Bakanlığı bir yazıda Türkiyenin F-35'leri alabilmesi için S-400 sistemlerinin elden çıkarılması, ABD yasalarında öngörülen diğer şartların yerine getirmesi gerektiğini bildirdi ancak yine aynı Bakanlık Türkiye'nin bu şartları hâlâ yerine getirmediğini ve karşılamadığını söyledi. Millî Savunma Bakanlığı yetkilileri yani Bakanlığınız yetkilileri de "Parası ödenen 6 uçağın teslimatının ve CAATSA yaptırımlarının kaldırılması için Pentagon'la yoğun çalışmalar devam ediyor." dedi. Şimdi, Amerika basınında bizim F-35'lerimizi almamıza engel olan CAATSA yaptırımları için deniyor ki Sayın Bakan: "Amerika Birleşik Devletlerinin bu yaptırımlarla ABD düşmanlarına karşı koyma kanunu." Oysaki her 2 ülkenin, devletin başkanları sürekli birbirine "Dostum." diye hitap ediyor. O zaman bu düşmanlara uygulanan yaptırımlar neden hâlâ çözülmüyor ve CAATSA yaptırımları 2021'den beri devam ediyor ve biz bu nedenle F-35 parasını ödediğimiz ve program, proje ortağı olduğumuz F-35 projesinden çıkartıldık. Madem bu kadar dostuz, neden bu konuda bir ilerleme kaydedilmiyor? Bu konuda bir ilerleme varsa bunu da sizden dinlemek isteriz.

Sayın Bakan, yine, Karadeniz'de büyüyen büyük bir problem var biliyorsunuz Rusya-Ukrayna savaşı sebebiyle. Silahsız, insansız hava ve deniz araçlarıyla yapılan saldırılarda gemilerimiz vuruluyor, denizciler ölüyor, kayboluyor, kontrolsüz uçuş yapan bu insansız hava uçuşları Ankara yakınlarına kadar geliyor, kıyılarımıza enkazlar vuruyor, enkaz parçaları vuruyor, ticaret yollarımızın güvenliği Karadeniz'deki egemenlik haklarımızın korunması için ciddi bir risk teşkil ettiği de bilinmekte. Burada ekonomik sorunlara, ekonomik sonuçlara da evet onları sizin Bakanlığınızda olmadığı için ifade etmeyeceğim ama bu mesele Türk karasuları ve ulusal hava sahasında doğrulanmış ihlaller bizim egemenlik haklarımıza bir aykırılık ve müdahaledir diye düşünüyorum. Bu nedenle kritik liman ve enerji altyapılarında erken tespit ve koruma yatırımları, kurumlar arasında ortak risk tablosu, ticari gemiler için güncel uyarı ve müdahale koordinasyonu, doğrulanmış ihlallerde diplomatik hesap verme ve zarar takibi gibi birtakım çalışmaların yürütülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu çalışmalar yürütülüyor mu? Bunu da sizden öğrenmek isteriz.

Yine, birçok arkadaşımız ifade etti, birçok milletvekili hatta burada bulunan bütün siyasi partiler de hemfikir; GATA Askerî Hastanesinin yeniden açılması zorunludur diye düşünüyoruz çünkü harp cerrahisi, askerî psikiyatri, hava, su altı hekimliği, kimyasal, biyolojik, radyolojik nükleer konularına hazırlıkta askerî hastanelerin varlığı çok çok önemli ve bunun açılması yönündeki bir ilerleme var mı, açılacak mı, somut bir takvim var mı diye sormak isterim.

Yine, personelin özlük hakları konusunda astsubaylar görev ve sorumluluğun uygun tazminat düzenlemesiyle emekliliğe yansıyan gelir kaybının giderilmesini istiyorlar. Uzman erbaş ve sözleşmeli personel de statü güvencesi talep ediyorlar. Zorunlu tayin

ve görev hareketliliği karşısında lojman, kira ve aile bütünlüğü desteği talep ediliyor. Sivil memur ve işçilerin mali haklarında kritik teknik personeli elde tutma politikasının birlikte planlanması, ayrılma ve sözleşme yenilenmeme durumlarında bu personelin daha sonraki durumlarının da olumsuzlukların ortadan kaldırılacağı bir sistemi hayata geçirilmesini önemsiyoruz. Bu ülkenin savunmasını omuzlayan insanların haklarına gelince yalnızca "Çalışma yürütüyoruz." denmemeli. Askerin ve emeklisinin hakkı bütçenin ağırlığından karşılanacak bir kalem olarak görülmemeli. Bu konulara da özel bir bütçe ayrılması mutlaka zorunludur.

Yine, şehit yakınları, özellikle kırk sekiz gün boyunca Ankara'da eylem yapan ve birçok asla onaylamayacağımız muamelelerle karşı karşıya kalan er şehit yakınları ve er gazilerin durumları ne olacak? Bu konuda somut bir ilerleme var mıdır? Yine, gazilerin statü farklılıklarından kaynaklanan hak kayıplarının ortadan kaldırılması planlarınız arasında var mıdır Sayın Bakan?

Sayın Bakan, yine, Denizli müteşebbis bir sermaye ve müteşebbis bir iş dünyası temsilcilerine sahiptir. 2023 yılından bu yana Denizli Sanayi Odası Başkanlığında bir proje devam ediyor, sizin de bilginiz dahilindedir diye düşünüyorum. TUSAŞ Motor Sanayii iş birliğiyle geliştirilecek girişim, savunma ve havacılık sanayisi ihtiyaç duyduğu titanyum alaşımları ile yüksek nitelikli yarı mamullerin yerli üretimini amaçlıyor. Denizli iş dünyası buna hazır, çok da ilerleme kaydedildi. Yine, Cumhurbaşkanlığından gelen yetkililerle toplantılar gerçekleştirildi. Çok daha hızlı ilerleme, sermaye toplama anlamında ciddi bir ilerlemesi var. Biz de Sayın Millî Savunma Bakanı olarak sizden Denizli'deki bu müteşebbis ruha daha çok destek ve daha hızlı bu projenin hayata geçirilmesini Denizlili hemşehrilerim adına sizden talep ediyorum.

Sayın Bakan, yine, bedelli askerlik meselesine de değinmek isterim. Aslında bedelli askerlik uygulaması birçok gencimizin eğitim hayatı sonrasında daha hızlı iş kurabilmeye, ekonomik anlamda daha önce iş hayatına atılabilmesi anlamında olumlu olduğu ve herkes tarafından da bu anlamda talep gören bir uygulama ancak Sayın Bakan, yoksulların erişemediği böyle bir programın anayasal eşitlik ilkesine de aykırı olduğunu düşünüyoruz. Artık bedelli askerlik, zenginlerin, ekonomisi güçlü olanların erişebildiği ama yoksulların erişemeyerek aynı olumlu sonuçlardan faydalanamadığı bir sisteme dönüşmüştür. O nedenle, bedelli askerlikteki bu ücretlendirme, fiyatlandırma ya da bedelli askerlik konusundaki bu uygulamanın yoksulların, dar gelirlilerin de faydalanabileceği bir dönüşüme ve programa dâhil edilmesinin mutlaka gerekli olduğunu düşünüyorum çünkü vatan hizmeti bir gelir tarifesi değildir, vatan hizmetinde yoksul ailelerin çocukları da mutlaka bu uygulamadan faydalanmalıdır diye bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, yine, geçtiğimiz 2024 yılında Kara Harp Okulunda kılıç çatarak "Mustafa Kemal'in askeriz." diyen subaylar ya da teğmenler biliyorsunuz, disiplin soruşturmasıyla uzaklaştırıldı. Disiplin subayları vardı, onlar da uzaklaştırılmıştı, onlar idare mahkemesine başvurup geri döndüler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Disiplin subayları geri dönmüşken bu teğmenlerin geri dönmemesinin bir izahı olmalıdır diye düşünüyorum, açıklarsanız sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Başkan ve heyeti saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sabahleyin burada elinizi sıkarken dedim ki: Şu Türk Silahlı Kuvvetlerimize bir müsaade edilse, bir emir verilse şu fon hırsızlarını, şu fon soyguncularını yemin ederim iki günde ortaya çıkartır dedim, bir ironi yaptım. Danışmanım dedi ki yandan bana: "Sen darbeye davet ediyorsun Sayın Vekilim." Ama bunu inanarak söyledim ha, gerçekten söylüyorum, bu fon soyguncularını siz, Türk Silahlı Kuvvetleri iki günde ilan eder, iki günde ilan eder. Ne lazım bunun için? Sadece Cumhurbaşkanının talimatı lazım. E, verir mi, vermez mi Cumhurbaşkanımızın vicdanında bıraktım onu.

Şimdi, gelelim bütçe meselesine. Sayın Bakanım, tabii, 2027 yılı bütçeniz yaklaşık yüzde 86 artışla 1 trilyon 532 milyon olmuş.

Bakma Orhan Yegin, biz Silahlı Kuvvetlerimize fazlası olsun diyoruz, zaten o önergeler başladığında hep reddedeceksiniz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Çok tehlikeli adamsın.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Mal ve hizmet alımlarına ayrılan kaynaklarda da yüzde 158'lik bir artış olmuş, 936 milyara ulaşmış, bunun 9 milyar lirası da "mal ve tüketime yönelik malzeme alımı" adı altında bütçede yer alıyor. Bu iyi ama şunu bilmek istiyoruz işte: Biz tam da bu paranın hangi alımlara, hangi sözleşmelere harcanacağını bilmek istiyoruz, birincisi bu. Savunma Sanayisi Destekleme Fonu'nun proje bazındaki harcamalarının da Meclise ayrıntılı olarak sunulmasını istiyoruz. Millî güvenlik gerekçesiyle sonuçta toplanılan paralar bu milletin paralarıdır ve bu Meclisin denetiminden de uzak tutulmamalıdır, bizim söylediğimiz budur. Askerî sırlar elbette korunmalıdır, buna itirazımız yok ama kamu kaynaklarının nasıl kullanıldığını bilmek de bu milletin hakkıdır, bunun izahı yapılmalı.

Üstelik, Bakanlığınız 2025 yılında toplam ödeneğinin 224 milyar lirasını kullanmamış ve bunun önemli bir bölümünün de modernizasyon projelerine aktarıldığını ifade ettiniz. Şimdi, burada şunu da bilmek istiyoruz: Hangi projelere ne kadar kaynak ayrılmış? Bunlar, ayrılan projeler, kaynaklarla ilgili, projelerle ilgili teslimatlar yapılmış mı? Burada bir gecikme olmuş mu? Bunların kamuya maliyeti olmuş mu, olmamış mı? Bütün bunları bilmek istiyoruz.

Sayın Bakan, yazılı sunumunuzda NATO'nun 2035 yılına kadar ulaşmasını öngördüğü yüzde 3,5'luk çekirdek savunma harcaması hedefine Türkiye'nin 2028 yılında ulaşmasının planlandığını belirtiyorsunuz. Yedi yıllık erken bir süre var, bu niye? Bu tercihin gerekçesi nedir? Finansmanı bunun nereden karşılanacak? Eğitim, sağlık ve diğer kamu harcamalarıyla birlikte hangi önceliklere göre bunlar planlandı?

Sayın Bakanım, Mekke Anlaşması'nda biz Yeni Parti olarak "hayır" dedik, bundan rahatsız olduk. Bugünkü sunumunuzda da Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan arasında imzalanan Mekke Ortak Anlaşması'nı anlattınız zaten. Barışa ve güvenliğe, ortak caydırıcılıktan falan söz ettiniz ama bizim endişemiz var. Yemen'deki grupların Suudi Arabistan'ın altyapısına, hava alanlarına ve Mekke'ye yönelik saldırılarını gündeme getirerek Suudi Arabistan'ın güvenliğini ve toprak bütünlüğüne desteğinizi açıkladınız. Peki, bu anlaşmanın Türkiye'ye yüklediği somut askerî sorumluluklar nelerdir? Mesela, 5 Ekimde Riyad'da bizzat katıldığınız toplantının ardından yayınlanan resmî açıklamaya bakıyoruz, orada üzerinde mutabık kalınan askerî kuvvetlerin kabiliyetlerinin de Suudi Arabistan'a sağlanması ve hızla konuşlandırılması için gerekli tedbirlerin alınması kararlaştırılmış, bu ifadeler sizin de katıldığınız resmî toplantıların sayfalarında, resmî sayfalarında yer alıyor. Peki, hangi askerî kuvvetlerinin konuşlandırılması için hazırlık yapıyorsunuz? Bunu bilmek istiyoruz. Türk askerinin Suudi Arabistan'da hangi görevleri üstlenilmesi öngörülüyor? Mehmetçik'in Yemen'deki çatışmalara dâhil olma ihtimali var mıdır, yok mudur? Bunun Türkiye'ye askerî ve mali yükümlülükleri ne olacaktır?

Bir yandan, Pakistan, Endonezya ve diğer ülkelerle yeni askerî savunma sanayii iş birliği geliştirilirken Türkiye'nin bölgedeki askerî yükümlülükleri hangi stratejik plan doğrultusunda genişliyor? Bunları bilmek istiyoruz. Tabii, Türk askerinin nerede, ne amaçla, hangi koşullarla görev yapacağını bilmek bu milletin ve Meclisin hakkıdır. Elbette ki Mecliste tezkere geçmeden elbette ki askerin gönderilmesi mümkün değil, bunu biliyoruz ama Türkiye Büyük Millet Meclisine bir soru sorulmadan böyle bir kararın alınmasını da doğru bulmuyoruz.

Sayın Bakanım, askerî kaza ve kırımlar canımızı üzüyor, hepimiz üzülüyoruz. 11 Kasım 2025'te, Gürcistan'da C-130 askerî uçağımız düştü, orada 20 askerimizi şehit ettik, şubat ayında Balıkesir'de F-16 uçağımız düştü, bir pilotumuz şehit oldu, mart ayında yine Katar'daki helikopter kazasında 2 ASELSAN çalışanımızı kaybettik, daha altı gün önce 12 Kasımda da Malatya'da S-70 tipi helikopterimiz kaza kırıma uğradı, 4 askerimizi daha kaybettik, şehit oldular. Bu yıl içerisinde 4 ayrı kazada 26 askerimizi şehit ve 2 savunma sanayii çalışanımızı da şehit ederek kaybettik. Hepsine Allah'tan rahmet diliyorum, acıları tekrar hatırlattım ama Sayın Bakan bu acıların ardından sadece taziye mesajları yayımlamakla sorumluluğumuz bitmiyor, sizin de bitmiyor, bizim de. Geçen yıl C-130 kazasının inceleme sürecinden söz ettiniz, nisan ayında ön bulgular açıklandı, üzerinden bir yıl geçtiği hâlde nihai teknik raporu hâlâ kamuoyuyla paylaşmadınız. Uçakların ve helikopterlerin bakım, modernizasyon ve uçuş emniyet süreçlerinde eksikliklerini belirlediniz, Malatya'daki son kazanın ardından hangi incelemeler başladı, sonucu ne oldu? Elbette ki her kazanın farklı sonuçları, nedenleri olabilir ama bir ülkenin savunma gücünün en temel unsuru o ülkenin askerlerinin can güvenliğinin sağlanmasıdır**.** Geçen yıl da Pençe-Kilit bölgesinde 12 askerimizi ne yazık ki kaybetmiştik. Gaz ölçümü, koruyucu ekipman ve risk değerlendirilmesi ve operasyon güvenliğinde bunlarla ilgili bir değişiklikler yapıldı mı? Bundan sonra bu tür önlemler alınabiliyor mu? Bütçede milyarlarca liralık yeni sistemden söz ederken askerlerimizin yaşamını koruyabilecek tedbirleri de elbette söylemek zorundayız.

Cumhuriyetin askerleriyle niye uğraşıyorsunuz Sayın Bakanım ya? Ben de birkaç arkadaşım değindi. İki yıl önce bu Komisyonda teğmenlerimiz hakkında yürütülen soruşturmayı ben de gündeme getirmiştim ve siyasi tartışmalara kurban edilmemesi gerektiğini söylemiştim. 5 teğmenimiz ihraç edildi. Teğmen Deniz Demirtaş'ın ihracını mahkeme iptal etti, Bakanlığınız karara itiraz etti, göreve dönüş kararını kaldırdınız. Şimdi, aynı gençler hakkında bir de ceza davası açılmış durumda yani Mustafa Kemal Atatürk'ün askerleri olduğunu söyleyen bu gençlere karşı neden böyle ısrarcı davranıyorsunuz ve görevlerine iade etmiyorsunuz? Disiplinden, emir komutadan söz ediyorsunuz ama uyguladığınız yaptırımlar ölçülü mü? Aynı kurallar herkes için eşit uygulanıyor mu? Bugünkü yazılı sunumunuzda 15 Temmuzdan bu yana FETÖ iltisaklı gerekçesiyle 24.009 kişinin TSK'den ihraç edildiğini belirttiniz, bu kadar büyük bir yapılanma ordunun içerisinde ne zaman ve nasıl gelişti? O dönem bu kişilerin önünü açanlar ve atamalarını, terfilerini yapıp yönetenlerin bunlarla ilgili, sorumluluğuyla ilgili bir tespitiniz var mı? Bugün Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir daha herhangi bir tarafa, herhangi bir cemaat veya tarikatın, siyasi yapının bir etki alanına girmemesi için hangi güvenceler oluşturuldu? Ordu Anayasa'nın ve cumhuriyetin ordusudur. Liyakat, mesleki yeterlilik ve cumhuriyete bağlılık temel ölçüt olmak zorundadır.

İki yıl önce askerî hastaneleri sormuştum Sayın Bakan. Geçen yıl da açılmaları için yoğun çaba harcettiğinizi söylediniz ve bugün 2026 yılında 93 askerî tabibin mezun olduğu, 861 askerî tabip adayının da eğitimine devam ettiğini belirtiyorsunuz. Ayrıca, mevcut 4 seyyar hastaneye 2'sinin daha eklenmesini hedefliyorsunuz. Bunlar iyi ama askerî hastaneler ne zaman açılacak? Esas halkımızın beklediği soru bu. Tam teşekküllü askerî sağlık sisteminin yeniden kurulmasına ilişkin somut takvimi söylemenizi istiyoruz.

Emekli astsubaylarımız yıllardır tazminat ve emekli aylıklarının iyileştirilmesini bekliyor. Bununla ilgili bir çalışma bekliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Şehit yakınları ve gaziler Bakanlığınızın ilgili programında 2027 yılında 450 milyon ayırmışken oysa aynı programda 2025'te 596 milyon harcanmış. Bu nedenle Sayın Bakan yani güçlü, caydırıcı, liyakatli, cumhuriyetin kurucu değerlerine bağlı bir Türk Silahlı Kuvvetleri istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Necmettin Erkan, buyurun.

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, dünya güç dengelerinin yeniden şekillendiği, kural temelli uluslararası düzenin aşındığı ve çatışmaların yoğunlaştığı zor bir dönemden geçmektedir. Türkiye ise bu krizlerin kesişim noktasında yer almaktadır. Kuzeyimizde Rusya-Ukrayna savaşı Avrupa kıtasında dördüncü yılını geride bırakarak sürdürmektedir, yine ABD ve İsrail'in İran'a yönelik saldırılarıyla güneyimizde başlayan savaş Körfez'i ve Hürmüz Boğazı'nı küresel güvenliğin en hassas noktasına dönüştürmüştür. Üzülerek ifade etmeliyim ki küresel mekanizmalar bu krizler karşısında etkisiz kalmakta, zaman zaman da yaşanan vahşete göz yummaktadır. İşte böyle karışık bir dönemde Türkiye her zamankinden daha da güçlü olmak mecburiyetindedir. Zira Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ifadesiyle sahada güçlü olmayanın masada yer bulamadığı, hatta kendini menüde bulduğu bir dönemden geçmektedir. Türkiye işte bu ateş çemberinin ortasında Gök Vatan'da da Mavi Vatan'da da hak ve menfaatlerini kararlılıkla savunmaktadır. Bu kararlılığın arkasında kahraman Mehmetçik'imizin cesareti, dünyada söz sahibi olan savunma sanayimiz ve aziz milletimizin duaları vardır. Bugün savunma sanayii stratejik bir yatırım alanından daha çok bir devlet için doğrudan doğruya beka meselesi hâline gelmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarihçi Paul Kennedy Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşü adlı eserinde çok açık bir gerçeğin altını çizmektedir: Askerî güç kalıcı olmak istiyorsa üretken bir ekonominin omuzlarında yükselmelidir. Üretmeden silahlanan devletler er ya da geç kendi yüklerinin altında ezilmiştir. Türkiye Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde şükürler olsun ki ayağındaki esaret prangalarından, sırtındaki vesayet yüklerinden kurtulmuştur. Son çeyrek yüzyılda Türk savunma sanayisinde devrimlere imza atılmış, yüzde 80 olan dışa bağımlılık yüzde 20'lere gerilemiştir. Bugün savunma sanayimizde 4 bini aşkın yetkin firma farklı kıtalarda 185 ülkeye ürün ihraç etmektedir. Üretim gücünü Anadolu'dan alan savunma sanayimiz binlerce KOBİ'mizle şehirlerimizi kalkındırmaktadır. Kayseri'deki bir torna atölyesi, Konya'daki bir döküm fabrikası, Bursa'daki bir yan sanayici artık KAAN'ın, ALTAY'ın, MİLGEM'in tedarik zincirinin bir halkasıdır. Bu üretim zincirinin en yeni halkalarından biri de Kırşehir'imizdir. Makine Kimya Endüstrimizin KBRN üretim fabrikası Mehmetçiğimizin kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer tehditlere karşı koruyacak kritik ekipmanlarını Kırşehir'de üretecektir. Ayrıca, Kırşehir'imize kazandıracağımız savunma sanayii test ve AR-GE merkeziyle birlikte şehrimiz yalnızca üreten değil geliştirilen, deneyen ve doğrulayan bir şehri olacaktır. Şunu bir kez daha ifade etmek isterim ki Ahi Evran'ın şehri Kırşehir asırlık üretim ve zanaat geleneğiyle savunma sanayimizde daha fazla sorumluluk almaya hazırdır. Şehrimize hem istihdam hem de gurur kazandıran bu yatırımlar için başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler'e, Bakan Yardımcımız Alpaslan Kavaklıoğlu'na, Makine ve Kimya Endüstrisi Genel Müdürümüz Sayın İlhami Keleş'e hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; bugün Türkiye savunma, havacılık ve uzay alanında dünyanın sayılı ekosistemlerine sahip ülkelerden biri hâline gelmiştir. Gökyüzündeki ay yıldızlı çelik kanatlarımız tüm dünyada büyük bir dikkatle takip edilmektedir. Gökyüzümüzdeki imzamız KAAN, Türkiye'yi 5'inci nesil savaş uçağı üretilebilen sayılı ülkeler arasına taşımıştır. Millî helikopterimiz GÖKBEY'in seri üretimleri sürerken yerli eğitim uçağımız HÜRKUŞ Türk Hava Kuvvetleri envanterinde yerini almıştır. KIZILELMA insansız savaş uçağı alanında dünyanın örnek gösterdiği bir sistem olmuş, havacılık tarihinde Türkçe bir sayfa eklemiştir. Bayraktar TB2 ve Akıncı gibi insansız hava araçlarımız sahadaki tüm dengeleri değiştirmiştir. Çelik Kubbe, SİPER, HİSAR, SUNGUR, KORKUT gibi yerli sistemleri tek bir ağda buluştururken, çok katmanlı hava savunmasında en üst lige çıkarmıştır. Savunma sanayimiz Gök Vatan'ın müdafaasında olduğu gibi Mavi Vatan'ın hâkimiyetinde de tarihî bir dönüşüme imza atmıştır. Türkiye bugün MİLGEM'le kendi savaş gemilerini tasarlarken kendi denizaltısını inşa etmektedir. Öte yandan, ALTAY tankımız seri üretim sürecine girmiş, insansız kara araçlarımız envantere katılmaya başlamıştır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, savunma sanayisiyle oyun kuran, dengeleri değiştiren küresel bir güç hâline gelmiştir. Bu güç Türkiye'yi sadece bölgesinin değil, tüm Avrupa'nın güvenlik mimarisinin tam ortasında konumlandırmıştır. Dışa bağımlılığın kader olduğu günlerde bu noktaya gelişimiz vizyonun, emeğin ve inancın buluştuğu ortak bir mücadelenin eseridir. Bu eser, her şeyden önce yirmi beş yıl boyunca bize güvenen ve inanan necip milletimizin eseridir. Bu şanlı mirası geleceğe taşıyacak olan da yine bu aziz milletin evlatları olacaktır. Bütün gayemiz, ecdadımızın bizlere emanet ettiği bu vatanı daha güçlü, daha müreffeh ve daha bağımsız biçimde gelecek nesillere devretmektir.

Bu düşüncelerle, Millî Savunma Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesinin vatanımızın geleceği, evlatlarımızın güvenliği ve milletimizin huzuru için hayırlı olmasını diliyorum. Vatanımız, bayrağımız ve bağımsızlığımız için canını ortaya koyan tüm aziz şehitlerimizi rahmetle, kahraman gazileri minnetle anıyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Kamuran Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, Sayın Bakan, bürokratlar, basın emekçileri ve Meclis çalışanları, kıymetli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2027 yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'ne baktığımızda şu tespiti çok net bir şekilde görebiliyoruz: Emekçiye, çiftçiye, kadınlara, çocuklara, gençlere ve yoksullara yani toplumun bir bütün olarak tamamına kemer sıkmayı dayatıyor, söz konusu silah ve güvenlik harcamaları olduğunda ise kesenin ağzı âdeta sonuna kadar açılıyor. 2027 bütçesinde yalnızca Millî Savunma

Bakanlığına 1 trilyon 533 milyar lira ödenek ayrılmış, Savunma Sanayii Destekleme Fonu ve diğer güvenlik birimleri de eklendiğinde toplam savunma ve güvenlik harcamaları 3 trilyon 454 milyar liraya ulaşmakta yani toplanan her 100 liranın 15 lirasının doğrudan silaha ve güvenlik bürokrasisine gittiğini söyleyebiliriz. 2027 bütçesinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına 761 milyar TL ayrılmış, Tarım ve Orman Bakanlığına ise 760 milyar lira ödenek ayrılmış yani tek başına Millî Savunma Bakanlığının 1 trilyon 533 milyarlık bütçesi hem Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının hem de Tarım ve Orman Bakanlığının bütçesini tek tek ele alırsak 2 katından fazla oluyor. Hatta bu 2 dev Bakanlığın toplam bütçesini bile aşmakta. Bahsettiğimiz bu gerçeklik bütçenin gerçekliğidir. Mardin'de, Urfa'da, Diyarbakır'da, Konya'da, Mezopotamya ovalarında çiftçi mazot, gübre, elektrik borcu altında eziliyorken, sulama kanalları, demir yolları, altyapılar, yıllardır kaynak yetersizliğinden tamamlanmıyorken tarıma ve ulaştırmaya ayrılan payın 2 katından fazlasının silah ve mühimmat alımına aktarılması kabul edilecek bir husus değildir. Yapılması gereken, silahlara ayrılan bütçe yerine toplumsal barışa, huzura, kardeşliğe, üretime bütçe ayrılmasıdır. Bu noktada,7 Ağustos 2026 tarihinde Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalan Mekke Ortak Savunma Anlaşmasının tarihsel hafızamızdaki Bağdat Paktı yani sonraki adıyla CENTO olan siyasal ve askerî ittifakın tecrübeleriyle birlikte değerlendirmekte fayda olduğunu görüyoruz. 1955 yılında kurulan Bağdat Paktı Türkiye'yi Ortadoğu'da bölgesel kutuplaşmaların tam ortasına itmişti. Komşularımızla ilişkilerimiz zehirlenmiş, Türkiye de adeta bölgede yalnızlaşmıştı. Bugün anlaşılıyor ki tarihten hiçbir ders çıkarılmamış ve öyle anlaşılıyor ki benzer bir hatayı Mekke İttifakı'nda da tekrarlayacağız. Bakın, Mekke Anlaşması'nın 2'nci maddesi tıpkı NATO'nun 5'inci maddesindeki gibi "Birine yapılan saldırı hepsine yapılmış sayılır." hükmünü getiriyor. Üstelik anlaşma süresiz ve ilk on yıl boyunca hiçbir tarafının çekilmesine izin verilmiyor. Daha da vahimi bu anlaşma Meclisin asli ihtisas komisyonu olan Milli Savunma Komisyonunda dahi görüşülmeden Dışişleri Komisyonundan geçirilmiş ve Genel Kurulda kabul edilmiştir, hatta TBMM onayı tamamlanmadan Riyad'a kuvvet konuşlandırıldığı, karar alındığı ve yapıldığı ifade edilmektedir. Anayasa'nın 90'ıncı maddesi ve 92'nci maddesini yani halk iradesini devre dışı bırakan bu anlayış kabul edilebilir bir durum değildir.

Şimdi Sayın Bakan şunu sormak istiyorum: Bağdat Paktı'nın yol açtığı yıkımlardan hiç mi ders alınmadı? Mekke İttifakı'nın Türkiye açısından barındırdığı ağır riskleri görmüyor musunuz ya da neden bu riskleri görmezden geliyorsunuz? Dikkatinizi çekmek istediğim diğer bir husus da Mekke Paktı Türkiye'yi komşumuz olan İran'la doğrudan bir cepheleşmeye sürükleme riski taşımıyor mu? Suudi Arabistan ile İran arasındaki bölgesel rekabetin bir tarafı hâline gelmek, en uzun kara sınırımız olan İran'la düşmanlık geliştirmek bölge haklarına felaketten başka bir şey getirir mi? 2026 Şubatında ABD ve İsrail'in İran'a başlattığı saldırılarla bölgenin ateş çemberine döndüğü bu dönemde Türkiye'yi bu çatışma hattının içine çekmek akılcı mıdır?

Öte yandan, anlaşmanın 2'nci maddesindeki dış kaynaklı saldırı tanımı son derece muğlak ve belirsizdir. Suudi Arabistan'ın yıllardır sürdürdüğü Yemen savaşında Husilerin atacağı bir füze saldırı sayıldığında Türkiye Yemen bataklığına mı sürüklenecektir? Geçmişte Yemen'deki insani trajedi üzerinden Suudi Arabistan yönetimine yöneltilen ağır eleştirilerin ardından bugün ekonomik kaygılarla böylesi bağlayıcı bir askerî paktın parçası olunması dış politikada ilkesel bir tutarlılığın zedelendiğini göstermektedir. Ayrıca, Keşmir meselesi yüzünden sık sık savaşın eşiğine gelen ve her ikisi de nükleer silaha sahibi olan Hindistan ve Pakistan arasındaki bir krizde 3 bin kilometre ötedeki nükleer bir gerilimin tarafı olma riskini Türkiye halklarına nasıl açıklayacaksınız? Nitekim, Hindistan'da Türkiye'ye yönelik boykot çağrılarıyla bunun ekonomik bedelini şimdiden ödemeye başlamıştır.

Yine Bağdat Paktı döneminde olduğu gibi bugün de yerel bir işbirliği görüntüsü altında ekonomik güçlerin bölgesel güvenlik mimarisine dâhil olunması Ortadoğu halklarının kendi iradeleriyle inşa edeceği kalıcı barış zeminini zayıflatmaktadır. Bütün bu başlıkları yan yana koyduğumuzda ortaya şu sonuç, şu gerçek ortaya çıkıyor: İran sınırından Yemen'e, Keşmir'den bölgesel güç dengelerine kadar uzanan bu tablo Mekke Paktı'nın Türkiye'ye güvenlik değil ucu açık riskler, yeni cepheleşmeler getirdiğini ortaya koymaktadır. Uluslararası değerlendirmelerde de şu tespitler yapılıyor: İran kendisine karşı çevrilebilecek yeni bir güvenlik ekseninden endişe duymaktadır. Bazı İsrailli güvenlik uzmanları ise anlaşmayı İsrail'in bölgesel gücünü dengeleme girişimi olarak görmekteler. Hindistan ise Pakistan'ın yeni ortaklarının kendi güvenliği açısından ne anlama gelebileceğini hesaplamaktadır. Batı medyası ise aynı gelişmeyi ABD merkezli bir güvenlik düzeninin, daha özerk bir Ortadoğu'ya doğru kademeli bir geçişin işareti olarak yorumluyor. Tüm bunlar yapılıyorken bizim bunu ıskalamamız herhâlde doğru olmayacaktır.

Bir diğer husus da bugün biliyorsunuz demokratik toplum ve barış sürecindeyiz. Barış sürecinin konuşulduğu böylesi kritik bir eşikte ihtiyacımız olan şey öncelikle süreçte aktif olan tarafların sürecin ruhuna uygun hareket etmeleri ve bunun başlangıcının dilde başlamasının önemli olduğunu ifade ediyoruz. Zira siz de bu Komisyonda tarafsınız ve açıklamalarınızdan bu demokratik toplum ve barış sürecinin gereklerini yerine getirmediğinizi, zamanın ve zeminin barışı, barış dilini getirdiğini görmezden geldiğinizi ya da bu hususu gözden kaçırdığınızı tespit etmekte fayda var Sayın Bakan. Ülkeyi başkalarının savaşlarına taraf yapacak bağlayıcı askerî paktlar değil, komşu halklarla diyaloğu ve ortak geleceği esas alan şeffaf bir barış diplomasisidir. Geçmişte Bağdat Paktı nasıl ki Türkiye'yi ve Orta Doğu halklarından koparıp soğuk savaşın ileri karakolu hâline getirdiyse Mekke İttifakı da Türkiye'nin geleceğine on yıllık bir ipotek koymaktadır.

Bizim talebimiz açıktır: Biz, dış politikanın güvenlik bürokrasisinin vesayetinden çıkarılmasını, halkların ve Meclisten kaçırılan Mekke Anlaşması'nın feshedilmesini talep ediyoruz. Savaş ekonomisi yerine çiftçinin, emekçinin ve halkların refahını büyüten barış diplomasisinin esas alınmasını savunuyoruz. Barışın maliyeti sadece silah, mühimmat, tank ve uçak alımından ibaret değil Sayın Bakan. Savaşın maliyeti, kaybedilen hayatlar, üretimden koparılan gençler, ertelenen yatırımlar, yoksulluk, göç, toplumsal travmalar ve gelecek kuşakların kaybettiği fırsatlardır.

Yine, Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankasının barış inşasına ilişkin çalışmalarına ve çatışmayı önlemede ekonomik fırsatları artırma ve kurumları güçlendirmeye yapılan yatırımların uzun süreli ekonomik kayıpları azaltabileceğine dikkat çekiyor ve yine, IMF, 2025 yılında yaptığı bir araştırmada ise önleyici politikalarla yatırılan her 1 doların olası çatışma maliyetlerine kazancı 26 ila 103 dolar arasında tasarruf sağlayabileceğini tahmin ediyor. Dolayısıyla, bütçenin bir bölümünü barışa, eğitime, sağlığa, sanayiye, istihdama, tarıma ayırsaydınız Türkiye bugün farklı bir noktada olabilirdi. Bunun için geç kalmış da sayılmayız.

Bir de Sayın Bakan, seçim bölgem Mardin'den, özellikle Mardin Kalesi'nden bahsetmek istiyorum. Biliyorsunuz, hava radar sistemi kurulmuş 1960'lı yıllarda ve sivil ulaşıma, sivil erişime kapalı bir alan. Süreç de var, demokratik toplum ve barış süreci de var, sizin atacağınız olumlu bir adım, Bakanlığınızın atacağı olumlu bir adım bu süreci güçlendirecektir. Dolayısıyla, gelin, bu adımın bir ayağı olarak da Mardin'de Mardin Kalesi'nin sivil alanlara terk etmesini ve turizme kazandırılmasını sizden talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Vehbi Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Partimizin millî güvenlik yaklaşımının özü, barışta caydıran, savaşta kazanan bir Türk Silahlı Kuvvetlerinin silah sayısından önce güçlü kurumlara, liyakate, yüksek morale ve demokratik sivil denetime dayandığıdır. Yani savunma harcamasını kendisi tartışma konusu değildir, tartışma konusu olan harcamanın hangi tehdit değerlendirilmesine dayandığı, kimin denetiminde yapıldığı, personelin ve şehit yakınlarının bu bütçede nerede durduğu ve bu yükün sosyal harcamalarla nasıl bir denge içinde taşınacağıdır.

Şimdi, bütçeye baktığımız zaman Ulusal Savunma ve Güvenlik Programı'na 2026 yılında ayrılan kaynak 1 trilyon 183 milyar liraymış. 2027 yılında bu 997 milyarlık artışla, yüzde 84, yani neredeyse 1 trilyon liralık artışla 2 trilyon 180 milyar liraya çıkacak. Bu artışın en önemli nedeni bütçenizdeki yani Millî Savunma Bakanlığı bütçesindeki artıştan kaynaklanıyor. Bütçenizdeki Ulusal Savunma ve Güvenlik Programı 804 milyar liradan 1 trilyon 492 milyar lira artmış; yüzde 85. Ekonomik sınıflara baktığımız zaman da önemli bir artışın mal ve hizmet alımlarından kaynaklandığını görmekteyiz. 362 milyar liradan 936 milyar liraya artmış yani yüzde 158'lik bir artış, 936 milyar lira 2,5 katına çıkmış. Peki, bu 936 milyar liranın ne kadar önemli bir rakam olduğunu anlamak için gene bütçeye bakmak lazım, programlara bakmak lazım. Ortaöğretim Programı'na 2027 yılında ayrılan tutar 718 milyar lira, Yoksullukla Mücadele Programı'na 833 milyar lira, Tarım Programı'na da 732 milyar lira ödenek ayrılmış, sadece sizin bütçenizde mal ve hizmet alımlarına da bu yılda 936 milyar lira ücret ayrılmış.

Şimdi, burada büyük projeler var, büyük alımlar var, takip ediyoruz; KAAN, TF-2000, Çelik Kubbe, ALTAY Eurofighter... Şimdi, bunlar büyük projeler ancak biz Meclis olarak ve Türk kamuoyu bu projelerin toplam maliyetleri konusunda bilgisiziz. Yıllık ödemeleri nedir, takvimleri nedir? Bu kadar büyük projeler, büyük alımlar, hizmet alımları konusunda da biz ne yazık ki Meclis olarak da bilgi sahibi değiliz.

Şimdi, mesela, Eurofighter alımı önemli bir alım, önemli olduğuna biz de inanıyoruz bunun. 20 tane yeni uçak alınacak ancak bunun maliyetinin ne olduğunu siz kamuoyuyla paylaşmadınız. İngiliz hükûmeti 8 milyar sterline mal olacağını söyledi, basında 5,4 milyar sterlin; hangisi doğrudur bunun? Benzer şekilde KAAN, 20 uçaklık ilk parti sözleşmesinin bedeli nedir; bilmiyoruz. Çelik Kubbe, ilk partide Ağustos 2025'te 47 tane araç teslim edildi, envantere girdi, Cumhurbaşkanı 460 milyon dolarlık bir yatırımdan bahsetti ama toplamı nedir; o konuda bilgimiz yok. Gerçekten de bu soruların önemli olduğunu biz düşünüyoruz çünkü bütçe gerekçesine baktığımızda savunma harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2027'de yüzde 2,89 yani 2,9'a; 2029 yılında da yüzde 3,5'a çıkarmayı planlıyorsunuz yani NATO'nun yüzde 3,5'luk hedefini altı yıl önceden karşılamayı öngörüyorsunuz; bu da burada cevaplanması gereken ayrı bir soru. Neden altı yıl öncesinden yüzde 3,5'a bütçeyi çıkaracaksınız? Burada buna bilgi verirseniz sevinirim.

Yani biz adını geçirdiğimiz bu gibi büyük projelerin maliyetlerinin, ödeme takvimlerinin Mecliste, Plan ve Bütçe Komisyonunda, hiç değilse Millî Savunma Komisyonunda değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz çünkü şu anda dünyada da benzer bir eğilim var, Avrupa'da, Avrupa Birliği ülkelerinde de benzer bir eğilim var ancak ben takip etmeye çalışıyorum, onlar da yüzde 3,5'a çıkarmaya çalışıyorlar fakat orada parlamentolarda, kamuoyunda bu ciddi bir tartışma konusu iken bizde ne yazık ki aynı ciddiyeti görmüyoruz, göremiyoruz. O yüzden biz bu toplantının sonunda sizlerden bilgi istiyoruz çünkü geçmiş tecrübelerimiz de bunu gerektiriyor yani bunun Mecliste tartışılması gerektiğini bize göstermekte. Mesela, S-400 projesine 2,5 milyar dolar yatırıldı, şu anda hangarda duruyor. Kullanamadığımız S-400'ler yüzünden ortağı olduğumuz F-35 projesinden çıkarıldık, 6 tane uçağımız duruyor; 1,4 milyar dolarlık maliyetten bahsediyoruz, programdan çıkmanın maliyetinin daha büyük olduğu söylenmekte, 9 milyar dolar... Yani bunların tartışılması lazım.

Şimdi, Sayın Bakanım, sizin de Millî Savunma Bakanlığı olarak stratejik plan ve performans programı hazırlamak gibi yükümlülüğünüz olmadığı için, hazırlamadığınız için biz de sizin taahhütlerinizden, burada geçmiş yıllardaki Plan ve Bütçe Komisyonunda yapmış olduğununuz konuşmalarınızdan, onlardan yola çıkarak mecburen bir taahhüt takip tablosu oluşturduk. Şimdi, buna baktığımız zaman 2023-2025 bütçe görüşmelerinde yer verilen 11 hedeften, sözden sadece 1 tanesinin tuttuğunu görmekteyiz Sayın Bakanım; o da eski sözleşmeli erlere kamu kontenjanı, o da kısmen yerine getirilmiş durumda. Mesela, 2023 Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde "40 Eurofighter alacağız." dediniz, bunun 20 tanesi İngiltere'den yeni uçak olacak, teslimat 2030-2032

arasında; tamam ancak "Katar ve Umman'dan 12'şer tane uçak alınacak." dendi, bildiğim kadarıyla Katar'dan uçakların Şubat 2026'da gelmesi bekleniyordu, ekim itibarıyla herhangi bir gelen uçak yok. Yine, "ALTAY tankının yerli motoru 2026'da tamamlanacak." demiştiniz, ilk seri tanklar 2025'te Kore güç grubuyla teslim edilebildi yani yerli BATU Güç Grubu ancak 2025 sonrasında ikinci partide kullanılacak; bu hedefinizde tutmadı Sayın Bakanım. Yine, "KAAN'ın yerli motoru 2028'de üretilecek, 2031'de uçacak." demiştiniz, yerli motor hedefi 2032'ye kaymış yani burada da dört yıllık bir kayma var. Bugün de bahsettiniz, 2023 Plan ve Bütçe Komisyonunda "5 tane Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı hastane var, bu sayı 10 çıkacak." demiştiniz, bugün de benzer ifadeleriniz var. Kasım 2026'da tek bir askerî hastanemiz var, o da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Girne Askeri Hastanesi. Bu süre içerisinde Elâzığ ve Ceyhan Askerî Hastaneleri Mayıs 2026'da satış listesine girdi. Bütçenize bakıyoruz, bütçenizde de yeni hastanelerin açılacağı konusunda herhangi bir emareye, ödeneğe rastlamıyoruz. Yine, bu sefer 2024 bütçesinde F-16 Block 70 için 40 uçaklık alımdan bahsetmiştiniz, 40 uçak ve mühimmat paketi yaklaşık 7 milyar dolar, teslim takvimi kamuoyuyla bugüne kadar paylaşılmış değil. Arkadaşlarım da bahsetti, C-130 kazasında 20 personelimiz şehit oldu ve siz o personellerin ailelerine söz verdiniz. "Karakutu analizi iki ay sürecek, sonuçlar açıklanacak." demiş olmanıza rağmen ve üzerinden bir yıl geçmiş olmasına rağmen henüz herhangi bir açıklama yok. Bugün, inşallah o açıklamayı sizden duyarız. Dediğim gibi, uzman erbaş ve sözleşmeli er ve erbaşların memurluğa geçişi hakkında kısmen de olsa sözünüzü yerine getirdiniz. CAATSA yaptırımının 2026'da kaldırılması, F-35 programına dönüşle ilgili 2026 yılını işaret etmişti Dışişleri Bakanı, siz de 2026 yılını işaret etmiştiniz; 2026 bitti, herhangi bir şey yok. Muhatabımız Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığınca S-400'ler elde tutuldukça bu yasağın devam edeceği söylenmekte. S-400'leri satıyorduk, bu satış için de Rusya'dan izin almamız gerektiği basında söylenmişti; bu doğru mudur Sayın Bakanım?

Sayın Bakanım, çok kısaca bir problemden bahsetmek istiyorum. Gerçekten de bu şehitlik kavramı üzerinde bir yasal düzenleme yapmamız gerekli. Yani öyle olaylarla hem sizin personelinizden hem de İçişleri Bakanlığı, Emniyet personelinden görevi başında mide kanaması geçirmiş, kalp krizi geçirmiş, kaza geçirmiş, bunların kimisi şehit sayılıyor, şehit beratı alıyor, maaş bağlanıyor, kimisi şehit sayılmıyor yani SGK'yle ciddi problemler var, bu konuda gerçekten de Meclis burada. İnsanlar yıllarca mahkeme kapılarında, otuz bir yıl sonra şehitlik hakkını kazanan aileler var. Şimdi, bu ve buna benzer mağduriyetlerin önüne geçmek için burada bir araya gelelim, bu şehitlik kargaşasını ortadan kaldıralım diyorum. Bir de 2008 yılı öncesinde personel olanlarla 2008 yılı sonrasında memur olanlar arasında şehitlik kavramında farklılık olduğu söyleniyor, çok teknik, ben onu bilmiyorum; bu konuda da bilgi verirseniz sevinirim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın İsmail Faruk Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyor, başarılar diliyorum.

Konuşmamın başında Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize de sağlıklı ömür diliyorum.

Devletimizin ve milletimizin kudretini ve şefkatini her zaman ve her yerde hissettiren, kendisine tevdi edilen görevleri büyük bir azim ve kararlılıkla yerine getiren Türk Silahlı Kuvvetlerimizle gurur duyuyor, övünüyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak millî savunma politikamızın esası güçlü ve caydırıcı bir savunma sistemine sahip olmaktır. Türkiye'nin jeostratejik konumu, tarihî ve kültürel mirasından doğan yükümlülükleri, bölge ve dünya barışının tesisinde üstleneceği rol, caydırıcılık gücü yüksek, güçlü bir ordunun ve savunma sanayisinin tesisini ve sürdürülebilirliğini gerekli kılmaktadır. Günümüzde askerî, ekonomik, siyasi ve toplumsal güvenlik bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gereken iç içe geçmiş olgulardır. Türkiye'nin gücüne güç katmak için ekonomik gelişmeyi, devlet kudretini, millî karakteri, toplumsal dayanışmayı ve ortak sorumluluk duygusunu aynı istikamette güçlendirmek gerekmektedir. Türk ordusunun sahip olduğu yüksek caydırıcılık devletin kalkınma iddiasını güvenle sürdürmesine, ekonomik ve siyasi istikrarın korunmasına ve milletin geleceğe güvenle bakmasına imkân tanıyan stratejik bir kalkan görevi de görmektedir.

Bu kapsamda, topyekûn kalkınma anlayışında millî savunma doğrudan belirleyici bir esastır ve sahadaki askerî gücümüzü masadaki diplomatik kazanımlarla, üretim odaklı bir ekonomiyle ve sarsılmaz bir iç cephe bilinciyle birleştirmek temel önceliğimiz olmalıdır. Ön alıcı bir yaklaşımla millî çıkarlarımızı koruyacak stratejikgüvenlik anlayışı benimsenmeli, savunma araçları ve yöntemleri riskli bölgeler başta olmak üzere ülke düzeyinde geliştirilerek yaygınlaştırılmalıdır. Dijital riskleri azaltmak için güçlü bir siber güvenlik politikası oluşturulması ve veri güvenliği kritik altyapısının korunması gerekmektedir. Muhtemel risk ve tehditlerle birlikte fırsatları da değerlendirecek planlamaların yapılması, bu doğrultuda millî savunma sistemimizde nitelikli insan gücü ve kurumsal kapasitenin bugünden oluşturulması, küresel liderlik yürüyüşümüzün en büyük destekçisi olacaktır.

Değerli milletvekilleri, dış tehditler karşısında caydırıcı bir savunma kapasitesine sahip olmak ne kadar zorunluysa içeride terörden arındırılmış, huzur ikliminin tesis edildiği, dayanışmanın güçlendiği ve millî enerjinin doğrudan ülkemizin gelişme ve kalkınmasına sevk edildiği bir düzen kurmak da aynı ölçüde zorunludur. Bu sebeple, Terörsüz Türkiye, millî savunmanın iç cephedeki tamamlayıcı karşılığıdır. Terörsüz Türkiye, etrafımızı saran ateş çemberi karşısında millî varlığımızın zırhı, terörsüz bölgenin inşasını mümkün kılarak kaos ve kargaşa yerine istikrar, barış ve huzurun, lider ülke Türkiye'nin habercisidir. Kuşkusuz potansiyel güvenlik tehditleri Türkiye'nin birçok cephede bulunmasını gerekli hâle getirmektedir. Bu kapsamda, üye olunan uluslararası güvenlik ortaklıkları ve müttefik ilişkilerimizden bağımsız ülkemizin kendi değerlerinde hayat bulan millî bir savunma yapılanması esas

olmalıdır. Yurt içinde ve sınır ötesinde icra edilen operasyonların başarıyla sonuçlanmasında Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin fedakârlığının ve kahramanlığının yanı sıra sahip olduğumuz yerli ve millî teknolojilerle güçlü bir savunma sanayisi kapasitesine sahip olmamızın önemli rolü bulunmaktadır. Savunma sanayisi ve kritik teknolojilerdeki bağımsızlığı millî kalkınmanın vazgeçilmez unsuru olarak değerlendiriyoruz. Türkiye On İkinci Kalkınma Planı'nda da öncelikli gelişme alanlarından biri olarak belirlenen savunma sanayisinde destansı bir başarı elde etmiş, giderek gelişen bir ekosistem oluşturmuştur. Başta güvenlik kazanımları olmak üzere nitelikli beşerî sermaye gelişimine katkısı, girdi aldığı sektörlerdeki sürükleyici konumu ve ileri teknoloji yeteneği bakımından etkileyici hâle gelmiştir. Savunma sanayimizin uluslararası arenadaki rekabetçiliği ileri teknoloji yeteneğimizin daha da geliştirilmesiyle pekiştirilmelidir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak kahraman Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının ve emeklilerinin, şehit yakını ve gazilerimizin hayatlarını kolaylaştıracak adımların atılmasının, uygun çalışma şartlarına ve yeterli mali ve sosyal haklara kavuşturulmasının gerekli olduğuna inanıyoruz. Bu kapsamda, yapılan iyileştirmelere ek olarak şehit yetimlerimizin tamamına ve gazilerimize ilave istihdam hakkı tanınmalı, şehit ve gazilerimizin çocuklarına KPSS ve üniversitelere girişte ek puan ve kontenjan sağlanmalıdır. Askerî hastaneler tekrar hizmete alınmalı, gazilerimize ÖTV'siz araç alma imkânı sağlanmalıdır.

Diğer yandan, siber vatana hakimiyet için siber güvenlik yazılımları, yapay zekâ destekli tehdit tespit sistemleri, uydu ve kritik altyapı teknolojileri öncelikli çalışma sahaları arasında yer almalıdır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin değişen tehdit ortamına uyum sağlamak amacıyla bölgesel çatışmalardan ve yeni nesil gelişmelerden elde edilen tecrübe askerî eğitim sistemine, kuvvet yapısına ve harekât planlamasına düzenli ve sürekli olarak dâhil edilmelidir. Önümüzdeki dönemde çok alanlı harekât kabiliyetinin geliştirilmesi, asimetrik ve hibrit tehditlere karşı hazırlığın artırılması ve kazanılan harekât tecrübesinin kurumsal birikime dönüştürülmesi gerekmektedir. Erken uyarı sistemlerinin etkinliği, hava savunma mühimmatının yeterliliği ve farklı savunma katmanlarının birlikte çalışmasının önemi dikkate alındığında hava ve füze savunma sistemlerinin ülke genelinde etkin biçimde konuşlandırılması önemli hâle gelmiştir. Türkiye'nin mavi vatan anlayışı doğrultusunda deniz yetki alanlarına ilişkin hukuki ve diplomatik girişimler Deniz Kuvvetlerinin caydırıcılık ve deniz gözetleme kapasitesiyle desteklenmelidir. KKTC'nin güvenliği ve Kıbrıs Türk halkının Doğu Akdeniz'deki meşru hak ve menfaatlerinin korunması Türkiye'nin bölgeye yönelik güvenlik politikasındaki temel öncelikler arasında yer almalıdır. Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde savunma ve güvenlik alanındaki kurumsal temasların artması memnuniyet vericidir. Türk dünyasındaki tarihî ve kültürel yakınlığın savunma ve güvenlik alanında somut, sürdürülebilir ve karşılıklı fayda sağlayan işbirliklerine dönüştürülmesi üye devletlerle birlikte Türkiye açısından da bir fırsat olacaktır. Türkiye'nin dost ve müttefik ülkelerle geliştirdiği askeri iş birlikleri bölgesel güvenlikte üstlendiği sorumlulukların ve savunma diplomasisindeki etkinliğinin göstergelerinden biridir. Bu işbirlikleri sürdürülebilir kazanımlara dönüştürülmeli, ortak araştırma, geliştirme, teknoloji paylaşımı, savunma sanayi üretimi ve lojistik destek alanlarında somut projeler geliştirilmelidir.

Son olarak ordumuzun geleceği subay ve astsubaylarımızın Atatürk'ün "Ordumuz, Türk birliğinin, Türk kudret ve kabiliyetinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir ifadesidir." vecizine uygun, vatanına, milletine, demokrasiye ve devletine bağlı görev bilinci, şeref, sadakat ve sorumluluk değerleriyle yetişmesini mümkün ve sürekli kılacak tedrisat ve kapasite oluşturulmalıdır.

Bu düşüncelerle Bakanlığınız bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Ümit Özlale...

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Bakanlığımızın değerli bürokratları, basınımızın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada yalnızca bir bütçe kalemini değil, ülkemizin geleceğini, caydırıcılığını, huzurunu ve egemenliğini konuşuyoruz. O yüzden, savunma sanayi bugün nasıl önemliyse dün de önemliydi, yarın da hayati olmaya devam edecek. O yüzden, tarihimizi bilmeden, bugünün başarılarını ve gelecekte ne yapacağımızı tahmin etmek, kestirmek çok da kolay değil. Şimdi, AK PARTİ tarafından bir algı var, savunma sanayisinin sadece son yirmi-yirmi beş sene içerisinde AK PARTİ iktidarıyla beraber çıktığıyla ilgili; değil, ülkemizin savunma sanayisi iktidarın yıllardır propagandasını yaptığı gibi, sadece yirmi yılda çıkmış bir başarı hikâyesi değildir. Daha cumhuriyetin ilk yıllarında Nuri Demirağ, Vecihi Hürkuş, Nuri Kirligil, Şakir Zümre gibi vizyonerler uçaktan mühimmata kadar geniş bir alanda ordumuzun kritik ihtiyaçlarını yerli imkânlarla karşılamıştır. 1970'lerde rahmetli Süleyman Demirel'in kararnamesiyle modern savunma sanayisinin kurumsal altyapısı atılmış, Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının kurulmasıyla ASELSAN, HAVELSAN, TUSAŞ gibi bugün üzerinde övündüğümüz kurumların temeli atılmıştır. Şanlı ordumuz 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nda destan yazmıştır ve bu destanı yazarken de sizlerin şimdi yerinde oturduğunuz zamanda kırk sene, kırk beş sene önce ordumuzun çok değerli mensupları bu Kıbrıs Barış Harekâtı'nı gerçekleştirmiştir ve ondan sonra gelen ambargodan ders alarak Türkiye çok önemli savunma sanayi şirketlerini de kamunun kaynaklarıyla hayata geçirmiştir; ASELSAN'ın doğuşu, diğer başarılı şirketlerin doğuşu o zamana denk gelmektedir. 1987'de yine merhum Özal tarafından Savunma Sanayii Başkanlığı ihdas edilmiştir. O yüzden, AK PARTİ'li arkadaşların sıkça iddia ettiği gibi sıfırdan bir sanayi savunma sanayisi kurulmamıştır. Zaten başarılı olan bir savunma sanayisi üzerine müspet, doğru adımlar atılmıştır.

Şimdi, biz, savunma sanayisini siyasete malzeme etmek isteyen bir parti değiliz. Bu nedenle, doğru yapılan işlerin hakkını mutlaka teslim ederiz. Saldırı helikopterleri, MİLGEM, askeri gözetleme uyduları, eğitim uçakları, İHA, SİHA ekosisteminin gelişimi;

bunlar önemlidir ve gereklidir. Buradaki benim naçizane önerim şudur: Burada geliştirdiğimiz teknolojiyi diğer alanlarda, özellikle sanayinin diğer alanlarına aktarabilip ekonomide katma değer yaratabilecek bir yaklaşım önemlidir. Burada da Millî Savunma Üniversitemize çok önemli bir rol düşmektedir. Onların teknoparkı, diğer teknoparklarla İstanbul'da ya da diğer yerlerdeki teknoparklarla teknoloji paylaşımında bulunurlarsa eğer sizler tarafından ya da onlar tarafından geliştirilen teknolojilerin bütün ülkeye yayılması ve bize ekonomik değer katması da işten bile değildir. Başarılı ülkeler ve bunun örneklerini bulabiliriz.

Bunun dışında, mutlaka muhalefet olarak bizim bazı eksiklikleri, bazı soru işaretlerini de dile getirmemiz gerekiyor. Millî Muharip Uçak bunlardan bir tanesi, Altay tankı bizim gördüğümüz kadarıyla hâlâ bir yerli güç paketi ortada yok, S-400, F-35 bilmecesi, şeffaf olmayan fon dağıtımı, yetersiz alt yüklenici ekosistemi ve özellikle beyin göçü bizim burada dikkat etmemiz gereken hususlardan bir tanesidir. Özellikle savunma sanayi ihalelerinde daha fazla küçük ve orta ölçekli işletmenin o ekosisteme dâhil edilmesi yani bu "yerli ve millîlik" kavramı bizim de önemsediğimiz "yerli ve millîlik" kavramında daha fazla küçük ve orta ölçekli işletmenin bu ekosisteme dâhil edilmesi ve bizim burada daha güçlü bir sanayi oluşturmamız bizim için çok önemli koşullardan bir tanesidir.

Sayın Bakan, geçen sene de ben bu hususta bahsetmiştim, bu sene de bahsetmek istiyorum izninizle. Savunma projelerinde en önemli şey gizliliktir yani "caydırıcılık" dediğiniz şey sadece gösterdiğinizden değil göstermediğinizden de doğar. Füze menzillerinden radar kapasitesine, hava savunma sanayi sistemleri katmanlarından İHA, SİHA'ların teknik özelliklerine kadar gizli kalması gereken bilgilerin propaganda uğruna sosyal medyada paylaşılması -sizi kastetmiyorum- kabul edilemez. Bu tür popülist açıklamalar, ordumuzun gücünü, savunma sanayimizin gücünü gösteren açıklamalar ülkemizin asgari caydırıcılığına katkı değil, tam tersine zarar verir. Yani örnek verelim: Biz uçağımızın çıktığı yükseklik, attığı füzenin menzili, geliştirilmekte olan hava savunma sanayi sistemlerimizin koruma özellikleri ve daha onlarca gizli kalmış, kalması gereken bilgileri propaganda uğruna açıkladığımız zaman tabii ki bu, bizim için aynı zamanda elimizi açık etmek anlamına gelir. Bu yüzden, ben bu konudaki hassasiyetinizi bir kez daha rica ediyorum, bu konuda sizin hassasiyetinizi biliyorum ama savunma sanayideki başarılarımızı bir propaganda uğruna kullandığımız zaman, o aynı zamanda bizim son derece gizli kalması gereken caydırıcı gücümüzü afişe etmek anlamına geliyor. Bu bakımdan, bu önemli hususu da hatırlatmak istedim.

Sayın Bakan, bir başka konu daha var. Bu, bize getirilen bir dilekçe, tamamıyla sizinle ilgili değil ama askerî lojmanlarda geçen çok elim bir olay olduğu için sizin dikkatinizi çekmek istedim. Şimdi, bildiğiniz gibi, görev için ailesinden uzak kalan bir asker eşinin ve çocuklarının askerî lojmanda güvende olduğunu bilmek ister. Gülhan Börülce, eşinin görev nedeniyle yanında bulunmadığı bir dönemde, Siirt'te yaşadığı askerî lojmandaki evinde öldürüldü, hem de hunharca katledildi; 2 çocuk annesiz kaldı. Ben dün acılı anneyle görüştüm, annesi Şükran Hanım ise bugün hâlâ kızının ölümünde sorumluluğu bulunduğuna inandığı herkesin hesap vermesini istiyor. Biraz bundan bahsetmek istiyorum çünkü dinlediğiniz zaman gerçekten içiniz cız ediyor Sayın Bakanım. Cinayet nedeniyle üst komşusu Şükrü Kaya, ağırlaştırılmış müebbet ve on bir yıl hapis cezasına çarptırıldı ancak Bakanlığınızın da cevaplaması gereken bazı sorular var. İddianameye göre, sanığın telefonunda 100'den fazla yasa dışı bahis sitesinde hesap tespit edilmiş, belli ki bir borç batağına düşmüş, mahkeme cinayetin önceden planlandığına ve tek başına planlanmadığına hükmediyor. Komşusunun kapısını fotoğraflayan, yalnız kaldığı zaman araştıran bir kişi cinayetin ardından da görev yerine gidiyor ve burada özellikle olay yeri incelemeye baktığınız zaman bir, lojman güvenliğinin yetersiz kaldığını; iki, cinayeti işleyen bu şahsın bunu tek başına işlemediğini, ölü bulunan hanımefendinin üzerindeki DNA örneklerinden hapis cezasına çarptırılan kişinin eşinin de sorumlu olduğuna dair çok somut iddialar var. Askerî lojmanda bir kadın öldürülmüşken bu tabii ki sizin Bakanlığınızın da ilgi alanında, sorumluluk alanında. Bu açıdan bize burada sizin arkadaşlarınız, değerli bürokratlarımız bilgi verirse bu konuyu nasıl takip ettiklerini, askerî lojmanlardaki güvenliğin nasıl sağlandığını bize açıklarlarsa çok seviniriz. Personelinizin ailesinin güvenliği konusunda vereceğiniz cevap, askerî lojmanların güvenliğinin nasıl sağlandığı konusunda vereceğiniz cevap bugün o lojmanlarda yaşayan ve kendini güvende hissetmek isteyen bütün aileleri çok yakından ilgilendiriyor. Dolayısıyla ben, bugün bu annenin görüşme talebini size iletiyorum, sizler çok yoğunsunuz ama değerli bürokratlarınızdan birisi eğer bu acılı anneyle görüşürse o size kendi bildiklerini anlatacaktır. Ben ordumuzun bu konuda da hassasiyetini biliyorum diyorum, bütün hazırunu saygılarımla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Hakkı Saruhan Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Ben sizi dinleyince Sayın Bakan, biraz konuşmamın kurgusunu değiştirdim; sonda söyleyeceğimi başa aldım çünkü siz konuşmanızda özellikle bir dünya ve Orta Doğu tablosu çizerken kritik coğrafyanın merkezinde yer aldığını söylediniz ülkemizin. Çok doğru, onun için oradan başlamak istiyorum.

Şimdi, Orta Doğu, bugün yeni dünya düzeninin en sıcak sınav alanı hâlinde hem küresel güçler açısından hem bölgesel güçler açısından baktığımızda böyle. Şimdi, siz de yanlış hatırlamıyorsam iki toplantısına katıldınız Millî Dayanışma Komisyonunun, orada bilgiler de vermiştiniz kapalı toplantılarda, bunun sohbetini de etmiştik. Aslında bölgede olan biteni yakından izlediğinizi biliyorum. O Komisyona, Millî Danışma Komisyonuna yaklaşık işte 137 civarında -yanlış hatırlamıyorsam tam rakamı- kişi ve kurum katıldı. İşte, onları dinledik, görüşlerini aktardılar. Neredeyse büyük bir kısmı yani yüzde 90'ı civarında bir kısmı yaptıkları konuşmalarda -ki çok farklı kesimlerden katılımlar oldu, onu da söylemek isterim- Kürt sorununun kök nedenleri üzerinde durdular

yani demokratik, barışçıl çözüm için bu kök nedenlerin çözülmesi gerektiğine dair her biri kendi bulunduğu yerden çeşitli öneriler de yaptılar. Yani siz de biliyorsunuz, şiddet aslında bir şeyin sonucu, bunun nedenlerini ortadan kaldırmak lazım. Şimdi, şiddet sonlanıyor, bu, son derece olumlu bir adım; bu ülkede yaşayan herkes açısından da böyle, bölge açısından da böyle, ki yine siz bölgeyi de yakından takip ediyorsunuz; Suriye'deki demokratik entegrasyon adımları olumlu adımlar, Şengal'de atılmış olan demokratik entegrasyon adımı diyebiliriz yine, olumlu adımlar. Neden buradan başladım? Kürt sorunu yerel bir sorun değil, bölgesel bir sorun esas itibarıyla ve öyle bir bölge ki burası aslında burada yer alan bölgesel güçler ve küresel güçler açısından baktığımızda zaman zaman da küresel bir sorun olarak yansıyor. Dolayısıyla bu konuda atılacak adımlar gerçekten son derece önemli, stratejik olarak da önemli, Türkiye açısından da bölge açısından da çünkü bugün Orta Doğu'yu küresel siyasetin ayrı bir başlığı olarak değerlendiremeyiz ve bölgede yaşananlar dünyanın geçirdiği değişimin yoğunlaşmış hâli bir tür yani Gazze'den İran'a, Suriye'den Lübnan'a, Kızıldeniz'den Hürmüz Boğazı'na kadar uzanan bir coğrafyada savaşın yeni biçimleri deneniyor ve küresel güçlerin sınırları, uluslararası hukukun etkinliği, bölgesel aktörlerin ve güçlerin kapasitesi burada sınanıyor aslında ve ben baktığımda 5 temel önemli gerçeği gösteriyor bugün yaşananlar diye düşünüyorum, belki daha fazla da değerlendirme yapılabilir. Bir tanesi, askerî üstünlük siyasi üstünlük anlamına gelmiyor bölge açısından baktığımızda yani bir ülke başka bir ülkenin askerî altyapısını tahrip edebiliyor ancak ortaya çıkacak siyasi düzeni tek başına belirlemekte büyük zorluklar çekiyor yani savaşı kazanmakla barışı kurmak arasında bir fark olduğu bugün çok açık bir biçimde bu bölgede de görünüyor, yaşanıyor. Bölgesel savaş ile küresel ekonomi arasındaki mesafe ortadan kalkmış vaziyette. Yine, bugün bölgede yaşananlar ikinci olarak bunu gösteriyor yani Hürmüz'deki bir saldırının sonucu Avrupa'daki enerji faturalarına yansıyor, Asya'daki üretim maliyetlerine yansıyor, Türkiye'deki enflasyona yansıyor. Dolayısıyla hani, şöyle diyebiliriz: Orta Doğu'da bir yerde ateş yanınca dumanı dünyanın başka yerlerinde çıkmaya başlıyor. Üçüncü önemli faktör, küçük aktörler tahminden fazla büyük sonuçlar üretebiliyor. Mesela, Husilerin Kızıldeniz'deki faaliyetleri küresel ticaretin işleyişini etkileyebiliyor. Dolayısıyla bir aktörün gücü artık sadece kontrol ettiği toprakla veya sahip olduğu nüfusla ölçülemiyor. Böyle bir durum var. Dördüncü, meşruiyet bir güç unsuru ama askerî araçlarla bir ülkenin altyapısını yıkabiliyorsunuz fakat insanların rızasını, aidiyetini ve birlikte yaşama iradesini askerî yöntemlerle üretemiyorsunuz. Bugün yine bölgede baktığımızda bunu çok net olarak görüyoruz ve beşincisi de Orta Doğu, artık sadece dışarıdan şekillendirilen bir bölge değil, bölgedeki devletler, güçler, halklar, hatta zaman zaman devlet dışı aktörler büyük güçlerin hesaplarını değiştirebiliyor, küresel siyasetin yönünü etkileyebiliyor. Bu açıdan baktığımızda, Orta Doğu gerçekten bir sınav alanı olarak karşımıza çıkıyor. Bu, önemli, buna işaret etmek istedim ve biz bu sınav alanıniçinde bir yerdeyiz. Dolayısıyla güvenlik anlayışımızı da bütçe tercihlerimizi de yeniden düşünmek zorundayız. Dünyadaki bu değişim karşısında güvenliği sadece askerî harcamalarla tarif etmek, eski dünyanın ezberlerinde ısrar etmek demektir. Mesela eğitim bir güvenlik meselesidir artık, enerji bağımlılığı, gıda üretimi, teknolojik kapasite, gelir dağılımı, hukuka duyulan güven, bunların hepsi bir güvenlik meselesi hâline gelmiştir. Hele hele, çağ değişiyor Sayın Bakan, yani çağ değişiyor, yapay zekâ yepyeni bir dünya yaratacak durumda; bunun olumlu yanları da var, büyük riskleri de var. Tabii, şimdi tartışacağımız bir zaman yok bunun için ama bu çağ değişiminde en modern silahlara sahip olmak ekonomik bağımlılıklarımızı ortadan kaldırmıyor. Bugün bunu Türkiye'de çok açık görüyoruz. Dolayısıyla toplumdaki adaletsizlikleri çözmüyor, askeri kapasite siyasi ve toplumsal kapasitenin yerine geçmiyor. Bunları göz önünde bulundurarak bazı adımları atmak gerekiyor.

Peki, bütün bu söylediklerimin -zamanımız kısa olduğu için detayına daha fazla giremiyorum ama- Türkiye açısından en önemli sonucu nedir diye soracak olursanız, Türkiye için, Türkiye gibi bir bölge gücü olan bir ülke için barış stratejik bir zorunluluk olarak karşımıza çıkıyor yani taktiksel bir durum değil. Bunu Rusya-Ukrayna savaşında da gördük, Orta Doğu'da ve hatta Kuzey Afrika'da yaşananlarda da gördük. Dolayısıyla işin tekrar hani, ilk söylediğime döneyim, kurgu mu değiştirmiştim dedim. İlk söylediğim açısından baktığımızda, Orta Doğu'da bölgesel bir sorun olan Kürt sorununun demokratik ve barışçı çözümü, işte hem Irak hem Suriye hem İran hem Türkiye açısından baktığımızda, Türkiye'nin stratejik kapasitesini artıracak en önemli adımlardan biridir. Bunu mutlaka yani sizler de izliyorsunuz, görüyorsunuz, önemli bir tespit olduğunu bu dönemde bir kez daha vurgulamak istiyorum. Türkiye için barış böyle bir kapasitenin inşası demektir esas itibarıyla baktığımızda. O yüzden bunu yani diplomasiyi geliştirmek, müzakereyi geliştirmek, diyaloğu çok aktif olarak kullanmak esas itibarıyla bu barış stratejisinin en önemli unsurlarıdır diye düşünüyorum, buraya işaret etmek istedim. Dolayısıyla bugün yapılması gereken, hızlı adımlarla bu dönemde vakit kaybetmeden bu stratejinin zeminini güçlendirmektir esas itibarıyla. Siz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının da yönettiği üst kurulun da bir üyesisiniz. Dolayısıyla süreci çok yakından takip ettiğinizi de biliyoruz. Bu sürecin ihtiyaçlarını geciktirerek değil, zamana yayarak değil, hızlı adımlarla atmak hem Türkiye açısından hem bölge açısından son derece önemlidir diye düşünüyorum. Bunu vurgulamak istedim özel olarak yani yarım asırlık bir çatışmanın tükettiği kaynakları, -artık Türkiye'de onu anlatmaya çalıştık bugün yaptığımız çeşitli konuşmalarla, Genel Kurulda da anlatacağız- bu tüketilen kaynakları artık üretime, eğitime, bilime, toplumsal refaha yönlendirme zamanıdır esas olarak ve Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın da bu konudaki çeşitli sözleri aslında bunun işaretlerini vermişti. Biz, maalesef bu bütçede bunun işaretlerini tam olarak görmedik yani sadece mesele Millî Savunma Bakanlığı bütçesi değil elbette, diğer bakanlıklarda da görmedik.; hem sağlıkta hem sosyal alanlarda bunu dile getirdik ve getirmeye de devam edeceğiz.

Şunu hiç unutmadan, barış Türkiye açısından stratejik bir zorunluluktur, böyle bir seçim değildir, stratejik zorunluluktur. Bunun gereklerini yerine getirmek önemlidir.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Hüseyin Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, bürokratlarımız ve kıymetli basın mensuplarımız; sözlerimin başında, bu toprakları bize vatan kılan ve bu uğurda canlarını feda eden aziz şehitlerimizi rahmetle, kahraman gazilerimizi şükranla anıyor; şu anda sınır boylarında, dağlarda, denizlerde ve göklerde görev yapan kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimizin tüm mensuplarına Rabb'imden kolaylıklar diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, içinde bulunduğumuz dönem uluslararası sistemin köklü bir dönüşümden geçtiği, belirsizliklerin derinleştiği ve güç dengelerinin yeniden şekillendiği bir dönemdir. Yakın çevremizde süregelen çatışmalar, düzensiz göç, terörizm, hibrit tehditler, siber saldırılar ve enerji kaynakları üzerindeki rekabet güvenliği yalnızca sınırlarımızda değil, çok daha geniş bir coğrafyada ve çok boyutlu olarak ele almamızı zorunlu kılmaktadır. Bu süreçte birlik ve beraberliğimizi güçlendirmek ve iç cephemizi tahkim etmenin yanı sıra, savunma sanayisi projelerinde yerliliği ve millîliği yükseltecek projelere daha fazla kaynak aktarılması gerekliliği de ön plana çıkmaktadır. Böyle bir ortamda devletimizin bekasını, milletimizin huzurunu ve ekonomimizin istikrarını güvence altına alan en temel unsur caydırıcı ve kendine yetebilen bir savunma gücüdür. Bu sebeple, Millî Savunma Bakanlığımıza ayrılan bütçenin salt bir harcama kalemi olmadığını, milletimizin geleceğine, bağımsızlığına ve egemenlik haklarımıza yapılan stratejik bir yatırım olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Türkiye'nin bulunduğu coğrafya ile çevresindeki güvenlik dinamikleri dikkate alındığında Türk Silahlı Kuvvetlerinin harekât etkinliğinin ve millî savunma kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik çalışmaların kesintisiz olarak sürdürülmesinin önemi açıkça görülmektedir. Devletimiz bu alanda çok önemli yerli ve millî projeleri hayata geçirmiştir. Askerî gücümüzü sahada yeni nesil silah sistemleriyle tahkim ederken masada da küresel dengeleri şekillendiren stratejik adımlar atıyoruz. Son dönemde hayata geçirdiğimiz 2 büyük mutabakat savunma diplomasisindeki vizyonumuzun en net kanıtıdır. Bunlardan ilki, 7 Ağustos 2026 tarihinde Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması'dır. Bu ortaklık müşterek savunma kabiliyetlerinin artırılması, terörizmle etkin mücadele ve savunma sanayisi alanında ortak teknoloji geliştirilmesi sütunları üzerine inşa edilmiştir. Bu vizyonu taçlandıran ikinci hamlemiz ise 21 Ekim 2026'da Doha'da imzaladığımız Bedir Mutabakat Zaptı olmuştur. Türkiye, Katar, Pakistan ve Endonezya arasında hayata geçirilen bu dörtlü pakt savunma sanayisi alanında derin bir entegrasyonu ve uzun vadeli ortak üretimi hedeflemektedir.

Bu geniş coğrafyada zulmün ve çatışmanın değil, istikrarın, adaletin, özgürlüğün ve iş birliğinin olduğu yepyeni bir sayfa açmak istiyoruz. Bu coğrafyanın ebedi sakinleri olarak sırt sırta vererek kenetlenecek, kurulan tuzaklara düşmeyecek, bölgemize yönelik kirli senaryoları hep beraber boşa çıkaracağız. Bugün Orta Doğu'da, Gazze'deki masumların, kadınların, çocuk ve yaşlıların acı içinde yaşam savaşı verdiği bir tabloda Türkiye olarak kardeş Filistin halkının yanında durmak bizim tarihî görevimizdir. İsrail'in Gazze'ye yaptığı saldırılar insanlık tarihinin kara lekelerinden biridir. Bu vahşeti, mazlumun feryadını, havada yankılanan çocuk seslerini, yıkılan evlerin enkazlarını görmezden gelemeyiz.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; terörsüz Türkiye gençlerimize bırakılacak en büyük mirastır. Terörsüz Türkiye hem bugünün hem yarının meselesi, sadece iç güvenliğin değil, aynı zamanda dış politikanın da meselesidir. Terörsüz Türkiye'yle büyük ve güçlü Türkiye düşüncemizin temel taşları atılmaktadır. Terörsüz Türkiye evlatlarımızın huzurla okullarına gidebilmesi, esnafımızın, çiftçimizin korkusuzca, kaygısızca üretebilmesi, yatırımcılarımızın Anadolu'nun her köşesine güvenle ulaşması demektir. Terörsüz Türkiye demek, Türk'ü, Kürt'ü, doğulusu, batılısı aynı bayrak altında, aynı vatan topraklarında, aynı devlet çatısında aynı kaderi yaşamak demektir. Terörsüz Türkiye vizyonuyla, güçlü ekonomi ve güçlü ordusuyla yerli ve millî savunma sanayisi çalışmalarımız daha da önem kazanmaktadır. Yıllar önce tabanca mermisini dahi ithal eden bir Türkiye'den bugün kendi savaş gemisini, helikopterini, insansız hava araçlarını, füzelerini ve mühimmatlarını üreten, dünyada savunma sanayisinde oyun kurucu hâle gelen bir Türkiye'ye ulaştık. Göklerde gururumuz olan KAAN, KIZILELMA ve ANKA-3, denizlerde mavi vatanın muhafızı olan TCG ANADOLU ve millî gemilerimiz, karada en modern teknolojilerle donatılan zırhlı araçlarımız, İHA'larımız, SİHA'larımız ordumuzun caydırıcılığını en üst seviyeye çıkarmıştır. Bugün dışa bağımlılığı yüzde 80'lerden yüzde 20'lerin altına düşüren, 180'den fazla ülkeye savunma sanayisi ürünü ihraç eden bir Türkiye var. Bu bütçe görüşmeleri sadece sayısal veriler toplamı değil, Türkiye Yüzyılı'nın savunma vizyonunu, millî bağımsızlık irademizi ve askerî teknolojik üstünlüğünü pekiştirecek bir geleneğin teminatıdır. Terörle mücadelede uluslararası alanda destan yazan Türk ordusu milletimizin duaları ve devletimizin tam desteğiyle aynı kararlılıkla yoluna devam edecektir. Allah ordumuzu muzaffer kılsın, vatanımıza zeval vermesin, şehitlerimize rahmet eylesin, gazilerimize sağlık ve sıhhat versin. Rabb'im birliğimizi, kardeşliğimizi daim eylesin.

Sayın Bakanım, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde Cumhur İttifakı olarak başta savunma sanayisi olmak üzere her alanda bu aziz milletimize, ülkemize uzun süre güzel hizmetler yapabilmek adına şahsınıza ve kahraman ordumuza başarılar diliyorum.

Bu düşüncelerle 2027 yılı Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ülkemize, aziz milletimize ve kahraman ordumuza hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cevdet Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon Üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, çok kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütçemizin ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Millî Savunma Bakanlığının 2027 bütçe teklifi 1 trilyon 532 milyar, geçen yıl 822,9 milyarmış, 391 milyarlık bir artış söz konusu, yüzde 86,24'lük bir artış. İyi bir artış oranı genel olarak baktığımız zaman diğer bakanlık bütçelerine göre ama genel bütçe içerisindeki payı hâlen yüzde 5,61'lerde; düşük -bana göre- bir oran olarak görüyoruz, öngörüyoruz, daha da artırılmasını savunma sanayisinin güçlendirilmesi açısından önemli buluyoruz. Sayın Bakanım, geçmiş yıl bütçelerinde de hep ifade etmiştim, şehit yakını ve gazilerle ilgili ayırılan tutarın düşük olduğunu söylemiştim. Bu yıl 450 milyon ayrılmış, geçen yıl 314 milyonmuş, 301 milyonu haziran itibarıyla harcanmış. Esasında yüzde 42,9'luk bir artış var ama miktar olarak yine çok yetersiz buluyoruz. Biz bugün bu konuyla ilgili bir önerge vereceğiz. Umarım AK PARTİ'li milletvekillerimiz ve MHP'li milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz de bize destek verirler. Buraya 50 milyarlık bir ödenek teklifinde bulunacağız, umarım kabul olur. Cari transferler 249 milyar. Burada alt kırılımına baktığımız zaman "yurt dışına yapılan transferler" kalemi dikkatimizi çekti. Bu yıl için bütçe teklifi 24,3 milyar., Haziran 2026 itibarıyla 6,2 milyarlık bir harcama olmuş, mahiyeti hakkında bilgi verebilirseniz mutlu oluruz. Hane halkı ve işletmelere yapılan transferler de 554 milyon, haziran sonu itibarıyla 341 milyon harcanmış. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferlerin sizin önceki yıllarda verdiğiniz cevaplarda faydalı ve düzgün yerlere gittiğini görmüştük, anında cevap vermiştiniz, teşekkür ediyoruz. Burada da 35 milyon 49 bin TL'lik bir ödenek var. 2026 ödeneği haziran sonu itibarıyla aşılmış Sayın Bakanım, 1,9 milyon. Demek ki başlangıç ödeneği olarak yetersiz bir ödenek var. Haziran sonu harcaması 30 milyon, ödenek teklifi 28,4 milyon; yani bu yıl ayrılanı da düşük buldum açıkçası ben, ona göre burada da aşım olacak gibi görünüyor. Gayrimenkul sermaye üretim giderleri 668 milyon, 342 milyon haziran sonunda harcama olmuş. Yine, gayrimenkul büyük onarım giderleri 999 milyon, 343 milyon harcama olmuş. Bununla ilgili de, projelerle ilgili bilgi alabilirsek... Biz genel olarak görebiliyoruz. Sermaye transferlerinde -dikkatimizi çeken bir konu- 2025 yılında başlangıç ödeneği sıfır olduğu hâlde 400 milyonluk bir harcama olmuş, bunun mahiyeti nedir? Bu yıl da yine sıfır ödenek konulmuş. Demek ki burada harcama olabiliyor, buraya da ödenek konulmasında fayda var.

Sayın Bakanım, fon kriziyle ilgili bütün bakanlıklarda konuşmalar yapıyoruz, bazı sorularımız oluyor. Burada bugün size de bazı sorularımız olacak. Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı çok önemli bir vakıf, savunma sanayisinde önder firmaların çoğunda hâkim konumda. Burada da mütevelli heyetinde Sayın Cumhurbaşkanımız var, siz varsınız, Genelkurmay Başkanımız var, Savunma Sanayii Başkanımız var, Cumhurbaşkanı Yardımcımız var ve çok önemli kuruluşlarda da iştiraki var bu vakfın, bağlı ortaklıkları var, iştirakleri var. Burada da bu vakfın bu fon krizinde adı geçen yatırım fonlarında değerlendirilen bir parası oldu mu olmadı mı? Olmamış da olabilir. Olduysa herhangi bir gelir var mı veya farklı bir durum söz konusu mu? Bağlı ortaklıklar açısından baktığımız zaman, işte, ASELSAN'ın yüzde 74,2'si bu vakfa ait. Ben mali tablolarını inceledim, bunu burada sizlerle de paylaşmak istiyorum. 31 Aralık 2025'te yatırım fonlarında 9,3 milyarlık bir bakiye görünüyor. 30 Haziran 2026'da bu bakiye 13,9 milyara çıkmış, yaklaşık 14 milyar civarında. Şöyle göstereyim, mali tablolardan aldığımız bilgi. Burada da dip notlarda "yatırım fonlarında para piyasalarında değerlendirilen fon" olarak açıklama yapmış ASELSAN. Burada ASELSAN'ın bu para piyasalarında, riskli yatırım fonlarında adı geçen yerde değerlendirilip değerlendirilmediğini... Esasında icra makamında tabii Vakfın Yönetim Kurulu Başkanı olarak Savunma Sanayii Başkanımız var ama neticede hâkim ortak vakıf olduğu için bu bilgilendirmenin size de yapılması gerekir diye düşünüyorum. Burada ASELSAN'ın çok güzide bir kuruluşumuz olduğunu, hepimizin onun daha iyi olması gerektiği konusunda hemfikir olduğumuzu da özellikle vurgulamak isterim. Herhangi bir zarar olduğu için bunu söylemiyorum, açıklığa kavuşturulması açısından söylüyorum. Dokuzuncu ay rakamlarında bir azalma gördüm ben, dokuzuncu aydaki rakamlar 2,4 milyara düşmüş ama çok detay açıklama göremedim yani 31 Aralık 2025'te 9,3'ten 14'e çıkarken 30 Eylül 2026 itibarıyla yani bu fonlardan bir çıkış var. En azından dağılımın nasıl olduğu hakkında bir bilgi verirseniz mutlu oluruz.

NETAŞ'a baktığımda biraz durumu daha farklı gördüm. NETAŞ'ın rakamlarında 2025'in yıl sonu itibarıyla, bir de 30 Haziran 2026 ve 30 Eylül 2026 itibarıyla karşılaştırma yaptım. Aralık sonunda hiçbir değerlendirme yok, burada 30 Haziran 2026'da para piyasası yatırım fonlarında 157,4 milyon -milyon olarak bu- eylülde de 116,7 milyonluk bir bakiye görünüyor. Yani bu bakiye aynı tutarlarda devam etmiş. Burada herhangi takılan bir fon değeri var mıdır yoksa normal risksiz piyasalarda mıdır? Banka yatırım fonlarında da olabilir. Bununla ilgili de açıklama yapılırsa mutlu olacağız Sayın Bakanım.

Evet, 177 adet taşıt alımı olacak Bakanlığın, 31 tanesi döner sermaye işletmelerinden geliyor. Döner sermaye işletmeleri Bakanlık bünyesinde epeyce var, gelir-gider durumlarını da kendi karşılayabiliyorlar gördüğüm kadarıyla. Buradan da döner sermayenin Bakanlığa taşıt alımıyla ilgili de bir desteğinin olması güzel 31 adet, diğerleri de işte bütçeden finanse edilen konular.

Sayın Bakanım, ben de Eurofighter'la ilgili birkaç bir şey söylemek istiyorum. Burada Reuters'de çıkan habere göre ben açıklama yapıyorum. İşte "İngiltere'yle yapılan 20 uçaklık anlaşmanın yanı sıra Katar ve Umman'la da 24 uçak daha tedarik etmeyi değerlendiriyor..." diye Bakanlığımızla ilgili bir haber yapılmış ama "...ancak Katar'dan satış sözleşmesi taslağı ve eğitim programı bekleniyor." denmiş. Görüşmelerde uçak ve mühimmat miktarları, pilot eğitim ve bakım personelinin eğitimi gibi konuların da ele alınacağı ifade edilmiş. Bununla ilgili o zaman şu soruların cevaplanmasını rica edeceğiz: 2027 bütçesinde Eurofighter tedariki ve buna bağlı hazırlıklar için ne kadar kaynak öngörülüyor? Uçakların teslimat takvimi, pilot eğitimi ve bakım altyapısının kurulması hangi aşamada? Katar ve Umman'dan ilave uçak tedarikinde sözleşme, fiyat ve teslimat takvimi netleşti mi? Farklı uçak tiplerinin envanterde bulunmasının bakım, eğitim, yedek parça ve lojistik maliyetlerine etkisi hesaplandı mı? Satın alma kararlarının toplam maliyeti ve operasyonel faydası hangi ölçülerde karşılanmıştır veya karşılaştırılıyor? Yine KAAN'la ilgili de ve hava savunması ve

insansız sistemler ve gemi projeleriyle ilgili de ödenek ve teslimat arasında bir koordinasyon ve bağlantı olması gerekiyor. Bu manada da 2027 yılında ayrılan ödenek ve önceki yıla göre değişim nedir? Proje bazında soruyorum. Projenin mevcut aşaması ve hedeflenen teslimat tarihi nedir? 2027 yılında tamamlanması beklenen somut işler nedir? Yerli üretim ve dışa bağımlılık düzeyindeki değişimle ilgili bilgi verirseniz mutlu olacağız.

Bunları ifade ettikten sonra bütün Bakanlıklarda vaktim kaldığı müddetçe önergelere verilen cevaplardan bahsediyorum. Bakanlığınız en çok cevap veren önergeler arasında ilk 3 sırada, yüzde 94'ün üzerinde ama süresinde cevap vermede 1'incisiniz. Çok teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım. Kendi sorduğum sorulara da tatmin edici cevaplar aldım. Hassasiyetiniz için teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Orhan Yegin...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakanımızı, salonumuzda bulunan bütün misafirleri, milletvekillerini ve çalışma arkadaşlarımızı saygı ve hürmetle selamlıyorum.

"Türkiye'nin büyük bir devlet olduğunu söyleyip bunun da Recep Tayyip Erdoğan'a borçlu olunduğu" gibi anlatıldığı şeklinde anlatımlar yaptığımız üzerinden bir eleştiri oldu. Sadece AK PARTİ döneminde Türkiye savunma sanayisinde bir şeyleri yapmaya başlamış gibi anlattığımıza, arkadaşlarımızın böyle konuştuğuna dair eleştiriler oldu. Biz bu kıvamda konuşmalar yapmıyoruz. Sanki bizden önce hiçbir şey yapılmamış gibi bir dille anlattığımız söylendi. Biz bunu kabul etmiyoruz. Biz kuruluşundan bugüne memleketimiz, milletimiz için sadece savunma sanayisi alanında değil, ticari alanda da sanayileşmede de eğitim alanında da başka bütün alanlarda da herkesin bir şeyler yapmaya çalıştığını, memleketi için çalışan herkesin derdinin elbette millete hizmet etmek olduğunu ancak o yolda yürürken bazı zorlayıcı unsurların insanları o niyetten uzak edebilecek veya biraz beri çekebilecek veya imkân sağlamayacak koşullar oluşturduğunu, bunun zaman zaman beklentiler, zaman zaman menfaatler, zaman zaman korkular, zaman zaman darbeler vesaire gibi bir birçok nedenle birçok dönemlerde siyaseten ülkeye çok şey kazandırılmak istenilirken belki arzu edilen düzeyde olmadığını ama muhakkak geçmiş bütün dönemlerin de Türkiye'de önemli işler, önemli izler, güzellikler bıraktığını her zaman söylüyoruz ama onu söyledikten sonra da Allah razı olsun taş üstüne taş koyandan diyoruz ama kendi dönemimizi de elbette ayrı bir başlıkta açıyoruz çünkü nasıl bir inançla, nasıl mücadelelerle, hangi sınamalarla, zorluklarla bütün bunların üstesinden gelmeye çalıştığımızı, hedeflerimizin bir kısmında öne geçtiğimizi, elbette bir kısmında geride durduğumuzu, geride kaldığımızı da itiraf ederek biz tam bağımsız Türkiye diyoruz arkadaşlar ve yaptığımız her şeyi bu tam bağımsız Türkiye hedefinin, idealinin altında anlatmaya çalışıyoruz, özetlemeye çalışıyoruz.

Enerji ihtiyacı artan, her geçen gün hızla artan bir ülkede, kendi kendine enerjisinde yetebilen bir ülke olma, tam bağımsızlık, enerjide bağımsızlık diyoruz. Biz gıdada, tarımsal üretimde de bağımsızlığı önemsiyoruz, madende de yazılımda da, evet, savunma sanayisinde de kendi kendine yetebilen ve bunun da ötesine geçip dışarıya taşan bir ülke olma hedefiyle hareket ediyoruz ama sadece bunları üretmek değil, bunları ihtiyaç duyduğunda kullanmaya da muktedir olan bir devlet olmaktan bahsediyoruz. Yani, evet, siyaseten de tam bağımsız bir ülke olma noktasında bir vurgu yapıyoruz. İşte, tehdit edildiğinde "Şu operasyonları yapamazsın." dendiğinde "Fırat Kalkanı'na, Barış Pınarı'na, işte, Zeytin Dalı'na girişemezsin." dendiğinde "Pençe-Kilit'i yapamazsın." dendiğinde veya başka başka alanlarda tehditlerle, ambargolarla muhatap olduğunda da hem kendi araçlarında, gereçlerinde onu yapmaya muktedir hem de siyasal iradenle hem de inanmış kadrolarınla bunu yapmaya muktedir olmaktan bahsediyoruz biz; biz bunun övgüsünü yapıyoruz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yaşasın Türk Silahlı Kuvvetleri.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu duyguyu güçlendirmenin ve sahada tatbik etmenin vurgusunu yapıyoruz, bizim vurgumuzun temelinde bu vardır. Bu ordu bunları yaparken içinde yuvalanmaya çalışmış ideolojik dayanışmaların sinsi örgütlenmeleri ve kibirli tavırlarıyla kendi içinde ihanete uğramış bir ordu olmasına rağmen bunları başarabilmiş bir ordudur.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Balyozu kim yaptı? Kumpasları kim kurdu? Kozmik odaya kim soktu?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu ordu sırf siyaset olsun diye kendi ülkesinin muhalif partilerinden bazı temsilciler tarafından yıpratılmaya çalışılmış bir ordu olmasına rağmen, yemin törenleri üzerinden, Anıtkabir'de haricî oluşmuş görüntülerin hırsı üzerinden ve dahi neler üzerinden yıpratılmaya çalışılmasına rağmen kendi psikolojisini ve inancını muhafaza ederek bunları başarmıştır. Bu ordu, kendi ülkesinde, sözüm ona akademisyenlerin, güya aydınların sözleri üzerinden soykırımla, kimyasal silah kullanmayla, sivilleri katletmeyle suçlanmış bir ordu olmasına rağmen kendisini muhafaza etmiş ve bu güçlenmeyi, bu merhameti, bu güzelliği ortaya koymuştur.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Geçen sene burada suçlandı, sustunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Suçlayanları lider yaptınız, hepsini affediyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bu ordu 25 binin üzerinde personelini, yöneticisini, rütbelisini, bünyesinden çıkardığı, daha yenice yaşadığı darbe girişiminin şoku ve onun etkilerine rağmen hemen temmuzun peşine, ağustosta Fırat Kalkanı'yla başlayan, Zeytin Dalı'yla devam eden, Barış Pınarları'nın bölgede çağlanışını, taşışını sergileyip huzuruyla toprağı sulayan operasyonlar

yapmış bir ordudur. Bu ordu DEAŞ'ından farklı adlarla değişip birleşen, dağılan terör ve şer gruplarına, tüm zehirli odaklarla tüm canı cehenneme örgütlerin zulmü altındaki insanların, insanlığın dayanağı koruyucusu, kollayıcısı olmuş bir ordudur.

MSB'yi konuşurken elbette savunma sanayi örnekleri ve hikâyeleriyle övünüp gurur duyacağız ama bunu geliştirirken geliştirdiği araçları, ekipmanları hangi ahlakla, hangi amaçla, hangi yöntemlerle kullandığını da hatırlayacak, konuşacak ve elbette bunlarla da gurur duyacağız. Bizim ordumuz bir sivilin dahi burnu kanamasın hassasiyetiyle, esirinin de hukukunu gözeterek dünyada saygınlık uyandırmış ve nerede bir meselenin içerisine girse, müdahil olmuş olsa, dâhil olmuş olsa orada güzelliklerin meydana geleceğine bütün muhataplarını inandırmış bir ordudur geçmişte yaptıklarıyla.

Şimdi farklı bakış açılarımız olabilir. PKK'nın kırk yıldır yapamadığı reklamı silah yakma törenleriyle yapılmasına imkân verildi; bu bir farklı bakış açısıdır. Bir farklı bakış açısına göre de o silah yakma töreni veyahut da görüntüleri bütün bölgede bu terörün sürmesinden, terörün devam etmesi beklentisi içerisinde olup bunu körükleyenlerin umudunu kıran ve bölgede artık bundan sonra birçok şeyin değişeceği, bölgede huzurun tesis edileceğine dair büyük bir inancı tahkim eden bir görüntü olarak da algılanabilir.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Öyle mi nerede tahkim ettin?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bunlar farklı bakış açılarıdır, bunlara bir şey demem.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - İmralı'da tahkim ettin, İmralı'da.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ama Mekke Anlaşması ve benzer ittifaklar üzerinden bölgesel ilişkiler ve anlaşmalar, mutabakatlar üzerinden, başka ülkelerin hasımlıkları üzerinden "Siz bir ekonomik alan, bir rant alanı oluşturma niyetindesiniz." diyenlere batsın siyasetiniz diyorum, batsın siyasetiniz!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sizinki de batsın!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkadaşlar, 10 Kasımda Anıtkabir'de oluşan bazı görüntülerin bu sene oluşmamasından teşekkür edildi, eyvallah dedik, sessiz kaldık ama hemen peşinen, hemencecik peşine Diyanet İşleri Başkanına da söyleyin de şöyle böyle diye hemen Anıtkabir'in peşine bir Diyanet vurgusu yapıldı; bunun bir faydası yok arkadaşlar. Cumhuriyet savunuculuğu, Atatürk sevgisinin karşısına din diyanet eleştirisi, karşıtlığı koymanın bir anlamı yok; bunun hiç kimseye bir faydası yok. Bu, bizim memleketimizdeki huzuru, memleketimizdeki bir arada olma, dayanışma içerisinde olma ve kardeşliğimize dair farklı konularda, farklı aşamalarda yapılmış ayrıştırıcı vurgulardan bir tanesidir. Bunu özellikle bir partinin mensubu arkadaşlar çok yapmaktadır; dolayısıyla bunları yapmaktan vazgeçelim.

MURAT BAKAN (İzmir) - Kardeşim, Diyanet de bizim, Atatürk de bizim; hepsi bizim. Biz ayrıştırmıyoruz, hepsi daha iyi olsun diyoruz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - "Savunma sanayiyle biz de gurur duyuyoruz ama sadece birkaç firmada, birkaç şehirde." denildi, zinhar öyle değil. Savunma sanayindeki birçok proje verilirken projeyi alanlara yüzde 20 ofset şartı konulur ve bu ofsetle kendi yapmış olduğu işlerin yüzde 20'sini kendisi dışındaki firmalara, şehirlere yaparak bir ekosistem inşa etmeye ve yarın öbür gün o firmada bir aksaklık olsa oluşmuş başka bir ekosistem üzerinden onu ayakta tutmaya, hayatta tutmaya dönük anlaşmalar yapılır ama bunlardan haberi olmayan arkadaşlar bu eleştirileri koyuyor.

Belki hayatında hiç sınıra gitmemiş arkadaşlar, sadece sınırda duvar olduğundan, belki görüntülerden bahsederek konuşuyor. Eleştiriler olur, bazen siyasal bakış açısıyla ters yerden de bakılabilir, bunlar anlaşılır. Bir ara bir muhalefet temsilcisi "Ya, biz sizin yaptığınız işi övecek değiliz." demişti, o da bir yere kadar anlaşılır ama art niyetli ama kötüleyici ama toplumun, milletin arasına, ordu ile millet arasına, ordu ile siyaset arasına, partiler arasına, Atatürk ile din, diyanet arasına, Kürt ve Türk arasına, Çerkez ile Abaza arasına, Alevi ile Sünni arasına, başını örten ile hiç öğretmemiş arasına, namazını camide kılan ile hiç kılmamış olanına; bunların arasına nifak sokmak hiç kimseye yaramaz, hiçbirimize yaramaz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bunları siz yapıyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Cenazesi cemevinden kalkan şehit ailesinin acısı bizim acımızdır, camide omuzlanan şehidin cenazesi de bizim acımızdır. Kürt anasının evladı şehit olmuştur, gitmiştir askerdir, şehit olmuştur, onun acısı da bizimdir; Çorum'daki, Yozga'taki odun, kömür yanan evden yükselen acı da bizim acımızdır.

(Gürültüler)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Biz bu toplumu ayrıştıracak, siyaseti ayrıştıracak unsurlar üzerinde durmayalım, birliğimizi tahkim edelim, beraberliğimizi tahkim edelim. Burada o kadar çok güzellik var ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bunu biliyoruz zaten, bunu bilmeyenlere anlat, bize değil. İmralı'ya git orada konferans ver, ona anlat.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, öncelikle hoş geldiniz diyorum.

Salondaki atmosfere bakarsanız Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde muhalefet olarak bizler size ve bütün bürokratlara karşı daha sahip çıkan ve özellikle de en iyi şekilde ev sahipliği yapmaya çalışan bir vaziyetteyiz; bunun temelinde yatan da özellikle Türk ordusunun hepimizin ordusu olduğu. Dolayısıyla da burada en küçük şekilde bir zarar verici eleştiri yapmaktan kaçınma

anlayışımız yatıyor. Ancak, tabii, burada konuşma yapan her arkadaşımızın aynı anlayışta olduğunu söylemek belki de zor. Şimdi, sözde birleştiriciymiş gibi konuşma yapıp da esasında ayrıştırıcı bir anlayış taşıyan konuşmalar biraz önce yapıldı.

Şimdi, önce şunu söyleyeyim, bu ülkede geçen yıl, Anıtkabir'de yaşanan ve özellikle de 10 Kasımda, hani diğer törenleri bir tarafa koyacağım, ya 10 Kasım Atatürk'ün ölüm yıl dönümü ve böyle bir günde oraya bindirilmiş kıtalarla AKP'nin Genel Başkanı olarak siyasi kimlik taşıyan bir kişi hakkında, Cumhurbaşkanı hakkında orada sloganlar atılmasının doğru olmadığını söyledik ve siz de duyarlılık gösterdiniz. Bu sene bu olaylar yaşanmadı, bu anlamda da teşekkür edildi ki bu konuda ben de özellikle dikkat çekici konuşma yapmıştım. Tabii, bizim konuşmacı arkadaşımız Diyanet İşleri Başkanının Anıtkabir'e ziyarete dahi gitmeyişinin yanlışlığını dile getirdi. Bunun doğru olduğunu savunmanın nasıl bir mantığı var, ben onu da anlamış değilim. Bu ülkenin bir kurumudur Diyanet İşleri Başkanlığı ve Atatürk tarafından kurulmuş bir kurumdur. Cumhurbaşkanı gidiyorsa, Millî Savunma Bakanı gidiyorsa, bütün kurum başkanları gidiyorsa, yabancı dış temsilcilikler, ülkelerin devlet başkanları geliyorsa Diyanet İşleri Başkanının orayı ziyaret etmeme anlayışı nedir, neyle ölçülebilir? Kafa mı tutuyor yani meydan mı okuyor, ne anlama geliyor? Buradan onu sormak gerekir.

Sayın Bakanım, kasım ayının Millî Savunma açısından gerçekten talihsiz bir ay olduğunu söylemek istiyorum. Geçen yıl 11 Kasım 2025 tarihinde Azerbaycan-Gürcistan sınırında kargo uçağımız düştü ve 20 askerimiz şehit olmuştu. Burada bununla ilgili çok konuşma yaptık ve özellikle "C130 askerî kargo uçağının düşmesi neden kaynaklandı? Bu askerlerimiz daha donanımlı bir uçakla yolculuk yaptırılamaz mı?" diye söylemiştik. Ama bugüne kadar herhâlde bununla ilgili, düşme gerekçesiyle ilgili net bir açıklama yapılamadı. Üzerinden tam bir yıl geçti, 13 Kasım 2026 tarihinde, geçtiğimiz hafta, yine Malatya'da askerî bir helikopterimiz düştü ve 4 askerimiz şehit oldu. Kasım ayı, özellikle de bu kazaların yaşandığı bir ay olarak tarihe geçecek. Tabii, burada esas sorgulanması gereken, gerek uçaklarımızın gerekse helikopterlerimizin askerî personel taşıma ya da kullanılma yönüyle daha dikkatli seçilmesi, bakım onarımlarının daha dikkatli yapılması ya da yenilenme ihtiyacı yönüyle daha dikkatli bakılması gerekliliğini ortaya çıkardığını söylemek isterim.

Şimdi, burada konuşuldu, ben de şunu söylemek istiyorum. Bakın, bu mayınlı sahaların temizlenme konusu ülkemiz açısından önemli konulardan bir tanesi ki bu süreç çok eskiye dayanır. Bu Mecliste dönemin Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal'ın sergilediği tavırla mayınlı sahaların temizlenmesiyle ilgili vermiş olduğu bir mücadeleyle özellikle İsrail'e verilmesinin önüne geçilmişti o tarihlerde. Şimdi, yine mayınlı sahaların temizlenmesiyle ilgili süreç devam etti ve önemli bir alanın temizlendiğini ifade ettiniz. Tabii, bu konuda farklı farklı sorular var ya da sonuçlar var çünkü alan temizlenme genişledikçe işte dışarıdan göçlerin arttığını, yabancı unsurların ülkeye girdiğini maalesef yaşayarak gördük. Ben Güneydoğu sınırında asteğmen olarak görev yapmış ve orada on bir ayını geçirmiş bir arkadaşınızım, Türk askerinin hangi koşullarda orada görev yaptığını en iyi bilenlerdenim. Hep söylerim, sınır boylarında sorun yoktur, sorun sınır kapılarındadır diye çünkü sınır kapıları maalesef o düzensiz göçlere açıldı ve çok sayıda yabancı girdi. Bununla beraber, bu temizlenen alanlar şu an ne durumda, ne kadarı -ilk başta söylenildiği gibi- tarım toprağı olarak kullanılıyor?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Vekilim, bu araziler onlar değil. Bunlar daha önce bu PKK terör örgütüne karşı köylerimizi korumak için orada yapılmış olanlar, sadece onlar köylerle ilgili yani o sınırlarda sizin dedikleriniz değil.

CAVİT ARI (Antalya) - Peki.

Şimdi, Sayın Bakanım, bu temizleme, tamamlanma süreci devam ediyor zaman anladığımız kadarıyla. Ben bunun tarım alanında kullanılıp kullanılmadığı vesaire konularını soracaktım, kullanılıyorsa kimlere verildiğini soracaktım.

Bununla beraber, sınır boylarının güvenliğiyle ilgili de şunu söyleyeyim. Bakın, aslında teknoloji geliştikçe orada askere ihtiyacın azalması lazım ama gördüğüm kadarıyla çok sayıda asker devam ediyor göreve. Akşamın saat altısında, yedisinde nöbete gidip ertesi gün sabaha kadar askerlerin o yağmurda, çamurda nöbet tuttuğunu biliyoruz. Şimdi, bir taraftan teknolojik imkânlar gelişmişken, duvarların çekildiğini söylemişken, bu anlamda daha çok teknoloji yönüyle sınır boylarındaki güvenliklerin sağlanmasında fayda olduğunu ifade etmek isterim.

Bununla beraber, gündemde en çok konuşulan konulardan birkaçını hemen söyleyeceğim, zamanım daralıyor. Sekiz yıl önce biz bu Meclise geldiğimizde gündemde en çok yer alan konu Tank Palet Fabrikasıydı. Tank Palet Fabrikasının gerek üretimi gerek kendi yeriyle alakalı çok konuşuldu. Ancak bugün gelinen noktada, üzerinden sekiz yıl geçtiği hâlde, hâlâ tam randımanlı bir üretime geçilemediğine dair veriler ortada maalesef ki bu konuda bir eksiklik olduğu ortada.

Teğmenler davasını ben de tekrar etmek istiyorum, maalesef bu sorun devam ediyor.

Yine, şehit ve gazilerle ilgili olan farklı farklı uygulamalar konusu, en çok gündemde yer alan konulardan biri.

En temel konuyu şöyle bağlayalım Sayın Bakanım, Türk ordusu hepimizin göz bebeğidir. Dolayısıyla da hepimiz bu konuda gerçekten çok büyük hassasiyet gösteririz ve ordumuza en küçük bir laf söylenmesine hepimiz karşı çıkarız; bu anlamda da Türk ordusunun yeri Anadolu insanının yanında ayrı bir yerdedir. Çocuklar askere giderken anneleri, babaları onları dualarla gönderir, "Başına bir iş gelirse ya şehittir ya gazi." diye gönderir, bu kadar fedakârca gönderir; işte, bu, Türk ordusunun özelliğinden kaynaklanır. Biz, ordumuzun güçlü ve özellikle de savunma sanayisinin güçlü olmasını isteriz. Bizim açımızdan en büyük sorun, maalesef ki bazı konuların siyasete alet edilmesi çok büyük rahatsızlık yaratmakta, bu konuda daha dikkatli davranılması ve ordunun siyaset dışına çıkarılması ve bazı konuların iç siyaset malzemesi yapılmaması gerektiğini tekraren hatırlatmak istiyorum.

Sizlere başarılar diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erhan Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, askerî ve sivil bürokrasimizin değerli temsilcileri, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bu ilk önce konuşmanızda bir ifadeniz var: "Terörün gündemimizden kalıcı bir şekilde çıkartılması." Şimdi, bundan kastettiğiniz, PKK terör örgütüyle yürütülen süreç. Bugüne kadar biz hep dediniz ki: "Terörle müzakere olmaz, mücadele olur. Terörü bitirdik." Siz veya illa sizin şahsınız değil yani devleti yönetenler, İçişleri Bakanı, Millî Savunma Bakanı, Genelkurmay Başkanı bize bunları söyledi. Şimdi, biz anlıyoruz ki bunların hiçbiri olmamış ve artık bir terör örgütüne... Çünkü terör örgütü elebaşlarının konuşmalarından da onu çok net bir şekilde anlıyoruz, çok şımarık konuşuyorlar, burada ben Meclis bütçesinde onları tek tek Sayın Meclis Başkanına ifade ettim, tekrara girmeyeceğim. Dolayısıyla, baktığımızda buraya ciddi bir taviz verildiği anlaşılıyor. Şimdi, sorum şu: Gerçekten bu terörün kalıcı bir şekilde gündemimizden çıkartılması taviz vererek mi olur? Nihayetinde, o şerefli üniformayı giymiş bir asker olarak -şu anda sivilsiniz, Bakanımızsınız- sizi rahatsız etmiyor mu? Bunu sormak istiyorum.

Şimdi, çerçeve yasa çıktı, çerçeve yasada bir "silah teslimi" ifadesi var. Bugüne kadar Sayın Cumhurbaşkanının ifadelerinden biz anlıyoruz ki -onun tarihi de eski- sadece Amerika'nın YPG'ye -"vay-pi-ci" diyordu kendisi ona- verdiği silahın 40 bin tır olduğunu söylüyordu ve sadece Amerika'nın verdiği değil başka da silahları vardır, ondan sonra da verilmiştir. Diyelim ki, 50 bin tır, 70 bin tır kaç bin tırsa; bunun sizde bir envanteri var mı? Şimdi, çerçeve yasa diyor ki: "Silahların tesliminin güvenlik birimlerimizce teyidi ve bunun da bir MGK kararına bağlanması." Yani size ne kadar silah teslim ederlerse siz tatmin olacaksınız askerimiz olarak Türk Silahlı Kuvvetleri olarak; bunu bilmek durumundayız herhâlde, bilmek durumundayız. Mesela, Bese Hozat, bütün silahların devlete teslim edilmesinin gerekmediğini söylüyor, "Başka bölgelerde öz savunmamız amacıyla kullanacağız." diyorlar. Buna çıkıp hiçbiriniz bir tane açıklama yapmadınız; ne asker ne siyasetçi ne sivil ne asker. Şimdi, biz neyi yapıyoruz, biz ne yapıyoruz; onu anlamadım ben. 40 bin tır mı, 50 bin tır mı silah var birilerinin elinde... Bese Hozat herhâlde ihmal edilecek bir isim değildir diye düşünüyorum terör örgütü açısından ve diyor ki: "Niye bütün silahlarımızı verelim? Niye teslim edelim?" Başka bölgelerde çünkü siz de biliyorsunuz ki -bunu Numan Kurtulmuş da çok söylüyor- bu mesele sadece Türkiye meselesi değil bölge meselesi. Yani burada nihai bir hedef var; İran, Irak, Türkiye ve Suriye, 4 yapıda bir Kürt yapısı, özerklik kurmak, ondan sonra büyük kürdistan hedefi. Bunu Tom Barrack Şubat 2026'da açıkladı zaten, çok net bir şekilde söyledi. Artık hiçbir şey gizlenmiyor da biz duymak istemiyoruz. Dolayısıyla Bese Hozat'ın bu açıklamasını nereye yerleştiriyorsunuz? Bu açıklamanın sizin açınızdan önemi nedir? Ve net olarak sormak istiyorum: Ne kadar silah teslim ederlerse bize, "Evet, biz ikna olduk, silahlarını teslim etti bu terör örgütü." diyeceğiz? Kaldı ki terör örgütünün bir silah sıkıntısı mı var? Bu soruya da cevap bekliyorum ben. Bana göre hiçbir silah sıkıntısı yok, istediği kadar silahı bulma çünkü onun silah sponsorları var, Amerika Birleşik Devletleri var. Yani bu silah teslim meselesini niye bu kadar büyüttünüz; işin doğrusu, Sayın Bakan, ben anlayamadım.

Şimdi, yine çerçeve yasada geçiyor, "PKK/KCK terör örgütünün ve bununla bağlantılı her türlü oluşumun..." Nedir buradaki kasıt? Hiçbir açıklama yok, tarifi de aynı şekilde, tarifi de kendisiyle tarif ediyoruz yani enteresan bir şey. "PKK/KCK terör örgütü ve bununla bağlantılı her türlü oluşum..." Kim bunlar? Yani bunlar İran kolunu, Irak kolunu, Suriye kolunu PKK/KCK'nın, oraları kapsıyor mu, kapsamıyor mu? Buralardan biz bir şey bekliyor muyuz? Bunların da fiilî varlığına son vermesini bekliyor musunuz, beklemiyor musunuz? Bunu bu millete, Türk milletine net bir şekilde söylemek durumundasınız. Bakın, bu, bu ülkenin bekası açısından önemli. Yani koltuklar, hepsi gelip geçecek arkadaşlar, hepimiz faniyiz, ya şurada çok yaşayanımız elli yıl yaşar. Daha genç arkadaş var mı? İşte, 20 yaşında olan varsa yetmiş, seksen yıl. Benim on yıl kalmıştır, sizin beş yıl kalmıştır yani değmez bunların hiçbirisi ya, önemli olan Türk devletinin varlığıdır, bekasıdır. Ya, bu meseleleri net bir şekilde ortaya koymanız lazım. Hiçbir netlik yok, nasıl bir süreç gidiyor, bundan neyi murat ediyorsunuz, gerçekten ben anlamıyorum, bu olacak iş değil.

Şimdi, yine çerçeve yasa çerçevesinde gidelim. Tuncer Bakırhan, DEM Eş Genel Başkanı bir açıklama yaptı, dedi ki: "Bu yasadan 900 arkadaşımız -o, daha övgüyle bahsediyor- yararlanamayacak. İşte, yaklaşık 4 bin kişi şu anda tutsak." diye tabir ediyorlar. Hiçbiriniz demiyorsunuz ki: "Onlar teröristtir, tutsak değildir, hükümlüdür." filan diyeniniz yok. Ondan sonra, işte, bir ifadeye göre yaklaşık 75 bin, bir ifadeye göre de 125 bin kişi de dışarıdan değişik şekillerde bu kapsama girecek. O kısımlarla ilgilenmiyorum, esas ilgilendiğim kısım şu: Bugüne kadar bize sizler dediniz yine, eğer bu bir yanlışsa bizleri siz yanılttınız, şahsınız için söylemiyorum, devleti yönetenler için söylüyorum. "50 bin kişiyi katletti bu PKK terör örgütü." dediniz, değil mi bize? Şimdi, 900 kişi istifade edemeyecek. Kanun ne diyor? "Efendim, adam öldürenler, insan öldürenler burada faydalanamayacak." diyor. Buradan şöyle bir sonuç çıkıyor: Bir asker olarak burada işin neresine koyuyorsunuz, ben anlamıyorum. Yani bu 50 bin kişiyi katleden sadece bu 900 kişi mi? Böyle bir sonuç çıkıyor, değil mi? Çünkü adam öldürenler faydalanamayacak, Tuncer Bakırhan'ın ifadesini alıyorum, o da diyor ki: "900 kişi, arkadaşımız faydalanamayacak, kalan herkes faydalanacak bu yasadan." Bu mantıklı geliyor mu size, 50 bin kişinin katilinin sadece bu 900 kişinin olması meselesi?

Şimdi, tabii, Pakize anne meselesi var. Gerçekten, ben bunu hatırlamak da istemiyorum; sizin o konuşmanız dolayısıyla da zaten çok eleştirildiniz, çok kınandınız. Bilmiyorum, muhtemelen pişmansınızdır ama pişman olmadığınızı da şuradan anlıyoruz ki 3 Kasım 2026'da Pakize anneye bir SMS geliyor ve 12 Ocak 2027'de Yaşar Güler'in açtığı davada yargılanacağı ifade ediliyor. Bu doğru mudur? Önce teyidini alayım çünkü nihayetinde biz bunları medyadan alıyoruz.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Hayır, böyle bir şey yok.

ERHAN USTA (Samsun) - Yok mu efendim? Ama kendisi de şunu ifade ediyor, diyor ki: "Dağ gibi, gül gibi evladımı vatan için toprağa verdim." O zaman bir siber saldırıya mı uğradı, ne oldu yani bir yanlış SMS mi geldi? "Yargılayarak korkutacaklarını,

sindireceklerini sanıyorlarsa yanılıyorlar. Duruşma için avukat dahi tutmayacağım, ben gidip kendi savunmamı kendim yapacağım." diyor. İnşallah, doğru değildir; varsa da böyle bir şey, zaten sizden "Çekin." diye istirham edecektim Sayın Bakan. Hadi diyelim ki anlık olarak bir öfkeyle bir şey söylendi ama hiçbir şekilde, hele de sembol isim olmuş Pakize anneye yani ona, bir şehit annesine hadsizlikle ifade etmek, ondan sonra burada bir cenaze var, "Sen sadece şehit annesisin, o kadar." demek... Yani bu konu üzerinde daha fazla durmak istemiyorum ama bunlar gerçekten çok incitici, çok çok yanlış sözler, bunları düzeltmeniz gerekir.

Şimdi, tabii, genç teğmenler meselesi var. "Burada fazla yanlış yapıldı, umarım, daha fazla yanlış yapılmaz." deyip sadece o kadar geçeceğim.

Konuşmanızda 24 bin FETÖ'cünün TSK'den ihraç edildiğini söylüyorsunuz da şunu bize hiç kimse söylemiyor: Bu 24 bin kişi TSK'ye nasıl girdi, kimin döneminde girdi? 24 bin kişi arkadaşlar, 24 kişiden bahsetmiyoruz. Burada hiç kimsenin bir sorumluluğu yok mu? Hangi siyasi kararla girdi? Size siyaset çok fazla sirayet edemediğine göre hangi komuta kademesindeki kararlarla girdi? Ya, 24 bin kişi, önemli kısmı da general. Bize bunun hesabını kimse vermedi vallaha, millet bunu merak ediyor, ben size söyleyeyim, bu 24 bin kişiyi. Vermeyin hiç olmazsa bu rakamı da bize hatırlatmayın. Hani siyasi ayağında hiçbir şey çıkmadı, komuta kademesinde de çok ciddi bir şey çıkmadı demek ki.

Şimdi, bu Mekke Anlaşması meselesi var. Burada biz buna İYİ Parti Grubu olarak olumsuz oy kullandık çünkü ciddi kaygılarımız vardı, bu kaygıları giderecek de hiçbir açıklama yapılmadı. Size 5 tane soru sormak istiyorum işin askerî kısmıyla ilgili.

Yemen'e Türk askeri gönderilmesinin planlanmadığı söyleniyor. Peki, Mekke Anlaşması'nın 2'nci maddesi kapsamındaki askerî yükümlülüklerimiz nelerdir?

2'nci sorum: Türkiye'nin Mekke Anlaşması'yla hangi riske karşı bir koruma altına gireceğini değerlendiriyorsunuz?

Suudi Arabistan'da görev yapan bir Mehmetçik'imiz Husi füzeleri nedeniyle hayatını kaybederse Türkiye'nin tutumu ne olacaktır?

4) Türkiye'yi Yemen'deki çatışmaların tarafı hâline getirebilecek bu anlaşmanın askerî ve siyasi risklerini değerlendirdiniz mi?

5) Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'in bölgesel öncelikleriyle örtüşebilecek böyle bir anlaşmaya taraf olmamız hangi millî çıkarımıza hizmet edecektir?

Vaktim yetişmedi ama bu şehit ve gazilerle ilgili olarak, biliyorsunuz, özlük haklarıyla ilgili olarak çok ciddi farklılıklar var. Burada gazilerimiz bir eylem yaptılar. Tabii, eylemine hiçbir şekilde askerimizden destek gelmediği gibi onların hiçbir sorunu da çözülmedi. Biraz bunları önergelerde belki gündeme getirme fırsatımız olacak.

Bu kaza meseleleri... Çok fazla kaza olduğu ifade ediliyor. Bununla ilgili eğer bir para ihtiyacı varsa yani araç ihtiyacı varsa verelim, askerimizden daha kıymetli hiçbir şeyimiz yok bizim. Buradaki meselenin ne olduğu hususunda bizi aydınlatırsanız sevinirim.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Böylece, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın söz talebini tamamladık.

Sayın Bakanım, bugün, herhâlde bakanlıkların içerisinde en hızlı bitirdiğimiz bütçe olacak. Bu da Millî Savunma Bakanlığı, Türk Silahlı Kuvvetlerinin siyasi polemiklerin ve günlük mülahazaların ötesinde, konu devletin bekası olunca, ülkenin emniyeti, şanlı ordumuz adına herkesin eleştirilerini, önerilerini çok daha uygun yaptığı bir gün yaşadık. Herkese teşekkür ediyorum.

Şimdi Komisyon dışından söz alacak arkadaşların sıralamasını okuyorum: Sayın Murat Bakan, Vezir Coşkun Parlak, Oğuz Kaan Salıcı, Hakan Şeref Olgun, Tamer Osmanağaoğlu, Veysal Tipioğlu, Utku Çakırözer, Sümeyye Boz, Gürsel Erol, Yüksel Arslan, Halil Öztürk, Mehmet Ali Çelebi, Aşkın Genç, Gülderen Varli, Müzeyyen Şevkin, Hüsmen Kırkpınar, Metin İlhan, Mehmet Kamaç, Selcan Taşcı.

İlk söz Murat Bakan'ın.

Buyurun.

Süreniz beş dakika, uzatma yapmıyoruz.

MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Bakan, Millî Savunma Bakanlığının değerli bürokratları, değerli komutanlarım; hepiniz hoş geldiniz.

Sözlerime başlarken, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere vatan için canını veren şehitlerimizi, hayatta olmayan gazilerimizi rahmetle ve saygıyla anıyorum; hayatta olanlara da uzun ömür diliyorum.

Sayın Bakan, ben geçen sene bütçede konuştum, benim ne konuşacağımı tahmin edeceğinizi tahmin ediyorum yani ben bir astsubay çocuğu olarak on iki yıldır söylediğimi söylüyorum; astsubayın, uzman çavuşun ve Türk Silahlı Kuvvetlerinde çalışan sivil memurun özlük hakları.

Şimdi, 2025 yılında Orta Doğu'da en çok savunma harcaması olan ülke Suudi Arabistan. Suudi Arabistan o kadar savunma harcaması yapıyor, en yüksek teknolojide uçaklara sahip, füzelere sahip, her şeye sahip ama Husilerle, ilkel yöntemlerle savaşan Husilerle baş edemiyor. 85 milyar dolar harcamış 2025 yılında. Şimdi, en iyi ekipmanı almak, en yüksek teknolojiyi satın almak bir orduyu ordu yapmıyor, bir orduyu ordu yapan insan yani parayla bir ayda, bir haftada teknolojiyi satın alırsınız. Çok kıymetli olsun, Türk Silahlı Kuvvetleri en yüksek teknolojiye sahip olsun ama satın alamayacağınız bir şey var, o da eğitebileceğiniz askeriniz, deneyimli bir astsubay, teknik astsubay. Hani, benim babam GES Komutanlığında çalıştı; kulağına taktığında muhaberecinin, o

denizaltının pervanesinden hangi denizaltı olduğunu bilen askerden bahsediyorum, ona sahip olmak önemli. Türk Silahlı Kuvvetlerini güçlü yapan şey, bizim askerimizi güçlü yapan şey, o deneyimli, sadakatli, inançlı komutanlarımız, subaylarımız, astsubaylarımız, uzman çavuşlarımız. Dolayısıyla bütçede her şeye bütçe ayrılabilir ama on iki yıldır aynı şeyi konuşuyorsak bir yerde eksik var Sayın Bakan. O iki yıldır astsubayların haklarını konuşuyor olmamalıyız, on iki yıldır -kendim için söylüyorum- astsubayın tazminat problemini konuşuyor olmamalıyız.

1970 sene, Eskişehir'de -havacıların kalesi Eskişehir- 1'inci Hava Kuvvet Komutanlığına bağlı 2 bin astsubay eşleri ile çocukları beraber "Anayasa, Anayasa, analara verme tasa. Her yerde var alın terimiz, Personel Kanunu'nda yok yerimiz." yazılı dövizler taşıyarak yürüyorlar. Sadece onlarla kalmıyor, tüm astsubaylara yayılıyor, Diyarbakır'da, Gölcük'te, diğer birliklerde. En son, Ulus'ta astsubaylar çıkmıyor ama eşleri, çocukları çıkıyor, panzerlerle su sıkıyorlar. Onlar da diyorlar ki: "Biz hakkımızı savunuyoruz." O günden bugüne, 1970 yılından bugüne geldik, hâlâ astsubayın tazminat problemini konuşuyoruz. Esma Astsubay, Esma Çevik bomba imha astsubayıydı, şehit oldu; Allah rahmet eylesin. Buradan, babası Hüseyin ağabeyimin de ellerinden öpüyorum. Astsubaya öl emrini veren, bombayı imha et emrini veren subaylarımız -ki başımızın tacı; bizim peşinden gittiğimiz Mustafa Kemal Atatürk de bir Türk subayıdır, hepsi hakkını alsın- 6 tazminat alıyor, Esma Astsubay bir tazminat alamıyor. Aynı şekilde, 15 Temmuzda Ömer Halisdemir'e öl emrini verdi bir telefonla bir astsubay, o FETÖ'cülerin alnına sıktı kurşunu, şehit oldu; 6 tane tazminat alıyor, bir tazminat alamıyor astsubay. Aynı şekilde uzman çavuşlarımız, en çok şehit veren; kadro talepleri var. Yani 15 Temmuzdan sonra kır çiçeği diken 1 milyon işçi -onların da alın teri kıymetlidir- sıcak ofislerinde, klimalı ofislerde çalışan kadroya geçti, uzman çavuşun kadro talebi var, Sağlık Yönetmeliği'yle ilgili talebi var.

Memurlar, sivil memurlar... Merasim Sokak'ta yaşadık sivil memurlarımızın ne yaşadığını. Sizin babanız da sanırım, bir sivil memurdu; ben o yüzden empati kuruyorum. Benim size bakışım diğer bakanlara bakışımdan farklı, eleştirsek de aynı ekmekle büyüdük yani öyle söyleyeyim. Dolayısıyla lütfen, sizin Bakanlığınız döneminde astsubayın tazminat, uzman çavuşun kadro, sivil memurun özlük haklarıyla ilgili talepleri çözülsün. Daha çok şey var ama bana tanınan süre beş dakika. Hani burada söylediklerimi kalben söylüyorum.

Tüm Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımızı, yanınızdaki, arkanızdaki hepsini saygıyla selamlıyorum. Bizim babamız üniformayla giderdi, şimdi üniformayla gitmiyorlar, biz üniformanın kıymetini biliriz.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Vezir Coşkun Parlak...

VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri; Millî Savunma Bakanlığının hem bütçesi oluşturulurken hem de harcamaları yapılırken denetimi âdeta bir sis bulutunun içine saklanıyor. Bütçe yapılırken hiçbir şekilde sorgulanması istenilmiyor, muhalefetten de tam destek verilmesi isteniliyor. Denetimi yapılmış gibi gösterilse de aslında denetiminin yapılmadığı ortaya çıkıyor. Bunu, Sayıştayın Millî Savunma Bakanlığı raporuna bakınca görüyoruz, denetime dair hiçbir şey yok. Tüm mali işlemlerin usulüne uygun bir şekilde yapıldığı söyleniliyor. Millî Savunma Bakanlığının yüz binlerce personeli ve devasa bir bütçesi var. Sayıştay tüm bakanlıklarda kusur bulurken, aynı Sayıştay ne hikmetse tüm işlemlerin doğru yapıldığını iddia ediyor.

Hükûmet, bundan iki ay önce orta vadeli programı yayınladı. Bu programda 2026 yılı enflasyon hedefi yüzde 28,4; 2027 yılı enflasyon hedefi ise yüzde 21 olarak açıklandı. Peki, Millî Savunma Bakanlığının bütçesi geçen seneye göre ne kadar arttı? Yüzde 86,2 yani resmî enflasyonu katbekat aşan resmî rekor bir artışla karşı karşıyayız. Bu artışın büyük bir bölümünü de silah alımına harcanacak. Bu yıl 300 milyon olan silah harcaması, 2027 yılı bütçesinde 900 milyona çıkacak. Bizler bu artışın nedenini merak ediyoruz. Sayın Bakan, bizlere bu artışı veri ve olgularla açıklamalısınız.

İki yıldır hepimizin geleceğini belirleyecek olan bir sürecin içindeyiz; bugünlere kolay gelinmedi, bunu herkes biliyor. Türkiye, yıllarca bir ulusal güvenlik devleti refleksiyle hareket etti; sadece güvenlik bürokrasisi değil sivil bürokrasi de bu mantıkla hareket ediyordu, siyasi ve toplumsal yaşamın kendisi de bu zihniyetle şekillendi. Toplumsal yaşamın her alanı militarize edildi, toplumun her bir bireyi sanki bir askermiş gibi hareket etmeye zorlandı. Hakkâri'ye gelen memurların çoğundan biliyorum, kendilerine sürekli asker rolü biçiyorlardı. Hâlbuki, bu memurların hepsinin görevi orada halka hizmet etmekti. Bazı görevli memurlar kendilerini ev sahibi gibi, oradaki insanları da başka bir ülkeden gelmiş misafir gibi görüyorlardı. Toplumun tüm yaşam alanlarına askerî vesayetle nüfuz edilmek istenildi. İnsanların ve toplumların temel bir güvenlik ihtiyacı olduğunu biz de biliyoruz, tarihten ve sosyolojiden o kadar kopuk değiliz. Sadece güvenliği hayatın merkezine koymak ve toplumun her hücresini bu mantıkla örgütlemeye kalkmak, kusura bakmayın, egemenlere hizmet etmektir. Örneğin, NATO, üyesi olan ülkelerin savunma bütçelerini toplam gelirinin yüzde 5'ine çıkardı. Bu, tüm insanlarımızın cebine de yansıyacak. Zaten zar zor geçinen halk daha da yoksullaşacak, cebinden çıkan para NATO'nun savaş baronlarına gidecek. Peki, halk bu kadar yoksullaşırken elli yıldır savaşa ve silaha harcanan trilyon dolarlar işe yaradı mı? İnanın, tek bir işe yaramadı. Tek bir işe yaradı, o da halkları daha fazla birbirinden uzaklaştırıp birbirine kutuplaştırdı, daha fazla insanın da göç etmesine ve yaşamını yitirmesine neden oldu. Milliyetçi nutuklarla halk bir süre ikna edilebilir, bunun her zaman böyle olmayacağı biliniyor. İnanın, hiçbir halkı kimse sonsuza kadar yanıltamaz.

Türkiye uzun yıllar güvenlikçi politikalarla yönetildi. Buradan doğru Hakkâri'ye de özel bir yer açmak gerekiyor. Elbette bu politikalar sadece Hakkâri'de uygulanmadı fakat Hakkâri'nin özel bir güvenlik bölgesi laboratuvarı olarak kullanıldığını sayısız örnekleriyle anlatabilirim. İki yıldır süren süreç nedeniyle herkes birçok şeyin değiştiğini düşünüyor olabilir fakat gerçek tablo bunun

tam tersidir. İsterseniz gelin, bir turisti birlikte götürelim, oradaki tabloyu kendisi görsün, bu ülkede bir süreç olduğuna bakalım kendisini ikna edebilecek miyiz? Çünkü güvenlikçi uygulamalar neredeyse hiç değişmeden devam ediyor. Hakkâri'nin birçok köyünde hâlâ giriş çıkışlar askerî denetimlere tabi tutuluyor, sadece günün belli saatleri arasında bu köylere ulaşım sağlanabiliyor. Örneğin, Yüksekova'ya bağlı Çobanpınar köyünde giriş çıkış saatleri sabah yedi ile akşam yedi arasında sınırlandırılmış durumdadır. Bunun dışındaki saatlerde, ikameti Çobanpınar'da bulunan yurttaşlar bile giriş ve çıkışlar için kaymakamlıktan izin almak zorunda kalıyorlar; düğün ya da cenazelere katılmak isteyen, hasta akrabalarını ziyaret etmek isteyen yurttaşlara ise ikametlerinin orada olmaması gerekçesiyle izin verilmiyor. Tablo böyleyken, Hakkâri doğa turizmine nasıl açılacak? Sayın Bakan, bu uygulamalara artık son verilmelidir.

Hakkâri'de mayınlı bölge artık kalmamalıdır çünkü insanlarımızın tek geçim kaynağı hayvancılıktır, besin olarak kullanmak için de ot topluyorlar. Bu konular yerel halk için oldukça önemlidir. Sayın Bakan, Hakkâri'de hâlâ köy, yayla ve mera yasakları devam ediyor. Kentimizin tek geçim kaynağı hayvancılıkken yayla ve meraların yasaklı olması artık kabul edilemez. Yasaklı olmaktan çıkarılan yerlere de gidişler zaman zaman engelleniyor, gidebilen insanlar da sürekli rahatsız ediliyorlar. Sayın Bakan, Hakkâri'ye zaten sık sık gidiyorsunuz. Eminim, halk da sizlere bu söylediklerimi iletiyordur. Hakkâri'yle ilgili konuşurken, maalesef, hep yoksulluktan, yoksunluktan konuşuyoruz, oysa Hakkâri şehir olarak büyük bir potansiyele sahiptir.

Sayın Bakan, sabahki sunumunuzda hudutlardan, burada görev yapan 60 bin personelden söz ettiniz. Hakkâri'de 3 hudut kapısı var fakat bu potansiyel doğru değerlendirilmiyor. Halk bu avantajdan bilinçli bir şekilde faydalandırılmadığını düşünüyor çünkü devlet kurumları bu kapıların etkin kullanılması için gerekli girişimlerde bulunmuyorlar. Hudut kapılarında uygulanan yoğun askeri kontrollerden dolayı araçlar ve insanlar saatlerce bekletiliyor. Üstelik bu kontroller hudut kapılarıyla da sınırlı sınırlı değil, daha üç gün önce Hakkârili bir yurttaştan şöyle bir mesaj aldım, aynen okuyorum: "Sayın vekilim, bugün Hakkâri'den Van'a giderken Zap Karakolu'nda yarım saatten fazla bekletildim. Sordum, 'Barış süreci var.' dedim, cevap alamadım. Tatlı Köyü Kaan köprüsü karakolunda ve Bağışlı köyü yeni karakolunda da aynı uygulamaya tabi tutuldum." Bunu ben değil, yurttaşlar bunu söylüyor. Kendim de gelip giderken bazen görüyorum ya hiç kontrol olmuyor ya da 4-5 noktada ayrı ayrı araçlar durdurularak detaylı aramalar yapılıyor. Bu şekilde halk canından bezdiriliyor. Halk bu sorunlara çözüm üretmenizi bekliyorum. Hakkâri ve çevresindeki şehirler bütün ekonomik göstergelerde son sıradaysa, en gelişmemiş bölge kategorisinde yer alıyorsa bunun en büyük nedeni on yıllar boyunca oraya sadece güvenlikçi bir perspektiften bakıldığı içindir.

Sayın Bakan, bölgenin doğası kontrolsüz bir şekilde maden sahalarına açılarak talan edilmemelidir. İnsan kendi toprağı olarak gördüğü bir yere bu kötülüğü yapar mı, bu kadar hoyrat davranır mı? Sayın Bakan, birçok üst düzey bürokratınızı, rütbeli askerlerinizi alıp buraya geldiniz. Bu halkın cebinden çıkan milyarlarca lira başında bulunduğunuz Bakanlığa aktarılıyor. Sizin göreviniz, yurttaşlar arasında, kimlikler arasında, kentler arasında hiçbir ayırım yapmadan Türkiye halklarının güvenliğini sağlamak olmalıdır. Tam da bu nedenle Hakkâri'de hayvanını otlatan çobanın da köyüne ulaşmaya çalışan köylünün de seyahat eden yolcunun da hakkını gözetmek sizin sorumluluk alanınızdadır. Sizin memnun etmeniz gerekenler savaş baronları asla ve asla olmamalıdır, bu toprakların insanları olmalıdır diyorum. Sözlerime son veriyor, Komisyonu tekrardan saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oğuz Kaan Salıcı...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) - Sayın Bakan, sizi ve heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Hızlıca birkaç hususa değineceğim. Birincisi, F-35'ler... İsrail'in 48 tane F-35'i var hâlihazırda ve bu yıl 50'ye çıkacağı, tamamlanacağı konuşuluyor, 2028'den sonra 28 tane daha uçan teslim edileceği öngörülüyor. Yunanistan'ın F-35'leri 2027'de üretilecek, ilk parti 2028'de teslim edilecek, 8 tane F-35 2029'da Yunanistan'da konuşlanacak, sonra bu sayının 20'ye çıkacağı ifade ediliyor. Bizde kaç tane F-35 var? Sıfır. Paramız da uçağımız da Amerika'da, ödemesini yaptık, bu da bilinen bir gerçek. S-400'ler ilk alındığında Bakanlığınızdan ya da iktidar yetkililerinden... Şu ifade edilmedi ama kamuoyunun bildiği bir gerçek: S-400'leri aldığımız için F-35'leri alamıyoruz, işte CATSAA yaptırımları geldi, üretici olmaktan çıkarıldı Türkiye. Öte yanda, şimdi de S-400'lerden kurtulmaya çalışıyoruz. Şimdi, soru basit: Kurtulmak istediğimiz bir silahı niye aldık? Madem aldık şimdi neden kurtulamıyoruz? S-400'lerden de kurtulamıyoruz bu arada, aslında cevap da basit çünkü devretmek için Rusya'nın onayı gerekiyor. Bu da kamuoyuna açıklanmış bir gerçek ama öbür taraftan siyaseten S-400'leri alırken bir bağımsızlık gösterisi yapıldı -bugün Komisyonda da bahseden arkadaşlar oldu- Sayın Erdoğan bu alışverişi "Biz kendi bağımsızlığımızla ilgili kararımızı kendimiz veririz." diyerek savundu. Peki, şimdi S-400'lerden kurtulmaya çalışırken aynı bağımsızlık laflarını niye duymaz olduk? Alırken bu bir bağımsızlık kararıydı verirken bir bağımlılık kararı mı? Bağımsızlık diyerek hem Rusya'nın hem de Amerika'nın aslında onayını bekler hâle geldik.

Sayın Bakanım, bir diğer konu, bir diğer uçak f-16'nın modernize edilmiş versiyonu Viper. Yunanistan geçen hafta 62'nci f-16 Viper'ını teslim aldı. Yunanistan ve İsrail üzerinden örnek veriyor olmamın nedeni Doğu Akdeniz'deki kuruluş olan hat yani İsrail-Güney Kıbrıs- Yunanistan; Mekke Anlaşması'nın gerekçelerinden biri. Biz ise ilk taksiti 1,4 milyar doları ödedik, bu daha önce basına yansıdı, Anadolu Ajansında var zaten. "40 tane F-16 Viper uçağı alacağız." denildi, sonradan Eurofighter'lara döndük. İngiltere'den 2032'ye kadar 20 adet Eurofighter gelecek, aradaki boşluk da Katar'daki ikinci el uçaklarla kapatılacaktı. Bunu da siz ifade ettiniz, yine Anadolu Ajansında sizin ifadenizle yayınlandı, 27 Ekim 2025 tarihindeymiş o da. Katar'daki uçaklar için de "2026'nın başında gelecek." dediniz, iyi hatırlıyorum "İlk çeyreğinde gelecek." dediniz. Şimdi 2026 bitiyor Sayın Bakanım, peki, Eurofighterlar nerede? F35'imiz yok. F-16 Viper'a niyetlendik o da yok. İkinci elini alacağız dedik, o da yok. Eurofighterlar geliyor dedik, o da yok. Şimdi, siz bu ifadeyi ekim sonunda kullanmıştınız, dört ay sonra da İran savaşı başladı. Şimdi, siz ve heyetiniz deneyimli insanlarsınız, bu

savaşın başlayacağını öngörememiş olamazsınız yani bu konuya dair Savunma Bakanlığımızın sizin şahsınızda bir kanaati vardır. Ayrıca, Bakanlığınız geçen ay dedi ki: "Katar tarafından taslak eğitim programı ve satış sözleşmesinin hazırlanarak ülkemize gönderilmesi beklenmektedir." Şimdi, cümleye dikkat buyurunuz, biz hâlâ uçağı beklemiyoruz, sözleşmeyi de beklemiyoruz, biz hâlen bunların taslağını bekliyoruz. Umman'dan gelecek uçaklarda ise daha taslak aşamasında bile olmadığımız anlaşılıyor. F-35, F-16 Viper, Eurofighter; Türkiye'nin havada eksiği var, bu da Türkiye'nin problemi, hepimizin problemi. Bizim uçaklarımız nerede Sayın Bakanım? Şimdi, bir de Amerika'da yeni bir siyasi gelişme oldu, seçimlerde demokratlar Kongrenin iki kanadında da çoğunluğu kazandı. Gerçekçi olalım, F-35'leri alma konusunda bizim işimiz oldukça zorlaştı. Ben Dışişleri Komisyonu üyesiyim. Dışişleri Komisyonu olarak bu yılın başında Amerika'da bir dizi Kongre üyesiyle görüşmeye gittik. Yaptığımız görüşmelerde de gerçekçi gördüğümüz, ilerleme sağlanabileceğini gördüğümüz tek başlık millî muharip uçak KAAN'ın F110 motorlarının teslimatıydı. Şimdi, bu motorların da ne zaman teslim edileceği belli değil. Amerika'daki bu durumdan dolayı onun da ne olacağına dair bir öngörümüz yok. Kongre'deki yeni dengeler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Sayın Hakan Şeref Olgun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakanlığımızın ve Türk Silahlı Kuvvetlerimizin değerli komutan ve bürokratları, kıymetli milletvekilleri; hepiniz Komisyonumuza hoş geldiniz.

Sayın Bakan, Bakanlığınızın 2027 bütçesi 1 trilyon 532 milyar lirayı aşıyor. Geçen yıla göre yüzde 86 artış öngörülüyor ancak bu bütçede en çok merak ettiğimiz kalemi bulamadık: Mekke Ortak Savunma Anlaşması'nın bedeli. Sayın Bakan, bu anlaşmayı Meclisten 279 oyla geçirdiniz. Biz "Hayır." dedik ve bugün de aynı noktada duruyoruz çünkü anlaşmanın 2'nci maddesi taraflardan birine yönelik silahlı saldırıyı üç ülkeye birden yapılmış sayıyor. Peki, Suudi Arabistan'ın Yemen'de, Körfez'de, bölgesinde yaşadığı gerilimler bundan böyle Türkiye'nin de gerilimi olacak mı? Türkiye kimin düşmanını kendi düşman ilan etti? Bu soruya ne Komisyonda ne Genel Kurulda net bir cevap alamadık. Sayın Bakan, anlaşma süresiz, 16'ncı maddeye göre de on yıl dolmadan çekilme imkânı bile yok. Ortak Komitenin Sekretaryası Suudi Arabistan'da kurulacak, üstelik Meclis onayı tamamlanmadan Bakanlar ve Genelkurmay Başkanları düzeyinde toplantılar yapıldı, kurumsal adımlar atıldı. Anayasa'nın 92'nci maddesi açıktır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine izin verme yetkisi bu Meclisindir. "Yardımın kapsamı istişareyle belirlenecek." ifadesi bu yetkiyi fiilen hükûmetin masasına taşıyan muğlak bir kapıdır. Mehmetçik'in kanı hiçbiri hanedanın güvenlik sigortası değildi. Türkiye'nin güvenlik politikası başka başkentlerin önceliklerine değil, milletimizin hayati çıkarlarına ve bu Meclisin iradesine dayanmalıdır. Sayın Bakan, bu anlaşma kapsamında ortak tatbikat, personel değişimi ve istihbarat paylaşımı için 2027 bütçesinde ne kadar kaynak ayrıldı? Bu meblağ bütçenin neresinde? NATO yükümlülüklerimizle çatışma ihtimali olan bir durumda hangi taahhüt öncelikli olacak? Anlaşmaya yeni ülkelerin katılımı da açık bırakıldı. İran bu yıl İsrail'le normalleşmeyi masada tutan Suudi Arabistan'ı yüzlerce füze ve insansız hava aracıyla vurdu. Anlaşmanın 2'nci maddesine göre İran'ın her yeni saldırısı Türkiye'ye yapılmış sayılacak. Sınır komşumuz İran'la, İsrail'le aynı safta savaşmayı göze mi alacaksınız? Meclisin, Türk askerini nereye ve kimin için göndereceğini bilmeye hakkı vardır.

Sayın Bakan, başka ülkelere savunma taahhüdü verirken kendi ülkemize karşı borcumuzu soruyorum. Piyade Üsteğmen Nuri Melik Bozkurt 28 Mayıs 2022'de Pençe kilit bölgesinde şehit düştü. Dört yıla aşkın süredir naaşına ulaşılamadı. 6 Temmuz 2025'te Bakanlığınıza göre onun naaşını aramak için alınan bir duyum üzerine girilen mağarada 12 askerimiz şehit oldu. O duyumu kimden aldınız? Askerlerimiz mağaraya gerçekten ne için gönderildi? Yine, Sayın Bakan, resmi açıklamalar birbirini tutmuyor. Önce "Teröristlerin açtığı yoğun ateş nedeniyle naaşa ulaşılamadı." dediniz. Ardından el yapımı patlayıcı saldırısından ve kuvvetli deliller çerçevesinde vefat ettiği kanaatinden söz ettiniz. Mağaradaki ölümleri önce doğal metan gazına bağladınız, sonra karbonmonoksit ve hidrojen sülfür eklendi. Daha önce temizlenip mühürlendiği söylenen bir mağarada gerişten önce gaz ölçümü yapılmadı mı? Otopsi raporları neden açıklanmadı? İdari tahkikatta ihmal bulunmadığını söylüyorsunuz. O hâlde ailelerin ve kamuoyunun sorularını neden cevapsız bırakıyorsunuz? Ve soruyor Sayın Bakan: Şehidimizin naaşı nerede? Irak'ın dağlarında şehidimizin naaşına ulaşamamışken şimdi de Mekke Anlaşması'yla askerimizi Yemen çöllerinde mi bırakacağız? Nuri Melih Bozkurt'un kendi vatanında bir mezarı bile yokken bebek katiline İmralı'da 250 metrekarelik konut yapılması sizin kanınıza dokunmuyor mu? Adına ister villa deyin ister konut, bu milletin vicdanında karşılığı aynıdır. Sayın Bakan, önce kendi askerimizin canına ve aziz naaşına sahip çıkalım, sonra başkalarının güvenliğini konuşalım. Bu, devletin ve hepimizin namus borcudur diyor, şehitlerimizi rahmetle anıyor, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tamer Osmanağaoğlu...

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, vatan topraklarını gök sancağının üzerindeki bozkurt kararlılığında koruyup kollayan; mavi vatanın her bir köşesinde, karışında Türküm kudretli asırlarını yüzdürmeye devam eden; gök ve kalın semalarında çift başlı kartaldan aldığı ilhamla Türk'ün şanını yükselten; yavru vatan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde "Kıbrıs Türk'tür Türk kalacaktır." inancımızın teminatı olan; Kuzey Afrika'da, Suriye'de, Irak'tan Balkanlara, Kafkaslar'dan Yemen'e barışın, huzurun ve mazlumun güven kapısı olan;

varlığıyla dahi Türk ve Türkiye dair her şeye şaşı bakanların korkulu rüyası olan Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kahramanlarını saygıyla ve muhabbetle selamlıyorum.

Şüphesiz Türk Silahlı Kuvvetleri ülkemizin çok cepheli ciddi ve çok yönlü mücadelesinin en güçlü dayanak noktası, maziden atiye uzanan Türk devlet felsefesinin kazanımı, zamanlar üstü mefkurelerimizin cesaret membadır. Türkiye'nin tarihî haklarının muhafazasında, istikbal mücadelemizin istikrarında ve elbet asrı Türk asrı yapma yürüyüşünde Millî Savunma Bakanlığımızın düşmanı kıskandıran dosta güven veren vasıfları Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyetinin en büyük cevheridir.

Sayın Bakanım, iki gün önce Sağlık Bakanlığımızın bütçe görüşmelerinde dile getirdiğim bir hususu bir kez daha ifade etmekte fayda görüyorum. Şüphesiz tüm sağlık çalışanlarımız kahraman Türk ordumuzun her birinin muayene ve tedavisinde canla başla görev almaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımız elbette sahipsiz de değildir. Ne var ki Gülhane geleneği sadece bir hastane değil, binlerce yıllık tarihinden aldığı feyzle Türk milletinin modern devletine kazandırdı eşsiz bir kazanımdır. Cerrahi tıbbın gelişimine katkı sunan, modern tıp eğitiminin bu askeri sağlık sisteminin oluşmasına katkı sağlayan GATA geleneğinin yaşatılması, gerekiyorsa çağın gereklerini kucaklayacak bir yapılandırma sürecinin ardından askeri hastanelerin yeniden kurumsal hazinemizdeki yerini alması ziyadesiyle önemsediğimiz bir konudur. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin "Şüphesiz her hastanemiz kıymetlidir. Şehir hastanelerimiz, eğitim, araştırma hastanelerimiz, üniversite hastanelerimiz aziz milletimize büyük hizmetler sunmaktadır. Fakat askeri sağlık sistemi, savaş ve çatışma anında apayrı bir refleks ve seferberlik hazırlığı ortaya koymaktadır. Mukaddes GATA geleneği, cephe gerisinden cephe hattına kadar uzanan askeri tıp disiplini Mehmetçiğe adanmış fedakâr hekimlik ruhunun ve harp şartlarında çelikleşmiş sağlık aklının ta kendisidir." sözleri bu konudaki hassasiyetimizi ve bu konuya dair bakış açımızı yansıtması açısından oldukça önemlidir.

Sayın Bakanım, içinde bulunduğumuz coğrafyada lider pozisyonunda olan, gerçekleşen her gelişmeye anında refleks gösterebilen, küresel etki yaratabilecek kabiliyete her zaman haiz Türk Silahlı Kuvvetlerimizin sürekli kendisini yenileyen ve geliştiren bir ordu olması hepimiz için eşsiz bir övünçtür. Bundan sonra da millî ve yerli silah sistemleriyle teçhiz edilmiş kara, deniz, hava, siber ve uzay alanlarında hareket icra edebilme kabiliyetine sahip caydırıcı bir silahlı kuvvetlerin tesisi için fedakâr çalışmalarımıza devam edeceğinize inancım tamdır.

Bütçemizin hazırlanmasında emeği geçen tüm Bakanlık bürokratlarımızı kutluyorum. Yine, hem şahsınızın hem de Genelkurmay Başkanlığımızın nezdindeki Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kahramanlarına çalışma alanında üstün muvaffakiyetler ve kolaylıklar diliyorum. Bütçemizin devletimize, milletimize ve Bakanlığımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Veysel Hatipoğlu...

VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Bakan Yardımcılarım, Millî Savunma Bakanlığımızın saygıdeğer mensupları; öncelikle Gazi Meclisimize hoş geldiniz diyorum.

Millî Savunma Bakanlığımızın bütçesinin ülkemizin güvenliğine, ordumuzun caydırıcılığına ve Türkiye'nin uluslararası alandaki sözünün ağırlığına yapılan bir yatırım olarak değerlendiriyorum. Türkiye bulunduğu coğrafyada güçlü olmak zorundadır. Çevremizde yaşanan savaşlar, çatışmalar güvenliğin ihmale gelmeyeceğini, savunma kabiliyetinin başka ülkelerinin kararlarına bırakılmayacağını bizlere tekrar tekrar göstermiştir. Bu coğrafyada barışı korumak istiyorsanız caydırıcı olacaksınız, bağımsız karar almak istiyorsanız o kararı uygulayabilecek güce sahip olacaksınız. Türk Silahlı Kuvvetlerimiz köklü askeri geleneği, personelinin cesareti ve disiplini, harekât tecrübesi ve gelişen teknolojik kabiliyetiyle bu iradenin en önemli güvencelerinden biridir. Türkiye'ye karşı hesap yapan herkesin karşısında görevine hazır, kararlı ve güçlü bir Türk ordusunun bulunduğunu bilmesi caydırıcılığımızın temelidir.

Sayın Bakanım, bir dönem başka ülkelerin kendi aralarında yaptığı güvenlik anlaşmalarının bölgemizde doğurduğu sonuçlarla uğraşan Türkiye, bugün yaptığı anlaşmalarla, geliştirdiği savunma ortaklıklarıyla ve ortaya koyduğu iradeyle başka ülkelerin de hesaplarını yeniden değerlendirmek durumunda kaldığı bir Türkiye potansiyeline gelmiştir. Türkiye'nin hangi adımı atacağı, kimlerle iş birliği geliştireceği ve hangi meselede nasıl bir tutum alacağı artık diğer ülkelerin değerlendirmelerinde hesaba katılması gereken bir unsurdur. Masada söylediğiniz sözün ağırlığı o sözün arkasında durabilme kudretinizle doğrudan ilişkilidir. Türkiye'nin diplomasi masasında haklarını kararlılıkla savunabilmesinin en önemli dayanaklarından biri kahraman Türk ordusu, Genelkurmayımızın ve kuvvet komutanlıklarımızın planlama ve sevk kabiliyeti, Millî Savunma Bakanlığımızın çalışmaları ve savunma sanayimizin üretim gücüdür.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde savunma alanında ortaya konulan kararlı irade ordumuzun imkân ve kabiliyetlerini geliştirirken savunma sanayimizde de büyük bir atılımın önünü açmıştır. Yerli, millî üretimde kazanılan her başarı Türkiye'nin caydırıcılığını ve bağımsız hareket etme gücünü pekiştirmektedir. Kendi silahını, mühimmatını, gemisini ve insansız sistemlerini geliştirebilmek ülkemizin hareket kabiliyetini güçlendirmektedir çünkü ihtiyaç duyduğunuz bir savunma sisteminde başka bir ülkenin iznini beklemek kimi zaman kendi güvenliğiniz için atacağınız adımı o ülkenin kararına bağlı bırakmak anlamına gelebilir. Bu başarıya emek veren mühendislerimize, teknisyenlerimize, işçilerimize, kamu kurumlarımıza ve özel sektörümüze de teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, bütün bu gücün merkezinde insanımız yani Mehmetçik'imiz bulunmaktadır. En gelişmiş sistemleri kullanan, en zor şartlarda görev üstlenen, gerektiğinde canını ortaya koyan vatan evlatlarımızdır. Türk ordusunun gücü, köklü kurumsal yapısına, disiplinine, komuta kabiliyetine ve her şartta görev yapabilme iradesine dayanmaktadır. Bu güç, Türkiye'nin hak ve menfaatlerini savunurken ortaya koyduğu kararlılığın teminatıdır. Türkiye'nin bulunduğu her masa, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin gücü ve caydırıcılığında devletimizin sözünün arkasında olduğu masadır.

Personelimizin eğitimine, çalışma ve yaşam şartlarına, özlük haklarına ve emeklilik güvencelerine yönelik her adımı önemsediğimi ifade etmek isterim. Bu alanlarda yürütülen çalışmaların ordumuzun moraline, kurumsal aidiyetine ve görev başarısına doğrudan katkı sağlayacağına inanıyorum. Türkiye'nin gücü, dostuna güven vermeli; milletimizin huzuruna, egemenliğine ve vatanımızın bütünlüğüne yönelmeyi düşünenleri daha ilk adımda bu düşünceden vazgeçirmelidir. Bizler burada bütçeyi görüşürken Mehmetçik'imiz nöbetinin başındadır. Bize düşen, onun ihtiyaç duyduğu imkânları sağlamak, fedakârlığına sahip çıkmak ve Türkiye'nin savunma geleceğini, geleceğin şartlarını hazırlamaktır.

Bu vesileyle, aziz şehitlerimizi rahmetle, kahraman gazilerimizi minnetle anıyor, şehit ve gazi ailelerimize şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, şahsınızda Millî Savunma Bakanlığımızın bütün mensuplarına ve kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimize görevlerinde üstün başarılar diliyorum. Bütçemizin ülkemize, milletimize ve ordumuza hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Utku Çakırözer'de.

Buyurunuz lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli konuklar; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Silahlı kuvvetlerimizin gücü yalnızca envanterindeki sistemlerle ölçülmez; Mehmetçik'in, arkasında devletin durduğuna inanmasıyla ölçülür. Bugün gazisini ve şehit ailesini sokakta bırakan bir devletin yarın askerine "Arkandayız." demesi inandırıcı olmaz. Gazilerimizin devletten beklentileri bir lütuf değil haklarının teslim edilmesidir. Geçtiğimiz yaz er gazilerimiz özlük haklarındaki eşitsizliklerin giderilmesi için Ankara Güvenpark'ta kırk sekiz gün boyunca nöbet tuttu, Meclise seslerini duyurmaya çalıştı. Bazıları bu hak arayışı sırasında polis müdahalesiyle dahi karşı karşıya kaldı. Ardından bazı iyileştirmeler içeren yasal düzenlemeler yapıldı ama bu düzenleme gazilerimizin sorunlarını bitirmedi. Kahraman gazilerimizin bizlerden, sizlerden talepleri var. Bunlardan özellikle sayıları artık sadece 300'e düşmüş olan Kıbrıs ve Kore muharip gazilerimizin evlatları için beklentileri karşılanmalıdır. Kahraman astsubaylarımızın yıllardır konuştuğumuz tazminat sorunu bir an önce çözülmelidir. Kıdemli binbaşılar, binbaşılar ve astsubayların emekli aylık bağlama oranları diğer emekli personelin seviyesine yaklaştırılmalıdır. Şehit ailelerimizin, gazilerimizin, astsubaylarımızın, binbaşılarımızın bizden beklentilerini karşılayacak adımları süratle çıkarmak hepimizin ortak sorumluluğu olmalıdır.

Ben de -az önce dile getirildi- bu iktidarın Trump'la dostluğuna güvenerek attığı adımların millî savunma alanında büyük zafiyet yarattığı düşüncesindeyim. Bakın, bugüne kadar "Çıktı, çıkacak." denen hiçbir şey çıkmadı. Ne CAATSA yaptırımları kalktı, ne KAAN'ın motorları geldi, elimizde ne F-16'nın güncellenmiş, modernize edilmiş hâli var; elimizde parasını verdiğimiz F-35'ler dahi yok ama buna karşı ABD yönetimine açılmış bir tazminat davası yani onu caydıracak bir tahkim davası dahi yok, beklemekteyiz sadece. Diğer tarafta, işte, F-35 yok, F-16 yok, bakıyoruz Eurofighter var mı, o da yok yani neresinden baksanız çok büyük bir zafiyet içindeyiz. Bölgeye baktığımızda neredeyse herkes uçağını, savunmasını tahkim etmiş durumda ama Türkiye büyük bir zafiyetle karşı karşıya.

Yine gündeme getirmek istediğim bir başka husus Mekke Savunma Anlaşması. Komisyonda, Genel Kurulda dile getirdik, burada da biz... Tabii ki Suudi Arabistan, tabii ki Pakistan, tüm bölge ülkeleri bizim için önemlidir, ilişkiler geliştirilmelidir. Özellikle de savunma sanayisi alanında... Ben burada, Savunma Sanayisi Başkanlığımızın değerli temsilcileri var, onları da tebrik etmek istiyorum; gelinen aşama, ihracat potansiyeli, geliştirilen ürünler, hepsi bizim gururumuz. Tabii ki ilişkiler geliştirilsin ama savunma sanayimiz gelişecek diye biz Suudi Arabistan'ın, biz Pakistan'ın riskini, güvenlik tehditlerini üstlenmemeliyiz. Her birinin farklıdır; mesela, Pakistan'ın riski Taliban'dır, Afganistan'dır, Hindistan'dır. Biz niye Hindistan'ı karşımıza alalım? Biz niye Taliban'ı karşımıza alalım? Ya da aynı şekilde Suudi Arabistan'ın riski işte Husilerdir, efendim, Körfez'deki krizlerdir ve benzeri tehditlerdir ama bizim tehdit önceliklerimiz -sizler burada çok daha iyi biliyorsunuz, burada bulunan Sayın Bakan ve diğer askerî, sivil yetkililer- bunlar değil. Onlara saldırı geldiğinde biz kendimize saldırıymış gibi alacağız ve o güvenlik riskini Mehmetçik'imizle göğüsleyeceğiz. Ne işi var Yemen çöllerinde bizim Mehmetçik'imizin? Yani savunma sanayisinin geliştirilmesi, savunma sanayimizin ihracat potansiyelinin arttırılması önemlidir ama bunu yapacağız diye bizim Suudi Arabistan kralının, hanedanının korumasını üstlenmemiz doğru değildir. Bu noktada asker gönderilecek mi? Hatta biz duyuyoruz, bakın, bu anlaşma buradan geçmeden askerî unsurların Suudi Arabistan'a gönderildiği, işte HİK'lerin, AWACS'ların, efendim, İHA'ların gönderildiği, askerimizin gönderildiği noktasında Meclisten daha yetki çıkmadan bunların yapılması meşru değildir, hukuki değildir diye bunları söyledik ama dinletemedik. Bir kez daha uyarıyoruz: Biz Suudi Arabistan hanedanının korunması için Yemen çöllerine asker gönderilmesine karşıyız. Hele hele bunun Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir tezkereyle, yetki alınmadan, işte bu pakt çerçevesinde bir oldubittiye getirilmesine kesinlikle karşıyız. Hem biz karşı çıkarız hem bu millet karşı çıkar. Bu Mekke Savunma Anlaşması noktasında ilişkilerimizin, Hindistan'la ilişkilerimizin, bölge ülkeleriyle,

Körfez ülkeleriyle bozulmasına karşıyız. Bu noktada çok dikkatli, gerçekten teyakkuz içinde olmamız gerekmektedir, maceralara gönderilmemelidir.

Ayrıca, işte, Husilerin yaptıkları, bugünlerde baktığınızda büyük riskler içermektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Hem...

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Bitiriyorum hemen.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Şimdi de söz sırası Sayın Sümeyye Boz'a aittir.

Buyurunuz lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Başkan.

Sayın Bakan ve değerli bürokratları selamlayarak başlamak istiyorum. Millî Savunma Bakanlığının bütçesini görüşürken aslında bütçenin kimin için olduğunu anlamak için önce koşa koşa Riyad'a gidip neye karar verdiğinize bir bakalım Sayın Bakan. Mekke Anlaşması çerçevesinde 5 Ekimde Riyad'da, üzerinde mutabık kalınan askerî kuvvet ve kabiliyetlerin Suudi Arabistan'da sağlanması ve hızla konuşlandırılması için tedbir alınacağını duyurdunuz. Anlaşmanın onaylanmasını uygun bulan teklif ise 21 Ekimde Meclise sunuldu. Dış İşleri Komisyonunda bu toplantıların sadece hazırlık ve istişare niteliğinde olduğunu ifade ettiniz, Türkiye açısından herhangi bir personel ve mali yükümlülük doğurmadığını ifade ettiniz. Yani Riyad'da kuvvetler üzerinde mutabakattan söz ettiniz, Ankara'da ise yükümlülük doğmadığını söylediniz. O hâlde Türkiye'nin hangi katkısı üzerinde bir mutabakat sağlandığını ifade ederseniz seviniriz. Görevin kapsamını, süresini ve komutasını kim belirledi mesela? Petrolü, madeni, bununla birlikte parası olanın yani zengin olanın askerî kapasitesi tahsis etmek yani böyle bir güce sahip olanlara askerî bir kapasite tahsis etmek Wagner düzeninin bir mantığıdır aslında Sayın Bakan. Millî Savunma Bakanlığını ve personelini paralı özel güvenlik şirketi gibi kullanmanın yolunu açar bu. Suudi Arabistan yönetimiyle herhangi bir ödeme, finansman, siyasi ya da ekonomik taahhüt görüşüldü mü, lütfen açıklayın. 2027 bütçesinde bu görev için ödenek ayrıldıysa hangi tertipte, ne kadar; ayrılmadıysa da personel, intikal ve lojistik giderleri hangi kaynaktan karşılanacak mesela? Bu Komisyona Riyad'da alınan kararların ödeme veznesi muamelesi yapılmaması gerekiyor Sayın Bakan. Yemen'de yıllardır süren savaşın ortasında Suudi Arabistan'a kuvvet sağlama hazırlığını bölgesel istikrar diye sunuyorsunuz ancak bu kararın savaşı genişletme riskinin olduğunu da hatırlamanız gerekiyor ve bu riski de nasıl değerlendirdiğinizi Komisyonla paylaşırsanız, tutanaklara geçinirseniz sevinirim.

Ayrıca Sayın Bakan, F-35 görüşmelerinde Türkiye'nin İbrahim Anlaşmalarına katılması gündeme geldi mi? Gazze yakılmışken, üstelik İsrail'in askerî üstünlüğünü korumayı esas alan bir bölge düzeninde Türkiye'ye hangi rol biçiliyor? ABD yönetimi S-400'lerin Ukrayna'ya devrini istedi mi sizden? Amerikan enerjisi alımı veya ticari gelirlerin korunmasında Türkiye'nin daha fazla askerî görev üstlenmesi sizden talep edildi mi? Bu başlıklardan hangisi masaya geldiyse Hükûmetin verdiği yanıtı tutanaklara geçirmenizi istiyoruz.

Dışişleri Komisyonundaki şerhimizde de somut bir tehlikeye işaret etmiştik: Mekke Anlaşması'nın 5'inci maddesi operasyonel bir iş birliğini, 9'uncu ve 13'üncü maddeleri ise istihbarat paylaşımını ve gizliliği düzenliyor. Demokratik siyasi faaliyetlere yönelik ve sivil örgütlenmelere ilişkin bilgilerin başka devletlerle paylaşılmasını hangi hüküm engelleyecek mesela? Paylaşım yetkisi kimde olacak ve Meclis bu yetkinin kullanımını nasıl denetleyecek? Kürdistan Bölgesel Yönetimi ve Rojava'nın bu iş birliğinin gündemine girip girmediğini, hâlâ belirsiz olduğunu hatırlatmak gerekiyor. Türkiye'de Kürt halkının siyasi iradesini barış sürecinin muhatabı olarak kabul ederken, Kürdistan Bölgesel Yönetimi ve Rojava'yı da Riyad'da askerî ve istihbari iş birliğin konusu yapıp yapmadığınızı, ele alıp almadığınızı öğrenmek istiyoruz. Çünkü barışın inandırıcılığı Hükûmetin Kürtlerin siyasi iradesini sınır ötesinde de tanıyıp tanımadığıyla ancak sınanabilir.

Riyad'da Meclis daha anlaşmayı görüşmeden kuvvetlerin konuşlandırılmasının hazırlığına giriştiniz, Türkiye'de ise barışın çerçeve yasasını ve sürecin nasıl izleneceği hâlâ bir takvime bağlanmış değil. Bu fark, Hükûmetin kime hangi güvenceyi vermeye hazır olduğunu gösteriyor. Suudi yönetimiyle askerî destek için önceden mutabakat kuruyorsunuz, Kürt halkının demokratik siyasete eşit koşullarda katılmasını güvenceye alacak adımları ise yürütmenin ne zaman kendini hazır hissedeceğine ya da uygun göreceğine bırakıyorsunuz.

Barışın kalıcı olması, çatışmayı yıllarca sürdüren karar alma biçiminin de değişmesini ve değiştirilmesini gerektirir. Kürt halkının siyasi taleplerini güvenlik kurumlarının konusu sayan anlayış, seçilmişlerin yerine kayyum atanmasına ve demokratik örgütlenmenin soruşturulmasına zemin hazırladı. Bugün, askerî ve istihbari yetkileri yeni ortaklıklarla genişletirken barışın hukuki güvencelerini eğer ertelersiniz, geçmişte çözümün önünü kapatan siyasi eğilimi sürdürmeye devam etmiş olursunuz. Başka bir devletin güvenliği için göstermiş olduğunuz hızlıca siyasi iradeyi bu ülkede barışın hukuki güvencelerini kurmak için de göstermenizi bekliyoruz Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, şimdi de söz sırası Sayın Yüksel Arslan'da.

Buyurunuz lütfen.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, Değerli Bakanım, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi selamlıyorum.

Savunma Bakanlığımızın bütçesi konuşulurken yıllardır her fırsatta pişirilip önümüze koyulan, çözüm süreçleriyle bölücü terörün geldiği son hâle mutlaka dikkat çekmek gerekiyor. Apocu bölücü terörün hedefi 4 aşamadan oluşuyor: Stratejik savunma, stratejik denge, stratejik taarruz, siyasallaşma. PKK, terör ve silahla birinci hedefini hiçbir zaman aşamadı; denge ve taarruza hiçbir zaman geçilemedi. Türk Silahlı Kuvvetlerinin kahramanca mücadelesi bu hedeflerin gerçekleşmesini engelledi. Ancak aşama aşama 4'ücü hedefe gitmek isteyen terör örgütü çözülmenin, dağılmanın eşiğindeyken sihirli bir el devreye girdi, terör örgütü bir anda siyasi derinleşme aşamasına geçti. Terör örgütü silahla ulaşamadığı hedefe siyasetle ulaşsın diye seferber olanlar var. Terör örgütü Suriye'de Rakka'ya kadar indi, daha sonra kendine ayrılan bölgeye geri çekildi. Suriye'de "Tasfiye oldu." dedikleri örgüt, Şam'da devlet idare ediyor. Orduya bireysel olarak katılmadılar, tümen olarak katıldılar. Kuzey bölgesinde de hâlâ hâkimiyetleri devam ediyor. Terör yeni alanlara, yeni pozisyonlara, yeni etkilere ulaşıyor. Açılımı yumuşatmak için "Bu bir devlet projesi." diye halka anlatılmaya çalışılıyor ama bu bir devlet projesi değil, bir BOP projesi, bir ABD projesi olduğunu da aklı başında herkes biliyor. Terör örgütünün ve uluslararası propaganda taşeronların etkisiyle "İki senedir kan akmıyor." diyenler var. Bizim eleştirimizi, uyarılarımızı kandan beslenmekle suçlamaya çalışıyorlar. Buradan açık açık söylüyorum: Kan akmasını isteyen, kandan medet uman insanlıktan nasibini almamıştır. Ama kan akmıyor diye Türk Silahlı Kuvvetlerinin terörle mücadele azmini ve birikimini hedef alanlar PKK'nın hedef ve gailelerine alan açanlar, teröriste statü ve meşruiyet kazandıranlar, PKK'yı Kürtleri temsil eden otoriteye dönüştürenler, Mehmetçik katillerini meydan meydan dolandırıp barış havarisi kestirenler, büyük bir suçun ortağıdır, insanlık düşmanıdır.

Sayın Bakanım, yöntemler değişiyor, silahlar susabiliyor, siyaset devreye girebilir ama terörün temel hedefleri değişmiyor, sadece görüntünün değişmesi terör tehdidinin ortadan kalktığı anlamına gelmez. Bugün terör örgütünün hedeflerinden vazgeçtiğini kimse iddia edemez. Her gün Mecliste "Türk Silahlı Kuvvetleri geçmişte katliam yaptı, çoluk çocuk öldürdü." diye konuşuyor milletvekilleri, Savunma Bakanlığından bu konuda hiç bir açıklama duymuyoruz, bizi çok incitiyor. Hâl böyleyken, terörle kahramanca mücadele eden Türk Silahlı Kuvvetlerimiz görüntü değiştiren yeni terör tehlikesi hakkında iktidarı uyarıyor mu?

Türk Silahlı Kuvvetlerinin teknik donanımına, altyapısına yönelik harcamaları diline dolayanlar var. "Teröre şu kadar para harcadık, kaynak ayırdık." diyorlar. Devlet, üniter yapısına, anayasal düzenine, egemenliğine yönelen tehditlere karşı elbette para harcayacak. Silahlı Kuvvetlerin teknik donanımına, caydırıcılığına harcanan para ve kaynak bizim için olmazsa olmazdır. PKK'nın dönüşmesi sonucu ortaya çıkacak siyasi ve toplumsal maliyetin yanında devede kulak kalır. Türk ordusunun asırları aşan bilgi ve tecrübesini kirletmeye çalışan büyük bir ittifak var. Göz bebeğimiz Türk Silahlı Kuvvetlerinin hareket kabiliyeti, mücadele azmi ve cesareti hedef alınıyor.

Bebek katilleri için ortalığı ayağa kaldıranlar, TSK personelinin taleplerini de duymuyorlar. Astsubayların, uzman erbaşların, sözleşmeli erbaş ve erlerin uzun zamandır dile getirdikleri sorunlar var. Astsubayların makam ve görev tazminatı düzenlemesi ne zaman yapılacak? Uzman erbaşların ve sözleşmeli erbaş ve erlerin mevzuat eksikliği başta olmak üzere özlük hakları iyileştirme çalışmaları yapılıyor mu?

Güvenpark'ta haklarını arayan gazilerimize verdiğiniz sözler unutulmasın. Rütbeli gazilerimizin de maaş ve özlük haklarıyla ilgili çok büyük sorunları var. TSK'de görev yapan sivil memurlarımız özlük hakları, lojman, kadro, emeklilik ve diğer kurumlarda görev yapan benzer statüdeki personele tanınan 3600 ek gösterge hakkının verilmesini talep ediyor. Bu konuda bir çalışmanız var mı? Yine, ordu içinde sivil generaller meselesi var. TSK'de kaç sivil general ve amiral bulunmaktadır? Bu uygulama TSK'nin emir komuta...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Halil Öztürk'te.

Buyurunuz lütfen.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; millî savunma, hudutlarımızın korunması kadar ordumuzun caydırıcı gücünün artırılmasını, savunma sanayisinde dışa bağımlılığın azaltılmasını ve millî imkânlarımızla hareket kabiliyetimizin güçlendirilmesini gerektiren hayati bir devlet meselesidir. Türk Silahlı Kuvvetlerimizin yurt içinde ve sınır ötesinde başarıyla yürüttüğü görevler ile hava savunmasından insansız sistemlere uzanan teknolojik gelişmeler ülkemizin güvenliğini ve savunma gücünü her geçen gün daha da pekiştirmektedir. Ordumuzun sahip olduğu imkânların sahada karşılık bulmasında tecrübeyle şekillenen sevk ve idare anlayışının disiplinin ve fedakârlığın payı oldukça büyüktür. Bu anlamda, Millî Savunma Bakanımız Sayın Yaşar Güler'in yıllara dayanan askerî birikimi, sahayı yakından tanıyan yönetimi ve kurumlarımız arasında gözettiği eşgüdüm bu bakımdan kıymetli ve önemlidir. Bu sebeple Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, komuta kadememiz ve hudut boylarında nöbet tutan Mehmetçik'imize, savunmamızın her kademesinde emek veren bütün personelimize bu vesileyle şükranlarımı sunmak isterim.

Sayın Bakan, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin sahadaki gücünü besleyen başlıca dayanaklarından biri millî üretim kabiliyetidir. Seçim bölgem Kırıkkale, cumhuriyetimizin ilk sanayi hamlelerinden bu yana bu kabiliyetin gelişmesine omuz veren önemli şehirlerin başında gelmiştir. Makine ve Kimya Endüstrisinin fabrikalarıyla nesiller boyunca ordumuzun ihtiyaçlarını karşılayan şehrimiz, bugün de savunma üretimimizin önemli merkezlerinden biri olmayı sürdürmektedir ve hedeflemektedir. Bu tarihî birikimin yeni yatırımlarla güçlendirilmesini son derece kıymetli buluyoruz. Bu bakımdan Makine ve Kimya Endüstrisinin 2023-2027 dönemini kapsayan yatırım programı çerçevesinde Kırıkkale'deki tesislerin modernizasyonu, yeni üretim hatları ve enerjik malzemeler alanındaki yatırımlar bu

bakımdan son derece kıymetli ve önemlidir. Makine ve Kimyanın gelişmesini konuşurken Sayın Bakanım, bu başarıya alın teriyle katkı veren çalışanlarımızın haklarının da aynı hassasiyetle ele alınması gerektiğini değerlendirmekteyiz. Her fırsatta dile getirdiğim üzere, Makine ve Kimya Endüstrisi işçilerimizin ücret ve özlük haklarının iyileştirilmesi, benzer görevleri yapan personel arasındaki ücret adaletinin sağlanması, tehlike primi, vardiya ve fazla mesai ücretlerinin hakkaniyetli biçimde düzenlenmesi oldukça önem taşımaktadır. Özellikle Sayın Bakanım, bu konunun altını çizerek ifade ediyorum; temizlik, güvenlik ve itfaiye hizmetleri başta olmak üzere, taşeron şirketleri bünyesinde görev yapan kardeşlerimizin Makine Kimya Enstitüsü bünyesinde kadro olması yönündeki haklı beklentisi karşılıksız bırakılmamalıdır. Zira, Makine Kimya bugün bir kamu şirketidir. Bir kamu şirketinin özel şirkete ihale vererek bu noktada destek hizmeti almasını da biz işin esası çok anlaşılabilir bulmamaktayız. Bunun için buradaki arkadaşlarımızın da Makine Kimyanın kendi bünyesindeki kadroya alınması gerektiğinin önemli bir hassasiyet olduğunu, bu konuda ciddi bir beklenti olduğunu da ifade etmek isterim.

Yine, bununla birlikte Sayın Bakanım, ROKETSAN'ın Nisan 2026'da Kırıkkale Yakıt Üretim Tesisi'ni hizmete açması da şehrimizin savunma sanayisindeki konumunu daha da ileriye taşımıştır. Bu tesislerle Makine Kimya birikimini aynı sanayi ekosistem içinde değerlendirdiğimizde Kırıkkale'nin daha büyük bir üretim tesisine dönüşebileceği açıkça görülmektedir. Bu potansiyeli tek tek tesislerle sınırlandırmamalı, güçlü bir yan sanayi ağına da dönüştürmemiz gerektiğini düşünmekteyiz.

Silah İhtisas Organize Sanayi Bölge'mizin yatırımcı taleplerine cevap verebilmesi için genişleme imkânları değerlendirilmeli -ki oldukça daraldı, bitmek üzere, bitti veya- özellikle Makine Kimyanın uygun arazileri var, bu konuda da kurumlar arası bir eş güdüm sağlanması gerektiğini düşünüyoruz Sayın Bakanım.

Yine, roket ihtisas ve havacılık ihtisas organize sanayi bölgesi kurulmasına yönelik taleplerimiz de bu hedefin bir parçasıdır. Biz, Kırıkkale için yalnızca büyük tesisler değil, yan sanayiye sipariş veren, üniversiteyle ortak araştırma yürüten, meslek liselerine uygulama alanı açan ve şehir esnafına canlılık kazandıran bir üretim düzenini istiyoruz.

Sayın Bakanım, Kırıkkale'de Makine Kimyaya önemli destekleri olmasına rağmen hem Kırıkkale Valimiz hem de Kırıkkale Üniversitesi Rektörümüz daha evvelden Makine Kimya Anonim Şirketinin yönetimindeyken şimdi yönetiminde değiller. Bu da Makine Kimyanın hem mülki idare amiri hem üniversiteyle içli dışlı olması, daha eş güdüm içerisinde hareket etmesini sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla bu, Rektörümüzün ve Valimizin de Makine Kimyanın yönetimi içinde değerlendirilmesi gerektiğini bizler ifade etmekteyiz.

Sayın Bakanım, cumhuriyetimizin ilk yıllarından bugüne Türk ulusunun gücünde Kırıkkale'nin alın teri, fabrikaların emeği ve şehrimizin fedakârlığı vardır, biliyorsunuz.

Sözlerime son verirken Sayın Bakanımıza, mesai arkadaşlarına ve bütün bürokrat arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Devletimizin bekasını, aziz milletimizin istikbalini, ordumuzun...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz Sayın Öztürk.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Ali Çelebi'de.

Buyurun.

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - Teşekkürler Değerli Başkanım.

Kıymeti hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Yaptıklarımız yapacaklarımızın teminatıdır anlayışıyla son iki dönemde erinden generaline kadar yüce Mecliste hangi düzenlemeler yapıldı Komisyonun takdirine sunmak istiyorum. Öncelikle, sözleşmeli erlerimiz; sözleşmeli erlerimiz biliyorsunuz, birliklerde kalıyorlar. Bunların hafta sonu evci izin hakkı düzenlendi, aile yardımları düzenlendi, yedi sene sonra memur olabilme hakları kendilerine bu dönemde verildi çünkü bunların emekli olma hakları da yoktu, bu düzenleme onlar için çok önemliydi, mesaiye gidiş gelişlerde servislerden yararlanabilme hakları yoktu, düzenlendi. Komando birlikleri için yüzde 8, gemi ve yüzer birliklerde yüzde 3, Amfibi Deniz Piyade Tugay Komutanlığında olanlar için yüzde 5 artırımlı maaş ödenmesi sağlandı.

İkinci personelimiz, uzman çavuşlarımız. Uzman çavuşlarımız için 3600 gösterge, ek gösterge verildi, zati tabanca hakkı verildi, yaş haddi 55'e çıkarıldı ki daha rahat bir şekilde emekli olabilsinler. 6000 sayılı Kanun mağdurları çözüldü, önemli bir sorundu bu da, ek ödeme sağlandı, yıllık izinlerini müteakip sene kullanamıyorlardı, bu düzenlendi, astsubay geçiş işlemlerinde ilave sınav hakları düzenlendi ve diğer taleplerine dair de çalışmalarımız devam etmektedir.

Astsubaylarımız, iki sorun çok önemliydi bunlar için: Birincisi, kademe-derece sorunu, o çözüldü. Rütbe yaş haddi 55'ten 60'a çıkarıldı, lise mezunu olanlara ek ödeme sağlandı, astsubay adaylarına da astsubay astçavuş maaşı sağlandı. Şimdiki gündemimiz ilave tazminat, bu konuda Sayın Bakanımızın daha güçlü destekleri var, biz de destekliyoruz. İnşallah en kısa zamanda bunu da çözüme kavuşturmayı umuyoruz. Burada bunların yanında emekli binbaşılarımız da aynı konudan muzdaripler. Şöyle bir örnek verelim: Ben görevde olsaydım yarbay olacaktım örneğin 1'inci pilot...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Allah korumuş!

MEHMET ALİ ÇELEBİ (İzmir) - ...yanımda astsubayım, teknisyen, uzman çavuşum, silahçı; hepimiz aynı anda emekli olsak şu an gösterge farklılıkları nedeniyle 3600'e yükseltimizden dolayı aslında kimi durumlarda uzman çavuşumuz astsubayımızdan fazla alabiliyor veya astsubayımız binbaşımızdan. Dolayısıyla bunun farkındayız ve çözüm iradesini gösteriyoruz.

Erbaş ve erlerimiz ilgili de ilaçlarda fiyat farkları vardı, bunlar düzenlendi, fark ücretleri düzenlendi. Terhislerinden sonra tedavileriyle ilgili yol ücretleri ve gündeliklerinin karşılanması sağlandı.

Askerî öğrencilerimizin harçlıkları artırıldı, devre kayıpları GSS kapsamına alındı.

Korucularımızda maaşları asgari ücrete tamamlandı, emeklilik hakkı getirildi, en düşük emekli maaşları asgari bir standarda bağlandı.

Pilotlarımız TSK'den ayrıldıklarında toptan ödeme ve ilave tazminatla sorunları vardı, bu çözüldü ve muvazzaf olarak göreve devam etmek isteyenler için uçuş tazminatı konusunda sivillerdekine benzer bir düzen alındı, burada bir iyileştirme yapıldı.

Yeni askerlik yasasıyla bedelli askerlik kalıcı hâle getirildi, orada bir istikrar sağlandı.

Komando, Deniz Kuvvetleri yüzer birlik kadrolarına yıpranma payı verildi.

Askerî sağlık personeli tazminat mağduriyeti çözüldü.

Kadrosuzluk nedeniyle emekliye sevk edilenler vardı, mesela albaylarımız. Bunlar yaş şartını sağlamadığı için aslında emekli maaşı alamıyorlardı, bu önemli bir düzenlemeydi, bunlarda da yaş şartı aranmadan yirmi beş yılını doldurduysalar emekli maaşları bağlandı.

Ayrıca, uzman jandarmaların okulunun hizmetten sayılması konusunda çalışmalarımız devam ediyor, o, tabii, İçişleri Bakanlığının konusu.

Ayrıca, cumhuriyet tarihinin en kapsamlı şehit ailelerine ve gazilere dönük çalışması yapıldı. Burada en güçlü desteği veren bakanlıklarımızdan biri Millî Savunma Bakanlığımızdı. 10-15 kişilik kadroyla kendi işlerini bırakıp burada bize destek oldular, Hulusi Akar Paşa'mın Başkanlığındaki Millî Savunma Komisyonuna ben hassaten teşekkür etmek istiyorum Sayın Bakanımıza, bu güçlü destek nedeniyle. Burada şehit anne ve babalarının en son yaptığımız düzenlemeyle asgari güvencesine ulaşması sağlandı. Bazıları asgari ücretin altında maaş alıyordu, bu incitici bir şeydi.

Malul sayılmayan gaziler, önemliydi. Mesela, 14 mermi yemiş gazi sayılamıyor çünkü malul değil. Bununla ilgili yasal düzenlemeler tamamlandı ve Millî Savunma Bakanlığımız ve diğer bakanlıklar işlemleri hızla tamamlıyorlar, gazilik kartlarına kavuşuyorlar. Bakım yardımı sağlandı ağır engelli gazilerimize. 15 Temmuz gazilerinden maaş alamayanlar vardı, onlar sağlandı 2.500 kişi.

Er gaziler, korucular, siviller ve askerî öğrencilerle ilgili düzenlemeler yapıldı. Yeniden muayene hakkı verildi 41 yaş sorunu nedeniyle. Ben bu çalışmalarda bizleri destekleyen Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli ve kıymetli heyetine, destek veren tüm partilerimize teşekkür etmek istiyorum.

Sayın Bakanımızın kuvvetli desteklerini her zaman hissettik, bundan sonra da hissedeceğimize eminiz. Personeline teşekkür ediyorum.

Ayrıca, ana vatanda, yavru vatanda, mavi vatanda, gök vatandan kutsal nöbetlerine devam eden kahramanlara selam olsun diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdiden söz sırası Sayın Aşkın Genç'te.

Buyurunuz lütfen.

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar; 2027 yılı için Millî Savunma Bakanlığına 1 trilyon 532 milyar lira bütçe öngörülüyor. Geçen yıla göre yaklaşık yüzde 86 artış var. Ancak bu bütçeyi konuşurken Türk Silahlı Kuvvetlerine yıllarını vermiş kadroların neden hâlâ haklarını almak için Meclis kapısında beklediğini de konuşmak zorundayız. Önce atanamayan uzman çavuşlarımız, günlerdir Meclisi ziyaret ediyorlar, bizimle de görüştüler, yaşadıklarını anlattılar, sınırda operasyon bölgelerinde yıllarca görev yapan bu insanlar görevden ayrılınca kamuya atanabilmek için kurum kurum dolaşıyorlar. 3269 ve 657 sayılı Kanun'larda belirli koşullarla kamuya geçiş imkânı var. Geçen yıl burada her dönem atama yapıldığı söylenmişti. Peki, 2026 yılında kaç eski uzman çavuş başvurdu, kaçı atandı, kaçı bekliyor?

Bakanlıklar arasında koordinasyonu sağlayacak, liyakate dayalı merkezî bir atama sistemi kurulacak mı? Görevdeyken ülkenin güvenliği emanet edilen insanları ayrıldıktan sonra neden belirsizliğe mahkûm ediyoruz?

Bir başka dosya, astsubaylarımız. Büyük Astsubay Platformu çağrı yaptı; mesleki tazminat, emekliliğe yansıyan ek ödemeler 5400 ek gösterge ve intibak sorunlarına çözüm istiyorlar. Haziran ayında Bakanlık yetkilileri özlük hakları için çalışmalar yürütüldüğünü Mecliste söyledi. Kasım ayındayız, çalışmaların hangisi tamamlandı, ne kadar kaynak ayrıldı, 2008 öncesi ve sonrası emekliden kaynaklanan farkları giderecek misiniz?

23 Eylülde verilen makam tazminatının kapsamını genişleten 2/3869 sayılı Kanun Teklifi'miz de hâlâ Komisyonda bekliyor. Yıllarca görev yapan astsubayın emekli olduğunda yaşadığı gelir kaybı ne zaman giderilecek?

Er gazilerimiz ve er şehit ailelerimizin haklarını da konuşmak durumundayız Sayın Bakanım. Güvenpark'ta kırk sekiz gün nöbet tuttular, verilen söz üzerine eylemlerini bitirdiler. Meclis açıldı, sözler yerine getirilmedi ve 9 Kasımda yeniden Ankara'ya geldiler. Ağustosta şehit yakınları ve gaziler için bazı iyileşmeler yasalaştı ama emsal aylık, rütbe ve statü farkları, istihdam ve sosyal haklarla ilgili itirazları mevcut. Merkezî bütçede şehit yakınları ve gaziler için 30 milyar liranın üzerinde ödenek öngörülüyor. Bu kaynak er gazilerin ve er şehit ailelerinin bekleyen taleplerinden hangilerini karşılayabilecek? Aynı görevde yaralanan iki insan askerlik statüleri farklı diye neden farklı haklara sahip olsunlar? Terörle mücadelede yaralanıp malul sayılmayanların onur gazisi statüsü talebi de görmezden gelinemez.

Ağustosta bu eksiklikleri Genel Kurulda anlattık. Aradan üç ay geçti; gazilerimizin ortez, protez ve rehabilitasyonu için Ankara'ya gitmek zorunda kalmaması amacıyla bölgesel merkezler kurulacak mı? Kırk sekiz gündür nöbet tutan gazilerimizin yeniden Ankara'ya gelmesine neden olan eksiklikleri hangi tarihte gidereceksiniz? Verilen sözün arkasında kim duracak?

Bir de sözleşmeli erbaş ve erlerimiz mevcut. Temmuzda yedi yılını dolduranların kamu istihdamına yönelik belirli kadrolarda yüzde 10 kontenjan bildirme düzenlemesi yaptınız. Bu düzenleme bugüne kadar kaç kişinin atanmasına dönüştü?

Askerî hastaneleri de unutmayalım. Geçen yıl açılmaları için çalışmaların sürdüğünü açıklamıştınız. Son yazılı yanıtınızda ise yine bir takvim yok. Harp cerrahisi ve gazilerimizin uzun süreli tedavisi için askerî hastaneleri ne zaman yeniden kurmayı düşünüyorsunuz?

Sayın Bakanım, ordumuzun gücü yalnız silahıyla, uçağıyla ölçülmez. O üniformayı giymiş insanlara kadrolara ve geride bıraktıkları ailelere gösterilen vefayla da ölçülür. Artık yeni bir vaat değil, atama sayısı, yasal düzenleme, ayrılmış kaynak ve kesin takvim bekliyoruz.

Bu arada, verdiğimiz soru önergelerine de Bakanlığınız yeterli cevapları veriyor, en azından cevap veriyorsunuz Sayın Bakanım. O anlamda size ve ekibinize teşekkür ediyoruz.

Bu düşüncelerle Millî Savunma Bakanlığı bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum, Silahlı Kuvvetlerimize üstün başarılar diliyorum.

İyi akşamlar.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Gülderen Varlı'da.

Buyurun lütfen.

GÜLDEREN VARLİ (Van) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, milyonlarca insan yoksullukla, işsizlikle, hayat pahalılığıyla mücadele ediyor. Gençler geleceğini başka ülkelerde arıyor, çocuklar okullarda aç, hastanelerdeki randevu kuyrukları ve emekliler de geçim derdinde. Çiftçiler borç içinde, sanayide dışa bağımlılık büyüyor. Derelerimiz, ormanlarımız, dağlarımız şirketlerin kâr hırsına teslim ediliyor. Peki, bütün bu sorunlar karşısında önümüze hangi bütçe konuluyor? Daha fazla silah, daha fazla askerî harcama. Savunma sistemleri ve askerî araç alımlarına ayrılan ödeneklerdeki artış savunma ve güvenlik harcamalarının toplamı 3 trilyon 454 milyar liraya, merkezî bütçe içindeki payı da yüzde 12,7'ye ulaşıyor. Bu ülkenin en büyük ihtiyacı gerçekten daha fazla silah mıdır? Halkın sofrasındaki ekmek küçülürken silahlanma bütçesinin bu kadar büyümesi hangi toplumsal ihtiyaca cevap vermektedir? Dünyaya bakalım, SIPRI'nin 2025 verilerine göre Türkiye'nin asgari harcamaları millî gelirin yüzde 1,9'una ulaşırken İrlanda'da bu oran yüzde 0,2; İsviçre'de yüzde 0,8; Avusturya'da ve Yeni Zelanda'da yüzde 1,1; Japonya'da yüzde 1,4'tür. Bu ülkelerin güvenlik koşulları elbette Türkiye'yle bire bir aynı değildir ancak bu karşılaştırma bize şunu gösteriyor: Güvenlik yalnızca silahların ve askerî harcamaların büyüklüğüyle ölçülmez, kamu kaynaklarının denetimsiz askerî harcamalarla yönlendirilmesidir. Çünkü kapitalist modernitenin Orta Doğu'ya dayattığı düzen şudur: Sınırları silahlarla çizmek, halkları birbirine düşman etmek, enerji kaynaklarını ve doğal zenginlikleri paylaşmak için savaşları büyütmek. Gazze'de, Suriye'de, Irak'ta Lübnan'da ve bölgelerimizin başka coğrafyalarında yaşanan yıkım, bunun en ağır göstergesidir. Savaşın kazananı silah tekelleri ve sermaye çevreleri olurken bedelini ise siviller ödüyor. Türkiye'nin yarım asrı aşan çatışma deneyimi de bize aynı gerçeği gösteriyor. Savaşın büyüttüğü acılar, kayıplar ve toplumsal yaralar daha fazla silahla iyileşmez. Bugün konuştuğumuz barış ve demokratik toplum süreci bu nedenle tarihsel bir fırsattır. Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü, eşit yurttaşlık, özgürlük, demokratik siyaset ve halkların iradesine saygı temelinde ele alınmalıdır. Barış bir güvenlik parantezinde olmamalı, toplumsal ve siyasal dönüşümün konusu olmalıdır.

Diğer taraftan, askerî ittifaklar ve milyonlarca liralık silah alımları konusunda da kamuoyuna açık, ikna edici yanıtlar verilmelidir. Rusya'dan alınan S-400 sistemleri için harcanan milyonlarca doların hesabı verilmelidir. İngiltere'den alınması planlanan C-130J uçaklarının maliyeti ihtiyaç gerekçesiyle ülkeye sağlayacağı katkı şeffaf biçimde açıklanmalıdır. Yeni askerî anlaşmaların Türkiye'yi bölgesel gerilimlerin ve çatışmaların parçası hâline getirme riski de tartışmalıdır. Kamu kaynakları harcanıyorsa bu konuda halkın da hesap sorma hakkı vardır.

Sayın Bakan, üstelik yıkımlar yalnızca savaş meydanlarında da yaşanmıyor. Kaz Dağları'ndan Akbelen'e, İkizdere'den Munzur'a, Karadeniz'den Zilan'a kadar doğa talanı da yıkımdır. Madenler, barajlar, enerji projeleri ve şirketlerin kâr hırsı yaşam alanlarını tehdit ediyor. Doğayı yok eden, suyu ve toprağı metalaştıran bu anlayış aynı zamanda halkların geleceğini de tüketiyor. Güvenlik; toprağını, suyunu, ormanını ve yaşam alanlarını koruyamayan bir toplum için ne ifade ediyor?

Sayın Bakan, dışı sert ve korunaklı görünen ceviz içten çürümüşse ayakta kalma şansı yoktur ve bir ülke silahları çoğalttığı için güçlü olmaz. Halkı açsa, gençleri umutsuzsa, emekçisi yoksulsa, doğası talan ediliyorsa ve halkları birbirine düşman ediliyorsa o ülkenin geleceği güvende değildir.

Sayın Bakan, biz DEM PARTİ olarak emek, adalet ve barışın bütçesini talep ediyoruz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Müzeyyen Şevkin'de.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, önceki yılların bütçe görüşmelerinde askerî personelin özlük hakları, emeklilik, görev tazminatları, lojman, kira desteği ve uzman erbaşların kamu istihdamına geçiş hakları gündeme getirilmiştir. Subay, astsubay, uzman erbaş ve sözleşmeli erlerin özlük hakları, lojman ve kira yardımı, emekli binbaşıların hakları ve uzman erbaşların kamuya geçişi konuları çeşitli sorunlardır ancak hâlâ bu sorunlara bir çözüm getirilmemiştir. Bu konularda bir çalışmanız var mı? Öncelikle bunu sormak isterim Sayın Bakan.

Yine, askerî sağlık hizmetleri ve askerî hastaneler konusunda yalnızca hastanelerde tedavi hizmeti verilmesiyle sınırlı değildir bu askerî sağlık sistemi. Savaş cerrahisi, sahra sağlık hizmetleri, travma ve acil müdahale KBRN olaylarına müdahale, askerî hekim yetiştirilmesi, sağlık lojistiği ve operasyon bölgelerinde sağlık hizmeti sunulması da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Bu nedenlerle askerî hastanelerin kapatılması, GATA'nın yapısı, askerî tıp eğitimi ve TSK'nin askerî sağlık kapasitesi gündeme getirilmiştir, 2024 yıla görüşmelerinde de askerî hastanelerin yeniden açılması talebi dile getirilmiştir. Tabii, çeşitli sorular ve sorular iletiliyor bize, bunları maddeler hâlinde size aktarmak isterim Sayın Bakanım. TSK'nin askerî sağlık hizmetleri hangi kurumsal yapı üzerinden yürütülmektedir? Askerî hastanelerin kapatılmasından sonra askerî personelin sağlık hizmetlerine erişiminde yaşanan sorunlar nelerdir? Askerî hastanelerin yeniden açılması yönünde bir çalışmanız var mıdır, böyle bir çalışma yapılıyor mu? TSK bünyesinde kaç askerî hekim ve sağlık personeli görev yapmaktadır? Savaşçı cerrahisi arazisi ve KBRN rekabet alanında uzmanlaşmış sağlık personeli sayısı kaçtır? Askerî sağlık personeli yetiştirmek üzere özel bir eğitim ve uzmanlaşma programı uygulanmakta mıdır?

Yine, askerî personelin çalışma koşulları ve görev yoğunluğu ve psikolojik destekleri göz önünde bulundurulduğunda, operasyon ve sınır bölgelerinde uzun süre görev yapılması, görev ve dinlenme sürelerinin öngörülebilir olması, operasyon ve ihtiyaçlar nedeniyle yıllık izinlerinin ertelenmesi ve kullanılmaması, personelin aile yaşamına yeterli zaman ayıramaması, görev yoğunluğu ve risk düzeyine göre mali hakların yeterince farklılaştırılması ve psikolojik destek hizmetlerinin yeterliliği ve bu hizmetlere erişim sorunları tarafımıza iletilen sorunları arasındadır Sayın Bakanım.

Astsubayların özlük hakları ve emeklilik maaşları üzerinde de çözüm bekleyenler var. Makam ve görev tazminatı taleplerinin karşılanmaması, ek göstergelerin ve emekliliğe esas kazançların iyileştirilmesi ihtiyacı, emekli astsubayların maaşlarının ekonomik koşullar karşısında yetersiz kalması, yine görev personelinin maaşında yapılan iyileştirmelerin emekli aylıklarına aynı ölçüde yansıtılmaması, 55 yaş üzerindeki emekli astsubayların kadrosuzluk tazminatına ilişkin talepleri konusunda çözüm bekliyor astsubaylarımız. Ve tüm askerî personeli de ilgilendiren yine görev riski ve operasyon bölgesi tazminatlarının yeterliliği ve aktif görev ve geliri, emekli aylığı arasındaki fark, emekliliğe esas kazanç ile görevde elde edilen toplam gelir arasındaki farklılık, uzman erbaş ve sözleşmeli erlerin mali ve sosyal haklarının iyileştirilmesi ihtiyacı ile emekli askerî personelin sosyal haklarının yeterliliği konuları tarafımıza iletilen sorunlar arasındadır Sayın Bakanım. Umuyorum, bu sorular ve sorunlar üzerinde çalışmalar yapılır ve tarafımıza bu konuda bilgiler iletilir, gerçekten hepsi çözülmeyi bekleyen sorunlar ve gerçekten son beş yılda emekli süresi dolmadan emekliye sevk edilen subayların da ilettiği sorunlar var. Terfi ve atamalarda kıta görevi, sicil, mesleki başarı ve eğitim kriterlerinin ağırlığı konusunda, nedir bu ağırlık? Bununla ilgili bilgi aktarılırsa... Yine subayların görev tazminatlarına 2027 yılında herhangi bir iyileştirme düşünülüyor mu? Emekli astsubayların makam ve görev tazminatı talepleri için herhangi bir çalışma oluyor mu? Ek gösterge ve emekli aylıklarının iyileştirilmesi planlanmakta mıdır? Görevdeki astsubayların maaş artışlarının emekli aylıklarına daha güçlü yansıması için bir düzenleme olacak mı? Yine, tekrar ediyorum: 55 yaş üzerindeki emekli astsubayların kadrosuzluk tazminatı talepleri ve askerî personelin aktif görevde aldığı toplam gelir ile emekli aylığı arasındaki fark...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurunuz lütfen.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime altı gün önce Malatya'da şehit düşen 4 askerimizi ve tüm şehitlerimizi rahmetle anarak başlamak istiyorum. Mehmetçik'imizin can güvenliği bu bütçenin bütün kalemlerinden önce gelmelidir. Bu nedenle ilk olarak personel güvenliği ve askerî kazalar konusunu ele alacağım. 11 Kasım 2025'te Gürcistan'da C-130 uçağımız düştü ve 20 askerimiz şehit oldu. Aradan geçen bir yıl ancak kazanın nihai raporu hâlâ açıklanmadı. Bu rapor neyi bekliyor ve hangi tarihte açıklanacak? Raporu beklerken aynı tip uçaklarda hangi ilave kontrolleri yaptınız? Bu acı kazanın yıl dönümünün ertesi günü 12 Kasımda bu kez Malatya'da S-70 helikopterimiz düştü ve 4 şehidimizi toprağa verdik. Kazanın nedeni hâlâ belirlenemedi. Kazadan sonra aynı tip helikopterlerin bakım kayıtları ve kritik parçalarının kullanım ömürleri incelendi mi? Bu helikopterlerin uçuşlarına ara verildi mi? Gürcistan'da 20, Balıkesir'de 1, Katar'da 1, Malatya'da 4 olmak üzere son bir yılda hava kazalarında 26 şehit verdik. Kara araçlarında da kayıplarımız var. 24 Ekimde, Ankara'da istihbarat Albay Sayit Gökgöz'ü bir askerî araç kazasında kaybettik. Araç yenileme ve bakım ödenekleri hangi riskleri gidermek için kullanılıyor? Kazaları türüne, nedenine ve sonucuna göre gösteren yıllık bir emniyet raporunu bu Meclise ne zaman sunacaksınız? Pençe-Kilit bölgesinde 12 askerimizi bir mağarada gaza maruz kalarak kaybettik. İdari tahkikat olayda ihmal, kasıt ya da yönetim eksikliği bulunmadığı sonucuna vardı. 12 canımızı kaybettik ama ortada hiçbir eksik bulunamadı. Bu dosyada adli süreç hangi aşamada? O günden bu yana mağara ve kapalı alan görevlerinde hangi önlemler değiştirildi?

Biraz önce en az 38 yaralı askerimizden söz ettim. Peki, bu askerlerimiz nerede tedavi görüyor? Bu konuyu geçen yıl da dile getirmiştik. 7 Ekimde önergeye vermiş olduğunuz cevapta 5 hastanenin yalnızca TSK personeline hizmet vereceğini ve 9

hastanede koordinasyon birimi açıldığını söylüyordunuz. Açıklanmış bir karar, kadro ya da takvim yok. Askerî sağlık sistemi hangi tarihte ve hangi kadroyla yeniden kurulacak? 2027 bütçesinde bu sürecin hangi aşaması finanse ediliyor? Hastanelerdeki sevk, ameliyat ve rehabilitasyon bekleme sürelerini kamuoyuyla paylaşacak mısınız?Bu bütçede mal ve hizmet alımları yüzde 158 artmışken, personel ve prim giderlerinin bütçedeki payı yüzde 54'ten yüzde 37'ye iniyor yani kaynak ağırlıklı olarak alımlara gidiyor. Peki, parasını önceden ödediğimiz uçaklar nerede? F-35 programı için 1 milyar 400 milyon dolar ödedik ancak elimizde tek bir uçak yok. Bakanlığınız CAATSA yaptırımlarının kalkmasını beklediğini söylüyor ama yaptırımın kalkması uçağın teslim edileceği anlamına gelmiyor. 16 Kasım itibarıyla teslimatı bağlayıcı bir takvime bağlayan hiçbir resmî açıklama yapılmadı. F-35 için ödenen paranın ne kadarı iade edildi, ne kadarı mahsup edildi? Geri kalan tutar hangi hesapta ve hangi hukuki statüyle duruyor? Türkiye için üretilen 6 uçağın teslimi için imzalanmış bir mutabakat var mı? Uçaklar gelmezse paramızı hangi yolla geri alacaksınız? 2027 bütçesine bu dosya için depolama, danışmanlık ya da hukuk giderleri konuldu mu?

Sayın Bakan, son olarak, 2 Eylülde Tuğberk İmamoğlu gemisi Silivri açıklarında 10 denizcisiyle birlikte battı. Aradan yetmiş yedi gün geçti ve 8 denizcimiz hâlâ 720 metre derinlikte bekliyor. Bu dosyanın asıl muhatabının Ulaştırma Bakanlığı olduğunu biliyoruz ancak donanmamızın kurtarma gemilerinin bin metre derinliğe kadar çalışabildiği ifade ediliyor. Bu devlet 2012'de 1.260 metre derinlikten 2 pilotumuzun naaşını çıkardı. Bu kabiliyet varsa neden kullanılmadı? Deniz Kuvvetlerimiz bölgedeki çalışmayı ne zaman ve kimin kararıyla sonlandırdı? Ailelerin istediği teknik kurtarma heyeti kurulursa Deniz Kuvvetlerimizin derin deniz imkânlarını bu heyetin hizmetine sunacak mıyız, sunacak mısınız diye soruyor, bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum, sizi de saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Metin İlhan.

Buyurun lütfen.

METİN İLHAN (Kırşehir) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Türk Silahlı Kuvvetlerimiz köklü geçmişi, güçlü kurumsal geleneği, disiplin anlayışı ve üstün görev bilinciyle ülkemizin bağımsızlığının, egemenliğinin ve güvenliğinin en önemli teminatlarından biridir. Coğrafyamızın taşıdığı stratejik riskler ve bölgemizde yaşanan gelişmeler TSK'nin caydırıcılığının ve hareket kabiliyetinin sürekli güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla dış politikamızın barış eksenli millî savunma üzerine kurulu bir temel üzerinden gitmesi ziyadesiyle önem taşımaktadır. Türkiye'nin dış politika tercihleri başka ülkelerin stratejik hedeflerine göre değil, kendi millî çıkarları ve güvenlik öncelikleri doğrultusunda belirlenmelidir. Millî savunma, başka ülkelerin güvenlik önceliklerine göre değil, Türkiye'nin, egemenliğini, sınırlarını ve ulusal çıkarlarını her koşulda koruyabilecek bağımsız bir iradeye sahip olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, millî savunmamızı konuşurken elbette ki TSK personelinin mevcut durumunu, şehit ve gazilerimizi de dile getirmek çok önemlidir. Bu kapsamda şehit ailelerine bağlanan aylıklar, özellikle anne ve babaların ekonomik güvencesini sağlayacak biçimde iyileştirilmeli, gazilerimizin maaşları ve tazminatları yaşam koşulları dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir. Şehit yakınları ve gazilerimizin ÖTV istisnası, faizsiz konut kredisi, kira ve barınma desteği gibi hakları genişletilmeli, istihdam haklarının kullanımında yaşanan sorunlar çözüme kavuşturulmalıdır. Şehit ve gazi çocuklarının eğitim hayatları güvence altına alınmalı, sağlık ve rehabilitasyon hizmetlerine erişimleri kolaylaştırılmalıdır. Hiçbir şehit yakını ve gazimiz, ekonomik yetersizlikler veya bürokratik engeller nedeniyle mağdur edilmemelidir. Bu haklar bir lütuf değildir, devletin ve toplumun tarihî sorumluluğudur. Dolayısıyla Hükûmet bütçe yetersizliklerini bahane etmemelidir. Elbette, kötü giden bir ekonomi yönetimimiz var. Örneğin merkezî yönetim bütçesi Eylül 2026'da 532 milyar TL, Ekim ayında ise 481 milyar TL açık vermiştir. Ekim ayındaki faiz giderleri 301 milyar TL'ye ulaşırken, 2027-2029 döneminde öngörülen toplam faiz giderlerinin yaklaşık 14 trilyon TL olması, kamu kaynakları üzerindeki faiz yükünün boyutunu ortaya koymaktadır. Hükûmet yanlış ekonomi politikalarının ve artan faiz yükünün bedelini dar gelirli yurttaşlarımıza ve ülkemizin güvenliği için fedakârca görev yapan muvazzaf ve emekli askerî personelimize ödetmemelidir çünkü Türk Silahlı Kuvvetlerimizin gücü ve etkinliği yalnızca sahip olduğu teknolojik imkânlarla değil, görev yapan ve emekli olmuş personelinin ekonomik ve sosyal koşullarıyla da doğrudan ilişkilidir. Ağır görev koşullarında büyük fedakârlıklarla hizmet veren askerlerimizin özlük, sosyal ve ekonomik hakları güvence altına alınmalıdır. Muvazzaf personelimizin maaşları görevlerinin niteliği, taşıdıkları sorumluluk ve riskler dikkate alınarak iyileştirilmeli, görev operasyon ve tazminatları günün ekonomik koşullarına göre yeniden düzenlenmelidir. Özellikle astsubaylarımızın yıllardır bekleyen tazminat talepleri başta olmak üzere, tüm rütbe ve statülerdeki personelin özlük haklarından kaynaklanan mağduriyetleri giderilmelidir. Emekli askerî personelimizin neredeyse tamamının aylığı yoksulluk sınırının altındadır. Emekli astsubay, binbaşı, uzman erbaş ve TSK'den emekli devlet memurlarımızın bir bölümünün aylıkları ise açlık sınırına kadar gerilemiş durumdadır. Seyyanen zam mağduriyeti giderilmeli, emekli maaşları insanca yaşam koşullarını sağlayacak seviyeye yükseltilmeli ve emekli aylıklarındaki gelir kaybı azaltılmalıdır.

Millî savunmayı konuşurken askerî sağlık sistemini de mutlaka dile getirmemiz gereklidir. Zira, askerî sağlık sistemi Türk Silahlı Kuvvetlerimizin kurumsal yapısının ve hareket kabiliyetinin ayrılmaz bir parçasıdır. NATO'nun harekât kabiliyeti en yüksek silahlı kuvvetlerinden birine sahip olan Türkiye, maalesef, askerî hastanesi bulunmayan 2 NATO ülkesinden biridir, diğeri ise zaten ordusu bulunmayan İzlanda'dır. ABD, Fransa ve Almanya gibi ülkeler askerî hastanelerini ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası Sayın Mehmet Kamaç.

Buyurun lütfen.

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve değerli hazırun, ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Burada Millî Savunma Bakanlığının bütçesini tartışırken, konuşurken rakamlar çok konuşuldu, çok tartışıldı fakat ben başka bir şeye dikkat çekmek istiyorum yani bugün bu seneki bütçe azsa seneye artırılır ya da yanlış kullanılıyorsa seneye düzeltilir. Ancak bizim coğrafyamızın içinden geçtiği, yaşadığı çok temel sorunlar vardır. Hepinizin malumu, 2010-11 yıllarında bu Arap Baharı'yla başlayan, aslında yaratılmış ve dizayn edilmiş krizlerle 20'nci yüzyıl dünya düzeninin çöküşü ilan edildi ve içinden geçtiğimiz dönemlerde yeni bir dünya düzeni kuruluyor. Bu dünya düzeni kurulurken, Türkiye burada 20'nci yüzyıl dünya düzeninin o adaletsiz, haksız, hukuksuz, özgürlükten yoksun, adaletten yoksun bir tarafında mı duracak, yoksa Türkiye 21'inci yüzyıl dünyası kurgulanırken Sayın Bakan, hakkın, hukukun, adaletin, özgürlüklerin temsil ettiği tarafta mı duracak? Bizim esasen bunu konuşmamız gerekiyor. 21'inci yüzyıl dünyası zaten haksızlık üzerine kurgulanmıştı, zaten bir kaos düzeni vardı. Önemli olan, bundan sonra dünyayı konuşurken yeni dünya düzeninin güç üzerinden mi şekilleneceği, yoksa hak, hukuk ve adalet üzerinden mi şekilleneceğine bir karar vermek gerekiyor. Çünkü millî savunma en nihayetinde uluslararası ilişkilerle doğrudan bağlantılı bir alan ve bir boyutuyla uluslararası ilişkileri de belirleyen bir alandan bahsediyoruz biz Millî Savunma bütçesini konuşurken.

Şimdi, tabii, dünya sistemi çöktü, yeni anlaşmalar oluşuyor, bölgesel denklemler yeniden oluşuyor. Bu kavgada yani 21'inci yüzyıl dünyası kurgulanırken 2 tane temel aktöründen bahsediyoruz: Biri Çin, biri Amerika. Biri engellenemeyen bir güce sahip, Çin artık dünyada Amerika'nın bile engelleyemeyeceği bir güce sahip ve Batı dünyası Çin'i dengeleme politikaları yürütüyor. Burada enerji kaynakları, burada askerî güçler temel parametreleri oluşturuyor. Şimdi, bunu yaparken, bu tartışmayı yaparken biz acaba yeni dünya düzeninde hakikaten gücün belirleyici olduğu bir zemini mi tartışacağız, konuşacağız, yoksa yine hakkın ve hukukun belirleyici olduğu bir düzeni mi konuşacağız? Orta Doğu ateş çemberi, her tarafımız yanıyor, kendi iç bütünlüğünü tamamlayamamış, kendi içerisindeki adaleti sağlayamamış bir ülkenin kendisi içinde ya da kendi dışında bir yerde söz sahibi, hak sahibi, güç sahibi olması mümkün değil. Bu alanıyla Türkiye son dönemlerde 2 tane anlaşma yaptı Sayın Bakan; bir tanesi mutabakat, bir tanesi anlaşma. Birinin ismi Mekke Anlaşması'ydı, Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan arasında yapılan bir savunma anlaşmasıdır; bir de Bedir Mutabakatı. Şimdi, isimler çok önemli. Bu isimlerden yola çıkarak ben de size bir örnek vermek isterim yani muhakkak siz de biliyorsunuz Sayın Bakan. Kur'an-ı Kerim de bir ayet vardır. Hadid Süresi yani Demir Suresi 25'inci ayetinde şöyle buyurur. Diyor ki: "Biz bütün elçilerimizi açık delillerle gönderdik." ama arkasından bir sıralama yapıyor. Bir, kitaptan bahsediyor Sayın Bakan; iki, mizandan bahsediyor; üç, güçten bahsediyor yani "Kitap" diyor, "Mizan" diyor ve "Hadid" diyor. Kitap aslında bilgiyi betimler o ayette, mizan ölçüyü yani adaleti belirler fakat bunların tamamlayıcı unsuru olarak gücü yani demiri orada denetimler. Biz burada bu işten herhangi birini birbirinden ayırdığımızda aslında her şeyi anlamsızlaştırmış oluruz. Düşünün, bilgiden yoksun bir gücün neler yaratabileceğini düşünün ya da bilgi vardır ama mizandan yani ölçüden, adaletten yoksun bir gücün neler yarattığını bir düşünün 20'nci yüzyıl dünyası bunun en büyük örneklerinden bir tanesidir ya da gücü olmayan bir ölçü ve bilgi adalet üretebilir mi sorusunu kendimize sorduğumuzda aslında bu ayet üçlemesinde bizim hem inanç ilkelerimizden hem tarihsel arka planımızdan beslenen çok değerli bir veri de veriyor bize. Dolayısıyla biz Millî Savunma bütçesini konuşurken millî savunmanın 21'inci yüzyıl dünyası ve Orta Doğu'suyla ve en temelde de ülkemizin barışı, huzuru birlikte yaşamı ve kardeşliğiyle Millî Savunma bütçesini değerlendirirsek çok daha doğru bir iş yapmış oluruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

(Uğultular)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Değerli arkadaşlar, salonda uğultu var.

Şimdi de söz sırası Selcan Taşcı.

Buyurunuz lütfen.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Bakan, 2027 bütçe görüşmelerinin en ilgi gösterilmeyen Bakanlığı oldu. Bugün milletvekilleri açısından da, basın açısından da önceki günlerde hiç görmediğimiz, bir tenhalık, ülke gündemindeki en kritik gelişmeler sizin görev alanınızda olmasına rağmen bu meraksızlık ve heyecansızlık bence bunu sorgulamanız gerekiyor.

Sabahki sunumunuzda bana göre izaha muhtaç birkaç husus vardı, onları sormak istiyorum. PKK terör örgütünü siyasallaştırma, bebek katili Öcalan'ı ödüllendirme projesiyle ilgili olarak dediniz ki: "En kritik husus sahada somut karşılık bulmasıdır." Bu bir tespit midir Sayın Bakan yoksa temenniniz mi dile getirdiniz? Çünkü biz sokakta bu tespiti doğrulayan bir tek cümle bile duymadık bugüne kadar. İhanet yasasının somut tek karşılığı sokakta alçak bebek katiline villadan başka tek somut karşılığı devasa bir millî öfkeye yol açmış olmasıdır.

İkinci olarak, Suriye'deki silahlı terör yapılarının merkezî devlet kurumlarına entegrasyonunun Suriye'nin, toprak bütünlüğü ve terör örgütlerinin farklı adlar altında varlık göstermesinin önlenmesi için büyük önem taşıdığına dönük bir değerlendirme var yine sunumda. Terör örgütlerini devletleştirelim mi diyorsunuz? Yani ben anlamadım, bu anlama geliyor çünkü. Terörbaşı'nı cilalayıp önderleştirme süreci paralellik gösteriyor iki ülkede, umarım bu yönüyle de yani PKK'lı teröristleri TSK'ye entegre etmek üzere bir rol modelle olmaz bu iş. Kaldı ki biz sizin şahsi olarak buna karşı olduğunuzu defaatle duyduk yani siz defaatle dediniz ki: "Entegrasyonun ferdi olması gerekiyor." Burada bakış açınız mı değişti, niye böyle bir ifade var? Tashihe muhtaçsa lütfen tashih edin. Bu ihanet

süreciyle ilgili olarak terörle mücadelenin ekonomik maliyeti gibi ucube bir gerekçe var. Şimdi bakıyorum bütçenize, genel bütçedeki payınız artmaya devam ediyor, artsın da zaten biz bunu destekliyoruz ama demek ki memleketi terör örgütüne teslim etmek savunma harcamasını azaltmıyor yani o ucube gerekçe de otomatikman hükümsüzleşmiş oluyor.

Yine, sunuşta mavi vatanda uluslararası hukuk doğrultusunda millî çıkarların korunduğunu söylüyorsunuz. Şimdi Ege'de Lozan'a göre Yunanistan'a devredilmemiş yani Osmanlı'dan Cumhuriyet'e intikal ada, adacık ve kayalıklardaki işgal nasıl devam edebiliyor öyleyse? Ve Temmuz ayında Strasbourg'da, Avrupa Parlamentosunda Kuzey Kıbrıs'taki askerî varlığımız bir kere daha "işgal" olarak tanımlandı, TSK bir kere daha tecavüzle suçlandı ve bir tecavüz anıtı dikilmesi Kıbrıs'ta onaylandı. Buna ne tepki verirdiniz, bu kepazelik karşısında hangi somut adımları attınız ve hangi somut sonucu aldınız ya da aldınız mı? İş barışı her alanda çok önemli ama mevzubahis vatan savunmasıyla ikilik telafisi olmayan sonuçlara yol açabilir. Dolayısıyla astsubaylarımızın özlük hakları konusunda, görev tazminatları, emeklilik hakları, maaş ve statü farklılıkları konusunda verilen sözler ne zaman tutulacak? Emekli astsubayların ekonomik sorunları daha ne kadar görmezden gelinecek? Uzman çavuşlarımız mesleki güvence bekliyorlar. 45 yaşında zorunlu emekli edilen, düşük derecelere seyyanen bir derece bekliyorlar. İlave tazminat hakkının kendilerine de tanınmasını istiyorlar. Kıdem işaretlerinin rütbeden sayılmasını istiyorlar. "Kalkınmada öncelikli bölgeye atanan tüm memurlara ayrıca iki yılda bir kademe ilerleme daha verilir." hükmünün kendilerine de uygulanmasını istiyorlar ve 5510 sayılı Kanun'a tabi malulen emekli personele de çalışma hakkı istiyorlar maaşları kesilmeden. Keza gazilerle ilgili çıkarılan kanun hiçbir şeyi çözmedi aslına bakarsanız yani gazilerimiz defaatle söyledi "Biz sadaka istemiyoruz, 3-5 bin liranın pazarlığını yapmıyoruz." diye. E, buna rağmen 8-10 bin liralık maaş artışından başka hiçbir somut kazanımları olmadı. Gazilerimizin emsal maaş düzenlemesi, gazi çocuklarına istihdam hakkı, şehit çocuklarına tercih şartı olmaksızın istihdam hakkı, ortez ve protez hizmetlerindeki bürokratik engellerin kaldırılması, değişim için beş yıl bekleme süresinin kısaltılması. Yerine getirilmeyen bir sürü talep varken bakanlıklar arası yetki dağılımı düzenlendi o kanunda. Bir de Sayın Bakan, şehit tanımı yapmak neden bu kadar zor? Yani biz bu nevi şeyleri konuşurken hep bize deniyor ki: "Önce şehit tanımı yapalım." E, yapalım o zaman yani yasal olarak. Şimdi, niye bu bu kadar gecikiyor yani burada nerede zorlanılıyor, onu samimiyetle merak ediyoruz, anlayamıyoruz...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Bizimle ilgilisi yok, bizim Bakanlığımızla bir ilgisi yok. Biz geleni "şehit" yazıyoruz ve gönderiyoruz.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Evet, yasal olarak...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sorumlu...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Yasal olarak şehit tanımı zaruretini de bir kere daha hatırlatıyoruz.

2018 yılında kurulan ve sermayesinin tamamı kamuya ait ASFAT önemli bir kuruluş şimdi 2024...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, sükûneti lütfen tesis edelim.

Lütfen, öncelik sırasına göre sıraya girelim.

Değerli milletvekilleri, on beş dakika soru, sonra Sayın Bakana söz vereceğim.

Değerli bürokrat katılımcılar, ha gayret, sonuna geldik, bölge bir kırk kırk beş dakika daha işimizi bitiriyoruz ve sizi gönderiyoruz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - En erken biten bütçe olacak.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Millî Savunma hepimizin bütçesi.

CAVİT ARI (Antalya) - Aynen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, hepinize teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, hepinizin niyetini anladım, hepinizin niyeti çok iyi.

Sayın Şahan...

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Yozgat'ımızın savunma sanayisinde hak ettiği payı alması için mücadele ettik, girişimlerimizi sürdürdük, Sayın Genel Müdürümüzle yaptığımız görüşmeler ve saha incelemeleri neticesinde Makine ve Kimya Endüstrisi Fabrikasının Yozgat'ımızda hayata getirilmesi sürecinin olumlu sonuçlandığın müjdesini vermekten büyük gurur duyuyorum. Bu yatırım Yozgat'ımıza istihdam ve ekonomik anlamda önemli katkılar sağlayacak. Bu süreçte destek ve iradeleri dolayısıyla öncelikle Sayın Bakanımıza, Sayın Genel Müdürümüze ve emeği geçen tüm Bakanlık bürokratlarımıza teşekkür ediyorum. Hamdolsun, biz vaat değil hizmet, laf değil eser üretmeye devam edeceğiz. Üstadın dediği gibi, devler gibi eserler bırakmak için karıncalar gibi çalışmak gerek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyoruz.

Bu önemli yatırımla beraber Türkiye'nin teknolojik gelişmesinde Yozgat emin adımlarla ilerlemeye devam edecek.

Şimdi, Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakanım, bütçeniz hayırlı olsun.

Millî Mücadele döneminde Akşehir Batı Cephesi karargâhıydı, siz de 100'üncü yılına katıldınız, şeref verdiniz. İkinci Dünya Savaşı döneminde askerî lise olarak Maltepe Askerî Lisesi orada 1941-1947 arası hizmet verdi ve bir askerî depo var, o tarihlerden kalma. Buranın geliştirilmesi, Sultan Dağları altında yeni teknolojilere uydurulabileceğini düşünüyorum. Sizin takdirinize sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Millî savunma sanayimizin güvenirliliği ve itibarı her türlü tartışmanın üzerindedir. Özata Denizcilik yöneticileri hakkında yürütülen adli süreç ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından suç duyuruları yalnızca bir sermaye piyasası meselesi olarak değerlendirilemez. Çünkü aynı grubun Özata Tersanecilik şirketi millî savunma sanayimizin kritik projelerinde görev almaktadır. Özata 2 tersaneyi oluşturduğu iş ortaklığı bünyesinde Türk Deniz Kuvvetleri için HİSAR sınıfı açık deniz karakol gemisi, diğer bir projede de Türk tersanesiyle, yine, oluşturduğu iş ortaklığıyla da 4 akaryakıt gemisinde yer almaktadır. Bu projelerin son gelişmelerden sonra akıbeti nedir Sayın Bakanım? Sorum bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, Adana ilimiz Karataş ilçesinde Bakanlığınıza tahsis edilen bir kamp yeri vardı. Bununla ilgili süreç nedir, durum nedir? Bu kampın projesi belli midir, ne zaman tamamlanması planlanıyor? Onunla ilgili detaylı bir bilgi alabilir miyiz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, sürekli hâle getirilen bedelli askerlik uygulamasının Türk Silahlı Kuvvetlerinin personel ihtiyacına etkisi nedir, bir analiziniz var mı? Paylaşırsanız seviniriz. Emekli askerlerin, gazilerin ve şehit ailelerinin askerî sosyal tesislerden eşit ve adil biçimde yararlanmasını sağlayacak mısınız, buna ilişkin bir çalışmanız var mı? Savunma sanayisinde tekelleşmeyi ailelere ve belirli gruplara ayrıcalık tanınmasını önlemek, adil ve rekabetçi bir yapı oluşturmak için hangi tedbirleri alıyorsunuz?

Son olarak da bu F-35'lerle ilgili olarak F-35 Programı kapsamında bugüne kadar yapılan toplam ödeme, ödeme türleri ve tarihleri itibariyle ne kadardır, daha önce açıklanan 1,4 milyar ABD dolarının ne kadarı iade edilmiş, mahsup edilmiş veya karşı tarafla mutabakata varılmıştır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Suriye sınırıyla olan bölgede sınır arazilerinin mayınlardan temizlenmesi programa dâhil mi? Ne zaman öngörüyorsunuz ve hak sahiplerine bu tarlaları iade edecek misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Komisyon üyelerimizden kalan var mı?

CAVİT ARI (Antalya) - Var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakanım, 2026 Yüksek Askerî Şûrasında 63 general ve amiralin 61'inin kadrosuzluk gerekçesiyle emekli edildiğine dair bir bilgi var. Bu bilgi doğru mu, değil mi onu sormak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, ben de OYAK'la ilgili soru sormak istiyorum. OYAK'ın son dört yıldaki nema oranlarının gerçek enflasyonun altında kaldığı yönündeki eleştirileri dikkate alıyor musunuz? Emekli üyelerin birikimlerinin önemli bölümünün sahibi olmalarına rağmen OYAK yönetiminde yeterince temsil edilmemelerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Yeterince temsil edilmeleri için bir imkân sağlamayı düşünüyor musunuz? Fon soygunundan etkilenen OYAK iştirakleri var mı? 100 binlerce mensubu ve aileleriyle birlikte milyonlarca hak sahibinin meslek hayatı boyunca maaşlarından ciddi bir bölümü kesilerek oluşturulan birikimlerinin eritilmemesi için ne tür tedbirler alıyorsunuz? Yeterli, etkin ve bağımsız bir denetim mekanizması var mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Türkoğlu...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, kahraman komutanlarımıza orduevlerine giriş yasağı getirdiniz. Her sene bunu soruyorum, Genel Kurulda soruyorum, komutanlarımız mahkemeye gidiyor, her defasında da mahkemeleri kazanıyor. Mesela, Orkun Özeller üç kez, şimdi dördüncüye gidiyor, Rafet Kılıç Paşa, Ali Cantürk, Murat Yıldız komutanlar ikişer kez, Mustafa Köse Paşa hukuk mücadelesini sürdürüyor. Ancak siz inatla mahkeme ve avukat masraflarını ödeyerek yeniden yasak getiriyorsunuz. Nedir bu kastınız? Allah aşkına, bu kahraman komutanlarla alıp veremediğiniz nedir? Bebek katilinin villaya çıktığı yerde bu kahraman komutanları orduevine sokmamanızın sebebi nedir? Bunu çok merak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bitmedi efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bitti, bitti.

Sayın Varli...

GÜLDEREN VARLİ (Van) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, Van-İran sınırında örülen duvarların bölgenin doğasına, bölge halkının tarım ve hayvancılık faaliyetlerine verdiği zararların giderilmesi için yaptığınız bir çalışma var mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, şimdi Sayın Parlak...

VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkari) - Sayın Bakana iki sorum var: Güvenlik gerekçesiyle yasaklı olan köy, mera ve yaylaların sayısı kaçtır ve illere göre dağılımı nasıldır? Hakkâri merkezde bulunan ve 12 Eylülde askerî alan ilan edilerek halka kapatılan Mir Kalesi halka ne zaman açılacak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Taşçı...

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Bakan, Tekirdağ'ın Marmara Ereğlisi ilçesinde NATO limanı olarak bilinen Çeşme Limanı'nın yapımı için NATO tarafından 2002 yılında yatırım süreci başlatıldı. Projenin yüzde 38'i tamamlandı, sonra çalışmalar durdu, yirmi beş yıl atıl kaldı, en sonunda kırk beş yıllık işletme hakkı 193,5 milyon dolar olacak şekilde özelleştirildi. Demek ki bölgenin yirmi beş yıllık kullanılamamasının 100 milyon dolarlık bir bedeli var, kamu zararıdır bu bence. Buradan hareketle, topraklarımızda NATO'yla yürütülen projelerin tamamlanma oranlarını, gecikme sürelerini ve bu gecikmelerin kamuya maliyetini merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - "Darbe girişimi gecesi esir edildim. Akın Öztürk saat 11'de odama geldi, bağlarımı çözdü, bana çay söyledi, eşimi aradı." demiştiniz 17. Ağır Ceza Mahkemesinde. Ertesi gün, cumartesi günü 19.10'a kadar Akın Öztürk'le birlikte komutanlıkları gezdiniz. Bunu söyleyen ben değilim, sizsiniz, 17. Ağır Ceza Mahkemesinde ve savcılıkta bunu söylediniz. Ben bunu geçen sene söylediğim için bana tazminat davası açtınız ve hâkimler istediğinizi veriyor, 150 bin açtınız, 150 bin lira tazminat davası verildi. Ben size şunu sormak isterim: Siz 17. Ağır Ceza Mahkemesinde söylediklerinizden utandığınız için mi bana tazminat davası açtınız yoksa benim söylediklerimden rahatsız mı oluyorsunuz? Akın Öztürk hakkında Birleşmiş Milletlerin adil olmayan bir yargılamaya uğradığı kararı var, buna ne diyorsunuz? 15 Temmuz yargılamalarında adil olmayan bir şekilde yapılan yargılamalarda binlerce kişi darbeci olmadığı hâlde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Allah belasını versin o darbenin, ancak darbeci olmadığı hâlde yargılandığını biliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkürler.

Şimdi...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Niye bu çelişkiye tazminat davasıyla cevap veriyorsunuz Yaşar Güler?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - İstifayı veriyor musun, istifayı?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sen istifayı ver! Gerçekler ortada, mahkemede söylediklerin ortada!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Savcılıkta ve mahkemede ne söylediğin ortada!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ne bağırıyorsun ki!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ne bağırıyorsun!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, değerli milletvekilleri...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Parmak sallama! Bana oradan parmak sallama, sen kimsin ya!

SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Ne bağırıyorsun ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu, size kimsenin bir şey salladığı yok.

Bir saniye... Bir saniye... Değerli arkadaşlar...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Parmak sallıyor!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size bir şey sallamadılar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Siz görmediniz herhâlde?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben buradan görüyorum, sizden daha iyi görüyorum Sayın Gergerlioğlu. Bir saniye, değerli milletvekilleri, siz salladınız parmak sanırım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Mahkeme ve savcılıktaki o ifadeleri ben vermedim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu, bir saniye, değerli arkadaşlar...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Kendisi verdiği hâlde bana dava açıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Açabilir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Böyle saçmalık dünyanın neresinde görülmüş?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın milletvekili, Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yargı tarihinde böyle bir saçmalık görülmedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu, bir saniye...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - İktidarın gücünü alarak yargıçlara, milletvekiline ceza verdiren bir bakanlık var karşınızda!

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Bağırmadan konuş!

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Parmak sallama!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sizin böyle bir hakkınız yok.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Böyle şey olmaz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu, burası sizin...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Başkanım, size de parmak sallıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, bir saniye, bana kimse bir şey sallayamaz, parmak da sallayamaz. Böyle bir usul yok. Sayın Gergerlioğlu, siz nasıl başkalarına dava açabiliyorsanız eğer bir bakan hakkında veya Türkiye Cumhuriyeti'nin herhangi bir vatandaşı hakkında onun asılsız olduğunu düşündüğü bir konu hakkında nereye gidecek? Yani tankla topla gelip saldıracak, tabii ki mahkemeye verecek sizi, hakkını mahkemede arayacak. Türkiye'de mahkemeye gitmeyip ne yapacak?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Mahkemede değil.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Hakaret olmadığı hâlde mahkemedeki ifadeye...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Her türlü insanlar... Değerli Milletvekili, bir saniye...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Mahkûmiyet cezası nereden çıkmış ya? Dünyanın neresinde var böyle bir şey?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hak arama yeri mahkemedir. Eğer söylediklerinizle alakalı doğru olmadığını inanmıyorsanız tespit ettiğiniz...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Adalet nerede?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye, değerli milletvekilleri... Tespit eder.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Adalet...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Gergerlioğlu, bir saniye, bir de burası değerli arkadaşlar...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Gerçekleri kimse örtemez Sayın Başkan. Ben bunları söylemeye devam edeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz devam edin ama Komisyonda devam etmezseniz sevinirim, oylamaya geçeceğim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bana 500 milyon dava aç tamam mı? Senin ifadeleri okuduğum için ben ceza alıyorsam ben bunu söylemeye devam edeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu, böyle bir usul yok. Karşınızda bir Sayın Bakan var, nezaketi elinizden bırakmayın, "sen" "ben" diye konuşmayın. Ben size "Sayın Gergerlioğlu" diye hitap ediyorum...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yok "sen" "ben" derim, ona siz karışamazsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, lütfen, Komisyonun adabını bozmayın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ona siz karışamazsınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Adaba uyun, siz adaba uyun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Siz adabı bozmayın.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Siz adaba uyun, burası sizin şov yapma yeriniz, sizin bireysel kariyer planlama yapma yeriniz değil.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Şov yapma yeri değil, böylesine adil olmayan yargılamaları kabul etmiyorum ben.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben burada pek çok milletvekilini konuşturuyorum, imkân veriyorum ama siz gelip burada bireysel eylem yapıyorsunuz. Milletvekilinin vakarına, ağırlığına yaraşır şekilde hareket edilir.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bakan bana "İstifa edecek misin?" diyemez!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size söz verdim...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ona söyleyin, kim oluyor o ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yerinizden fırlıyorsunuz, oturuyorsunuz, kalkıyorsunuz...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Bakan "İstifa edecek misiniz?" diye bana soruyor, ben milletin oylarıyla geldim bu Meclise. Atanmadım, milletin oylarıyla geldim!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Zaten "Sizi görevden alacağız." demiyor, "İstifa eder misiniz?" diye soruyor. İstifa tek taraflı bir müessesedir. Seçilmiş olduğun için "İstifa edecek misiniz?" diye soruyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ben de kendisini istifaya davet ediyorum o zaman.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Parlamento insanların fikirlerini, görüşlerini, kanaatlerini ileteceği yerdir fakat bireysel bu tip şovların yapılacağı yer değildir.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Türkiye bir hukuk devletidir. Herkes hukuk içerisinde hakkını arama hakkına sahiptir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bu cümleyi özlemiştik Sayın Başkanım, bunu duymadan rahat edemedik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Rahatladınız mı?

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Başkanım "Yargı bağımsızdır."ı da ekleyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onu da siz söylediniz.

Sayın Suiçmez, Sayın Ertuğrul, sizleri ciddiye davet ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakanım, sizlere yirmi dakika...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Grubumuz gayet ciddi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben "grup" denedim, bireysel olarak isim söyledim, Yeni Partinin ciddiyetiyle alakalı bir ifadede bulunmadım.

Sayın Bakanım, yirmi dakika süreniz var.

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Sayın Başkan, Komisyonumuzun sayın üyeleri; gün boyunca sizler tarafından yöneltilmiş olan soru ve eleştirilere yönelik cevapları ayrılan süre içerisinde cevaplamaya çalışacağım. Gün boyunca yönelttiğiniz değerli soru, öneri ve eleştiriler için teşekkürlerimi sunuyorum. Elbette, süre sınırlılığı nedeniyle burada hepsine tek tek, ayrıntılı şekilde değinmem mümkün olmayacak. Diğer sorularınıza ilişkin ayrıntılı cevaplarımızı ise yazılı olarak en kısa sürede sizlere arz edeceğiz. Öncelikle, Bakanlığımızın bütçesine ilişkin ifade edilen hususlara cevaben şu noktalara dikkat çekmek isterim: Yakından takip ettiğiniz üzere dünyada ve bölgemizde yaşanan krizler, artan çatışmalar ve değişen tehdit ortamı ülkeleri savunma harcamalarını artırmaya, askerî kabiliyetlerini geliştirmeye ve modernizasyon faaliyetlerini hızlandırmaya yöneltmektedir. Nitekim, küresel ölçekte savunma harcamaları artmaya devam ederken ülkemiz de savunma harcamaları noktasında çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektedir. Özellikle İran'ın hedef ayrımı gözetmeyen saldırılarında ortaya koyduğu üzere hava ve füze tehditleriyle insansız hava araçlarının yaygınlaşması, güçlü, çok katmanlı ve bütünleşik hava savunma sistemlerine duyulan ihtiyacı daha da artırmıştır. Bu gelişmeler karşısında biz de çelik kubbe, millî muharip uçak, dronelar ve insansız sistemler gibi öncelikli projelerimizin hızlandırılmasına, hava savunma kabiliyetlerimizin güçlendirilmesine, kritik tesis ve altyapılarımızın korunmasına, mevcut sistemlerimizin modernizasyonuna ve yeni nesil tehditlere karşı çok yönlü tedbirlerin geliştirilmesine öncelik veriyoruz. Bu doğrultuda, Sayın Cumhurbaşkanımızın güçlü iradesi ve destekleriyle 2026-2027 ve 2028 yılları için hususi olarak bütçe tahsis edilmesi, savunma sanayimizin seri üretim kapasitesinin artırılması ve ihtiyaç duyulan sistemlerin hızlıca envantere kazandırılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla savunma bütçemizdeki artışın temel gerekçesi, değişen güvenlik ortamının ortaya çıkardığı ihtiyaçlar doğrultusunda savunma sanayimizin üretim kapasitesini ve Türk Silahlı Kuvvetlerimizin caydırıcılığını güçlendirerek ülkemizin güvenliğini uzun vadede teminat altına almaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlık olarak aziz şehitlerimizin emanetlerine sahip çıkmayı, kahraman gazilerimizin ve kıymetli ailelerinin yanında olmayı, ihtiyaç ve taleplerine her daim duyarlılıkla yaklaşmayı öncelikli görevimiz olarak görüyoruz. Bu anlayışla, gazilerimizin ve vazife malullerimizin sosyal ve özlük haklarını daha da geliştirmek, hayatın her alanında karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek ve ailelerimizin refahını artırmak için devletimizin imkânları ölçüsündeAile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın koordinesinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Nitekim, geçtiğimiz ağustos ayında Gazi Meclisimiz tarafından kabul edilen ilgili kanunla bu konuda önemli adımlar atılmıştır.

7594 sayılı Kanun'la erbaş ve er şehitlerimizin anne ve babalarına aylık bağlanmasında uygulanmakta olan asgari ücret alt sınırının tüm şehitlerin anne ve babalarına uygulanması, bakıma muhtaç gazilere ödenen bakım yardımının asgari ücretin 2 katından 2,5 katına çıkarılması, erbaş, er, gazi ve vazife malulleri için maluliyet derecesinin yeniden değerlendirilmesini talep etme yaşının 41'den 55'e çıkarılması sağlanmıştır.

Ayrıca, 3713 sayılı Kanun kapsamındaki erbaş ve erler ile korucu ve sivillere bağlanacak aylıkların alt sınır ve göstergeler oranında artırılması, terörle mücadelede malul kalmayacak şekilde yaralananlardan derece belirlenenlere bağlanan aylıkların artırılması ve terörle mücadelede terörist silahıyla malul kalmayacak şekilde yaralananlara aylık bağlanması ve bazı haklar verilmesi imkânı da getirilmiştir.

Tüm bunların yanında, 2027 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'ne göre şehit yakını ve gaziler programında tüm kamu idareleri için 30 milyar 25 milyon lira ödenek tahsisi de öngörülmüştür. Diğer yandan, bu ödeneğin koordinasyonundan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı sorumlu olup yönetimiyse Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca gerçekleştirilecektir. Bakanlığımız bütçesine tahsis edilen ödenekler ise sadece ilama bağlı borçlar kapsamında yapılan ödemeler içindir.

Şehit yakınlarımıza ve gazilerimize yönelik hakların geliştirilmesinin yanı sıra, uzman erbaşlarımızın da özlük hakları ve kamu görevlerine geçiş imkânları dâhil, personelimizin geleceğine ilişkin iyileştirmeleri de yapıyoruz. Bu kapsamda, eğitim seviyesi uygun olanların üçüncü dereceden birinci dereceye yükselebilmeleri sağlanmış, bitirdikleri yüksek öğrenim süresine göre ilave kademeler ile 1 derece verilmesine imkân tanınmış, uzman erbaşların astsubaylığa statü geçiş kontenjanları artırılmış, ayrıca, devlet memurlarıyla birlikte uzman erbaşların konutlardan faydalanma oranı yüzde 10'dan yüzde 20'ye çıkarılmıştır.

Bunların yanı sıra, emeklilik sürecine ilişkin olarak 55 yaşında yaş haddinden emeklilik hakkı getirilmiş, devlet memuru olarak istihdam edildikten sonra emekli olanların ise emekli aylıklarının doğrudan emekli olan uzman erbaşların emekli aylıklarıyla eşitlenmesi sağlanmıştır. Emeklileri dâhil uzman erbaşlara 3600 ek göstergeden faydalanma hakkı verilmiştir. Uzman çavuşlarımızın kamuya geçiş süreçleri de mevcut mevzuat çerçevesinde yürütülmektedir.

Sözleşmeli erbaş ve erlerin özlük haklarıyla ilgili olarak sözleşmeli erbaş ve erlerimizin hakkında da önemli iyileştirmeler yaptığımızı özellikle vurgulamak istiyorum. Öncelikle, görev şartlarının ağırlığı dikkate alınarak özel harekât ve operasyon tazminatından yararlanmaları sağlanmış, bu tutar güncel olarak 63 bin lira seviyesine ulaştırılmıştır. Sözleşme bitiminde ödenen tazminatlarda ise yüzde 33 oranında artış yapılmış, böyle de 7'nci hizmet yılını tamamlayarak ayrılan personele 2 milyon lira üzerinde ödeme gerçekleştirilmektedir.

Bakanlığımız bünyesinde kalarak uzman erbaşlığa geçen sözleşmeli erbaş ve erlere de ikramiye imkânı getirilmiş, uzman erbaşlığa geçiş için başvuru şartı üç yıldan iki yıla indirilmiştir. Sözleşmeli erlerden nitelikli olanları uzman çavuş, uzman çavuşları da astsubay yapıyoruz. Bu çerçevede, 2024'te 3.957, 2025'te 4.581 sözleşmeli erimizin uzman erbaşlığa geçişi sağlanmış, 2026 yılında ise 2.523 sözleşmeli erimizin uzman erbaşlığa geçişi yapılmış olup geçiş temin süreci devam etmektedir.

Ayrıca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde görev yapan sözleşmeli erlerimize 4.700 ila 5.400 lira ilave tazminat ödenmesine başlanmıştır. 2024 yılından itibaren 188 sözleşmeli erbaş ve erin ilk kez devlet memuru olarak kamuda istihdamları sağlanmıştır. Esas olarak sözleşmeli erbaş ve erlerin kamuda istihdamı kapsamında infaz ve koruma memuru, çarşı ve mahalle bekçisi, orman muhafaza memuru, güvenlik görevlisi, zabıta memuru, itfaiye eri, şoför ve destek personeli unvanlarıyla her yıl yapılacak alımlarda toplam kontenjanın en az yüzde 10'unun kurumlar tarafından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirilmesi zorunluluğu da getirilmiştir. Bu hüküm kapsamında yaş ve sınav şartları hariç diğer şartları taşımaları kaydıyla yedi hizmet yılını tamamlayarak başvuru yapan sözleşmeli erbaş ve erlerin atama sayısının artırılması da sağlanmıştır. Tüm bu düzenlemeler sözleşmeli personelimizin emek ve fedakârlıklarının layıkıyla karşılanması, görev motivasyonlarının yükseltilmesi ve kurumsal bütünlüğün güçlendirilmesi amacıyla hayata geçirilmiştir.

C-130 kazasına ilişkin analiz ve sonuçların değerlendirilmesine yönelik çalışmalarımız son aşamaya gelmiştir. Bu aşamada uçağın ana üreticisi Lockheed Martin tarafından incelenmesi talep edilen ilave parçalar gündeme gelmiştir. C-130 uçakları dünyanın birçok ülkesinde yaygın olarak kullanılmaya devam edilmektedir. Üretici firma bu kapsamda sorumluluk bilinciyle hareket ederek tüm kullanıcı ülkelere yönelik bir teknik bülten yayınlamadan önce bizde son gerekli çalışmaları yürütmektedir. Firmanın incelemesini tamamlamasının ardından kamuoyunu bilgilendireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mekke Anlaşması'na duyduğumuz ihtiyacı değerlendirirken başta yakın coğrafyamızda yaşananlar olmak üzere uluslararası gelişmelerin etkilerini dikkate almak gerekmektedir. Nitekim, Hürmüz'de enerji sevkiyatı aksadığında veya Kızıldeniz'de ticaret gemileri tehdit altında kaldığında bunun sonuçlarını Türkiye de hissediyor. Böyle bir kriz tırmandıktan sonra ilk defa bir araya gelmek yerine ilgili ülkelerle önceden istişare edebilmek, ortak riskleri değerlendirmek ve hangi alanlarda birlikte çalışabileceğimizi belirlemek istiyoruz. Özellikle, Orta Doğu ve çevresindeki krizlerin ülkemize etkilerini yönetebilmek için güçlü tarihsel bağlara sahip olduğumuz Suudi Arabistan ve Pakistan'la mevcut savunma iş birliğimizi kalıcı ve kurumsal bir zemine oturtturmak için anlaşma imzaladık. Amacımız ortak riskleri önceden değerlendirmek, eğitim ve tatbikatlarla birlikte çalışma kabiliyetimizi geliştirmek ve kriz anında hızla istişare edebilmektir.

Türkiye açısından anlaşmanın değeri, bölgesel gelişmeler ülkemizin güvenliğini etkilemeden önce hazırlık yapma ve gerektiğinde ortaklarımızla eşgüdüm kurma imkânını güçlendirmesidir. Birbirini tamamlayan önemli askerî imkân ve kabiliyetlere sahip köklü dostluk ve kardeşlik ilişkileriyle birbirine bağlı 3 ülkenin ortaya koyduğu bu güçlü irade, savunma ve güvenlik iş birliğimizin daha öngörülebilir, kurumsal ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması bakımından da tarihî bir adım niteliğindedir.

Özellikle dikkat çekmek isterim ki bu anlaşma hiçbir ülkeyi hedef almayan savunma amaçlı bir iş birliği ittifakıdır. Anlaşma taraflar arasında savunma alanında düzenli istişare ve koordinasyonu geliştirmeyi, karşılıklı desteğe dayalı güvenlik ihtiyaçlarına cevap vermeyi amaçlayan bir çerçeve sunmaktadır. Öngörülen bu karşılıklı destek muharip kuvvetlerin herhangi bir tehdit karşısında doğrudan veya ivedi biçimde konuşlandırılması anlamına kesinlikle gelmemektedir. Esas olan şu ki saldırıya uğrayan tarafın ihtiyaç duyduğu desteğin niteliğini belirleyerek talepte bulunması öngörülmektedir. Buna göre sağlanabilecek desteğin türü ve kapsamı, tehdidin ölçeği, niteliği ilgili ülkenin ihtiyaçları ve tarafların millî değerlendirmeleri doğrultusunda ele alınacaktır.

Ayrıca, NATO üyeliğimizden doğan hak ve yükümlülüklerimiz de anlaşmanın 12'nci maddesiyle saklı tutulmaktadır. Gerçek şu ki bu iş birliğinde ölçümüz Türkiye'nin güvenlik ihtiyacıdır. Esasen tarihten çıkardığımız derslerin uygulamadaki karşılığı da budur. Şundan emin olunuz ki binlerce yıllık kadim devlet aklının önemli bir yansıması olan Türk Silahlı Kuvvetlerimiz köklü tarihinden daima ilham ve ibret almaktadır. Bu anlayışla, ortak çıkarımızın bulunduğu alanlarda hazırlığımızı önceden yapıyoruz. Bir kriz çıktığında ise olayın anlaşma kapsamına girip girmediğini ve Türkiye'nin hangi katkıyı sunacağını somut şartlara göre değerlendiriyoruz. Sonuç olarak, Türkiye'nin hangi sorumluluğu hangi şartlarda üstleneceğine Türkiye kendi anayasal ve millî karar usulleri çerçevesinde karar vermektedir ve vermeye de devam edecektir.

Diğer yandan, Kıbrıs adasında hassas dengelere zarar verecek, Kıbrıs Türk halkının hak ve menfaatlerini ihlal edecek ve güvenliklerini tehlikeye atacak her türlü girişime karşı gerekli askerî ve siyasi tedbirleri almayı sürdürüyoruz. Bu kapsamda adada barış ve istikrarın sürdürülmesi için gayretlerimizi sürdürüyor, ülkemize ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yönelebilecek her türlü tehdide karşı gerekli tedbirleri almaya ve bu noktada askerî kabiliyetlerimizle hazırlık durumumuzu daha da güçlendirmeye devam ediyoruz. Bu konudaki kararlılığımızın bir göstergesi olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle 2011 yılında belirlenen deniz sınırı ve 18 Mart 2020'de Birleşmiş Milletlere deklare edilen kıta sahanlığımız içerisinde sürdürülen arama, sondaj faaliyetlerine de destek gemilerimizle eşlik ediyoruz. Nitekim destek gemilerimiz 2026 yılı başından itibaren 22 bilimsel araştırma faaliyetine refakat ve

koruma sağlamıştır. Söz konusu faaliyetlerde toplam 234 deniz ve hava platformumuz görev almıştır. Hâlihazırda Deniz Kuvvetleri unsurlarınca 6 sondaj faaliyetine refakat ve koruma sağlanmaktadır. Ayrıca 2026 yılı başından itibaren 1.156 adet NAVTEX yayını da yapılmıştır.

Karadeniz'deki tehdit ve saldırılarla ilgili olarak savaştan kaynaklanan deniz tehditlerine karşı bölgesel sahiplik ilkesi çerçevesinde gerekli askerî tedbirleri almaktayız. Bu kapsamda MCM Black Sea bünyesindeki ortaklarımız Romanya ve Bulgaristan'la gerçekleştirdiğimiz üçlü görüşmelerde Karadeniz'deki tehditlere karşı ortak mücadele ve koordinasyonunun güçlendirilmesi konusunda mutabık kaldık. Ayrıca savaşan taraflarla gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde güvenlik hassasiyetlerimizi ve gerekli tedbirleri alma konusundaki kararlılığımızı da ifade ettik.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; savunma sanayisi alanındaki sorularınıza gelince öncelikle millî muharip uçağımız KAAN'a değinmek istiyorum. Projede 2030 yılı sonuna kadar Hava Kuvvetleri Komutanlığımıza 20 adet uçağın teslim edilmesi, 2035 yılı sonuna kadar ise bu sayının 100'e ulaşması öngörülmektedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın direktifleri çerçevesinde KAAN'la millî kapasitemizi güçlendirirken devlet aklının gereği olarak geçiş dönemini de hava gücümüzün sürekliliğini ve stratejik ilişkilerimizi gözeten dengeli bir yaklaşımla yönetilmekteyiz. Bu anlayışla yerli imkân ve kabiliyetlerimiz ihtiyaç duyulan seviyeye ve miktara ulaşıncaya kadar mevcut hava gücümüzün korunması ve bu geçiş döneminin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla F-16, F-35, Eurofighter ve C-130J tedarik çalışmalarımız da planlı şekilde sürdürülmektedir.

Bu platformları yalnızca birer tedarik kalemi olarak değil, aynı zamanda stratejik diyalog ve ortaklıklarımızı geliştiren önemli zeminler olarak da değerlendiriyoruz. Bu kapsamda Eurofighter Typhoon uçağa tedariki için Birleşik Krallık'la geçtiğimiz yıl imzaladığımız sözleşme gereğince 20 adet uçak ve bu uçaklara ait ekipman ve mühimmatın temin süreci yürütülmektedir. Ayrıca uçakların idame ve işletmesine yönelik teknik ve lojistik destek sözleşmesi de imzalanmıştır. Bu sözleşmeye göre yedek parça, simülatör, test ekipmanları ve yer destek cihazları temin edilecek, pilot ve öğretmen pilot eğitimleri gerçekleştirilecek, uçak bakım teknisyeni ve elektronik harp ve sistem yöneticisi personeline eğitim verilecektir. Nitekim pilotlarımız Ağustos 2026'da Birleşik Krallık'ta eğitimlere başlanmış olup hâlihazırda uçuş eğitimlerine devam etmektedir. Eurofighter'la birlikte Hava Kuvvetleri Komutanlığımızın harekât ihtiyacının karşılanması maksadıyla İngiltere'den tedarik edilen 12 adet C-130J uçağı da artırılmış taşıma kapasitesiyle Türk Silahlı Kuvvetlerimizin hava ulaştırma kabiliyetlerine önemli katkılar sağlayacaktır. Uçakların bakım, tadilat ve modifikasyon işlemleri İngiltere'de üretici firma tarafından gerçekleştirilmekte olup bu faaliyetler Hava Kuvvetleri ve Askerî Fabrikalar Genel Müdürlüğümüz personeli tarafından takip ve kontrol edilmektedir. Uçakların envantere alınmasının ardından uçuş bakım ve onarım faaliyetleri kendi imkân ve kabiliyetlerimizle gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda pilot, uçuş üretim mürettebatı, bakım personeli ve mühendislerimizin eğitimlerinin 2026 yılı sonuna kadar tamamlanması, ilk 2 uçağın ise Aralık 2026'da teslim alınması planlanmaktadır.

Öte yandan ülkemiz için üretilen 6 adet F-35 savaş uçağının teslimine ilişkin temaslarımız Amerikan makamlarıyla sürdürülmektedir. Daha önce de ifade ettiğimiz üzere beklentimiz müttefiklik ruhuyla bağdaşmayan CAATSA yaptırımlarıyla savunma sanayimize yönelik doğrudan veya dolaylı kısıtlamaların kaldırılmasıdır. Sürecin müttefiklik ilişkilerimiz ve karşılıklı menfaatlerimiz doğrultusunda olumlu sonuçlanmasını bekliyoruz. F-16 Block 70 uçağı tedarik projesinde sürecin devamına yönelik faaliyetler ABD'li paydaşlarla koordineli olarak yürütülmektedir. Somut gelişmeler olduğunda kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; askerî hastanelere gelince bu konuda askerî hastanelerin açılması için çalışmalarımız devam ediyor. Hâlihazırda muharebe sahası sağlık hizmet desteği, en uç noktadan itibaren görevlendirilen muharip sıhhiye ve muharebe cankurtaran eğitimi almış 2.212 muharip sıhhiye ve cankurtaran uzman çavuş, 1.910 ilk ve acil yardım teknikeri sağlık astsubayı ve 454 askerî tabip vasıtasıyla yürütülmektedir. Ayrıca Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi ile yalnızca personelimize yönelik hizmet veren 5 hastane, ayrıca ihtiyaç hâlinde talebe bağlı olarak tam izolasyonu sağlanmış kat veya bloklarda personelimize hizmet veren 12 hastaneyle Bakanlığımız personeline sağlık hizmeti verilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komutanım, süre bitti.

İki dakika uzatma veriyorum.

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI YAŞAR GÜLER - Öte yandan Türk Silahlı Kuvvetlerimiz bünyesinde 2022 yılında 234, 2023 yılında 249, 2024 yılında 278 ve 2025'te 347 muvazzaf pratisyen uzman tabip görevdeyken, 2026 yılı itibarıyla yeni mezun olan personelin kıtaya katılış yapması neticesinde hâlihazırda 454 muvazzaf pratisyen uzman tabip de görevlerine devam etmektedir.

Ülkemizin kritik altyapılarının siber güvenliğine yönelik aldığımız tedbirlere de özellikle değinmek isterim. Dijital dönüşüm ve teknolojik gelişmelerle birlikte sürekli değişen ve çeşitlenen siber tehditlere karşı imkân ve kabiliyetlerimizi mütemadiyen geliştiriyor, kritik sistemlerimizin güvenliğini sağlamak amacıyla sistem izleme, sıkılaştırma ve tarama faaliyetlerimizi kesintisiz sürdürüyoruz.

Personelimizin barınma imkânları ve lojmanlarla ilgili sorular oldu. Bu konuyla ilgili hassasiyetiniz için teşekkür ediyorum. Bu alanda Bakanlığımızın kendi imkân ve kabiliyetleriyle yaptığı önemli çalışmalarımız var. Bugüne kadar 54 metrekare büyüklüğündeki 2 artı 1 hafif çelik yapı sistemiyle 502 hafif çelik vardiya yatakhanesi tamamlanmıştır. 1.513 adedinin de üretim, kurulum ve inşaat süreçleri devam etmektedir. Misafirhane ihtiyaçları doğrultusunda 59 adet 18 ünitelik hafif çelik misafirhane

planlanmış ve bunlardan 4'ü tamamlanmıştır. Ayrıca 4 blokta 199 betonarme vardiya yatakhanesinin yapımı tamamlanmış, 21 blokta ise 719 betonarme vardiya yatakhanesinin yapımı devam etmektedir. Hafif çelik kreş üretimi kapsamında planlanan 21 adet kreşin bir tanesi tamamlanmış, 10 tanesi hâlâ inşa hâlinde, devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, geri kalanı yazılı olarak biz sizden rica edeceğiz. Arkadaşlarımız sizin ekibinizden takip edecekler.

Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Geçen sene de verdik, yine gelmedi de.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben sizin insicamınızı bozuyor muyum Sayın Türkoğlu? Bozmuyorum. Siz benimkini niye bozuyorsunuz?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Bozar mıyım sizi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayıştay raporları üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla bütçe ve kesin hesabı okutuyorum.

Millî Savunma Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2027 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 10 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Şehit Yakını ve Gaziler Programı(10)	9.30	01	03.04	50.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet teşekkürler Başkanım.

Bakanlığın şehit yakını ve gaziler programındaki ödeneği yetersiz buluyoruz. 450 milyonluk ödeneği, 50 milyar daha ilave ederek artırma talebiyle ilgili önergemizin kabulünü bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
10	9.30	01	05.02	20.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş

Erhan Usta

Adana Samsun

.BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, biliyorsunuz, gaziler tek bir kanunla değil gazilik türlerine göre, işte, Emekli Sandığı Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun, 1005 sayılı Kanun gibi yasalara tabiler. Dolayısıyla bu, aslında, baktığınız zaman, gazilerin ve şehit yakınlarının aralarında da özlük hakları ve sosyal haklar açısından çok ciddi farklılıklara neden oluyor. Örneğin, Güvenpark'ta uzun süre eylem yapan gaziler, askerlik hizmetini yaparken biliyorsunuz, gazi olan erlerdir; diğer rütbeli askerlerin yararlandığı bazı özlük, kurumsal ve sosyal haklardan statü farkı nedeniyle maalesef yararlanamamaktadır. Bunlar kurumsal tesis ve kamplar, konut ve kira yardımı, emekli ikramiye farkı, maaş ve derece ilerlemesi gibi haklardan mahrumdurlar.

Bunun dışında, iç güvenlik harekâtta, çatışmada teröristlerin ateşiyle yaralanmış olan ama gazi sayılmayan askerler var. Teröristlerle çatışırken hava araçlarında şehit olan, yaralananlar ile karada veya araçta şehit olan ve yaralananlara verilen haklar, tazminatlar arasındaki ayrıcalıklı uygulamalar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - 15 Temmuzda şehit ve gazi sayılan, iç güvenlik harekâtında şehit ve gazi olmuş kişilere verilen haklar ile kişilere verilen ayrıcalıklı haklar gibi tutarsızlıkları sıralamak mümkündür. Dolayısıyla biz mümkün olduğu kadar bu farklılıkların giderilmesi açısından bütçenize, bu programa 20 milyar liralık ilave ödenek konulmasına yönelik bir önerge hazırladık.

Takdirlerinize sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
10	9.30	01	03.04	500.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Millî Savunma Bakanlığı 2027 yılı bütçe teklifinde şehit yakını ve gaziler programı için 450 milyon TL'lik ödenek öngörülmüştür oysa 2025 yılında 263 milyon TL'lik başlangıç ödeneği ihtiyacı karşılamamış, yıl içinde yedek ödenekten 335 milyon TL'lik ek ödenek aktarılmış, toplam 595 milyon TL harcanmış. Şimdi, Bakanlık, şehit yakını ve gazilere tazminatlarını zamanında ödemesi için yüzde 100 hedefini korurken fiilî harcamanın altında bir ödenek getirmiş 2027'de. Bu kapsamda 500 bin TL ek ödenek ayrılmasını Komisyon takdirlerine sunarız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Ulusal Savunma ve	9.30	1	06.05	300.000.000

Güvenlik Programı (43)				

Tahsin Ocaklı
Rize
Ümit Özlale
İzmir

Cavit Arı
Antalya
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Özgür Karabat
İstanbul

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Türkiye ve Suriye sınır hattında fizikî güvenlikle ilgili sınır güvenliğinin bir an önce sağlanabilmesi amacıyla bütçenin yetersiz olduğunu ve 300 milyon artırılması için bu önerge verilmiştir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Ulusal Savunma ve Güvenlik Programı (43)	9.30	1	01.05	10.050.000.000

Özgür Karabat
İstanbul

Cavit Arı
Antalya

Tahsin Ocaklı
Rıza

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat, buyurun.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bu önerge, binlerce er için verilmiş bir önerge. 2026 yılında erlerimizin aldığı harçlık aylık 1.464 TL; bu, son derece yetersiz. Biz buna ilişkin, en azından asgari ücretin üçte 1'i kadar olması için bir önerge veriyoruz. Üstelik Bakanlığın 2025 harcamalarında harcanamayan tutar 224 milyar civarında. Bunun sadece 10 milyar civarının erlere harçlık için ayrılmasını öneriyoruz. Herkesi vicdani oy vermeye davet ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	9.30	01	01.01	5.000.000.000
43	9.30	01	06.05	10.000.000.000

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkürler Başkan.

Öncelikle, Sayın Bakan, bu şehit tanımıyla ilgili yaptığınız yoruma da ben bir yorum yapmak istiyorum. "Şehit olarak biz yazıyoruz, Aile Bakanlığına gönderiyoruz." dediniz ama biz sizin onları takip etmenizi ve ısrarcı olmanızı rica ediyoruz çünkü şehitlik gerçekten bizim için önemli bir makam olduğu için o konuda hassasiyetinizi talep ediyoruz.

Yine, siz de söylediniz bu lojman ve barınma meselesini. O konuda yaptıklarınıza teşekkür ediyoruz ama bütçede daha fazla yer ayrılması, askerlerin en azından barınmayı düşünmemesi, ailelerini ve kendilerini daha rahat ortamda yaşatabilmesi açısından biz 2027 bütçesine bu ek ödeneği sunuyoruz ve hazırunun takdirine, oylarına sunuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	9.30	01	03.09	500.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Özellikle, son zamanlarda, bu İskenderun Deniz Er Eğitim Alayında gerçekleşen olaya da baktığımızda, askeriyede rütbeler arasındaki mobbingin arttığını görüyoruz. Bazı şüpheli asker ölümleri de Meclis gündemine taşınıyor. Şimdi, bu kapsamda ordumuz bünyesinde uzman psikologların, sosyal desteklerin artırılması anlamında ek olarak 500 bin TL ek ödenek ayrılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
43	9.30	01	03.07	20.000.000.000 TL

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkeş Taş...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Teşekkürler Başkanım.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin görevlerini güvenli, etkin ve kesintisiz biçimde yerine getirebilmesi personel ve malzeme taşımacılığında kullanılan hava, kara ve deniz araçlarının ihtiyaçlara uygun nitelik ve sayıda olmasına bağlıdır. Ülkemizin farklı bölgelerinde ve sınır ötesinde yürütülen görevler çeşitli iklim ve arazi koşullarında güvenilir bir taşıma kapasitesini gerekli kılmaktadır. Askerlerimizin görev yerlerine güvenle taşınabilmesi ve ihtiyaç duyulan malzemelerin zamanında sevk edilebilmesi için araç alımlarına yeterli kaynak ayrılmalıdır. Millî Savunma Bakanlığının 2027 bütçesinde personel ve yük taşımacılığında kullanılan askerî araçların yenilenmesi ve ihtiyaç duyulan yeni araçların teminine ayrılan ilgili ödeneğin artırılmasıyla ilgili ek ödenek sunuyoruz.

Hazırunun takdirine sunarız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Yönetim ve Destek Programı (10)	9.30	01	03.09	200.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Askerî hastanelerin açılmasının çok önemli olduğunu bir kez daha vurguluyoruz. Bu yüzden, hastanelerin açılması için hazırlık yapılmasıyla ilgili olarak Bakanlığın yönetim ve destek programına 200 milyar TL -ilgili tertibine tabii- ödenek konulmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Son önergeye geçiyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
98	9.30	01	03.05	700.000.000 TL

Sadullah Kısacık
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Dünyadaki mevcut teknolojik değişim hızı dikkate alındığında, Bakanlık tarafından dikkate alınması gereken yapay zekâ uygulamaları, yapay zekâya ilişkin yatırımlar ve yapay zekânın mevcut sistematiğe uyumluluğunun sağlanması için hizmet alımları kapsamında 700 milyon TL'lik ek artırımı Komisyonun takdirlerine sunuyoruz.

MEHMET MUŞ (Samsun) - Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Millî Savunma Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2027 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Millî Savunma Bakanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayırlı uğurlu olsun.

Gündemimizdeki bütçe ve kesin hesaplar kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, programımıza göre 19 Kasım Perşembe günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.29